חסידות · ספרי חסידות נוספים

כליל תפארת חלק ד

רבי ישעיה שור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כליל תפארת חלק ד

רבי ישעיה שור

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כליל-תפארת-חלק-ד/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דברים 4
הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם 9
פרשת ואתחנן 12
ועתה ישראל שמע אל החוקים 17
שמע ישראל 30
פרשת עקב 39
שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן 42
והיה אם שמוע תשמעו 49
פרשת ראה 57
מקץ שבע שנים תעשה שמטה 65
פרשת שופטים 75
פרשת כי תצא 100
פרשת כי תבוא 133
ארמי אובד אבי וירד מצרימה 143
והיה ביום אשר תעברו את הירדן 157
אלה יעמדו לברך את העם על הר גרזים 160
ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם 162
פרשת נצבים 163
פרשת וילך 177
פרשת האזינו 181
פרשת וזאת הברכה 192
הקדמה לשיר השירים 201
שיר השירים 204
ישקינו מנשיקות פיהו 207
על כן עלמות אהבוך 212
מגלת רות 216

דברים

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל הכוונה כל התור' אמרו חז"ל שנכנס אהרן ושנה בו פרקו כי' ועוד בתור' ומצות יש מצות אשר נצטוו הכהנים וכן הלוים אבל דברי תוכחת מוסר דיבר משה אל כל ישראל ועוד יתפרש שמשה דיבר בשוה לכל כלל ישראל וכלל בתוכו כל המוסר והדרך אשר בו נעלה לרצון לפני אדון כל לכל איש ואיש כפי אשר יעמיק לראות ולפי גודל עמלו בתורה ומצות יאיר הש"י אה עיניו לימצוא מרגוע לנפשו כי הכל נכלל פה דברי כל החכמות ומסרים שנצרך לכל כללות ישראל עד סוף כל הדורות.

במדבר בערבה כו' עיין פרש"י שהוכיח אותם בשביל שהכעיסוהו במדבר שאמרו מי יתן כו' ויפלא אמאי לא השיב הכתוב כסדר ומקדים המאוחר להמוקדם במעשה ות"ל מצאתי בספר גור ארי' ז"ל שעמד בזה ג"כ ע"ש מה שתירץ והנראה בע"ה דהוכיח אותם משה על הקל תחלה דאם הי' מוכיח אותם מתחלה על החמור לא הי' באפשרי להזכיר להם הקל ולכן הזכיר הקל במדבר שדן אותם משה בעת ההיא לכף זכות שהתרעמו שלא הי' להם לאכול וזכו בלחם מן השמים בערבה שחטאו בעון פעור ואע"פ שלכאורה עון ע"א עון קשה ואין חמור מזה נפרש ע"פ מה שכתוב בזהר שחטאו מבלי דעת שסברו שעוד עושים בזיון והיא עבודתה בכך וע"ש ועון זה גרמה להם לזנות דבאמת אע"פ שנתגבר עליהם היצר מזנות לא הי' באים לידי מעשה שהמצות והתורה הי' מגינה עליהם כממשה שהובא בש"ס באים שהי' זהיר וזריז במצות ציצית יע"ש ועון פעור שחטאו מבלי דעת גרם להם להזנות ועוד שלא הי' כלל ישראל ורוב משבט שמעון ועל ישראל הי' הקצף על שלא קנאו קנאות ה' צבאות מול סוף על מה שאמרו בים סוף עון זה הי' קשה בעיני משה אחרי שראו הניסים והנפלאות במצרים ובמכות בכורות הי' להם להאמין בהקב"ה שיצילם וכן בנסעם מן הים שראו נס ופלא וימרו בין פארן כו' שתפלו על המן ובמרגלים הי' קשה מאוד בעיני משה על תרעומתן על לחם מן השמים ודיברו לשון הרע על לחם מן השמים כמ"ש חז"ל על לחם אבירים אכל איש צידה שמלאכי השרת ניזונים ממנו ועיין בזהר דנחית מעתיקא קדישא כו' ועון היה במרגלים שהוציאו שם רע על הארץ ודיברו לה"ר וחצירות מחלוקתו של קרח וכמ"ש רש"י שהי' להם ללמוד ממרים כו' ואח"כ הזכיר להם הקשה מכולם חטא העגל שגרמו שבירת הלוחות וזה גרם הגלות המר הש"י ישלח מ"צ ויגאלינו בב"א.

אחד עשר יום מחרב דרך הר שעיר ונלאו חכמי לב לפרשו ונראה בע"ה שהוכיח אותם שלולא שחטאו בעגל וגרמו שבירת הלוחות הי' זוכים לירש את הר שעיר והיה מקוים

והיתה לה' המלוכה והיה להם דרך קרובה לקדש ברנע וע"י עון נרחק מהם הדרך ולא נעשה התיקון לירש את הר שעיר למספר אחד עשר יום נגד אותיות ו"ה שבזה עיקר עבודתינו לתקנם וליחדם ולהעלותם

ונראה לומר דרך רמז עד קדש ברנע דאותיות קדש מורה על קדושתן של ישראל קדש מורה על מוחין והבן ברנע ע"ב הוא החסד השושבין ליחד כל האורות עליונים ר"ב עולה מספר הוי' אדני הוי' אהי' חיי' האלהי' עולה ר"ן והמבין יבין שכוונת משה שהיה מתיחדים כל השמות הקדושים.

אחרי הכותו את סיחון כו' הואיל משה באר את התורה הזאת כו' הכוונה כמ"ש ת"ל שזכו לירש את ארצם ונתקדש בקדושת א"י ועיין מ"ש בפ' חקת ובפ' ואתחנן קצת ואמרו חז"ל אין תורה כתורת א"י דאוירא דא"י מחכים ולכן הואיל משה באר את התורה הזאת:

רב לכם שבת בהר הזה כמ"ש רש"י הרבה גדולה משכן מנורה וכלים פנו וסעו לכם הכוונה שבהר הזה עשיתם תיקון גדול והכנה לעתיד שע"י זה תיזכו לירש ארץ עשרה עממין כמ"ש רש"י שחשיב הר שעיר עמון ומואב שיהי' זוכים אם היה משה זוכ' לבא ג"כ עמם וע"י שליחות מרגלים אבדו ומשה מוכיחם על פניהם והזכירם מה שהי' זוכים בכדי שישיבו בתשוב' ואי"ה בפ' ואתחנן נבאר יותר.

ואמר עליכם בע"ת ההו"א ס"ת אמת רמז שדיבר באמת לאמר פרש"י אמר משה לא מפי עצמי אני אומר אלא מפי הקב"ה לא אוכל לבדי שאת אתכם ונראה לתרץ הכפל לשון דהא אח"כ אמר איכה אשא כו' ונראה בע"ה דלשון שאת היא לעטלה ולנשאם ולהשפיע עליהם כל טוב לשון ותרב משאת בנימין דמשה הי' בודריג' והיה קשה לנשאם ממצבם עד בחינת משה ולכן הוצרכו למנהיגים קטנים מבחינת משה דכל עשרה מישראל נתקשרו באגודה אחת וקרובים נשמותיהם לנשמת שרי עשרות ועשרה שרי עשרות נתקשרו באגודה אחת לשרי מאה וכן לשרי חמשים ועשרה שרי מאות נתקשרו באגודה אחת עם שרי האלף ושרי האלפים כ"כ נתקשרו עד בחינת משה:

ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב ונראה ע"ד שאמרו חז"ל אם עושים רצונו של מקום משולים לכוכבים והי' במדריגה גדולה שהי' עתידים לנחול את הארץ ונראה עוד שהקב"ה פייס את הלבנה והרבה צבאיה ואם ישראל עושים רצונו של מקום ולהם כח לחדש הלבנ' שאמר הקב"ה הביאו עלי כפר' כו' ות"ל הארכתי במקומו בע"ה ונמצא שישראל מפייסים אותה ולכן נמשלו לכוכבים שנבראו לפייס הלבנ' ועוד אמרתי ומצאתי במד"ר דלעתיד כתוב וחפר' הלבנ' ובושה החמ' וישראל נמשלו לכוכבים כתיב ה' אלהיכ' שע"י שיחד הקב"ה שמו עליהם על ידי זה הרבה אותם:

יוסף עליכם ככם אלף פעמים דאמרו חז"ל בשעה שאמר ה' למשה לך רד כו' נטלו אלף אורות מאור פניו של משה ואיתא במס' שבת בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים רבוא מלאכי השרת וקשרו לכל או"א מישראל שני כתרים וכשחטאו כו' נטלו מהם ואיתא שם שכולם נטלם משה ופירשו שהשלימו למשה האלף אורות מאת הכתרים של ישראל שבשבילם נטלו ממנו ואיתא שם אר"ש ב"ל ועתיד להחזיר' לנו שנאמר ובאו לציון ברינה ושמחת עולם על ראשם שמחה שמעולם על ראשם ואיתא בכתבי קודש על ישמח משה דבכל שבת ושבת זוכה משה לאלף אורות ומחזיר הכתרים לישראל [ועיין מ"ש ת"ל בפ' תשא ובפ' כי תצא בענין זה בעזרת השם) ומשה רצה שיהיה התיקון ויד וברכם שתזכו בזכותם להחזיר להם ואמרו חכמינו ז"ל שסמך להזקנים כמדליק נר מנר ולא חסר כלום כן רצה שיזכו להאלף אורות בתמידו' ואמרו חז"ל שיכול כל אדם להיות כמשה ורצה מ"ר שכל איש ואיש מישראל יזכה למעלתו ולמדרגתו והנה הכתרים מכללות ישראל נתנם למשה רבינו ומשה רצה לברך את ישראל שכל איש ואיש מישראל יתעטר מכל כללות הכתרים כמו שהוא מעוטר ולכן אמר כמו שפרש"י זו משלי כמו שאני מעוטר בהכתרים מכללות ישראל כ"כ יהיה כל או"א מישראל מעוטר בכל הכתרים ועיקר הברכה שיתרבה הקדושה והיינו ככם אלף פעמים כפי ערך הקדושה שיש בכל או"א ואחרי אשר יזכו לזה תהי' כלי מחזיק ברכה שאמרו חז"ל אין ברכה פחותה מאלף כאן אמר ה' אלהי אבותיכם הזכיר זכות אבות בזכותם וזכו לאלף אורות לאלופו של עולם ועוד איתא בזהר שרמז להם לבחינה זו שהם דביקים ותכלית השלימות שיזכו לבחינת האבות אבות העולם לבחינת ז"א חסד ג"ת ורומזים ג"כ חב"ד מוחין קדישין והבן:

עוד ארשום מה שחנני הש"י דהנה עיקר תכלית בריאת עולמו הי' בשביל האדם יציר כפיו והגוף היא מן התחתונים והנשמה מן העליונים בכדי שיזכה לחבר שו"א י ויקבל עול מלכותו שמים לאמיתו להמליך להקדוש ב"ה על השמים ועל הארץ ועל ארבעה רוחות העולם ונברא בצלם אלהי' דוגמת אדם דלעילא היושב על הכסא רם ונשא ויטע גן בעדן כו' וישם שם את האדם כו' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וע"י פגם מעשה התחתונים גורמים ח"ו ונהר יחרב ויבש כמ"ש חז"ל עונג עד"ן נה"ר ג"ן ואמרו חז"ל בתורתו של ר' מאיר כתיב כתנות אור באלף ועב שגרם לערב רע בטוב פגם בא' מן אדם ונתגרש מג"ע וגרם ונהר יחרב ויבש והי' לו כתנות עור בע' ואם נזכה לזכך הגוף ולקדשו ולטהרו ולהאיר אור הנשמה נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן דע"י אור הנשמה יוכל לחפש ולבדוק בחורין ובסדקין האיך ניתן תחות ממשלת היצה"ר ולגרשו ולבערו

מקרבו ולתקן כל המדות הרעות ולקדש כל פרטי איבריו במצותיו יתברך שמו ובלימוד תורתינו הקדושה למען אשר נזכה לאור תורה ולתקן ח"א ונזכה לע"ח שהתורה נקראת ע"ח ואז ויזכה לכתנות אור בא' דאם היינו זוכים היתה התורה הקדושה מאירה לנגד עינינו כמו שהיתה כתובה בשמים אש שחורה על גבי אש לבנה וע"י כתנות עור של אדם התורה נכתבת על העור ובדיו ואם זוכים לחדש תורת אמת בפנימיות התורה זוכים להפשיטה מהלבוש גשמי ולהלבישה ולקשטה באור תורה בא' והארכתי ת"ל בכמה מקומות דהתור' הקדושה דהקב"ה היה משתעשע בה אלפים שנה קודם בריאת עולם ואמרו חז"ל שאסתכל באורייתא וברא עלמא כבודה בת מלך פנימה ועתה נתרחקה מאת דודה רחימתא דנפשה מלובשת בלבוש שק במעשים וסיפורים כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק מכ"ש לחדרי המלך פנימה ולכן מוטל על עם קרובו בני אהוביו למסור נפשם על קדושת שי"ת להפשיטה מהלבוש גשמי ולתלבישה בסוד התורה בחכמה ומוסר השכל אזי בבואת לפני המלך בקשוטין נאין ואזי נקראים שושבינין בני חופתה והקב"ה מתפאר בה ובשושביניה ומי שעומד על סודה יהי' ברוך ואדם היה לחיות אלף שנה לתקן א' וחי פחות ע' שנה לרמז שלא תיקון עדיין הכתנות עור בכ' ואותם הע' שנה תי דוד המלך ע"ה וזכה למלכות שתיקן הע' רמז על השבע מדות שבהם נוגע הפגם ח"ו ועיקר התיקון יהיה בביאת מ"ש בב"א מזרע דוד ואמרו חז"ל כמה זעמו רגע כי רגע באפו חבי כמעט רגע עד יעבור זעם ועיקר הזעם נתהוה מח"א אותיות רגע ר' שערבו טוב ברע אות נ' שפגם בגן עליון:

ואמרו חז"ל אילן שאכל אדם גפן היה ובמקומו הארכתי ת"ל ואות ע' שפגם עדן העליון ונפסק הנבואה היוצא משם לגן וגרם ח"ו ונהר יחרב ויבש וגרם להחליף אור בא' בעור בע' ובמעמד הנבחר נתקן הכל שפסקו זהומתן ולכן זכו ישראל לשמוע אנכי מפי הגבורה ונתקו הא' וזכה הא' להיות בראם ועמה פתח הקב"ה אנכי וע"י חטא העגל חזרו לפגום הע' מעדן:

ונחלף אור בא' בעיר בע' וממילא נפגמה אות ג' מהגן ואות למ"ד מעגל נסתלקה הלמ"ד אות אמצעות מן אלף במלואה ונשאר אף ולזה אמר משה כי יגרתי מפני האף כו' והלוים שלא חטאו זכו לעבודת המשכן תחת כל בכור בבכי ישראל ונשארו שלשה ושבעים ומאתים העודפים על הלוים לרמז שלא נתקן עדיין מכל וכל מספר רגע נשאר עדיין לתקן ונצטוו ליתן חמשת שקלים שקל עולה חמשה פעמים אלהי' להמתיק חמשה גבורות ועיין בשה"ש בנוי לתלפיות ודרשו חז"ל תל שהכל פונים בו שע"י שנמתקו חמשה גבורות ה' פעמים אלהי' עולה ת"ל ונכלל שמאל בימין ולכן הכל פונים בו ששמאל נפנה

ונכלל בימין צדקו חמשת שקל דכל או"א כלול מה' עולה ב"ה כמנין כ"ה אתוון דיחודא דשמע ישראל כסף עולה עץ לתקן הע"ח ועולה כסף הפדיום ה' פעמים רגע ועולת חלף שלש מאות וחמשה וששים אלף נתקן א' דאדם להמשיך לאלופו של עולם ונשאר שלש מאות וחמשה וששים נגד ימות החמה וכנגד המנין לא תעשה שפגמו בהם שס"ה

ובזה נראה לפרש דברי הזהר פ' פנחס משכו ואי משכו כמאן דמשיך מאתר אתרא לאתר דא משכו יומן עילאין לגבי יומין תתאין יומין עילאין אינון שס"ו כחשבון משכו יומין תתאין זמנין דאינון שנה ובזימנא דאתנהרה סהירא באשלימותא סלוקי למהוי אינון יומין שס"ה כו' ע"ש עכ"ל. והנראה בע"ה דמה שכתיב דאיתנהרא סהירא בשלימותא הכוונ' כמ"ש בעצמו בת"ז דהי"ב חדשים תליין בהנך שני ווין משם ב"ן היינו שם הוי' במילוי ההי"ן וכתב שם דצריך להשוות שנות החמה נועם שורת הלבנה וליחדא לון בעמודא דאמציעותא ותוכן כוונתו שם דשם ב"ן היא תשעה אותיות ואינך ע"ב ס"ג מ"ה המה מעשרה אותיות וצריך להמשיך הא' בין שני הווין (ובמקום אחר הארכתי ת"ל) ומזה נעשה חודש העיבור ע"ש ע"ש ת"ל מפ' עקב ג"כ קצת ואם נזכה לתקן הא' ולהמשיך לאלופו של עולם היינו התיקון לרגע באפו לתקן ה' גבורות ה' פעמים אלהי' כפי שעולת כסף הפדיון ממשיכים הא' אלף אורות (כמ"ש לעיל ונכתוב עוד לפנינו בע"ה) בשס"ה ימים ולהמשיך אור להימים מיומו של הקב"ה שהיא אלף שנה אלף וזה כוונת הזהר יומין עילאין שס"ו משכו יומין עילאין כמאן דמשך מאתר אחרא כו' וקחו לכם צאן צ"א כמנין הוי' אדני ן' פשוטה רומז להמשיכה מבינה אימא עילאה סוד נהר יוצא מעדן ויתר הדברים נבאר בע"ה ותולאנו במקומו. וע"ז רמז משה רבינו ע"ה כאן הכוונה שאמר ה' וכו' יוסף עליכם שיוסף ה' עליכם שיתרבה עליכם קדושת אלהותו יתברך שיזכור שמו הקדוש עליהם אלף פעמים שיזכו לתקן הא' וישרה על כל או"א מישראל קדושתו אלופו של עולם האלף אורות מאלף עלמין מנין המרגלאין השמות הקדושים שמתנוצצים בקדושת שבת המבואר בזוהר פ' יתרו עם מנין מקוה הכוונה שע"י שזוכה להשלים שיעור קומה ולהמשיך עלי' המרגלאין זוכה לתקן הא' וזוכה בשבת לאלף אורות וזוכה וקראת לשבת ענג "עדן "נהר "גן ויברך אתכם כאשר דיבר לכם שע"י שיתקנו ח"א שע"י זה נתקללו בל"ט קללות ויזכו להוציא מקללה לברכה והי' כוונת משה ללמדם שיתקנו ח"א. ויזכו להיות כלי מחזיק ברכה ויברך אתכם כאשר דיבר לכם. וזה תכלית השלימות אשר אנו מקוים ומצפים שיהיה ב"ב אמן:

ועוד נראה בע"ה. דהנה כתיב דבר צוה לאלף דור ואמרו חז"ל שראה הקב"ה שאי אפשר לעולם להתקיים בלא תורה וניתנה לכ"ו דורות ומצינו למידין דעיקר נתינת התורה כפי

כוונת רצונו יתברך לאלף דור וכוונת רצונו יתברך שהאלף דור יקבלו עליהם עול מלכותו יתברך. ובאמת עיקר השראת השכינה היא בששים רבוא וע' באוה"ח פ' וזאת הברכה וע"ש דברים מתוקים ובאמת נמצא צדיקים שכלולים מנשמות הרבה כמו מ"ר שהי' כלול מכל נשמת ישראל לכן בירך אותם משה שיזכו לאלף פעמים ששים רבוא נגד אלף דור כל דור ששים רבוא נשמות ויזכו להתורה בשלימות אלף דור ואזי יזכו לברכה המשלמת בתורה:

איכה אשא לבדו טרחכם ומשאכם וריבכם:

דבאמת היה כוונת משה להטותם לדרך טוב להיות נפשותם דבוקים בו יתברך וטורח נקרא מה שהאדם צריך לטרוח ולחפש עד שישיג הדבר כמו שאמר שלמה המלך ע"ה אם תבקשנה בכסף וכמטמונים תחפשנה כו' ואמרו חז"ל על מדרש הפסוקים שעשה לקנותה ככלי פז ונוח לאבדה ככלי זכוכית ומשה קרבם לתורה ומסר להם מצפוניה היינו שיחרר מה שהיותם צריכין לטרוח הרבה ומשה עלה למרום כו'. ומשאיכם משא כקרא מה שהיא כבר על האדם היינו אם כבר זכה לתורה אלא שנוח לאבדה כו' ומשה נשא משאם לקיים בידם כמו"ש במשנה והם יקיימו בידך ואל בינתך אל תשען:

וריבכם שריב מורה על סטרא בישא שרב יוסף באותיות ריב טעה שאמר על החודש הזה לכם אמר החרש הי' לבם ועיין ביערת דבש מזה ומשה אמר להשלשת כתות אותם שטרח ללמדם ואשר כבר למדו לקיים בידם ואת אשר הי' עמהם ריב סטרא בישא ובאמת כאשר הי' כולם כשרים העלם כולם למדריגתו וכאשר ראה שקשה לקשר כללות ישראל לבחינתו רצה למנות שרי עשרות כמ"ש ת"ל לעיל עיין שם שע"י זה היא עצה נכונה לקשר שרי עשרות זה עם זה ועם שרי מאות ושרי מאות לשרי אלפים דעשרה שרי מאות יש בהם כח קדושת אלף מישראל והמה מקושרים באגודה אחת כוח להם לקשר א"ע עם השר אלף וכן למעלה ראש עד בחינת מדריגת משה:

עוד י"ל דרך רמז דא"י מן איכה רומז לא"י מן אהי' ומן אדני שנסתלקו ע"י חטא אדם וקיין. עיין בת"ז וע"י זה קשה ליחד שמו בעולמו ע"י כ"ה אתוון דיחודא דשמע ישראל וע"י רזא דיחודא דשמע ישראל הי' זוכים לכ"ה תברכו להמשיך ברכה למדת כ"ה עיין בזהר פ' נשא ותבין ולכן הי' קשה למשה להיות לבדו ולהעלותם למדריגתו:

הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם

ופרש"י ז"ל שבא מתעטף בטליתו אינו יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך קאמר וידועים לשבטיכם ויפלא לפי דברי הזהר ואתה תחזה ברוה"ק שבך ע"ש נפלאות ולכן נראה לפרש שמשה רצה ששרי ישראל יהי'

ממלואים בחכמה ובתבונה ודעת ואמר חכמים ונבונים וידועים היינו דעת והדברים נכונים ת"ל. והדבר יפלא מדוע לא אשכח נבונים דהא חכמה יותר טמיר וגניז וי"ל חכמה זעירא חכמת שלמה ע"ד שאמר הכתוב ד' בחכמה יסד ארץ שהש"י מאיר אור החכמה למטה. ומאת פי מ"ח הקדוש מוה' צבי הירש זצוק"ל מזידוטשוב שמעתי על מה שאנו אומרים אבינו אב הרחמים ואין אנו מזכירים בחינת אם אימא עילא ואמר דיסוד אבא ארוך ומאיר למטה ויסוד אימא קצר והדבר פלא. וי"ל דלהכי אמרינן אב דמגרש כל החיצונים ובינת מינה דינין מתערין ועוד נראה לומר דאיתא בזהר פ' אמור דזווגא היא אם נטלה מבי אבא. ולכן מזכירין אב בכדי לזווגא דאיתא יוה"כ מוכיח דנטלא מאימא: ונראה דלשון הבו לכם היא לשון הזמנה דמנהיג הדור הוא לפי שהדור זוכים דור ודרשיו דור ומנהיגיו. וצוה להם משה הבו לכם להזמין א"ע בהכנה דרבה שיזכו לאנשים חכמים ונבונים וידועים והדור לא הי' ראוי לכך ולכן לא זכו לנבונים:

ועוד י"ל דאיתא בזהר ל"ב כתיבות החכמה סתימין אינון לעילא ומתפתחין בבינת ולכן זכו ישראל לקדושת החכמה דנקרא קדש ולא זכו שיתפתחין הל"ב נתיבות להבין ע"י זה דבר מתוך דבר:

ואתן אותם ראשים כו' שרי אלפים כו' מה שחשוב מלמעלה למטה הכוונה שמשה המשיך קדושתו מלמעלה למטה דשרי אלפים הי' קרובים למדריגת משה יותר ואח"כ על שרי מאות וכו':

ואצוה את שופטיכ"ם בע"ת ההו"א ס"ת אות רמז שידונו דין אמת והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו פרש"י וע"ז נסתלק מאתו משפט בנות צלפחד ויפלא הלא באמת דיבר שהתורה ע"י ניתנה. והנראה בע"ה דאיתא במס' אבות משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע כו' ופרשתי ת"ל דאמרו חז"ל שעשאו ככלי מלא וגדוש דיהושע קיבל את התורה ע"י כחו של משה והנה כ"כ משרי ישראל הי' לו למשה להשפיע עליהם אור התורה שידעו דבר חק ומשפט והנראה דכוונת משה הי' שיקבלו השרי ישראל ע"י כח שירש נשמותיהם מהקב"ה בעצמו כל או"א לפי כח שורש נשמתו בכדי שיכלו לקבל בכל עת וזמן אפילו בזמן שיסתלק משה מן העולם וגלגול הש"י שיבא לידו משפט נחלת בנות צלפחד ועיין מ"ש בפ' פנחס דהבן יורש לאביו ולאמו בן נקרא אות וא"ו ושם הקודש אב ואם אותיות י"ה ומן וא"ו נשפע לאות ה' אחרונה הבנים ירשו והבנות יזונו מהאחים וקשה היה הדבר למשה דאם אין בן האיך יהיה כשפעת ה' אחרונה מאב ואם בלי אמצעי וצוה ה' והעברת נחלתו לבתו ורמז ה' למשה דעיקר השפעה לשרי ישראל היה להיות בהדרגה על ידי משה ברא דאו"א עמודא דאמציעיתא ואע"פ כן כשיסתלק

משה יוכלו לקבל כמו בת יורשת וע"י משה היה באפשרי שמשה ישפיע עליהם כל דבר הקשה

ול"א אבוה"ם לעלו"ת ס"ת אמת שלא רצו לעלות ולהיות חתומים בחותם אמת.

ה' אלהיכם כו' היא ילחם לכם ככל אשר עשה אתכם במצרים לעיניכם ובמדבר אשר ראיתי אשר נשאך כו' הכוונה שעשה להם הקב"ה כיסים ונפלאות בשני אופנים במצרים הצריכו להיות שמה וללקוט שושנים ולכן אח"כ להוציאם הוצרך שילחם להם בשבילם ובמדבר בכדי שלא ישלטו בהם החיצונים נשאם כאשר ישא איש את בנו בכדי שלא יכשלו בדרכם. ולכן גם עתה יש יכולת ביד הקב"ה להצילם ולהפיל עליהם אימה ופחד להצילם מכל אויב ומארב ואם כוונת הש"י להכניע האומות ע"י מלחמה הקב"ה סיבות מהפך לטובתינו וילחם מלחמתינו:

זולתי כלב בן יפנה היא יראנה ולו אתן. וכבר עמד בזה באוה"ח למה אמר הכתוב הוא יראנה ונראה בע"ה לפרש ע"ד מ"ש בזה"ק דהשכינה נקראת עילמתא שפירא דלית לה עיינין וצריכין להאיר אליה דעין רומז להשגחה ורומז למוחין. וצריכין להמשיך לה עיינין ועיין מ"ש ת"ל בכוונת הכתוב ארץ אשר עיני ה' אלהיך דורש אותה הכוונה ע"ד זה שממשיך לה עיינין כלה שעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיקה והבטיח הקב"ה לכלב היא יראנה שיזכה להאיר אליה ולתקנה ולקשטה ולהמשיך לה עיינין עילאין והנה המעיין בכתוב שלא כתב ביהושע כמו בכלב דנראה בע"ה ע"ד מ"ש בזהר והאריך במדריגת יהושע ואמרו שעליו רמז שלמה מה יתרון כו' אשר יעמול תחת השמש דיהושע הוריש לישראל והנהיגם ע"י כחו שצ משה כמ"ש בזהר שמשה נסתלק כמו שנשקעה החמה להאיר להלבנה כן פני משה פני חמה מאיר ליהושע פני הלבנה וע"י שראה משה לא"י זכה להמשיך לה עיינין ומכח זה הוריש יהושע לישראל ולכן כתיב בכלב ולו אתן ולבניו ויהושע לא זכה לבנים להיות לו נחלה עולמות כי היתה מדתו ומדריגתו שיעבור תחת השמש להשלים בחינת משה וכתיב אותו חזק הכוונה ע"י כחו של משה וכמ"ש ח"ל:

החל רש והתגר בו מלחמה. ויפלא אמאי שלח משה אליו דברי שלום ונראה בע"ה דמשה לא ירד לסוף דעתו של הקב"ה שהי' כוונתו של הקב"ה לירש לישראל ארץ סיחון ועוג ולקדש ארצם בקדושת הארץ ומשה סבר בוודאי ירושת ישראל היא מעבר לירדן דהא ידע דהיא לא יבוא עמהם לא"י ואם כוונת הקב"ה לירש את ארצם א"כ יזכה היא ג"כ לירש לישראל ולכן אחר שכבש ארץ סיחון ועוג דומה באמת שהותר הנדר (עיין מ"ש רש"י פ' ואתחנן ומ"ש שם ת"ל) וכיון שסבר משה שכוונת הקב"ה להעביר לישראל דרך

ארצם ולכן אמר משה ואשלח מלאכים כו' ממדבר קדמות ופרש"י ממך למדתי ובאמת לפי דעת הקב"ה צוה והתגר בו מלחמה ולא אבה סיחון כו' כי הקשה ה' כו' למען תתו בידך כיום הזה שהקב"ה סיבב והקשה את רוחו למען לירש ארצם לנחלה כיום הזה סוף מעשה במחשבה תחילה שצוה ה' והתגר בו מלחמה:

אש"ר שגב"ה ממנ"ו א"ת הכ"ל ס"ת לתורה שע"י שכבשו ארצם ונתקדש בקדושת הארץ זכו לתורה כמו שאמרו חז"ל אין תורה כתורת א"י וזכו להרבה מצות חקים ומשפטים וזכו למשנה תורה שיחזור משה לשנות להם פעם שנית כי המקום גורם שנתקדש בקדושת הארץ:

ויצא עוג כו' הו"א וכ"ל עא"ו למלחמה ס"ת שם אלוה המסוגל לשמור הנשמה לרמז דשם זה נתלוה עם ישראל:

"**ואת** "הארץ "הזאת יירשנו ר"ת שם הוי' בעת ההו"א שם הדעת ר"ת מן את השמים ואת הארץ לכל "הבשן "ההיא "יקרא "ארץ ר"ת אהי' ומרמז הג' השמות הנזכרים בר"ת בכיבש הארץ לרמז שנתייחדו האורות העליונים ועדיין אינם בשלימות שלא נכתבו כסדר והבן דג' שמות אלו נזכרים ונעשים בפדיון נפש ועיין פ' וארא בענין יציאת מצרים מע"ש שם ג"כ בענין הג' שמות אלו

לא תיראה כ"י ה' "אלהיכם "הוא "הנלחם לכם ר"ת אהי' לרמז על בינה עלמא דחירות בכח זה יצאנו ממצרים ובכח זה ירשו את הארץ והבן:

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' איתא במדרש שביקש תקמ"ו תפלות כמנין ואתחנן. ונראה בעה"י שרצה משה להתפלל תקט"ז להאיר למדת מלכות מוחין עילאין רומזין לחכמה ב"ד לחבר הוי' אהי' במילוי יודין אבא באמנא שעולים רל"ג ולחברם ע"י הדעת ושם הדעת אהו"ה היוצא מהכתוב "את "השמים "ואת "הארץ שנקרא בזה"ק גשפנקא דחתים ביה שמיא וארעא לחבר שמים וארץ ושם זה במילוי יודין עולה קס"ג. ונמצא עולים השלשה שמות שצ"ו וכוונת משה היה להמתיק את המאה ועשרים צרופי אלהים לכן חי מאה ועשרים שנה ומאה ועשרים יום נתעכב בהר ועולים ביחד תקט"ז והיא התפלל תקט"ו ורצה להתפלל עוד תפלה אחת להשלים אלו השמות. ואמר לו הקב"ה רב לך על תוסיף דבר אלי שאל יתפלל עוד פעם אחד שיהיה מכווין להשמות הנ"ל והבן כי קצרתי:

עוד נראה שהתפלל תקט"ו תפלות מכווין כמנין תפלה תפלה למשה ועשה תפלתו תחנונים וכוונת משה שרצה להעלות מדת מלכות לעולם הבינה להחמשים ש"ב כל אחד

כליל מעשר עולה ת"ק לחבר שו"א ולדבק א"ע בעה"ח שאמרו חז"ל שע"ח מהלך ת"ק שנה והתפלל עוד חמשה עשר תפלות נגד י"ג מכילין דרחמי שאיתא בזה"ק שמתחילין באל והתפלל עוד שני תפלות נגד ה' ה' שאיתא בכוונת סודות נעלמים על מה שהזכיר משה ה' ה' קודם י"ג מכד"ר שמתחילין באל ואיתא בזהר בראשית וז"ל קב"ה גזור ואיהו מבטל ס"ד דאיהו מקטרגא במאריה לאו הכי אלא בגין דכד איהו קשור קשורין וידע ליחדא יחודא וכל אנפין נהירין וכל שלימו אשתכח וכלא אתברכה כדקא יאות כל דינין מתעברין ומתבטלין ולא אשתכח דינא בעלמא עכ"ל הזהר שם ועיקר כוונת משה לבא לא"י להאיר למדת מלכות להיות אור הלבנה כאור החמה ויהי' שניהם משתמשים בב"א. ואיתא בזהר בהקדמה ר' חזקיה פתח כתיב כשושנה בין החוחים מאן שושנה דא כו' מה שושנה אית בה תליסר עלין אף כנ"י אית בה תליסר מכילין דרחמי דסחרין לה מכל סטראה אף אלהי' דהכא משעתא דאידכר אפין תליסר תיבין לסחרא לכ"י ולנטרא לה עכ"ל והיה כוונת משה להאיר לכנ"י מאת י"ג מכילין דרחמי והבן:

ואתחנן למה תפס לשון חנון כבר תירוץ רש"י ז"ל. והנראה בע"ת דהנה היה כוונת משה רבינו ע"ה לבא לארץ הקדושה אשר מכוונת נגד ארץ עליונה ארץ חפץ ורצה לבא לתכלית השלימות אמרו חז"ל פני משה כפני חמה ורצונו הי' לבא להארץ להאיר אליה שהוא מרומזת נגד הלבנה המאור הקטן ולחבר שמשא וסיהרא ויהיה אור הלבנה כאור החמה ויהיה שניהם משתמשין בכ"א וראה משה והבין דהצריך להשיג מדת חכמה ע"ד שאמר הכתוב ה' בחכמה יסד ארץ בזה"ק באבא יסד ברתא והנה להאיר להארץ עליונה צריך להשיג מדת חכמה ואמרו חז"ל חמשים ש"ב נבראו בעולם וניתנו למשה חסר חד כו' הרי שבינה לא השיג בשלימות ואיתא שאחר שנסתלק מעולם הזה זכה והשיג להשער החמשים שהוא דבוק לחכמה תרין רעין דלא מתפרשין ואיתא בזהר פ' וילך אמר לו הקב"ה למשה אע"ג דאנת תשכוב עם אבהתך הא אנת קיימו תדיר לאנהרא לסהירא כמא דשמשא לא איתכניש אלא לאנהרא לסיהרא כו' עכ"ל ועל דא כתיב הנך שוכב כו' לאנהרא ליהושע עכ"ל ומכח זה זכה יהושע להנחיל לישראל את הארץ שהופיע עלי' אור הקדושת רבו משה. והדבר צריך ביאור רחב (עיין מ"ש בפ' קרח ת"ל דבנין המלכות היא ע"י גבורות ע"י צמצום אור וחסד דרכו להתפשט ועיין בענין ר"ה מ"ש ת"ל) וזה היתה עבודת הלוים והכהן בחינת חסד ושורשו מחכמה ולכן נמשח בשמן כמ"ש כמה פעמים שידוע שהארת אבא מגרש כל החיצונים שהיא קודש ממש ולכן נמשחו שאול דוד ושלמה בשמן כדי להאיר למדת מלכות הארת חכמה. וזה היה כוונת משה שישיג מדת חכמה כדי להאיר להארץ בתכלית השלימות ולכן אמר לשון חונן

שהי"ג מדות מכוונים נגד הי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ומדה הג' חונן ובי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן בנין אב הכוונה בנין המלכות ע"י אב' ובזה נוכל לפרש השאלה דאיתא בשו"ת הרב אלפס ז"ל שאל הא' וז"ל שאלה מפני מה אמרו חכמים יש אם למקרא ולמסורת ולא אמרו אב ואמרו בנין אב זה בנה אב ולא אמרו אם כו' עכ"ל הטהור ונראה בע"ה דאיתא בזה"ק דהותינו חמשים יום לקבל התורה דיצאו מסטרא דיובלא והמתינו חמשים יום נגד חמשים ש"ב ובאמת תורה שבכתב מרומז לשמים תפארת וע"ז אמר הכתוב כונן שמים בתבונה ולפיכך אמרו יש אם למקרא ולמסורות אבל תורה שבע"פ רומז להארץ ובנין המלכות ע"י י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ובנין המלכות כתבתי לעיל הוא ע"י חכמה ה' בחכמה יסד ארץ כמ"ש בזהר באבא יסד ברתא דבנין המלכות תורה שבע"פ ע"י אב והיינו בנין אב ולא אם והבן והש"י יראינו מתורתו נפלאות ויצילנו מהשגיאות ונזכה להאיר למדת מלכות ולבנותה ולקשטה וליחדה עם דודה ב"ב ויושיע יהודה וירושלים אמן:

בעת ההיא לאמר שביקש מתנות חנם לאמר הכוונה שיהי' תפלתו שגורה בפיו ולכאורה יפלא אחרי שהיה כוונתו משה שהותר הנדר למה ביקש מתנות חנם ונראה בע"ה דאע"פ דהנדר הותר מ"מ רצה משה לתקן החטא שהיא הסיבה מונעת אותו מלבא לאה"ק ומצאתי בספירנא שכתב כעין מ"ש ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר שביקש מתנות חנם לאמר שיזכה שיהיה תפלתו שגורה בפיו:

אדני הוי' בניקוד אלהים ידוע שרומז לבינה ואמרו חז"ל שמשה זכה לבינה ומשה זכה וזיכה את אחיו עמו להמשיך מאת בינה אימא עילאה קישוטין לברתא הכלה מלכות שמים כו' ולכן נקרא איש אלהים בעלה דמטרוניתא ולכן אמר משה אדני הוי' בניקוד אלהים אתה החילות להראות את עבדך שהקב"ה ברוב רחמיו גילה לו מדה נפלאה אור גדול שלא זכה אדם בעולם. ולכן ביקש וארא כו' בכדי לתקן מדת מלכות לעלות אותה לאימא עילאה.

אדני ה':

הוי' בניקוד אלהי' וידוע דשם אדני מורה על מדת מלכות שמוטה. בינה הוי' בניקוד אלה' מורה על יובל ובשני מדות מתנהג הש"י העולם ששת ימי המעשה וביום השביעי שבת וביוה"כ נתגלה היובל ובהם נעשה כל הנסים והנפלאות דמסטרא דיובלא יצאו ממצרים ובאמת הסוד גילה הקב"ה למשה ומשה רצה שיתגלה מכח אב הפועל ממש וזה נתגלה בארץ אחרי שיקיימו מצות התלויות בארץ ולכן נתאווה משה לקיים מצות התלויות בארץ:

אתה החילות להראות את עבדיך הכוונה שמשה אמר הלא נחביתי אל הכלים. ואמרתי שלח נא ביד תשלח כמו שפרש"י ע"י משיח שתשלח לעתיד והקב"ה אמר לו לכה ואשלחך כו' ואיתא במדרש אם אין אתה גואלם וכל הניסים והנפלאות ים ומן ותורה מן השמים לא היה באפשרי אלא ע"י משה ולא הי' באפשרי להנחיל לישראל את הארץ אם לא שיתגלה להם כל הנפלאות ויתפרש בשני אופנים א' שאתה החילות להראות אותם לי עבדיך ועוד אתה החילות להראות הכוונה להראות לעם בנ"י את עבדיך הראותה להם כל הניסים והנפלאות:

ועוד י"ל ע"פ מ"ש בפ' לך לך אל הארץ אשר אראך וכתבתי שם ה' אמר לאברהם מקור הקדוש' אין באפשרי שתראה ותשיג בחוץ לארץ אל הארץ אשר אראך שם תוכל ליראות מקור הקדוש' וכן כוונת משה אתה החילות להראות את עבדיך אע"פ שבחוץ לארץ לא יהי' באפשרי להשיג השגה גדול' אתה החילות להראות ה' הראה למשה. ועתה ביקש אעברה כא וראה שע"י שאבא לארץ הקדוש' אראה בעצמו וכוונת משה למשל מי שהשתדל בצרכי חתן וכלה להלבישם וללמדם ולקשטם ולסוף ביקש שיזכה ליראות בשמחתם ובחופתם דעיקר תכלית כל הניסים והנפלאות בכדי שיבואו לאה"ק ויזכו לבנין בית הבחירה:

אעברה נא וראה מה שאמר וראה שנקראת עולמתא שפירא דלית לה עייניו. דעין נקרא השגחה שלא הי' עדיין כחה יפה להשגיח על בניה להשפיע להם כל טוב כמ"ש בזהר על ותקם ותעמוד בעוד לילה חיה חדא רחמנ'א שאזלת לאשכח מזונה כל הלילה ובבוקר פליגת וע"ש דברים נפלאים וכלה שעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיק' וצריכין לה עייניו ובכח שמסתלק בה ממשיך לה עייניו וזה סוד הסתכלות בלבנה קודם חידושה ואמרו חז"ל אסור לקדש אשה עד שיראנה להמשיך לה מוחין קדישין ולהפריד ממנה החיצונים ולכוונה זו אמר וראה:

ונראה עוד לפרש אעברה נא כל המסכים המבדילים וראה את הארץ הטובה שלא נתקללה ההר הטוב הזה דאברהם קראה הר ויצחק שדה ויעקב זכה וקראה בית ובאמת איתא שמשה הי' מלגאו פנימיות מיעקב ולכן רצה בסוד הפנימיות ליראות בבחינת הר כמו אברהם וסוף כל הקדושות לבנין שמלבן עוונותיהם של ישראל ובאמת שמשה הי' פני חמה ודור באי הארץ הי' מבחינת יהושע פני לבנה ורצה למען קדושת הארץ להתמעט לכבודה להיות בבחינת לבנה וסבר שאח"כ תעלה עמו בפועל ממש. ולזה אמר ויתעבר ה' בי סוד העיבור מדה זו סוד ה' התעבר בשורש נשמתו ולא יכול להנהיג

דורו של יהושע פני לבנה כו' ואמר ה' רב לך הכוונה ע"י מדה זו שאתה דבוק בה כבר עשיתה להתיחד האורות העליונים אל תוסיף:

ויתעבר ה' בי למענכם למען אשר תזכו עמי לבא בימי התחיה במהרה בימינו אמן. וכוונה פנימיות י"ל ויתעבר ה' בי למענכם לשון סוד עיבור שנתעבר בו ה' למענכם שאמר משה מה שזכה לקדושה גדול' להיות איש אלהי' שנתעבר בו ה' למענכם למען ישראל. ועתה לטובתכם ולא שמע אלי:

עוד י"ל ויתעבר ה' בי שזכה למעל' נפלא' ויתעבר ה' בי למענכם לטובתכם למען דור המדבר ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך כמו שפרש"י רב לך הרבה מזה שמור לך רב טוב הצפון. עוד י"ל רב לך דידוע שנצרך לתיקון העולם לתקן רפ"ח ניצוצין ומשה זכה להיותו נקרא איש אלהי' תיקון פ"ו ניצוצין כמנין אלהים ונשאר עוד ר"ב נצוצים שלא נתקנו עדיין בשלימות ואמר לו ה' רב כמנין ר"ב יש לתקן עדיין והבן:

עלה ראש הפסגה ושא עיניך להסתכל בפנימיות קדושת הארץ ימה וצפונה ותימנה ומזרחה ימה רומז למערב ה' אחרונ' וצפונ' לה' ראשונ' תימנה דרום רומז לוא"ו ומזרחה רומז ליו"ד וצירוף ההוי' דה' אחרונ' נתעל' עד ה' ראשונ' אימא עילא' שיקשטנ' כמו שאיתא בזהר פ' אמור ואו החתן עולה ליו"ד אבא והקב"ה אמר למשה באדר ובת"ז איתא צירוף זה לחודש אדר ויוצא מהכתוב וצדק"ה תהי"ה לנ"ו כ"י ויהושע שהנחיל לישראל בכח קדושת משה (כמ"ש לעיל בשם הזהר) ולכן רמז בכתוב שבכח שם הוי' בשילוב זה ינחיל יהושע לפני "העם "הזה "והיא ינחיל כראה להסביר קצת דבחודש ניסן נגאלו ובאחד בניסן הוקם המשכן ונתיחדו החתן והכלה ולכן הצירוף מחודש זה שם הוי' כסדר יוצא מהכתוב "ישמחו "השמים "ותגל "הארץ שהשמים והארץ נתיחדו ומורה על רחמים פשוטים ועיין מ"ש בענין זה במקומו על מאמר חז"ל בניסן נברא העולם עיין שם דברים נפלאים בע"ה ותבין כאן ובחודש אדר התחיל להתנוצץ עת גאולה מדת מלכות עולה עד אימא שתזכה לקשוטין מאימא עילאה וצו את יהושיע וחזקהו ואמצהו הכוונה כמ"ש לעיל בשם הזהר דבכח קדושת משה ינחיל לישראל את הארץ:

ונשב בגיא מול בית פעור ובאוה"ח הקדוש עמד בזה מה בא הכתיב ללמדינו וביאר שבא להודיע שקבורת משה היה לבל תרים פעור ראש לקטרג והנראה בע"ה לומר ברמז כמו שכתב לעיל דיהושע בא להנחיל בכוחו של משה בכדי להאיר למידת מלכות בשלימות היה צריכין להמשיך אור החכמ' ובאמת גם בינ' לא היה יכול להשיג בשלימות ולא היה להשיג שער הנון ואח"כ השיג והאיר ליהושיע ובכוחו הנחיל יהושיע את הארץ שהופיע עליו אור קדושת רבו וע"י זה שהשיג השער הנון עלמא דחירות היגין על פעור

ואיתא ג"כ שתולע מתגבר בכ"י ומכניעים אנחנו ע"י שם מ"ב אנא בכח השם הראשון 'א'ב'ג'י'ת'צ שעולה תולע ומכניע ואיתא על שם זה בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגלי' ובשתים יעופף:

בשתים יכסה פני' שלא ישלטו הזרים ויקטרגו ובשתים יכסה רגלי' שלא יקטרגו ובשתים תעוף להקדוש' למעל':

ויהיה פירוש הכתוב ברמז ונשב היינו ו"נ ש"ב בגיא איתא אבג"י בשתים יכסה פני' ובשתים יכסה רגלי' מול בית עם ב' תיבות עולה ת"צ. ובשתים אלו יעופף תעוף הקדושה פעור היינו מכח השמות הנזכרים תגין על פעור ותבין:

ועתה ישראל שמע אל החוקים

כו' אשר אנכי מלמד אתכם למען תחי' ובאתם וירשתם את הארץ כו' הכוונ' שמשה רצה לבא לארץ הקדוש' למען לעמוד על סודה ולעשות התיקון בשלימות לדור דורים ואחרי שלא זכה לבא הי' רצונו ללמד לבני ישראל שיזכו הם לישב על אדמת קודש:

לא תוספו על בדבר כו' ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה' אלהיכם ונראה בע"ה שהזהירם לבל תוסיפו ולבל נגרע אפילו אם יהי' כוונתם שבזה שיוסיפו ובאו לידי שמירה והזהירם לבל יטו ימין ושמאל והש"י הזהיר ע"פ התורה אשר יוריך שניתן רשות לחז"ל לדרוש ע"פ התורה משמרת למשמרת וחוץ מהם חלילה לעשות מעצמו ולכן סמך ענין עיניכם הראות את אשר עשה ה' בבעל פעור כו' דכבר כתבתי לעיל בשם הזהר דכוונתם הי' בפעור לבזות ושגו ולא ידעו שעבודתה בכך ומזה תלמוד לבל לנטות מאת מצות ה' שלא להוסיף ושלא לגרוע:

ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום כפי מ"ש לעיל שפני יהושיע כפני לבנה והמה דורו של יהושיע ומחמת מיעוט הלבנה היא שליטת החיצונים ולכן צריכין להיות דביקים בו יתברך לבר לתת כח להחיצונים ולכוונה זו אמר להם ה' אלהיכ' לפי שהם בחינת יהושיע וע' בזהר בזה ועיין בע"ח בענין זה נפלאות:

ראה למדתי אתכם כו' כאשר צוני ה' אלהי והמעיין וידקדק שמתחלה אמר ה' אלהיכם. ועתה אמר ה' אלהי ולמ"ש יובן שפיר שמתחלה דיבר עם נוחלי ארץ שהם בחי' יהושיע ועתה אמר אלהי ותוכן כוונתו כמ"ש לעיל שרצונו של אדון הנביאים ללמדם שיקיימו ישראל המצות בארץ בכדי שיכלו הם לעשות התיקון בשלימות כמו שהיה כוונתו לעשות בארץ ולכן אמר להם ראה למדתי אתכם כו' כאשר צוני ה' אלהי שבחינתי שהי' כפני חמה וצוני ה' לעשות כן בקרב הארץ וע"י המצות האלו היה נעשה התיקון

בשלימות ועתה אחרי שלא זכה לבא שמה רצה משה שיקיימו הם ואולי יזכו לעשות התיקון בשלימות והי' אור הלבנה כאור החמה כו'

ושמרתם ועשיתם שמירה קאי על מצות ל"ת דמתחלה צריכין להזהר לבל יעברו על מצות ל"ת ואח"כ ועשיתם ועוד י"ל דשמירה היא בלב שיהיה נחשב כל מצוה ומצוה כמוצא שלל רב ויהיה עומד ומצפה מתי יבא לידי ואקיימנה ואח"כ יזכה ועשיתם בפועל ממש:

כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה מתחל' אמר חקים ומשפטים דחק נקרא מה שהוא בלא טעם ומשפט מה שיש טעם ולישראל עם קרובו שנשמותיהם משורש ומוחצב מכסא הכבוד הם חקים לקיים גזירות המלך מלכו של עולם מבלי להתחכם וגם משפטים להבין טעם המצו' וכל כוונתי' ובעיני העמים המה חקים בלי טעם:

כי מי גוי גדול אשר לו אלהי' קרובים אלי' היא נתינת טעם כי לכן אמרו העמים רק עם חכם ונבון כו' שיראו שישראל מקיימים מצות מלכם וקדושם מה שנראה בעיניה' שהם חקים בלי טעם וע"י זה קרובים אליו:

ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים פ' רש"י הגוגים ומקובלים הכוונ' שכל החקים ומשפטים המה צדיקים הכוונ' צדקו יחדיו שכולם מורים על אחדותו יתברך ולכוונה אחת להעלות כל העולמות לשורשם וכולם לכוונה אחת מצומדים ומקושרים:

רק השמר לך כו' והודעתם לבנך כו' יום אשר עמדת לפני ה' אלהי' בחורב כו' דעיקר קיום התורה בשמחה היא ע"י שיקבלו פא"פ ונתקשרו נשמותם לאין סוף יתברך שמו ולכן מזהירם התורה והודעתם כו' זכור את היום אשר עמדת כו' ע"י שישימו על לבם קבלת התורה יבואו לידי קיום המעשה:

ואותו צוה ה' כו' ללמד אתכם כו' פרש"י תורה שבע"פ ע"כ כוונתו דדרשו חז"ל מה אני בחנם אף אתה בחנם ואיתא במ' נדרים וכן איתא בש"ע יו"ד (סימן רמ"ו סק"ה) וז"ל מקום שנהגו ללמוד תורה שבכתב בשכר מותר ללמוד בשכר אבל תורה שבע"פ אסור ללמוד בשכר וכוונת רש"י על דרשת חז"ל מה אני בחנם כו' ולכן פירוש דקאי על תורה שבעל פה:

ופן תשא עיניך כו'. כל צבא השמים כו' אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים הכוונ' שכל העמים הם תחת ממשלת שרי מעלה וטועים שכל שר מושך שפע לאומה ועובדים העמים להם ואתכם לקח ה' שישראל אינם נתונים תחות ממשלת השרים וחלק ה' עמו עיין בפ' האזינו מ"ש בזה ולכן למה תהי' טועים ואין לכם לעבוד כי אם לבורא שו"א

ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים דמצרים המה תחות ממשלת השרים והיה לעת ההוא כל הע' אומות משועבדים למלך מצרים וישראל שהם תחת הקב"ה בעצמו ולכן הוציא אתכם להיות לו לעם:

וה' התאנף בי כו' הכוונ' שמש' חשש שבסיב' זו שלא יבא משה עמהם לארץ ישכחו הברית אשר כרת עמם ה' כמ"ש ויעבדו את ה' כל ימי יהושע וימי הזקינים כו' לפכך הזהירם הרבה השמרו לכם כו' תתינת כל אשר צוך ה' אלהיך ופירש"י כפשוטו אשר צוך שלא לעשות ונראה לומר שבא לרמז ולהזהיר לבאי בסוד ה' ליחדו כמ"ש בש"ע ליחד השני שמות הוי' אדני ובפרט בזהר ובת"ז שאנחנו מצווים לקרוא בשמו על שם פעולתו ומזהיר הכתוב שחלילה לחשוב איזה תמונה בשמות הקדושים ובמרכבה עליונה ובכסא כבודו כי הכל אורות עליונים רוחנים אשר האציל מאתו יתברך להנהגת העולם וצריכין אנחנו ליחדו וזה כוונת הכתיב ועשיתם לכם פסל תמונת כל להדמות לאיזה צורה ח"ו אשר צוך ה' אלהיך ליחדו ולחבר שני השמות הוי' אדני ונקרא לחכמי המקובלים ליחד קודשא ברוך היא ושכינתא וע"כ מזהיר הכתוב שחליל' לחשוב כי אם שהיא א"ס ואין תכלית ולית מחשב' תפיסא בי' כלל אפי' לצייר בקוצי של יוד כי הכל עבור אנחנו להשיג ע"י זה איך לעבדו ולהבין טעם המצות ולמסור נפשו על קדושת שמו יתברך ויתעל' כמו שאמר התנא באודרא נשא התנא הקדוש ארור האיש אשר יעש' כו':

ואמר המגיע להסיר מכשול אשר הביא כו' כגון מצחא דגולגלתא שערי דרישא וזולתם מהכלים הגשמים ותארים אחרים שתאר בהם ה' יתברך הלא המה מורים מדות וספירות וענינים פנימיים שכליים וכל האברים שכנו חכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים סתומים ונעלמים לא לשום דבר גשמי וחומרי חליל' וחס כי אין דמיון בינו י"ת ובינינו בשום צד מהצדדים וכ"ש מצד העצם והתבנית ע"כ ומרמז כאן הכתוב כה' אלהיך אש אכל' הכוונ' אורות עליונים קדושים רוחניום והבן:

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו הכוונ' פל שאנו מצווים ליחדו שמו יתברך לידע איך שמו נקרא עלינו ולדבקו בו וליחדו ע"י הטמיר ונעלם ובכדי להכירו מתוך פעולתו השפיע אורו יתברך על אותיות השם בכדי להיטיב לבר ותי' להיות סולם מוצב ארצה ולעלות למעלה ראש עד קיצי של יוד ולהמשיך משם אור קדושתו עד למטה מקום שכונתו מדת מלכותו כנ"י ועל ידה משפיע לעם קרובו כפי שהיא מקבלת מלמעל' ומחמת שאין אנו בתכלי' השלימו' נרא' לנו לפעמים רחמים ולפעמים מתנהג במדת הדין אבל באמת היא יתברך שלם בכל מידותי' במקום שנרא' שמתנהג בה"ד האלהי' תקיף ובעל היכול' ובעל הכוחו' כולם שווה נכלל מדת רחמנותו הוי' וע"י י"מ שיעש'

דין מכח שם אלהי' מדת הדין ושם פעל רחמים ה' הוי' רחמים לישראל ולכן מספר הכתיב השמע עם קול אלהי' מדבר מתוך אש דהוא מה"ד כאשר שמעת אתה ויחי או הנס' אלהי' מזכיר ג"כ שם אלהי' דשם אלהי' יעש' נסים ונפלאו' ככל אשר עשה לכם ה' הוי' רחמים ונמצא מוכח שאע"פ שהי' מתנהג בכח שם אלהי' מה"ד שמה היה שם הוי' רחמים ולזה אמר הכתיב אתה הראת לדעת שע"י י"מ הראת בעיניך לדעת שתדע כי ה' היא האלהי' ליחדו כי היא אחד יחיד ומיוחד במקום שהתנהג במה"ד שמה היא הוי' רחמים אין עוד מלבדו כ"י 'הוא 'האלקי' 'אין עוד מלבדו ר"ת אהי' כמ"ש כמה פעמים דשם האלהים מורה על בינת דמינה דינין מתערין ולהורו' דשם זה מורה על בינה נרשם בר"ת שם אהי' בינה ולהורות שהדין היה ברחמים והבן:

מן השמים כו' הכוונ' דידוע דשם הוי' רחמים לזה רומז שמים והארץ רומז למדת מלכות אדני וצריכין לכוין הוי' בקול והדיבור אדני וליחדם כמ"ש בזהר נרתקי דיל' אדני הכוונ' ששם הוי' רחמים בפנימיותו וכ"כ הקול הוא פנימי והדיבור מבחוץ וזה כוונת הכתוב מן השמים השמיעך את קולו שמשם בא הקול היא בחינת הוי' ועל הארץ הראך את אשו הגדול' הכוונה שגם על הארץ זכית לראות אשו הגדולה ודבריו שהיא בחינת אדני דיבור שמעת מתוך האש:

אז יבדיל משה שלש ערים סמיכות הפרשה למ"ש לעיל. דכוונת מ"ר ללמד לבני ישראל דרך חיים ותוכחת מוסר השכל ושיזכו לדבק נפשותיהם לע"ח. ומי שהרג בשוגג גורם להזכיר ח"א וקין אילנא דטוב ורע ולכן הבדילו ערי מקלט ערי הלוים שלא חטאו אחר מעמד הר סיני ושם זכו לתורה שנקראת עה"ח ולכן ערים אלו קולטות לדבקו בע"ח ועיין מ"ש בענין זה פ' מסעי בע"ה:

והנראה דכוונת משה שיזכו ישראל לחדש העולם שנברא בעשרה מאמרות נגד עשרה ספירות ונגד זה הי' עשרת הדברות הפריש והבדיל משה שלש ערים בע"ש בכוונת שמתחילה כתקנו השלשה ספירות נצח הוד יסוד ואח"כ באה"ק הבדילו עוד שלשה שיתקנו להיות שולט שם עה"ח היינו חג"ת ששה קצוות ארבעה רוחות העולם שו"א דשלמה עסק בבנין בהמ"ק דמתחילה דוד זכה למ"מ שעסק בבנינה ובנה היסודת ושלמה זכה להקימה ולבנותה ולקשטה וליחדה עד דודה והכל ע"י שלשה הראשונות כמ"ש לעיל כמה פעמים ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו וכתיב וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת ונתיחדו ע"י בנין הבית כל העשר ספירות דחכמה דבוקה בכתר בא"ס. יבדי"ה מש"ה של"ש ערי"ם ס"ת שלמה לרמז שמשה התחיל להתיקון ונגמר ע"י שלמה ועיקר הגמר יעשה ע"י ביאת מ"צ בב"א:

וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל ופרש"י זו שהיא עתיד לסדר אחר פרשה זו אלה העדת כו' אשר דיבר משה כו' בצאתם ממצרים ופרש"י הם הם אשר דבר בצאתם ממצרים חזר ושנאה להם בערבות מואב אשר בעבר הירדן:

וצריך להבין למה אמר התורה אשר שם משה ואמר אח"כ אשר דבר משה ולהבין גם כן למה מזכיר לסימן בעבר הירדן ופירוש כ"כ לחזור בארץ סיחון כו' אשר הכה משה כו' וירשו את ארצו והנראה בע"ה למ"ש לעיל סוף פרשה אלה הדברים שע"י שנתקדשה ארצם בקדושת א"י ולכן חזר ושנאה להם דאין תורה כתורת א"י. ולכן כתיב וזאת התורה שזכו להתורה בשלימות כאשר ניתנה אשר שם משה ולא כתיב אשר דיבר משה דשם ממש לפניהם לבאר טעמיה וסוד מצפנותיה כשלחן הערוך והמקום גרם להם שנתקדשה בקדושת הארץ וחזר ואמר אלה העדת כונו מפרש"י הם הם אשר דיבר משה בו' בצאתם ממצרים להורות ההפרש והבדל שבצאתם ממצרים לא זכו להיות שם לפניהם התורה בשלחן הערוך וכתיב ודיבר העדת והחוקים והמשפטים ואח"כ בעבר הירדן קדושת המקום גרמה להם שזכו וזאת התורה בשלימות אשר שם משה לפני בנ"י יזכו לדעת סודה:

פנים בפנים דיבר ה' עמכם ובפ' תשא כתיב ודיבר ה' עם משא פנים אל פנים שמשה זכה לאספקלרי' המאירה וזכה שיתגלה אלי' פני ה' וזכה שפניו יסתכלו נוכח פני ה' בלי שום מסך המבדיל והיינו פנים אל פנים משא"כ ישראל הגם שגילה ה' פניו נוכח פניהם לא זכו לקבל הדיבור מפי הקב"ה ומשה הי' בניהם מסך המבדיל ולכן כתיב פנים בפנים שנתגלה פני ה' נוכח פניהם ומחמת שלא דיבר אליהם ממש לא יתכן לכתוב פנים אל פנים שלא דיבר נוכח פניהם ולכן כתיב לשון נסתר פנים בפנים שנתגל' פני ה' והמה הסתכלו וראו באספקלרי' המאיר' וכל העם רואים את הקולות שראו ממש אלא שלא זכו להיות הדיבור אל פניהם ממש לכן לא כתיב אל פנים. ומפרש משה מדוע לא היה אל פניהם. ומפרש אנכי עומד בין ה' ובניכם ולכן לא הי' פנים אל פנים ממש ואעפ"כ זכו שהי' פני ה' נתגלו ופניהם נוכח פני ה' אלא שהדיבור לא הי' אל פניהם ממש:

ולא עליתם בהר לאמר נרא' לפרש לשון לאמר ונרא' בע"ה דמה שכתב ולא עליתם בהר לא קאי אלמעל' להיות נתינת טעם אמאי שכתב למעל' כי יראתם מפני האש ולכן לא עליתם בהר דבאמת כתיב בפ' יתרו וירד משה ואח"כ כתיב וידבר אלהי' כמ"ש במדרש שהשתיק לכל הנבראים בשעה שאמר אנכי שהיא לבדו ואין בלתו. ולכן נראה ולא עליתם בהר ענין היא בפ"ע ומפרש הכתוב טעם שלא עלו בהר שגם משה לא עלה היא

מטעם לאמר אנכי ה' אלהיך ולכן לא הי' יכול שום נברא לעלות בשעה שאמר אנכי ה' אלהיך להאמין שאין אלהי' מבלעדו בלתי לבדו הוא:

לא תשא כו'. כ"י ל"א ינק"ה ה' ס"ת אהי' שגרם למנוע השפעות אימא שמשם יורד השפע לז"א החתן ומשם למלכות וע"י שמונע השפע מאת החתן להכלה וגורם ונהר יחרב ויבש כמ"ש בזהר על הצדיק אבד אבד נבוע דילי' ע"י שאינו משפיע למטה אבד נבוע דילי' ומינה דינין מתערין ולכן נפרעין ממנו ומשפחתו שגורם הפגם למעל' ראש:

שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלהיך ופרש"י קודם מתן תורה במרה וכן מבואר בש"ס והתוס' תמהו דלמא קאי כאשר צוך במן דשם כתב ג"כ שבת בפרשה ונרא' בע"ה כאשר בארתי ת"ל דהוון לא ירד בשבת דהמן ירד מאת עתיקא קדישא כמ"ש בזהר דאקדוש לתתא דכל דיבר רוחני שבא לעת"ן נתגשם קצת ומתלבש בכלי בחינת גוף ובאמת אע"ג שגם הבלי היא רוחני מ"מ בערך פנימיות נחשב לכלי וישראל ע"י שטעמו טעם מן והרגישו בנפשם גודל קדושתו להתלהב לעבוד' תמה ולמסור נפשו על קדושת שמו יתברך ולהעלות נשמתו עד מקור ושורשו של המן שבא משם בסוד אור חוזר ולכן בשבת קודש שכל העולמות זוכים להעלות נשמותם עד לשורשו של המן שמשם חיותם ומזין הרוחני וזוכים בצפרא דשבתא לסעודתא דעתיקא קדישא לעילא ולא להוריד לתתא [ואפס קצהו תראה באלשיך הקדוש] וטועמים טעם עתיקא קדישא לעילא ואיתא בזה"ק זכור לדכורא בחינת חתן הרומז ליום השבת ושמור לנוקבא רומז למדת ליל שבת הכלה ולזה רמזו בש"ס דיליף ג"ש דבשבת ניתנ' תורה דזכור את יום השבת נאמר בעצומו של יום דשמור מורה על ל"ת בחינת ירא' וזכור לדכורא מדת יום מצות עשה אהבת הבורא דבליל שבת אנו מקבלים פני הכלה ואומרים לכה דודי לקראת כלה להקימה ואח"כ אתה קדשת קידושין ובש"ע מברכין שבע ברכות ובשבת שחרית ומוסף שעולה עמו ונותן לה סבלונית שני לוחות אבנים ותוספת כתובה ומתנתא פנים חדשות באו לכאן ועל תוספת שמחה מברכין שבע ברכות בכל פעם וטועמין טעם עתיקא קדישא ונראה בע"ה לומר טעם הא זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו מה טעם כתיב בדברות הראשות בפ' יתרו זכור ובפ' ואתחנן כתיב שמור ונראה בע"ה לפרש מה שאמרו חז"ל זכור ושמור בד"א נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האזן יכול לשמוע הכוונה שנתיחדו החתן והכלה ביוחד נעים ואמיתי שאין הפה יכול לדבר ואין האזן יכול לשמוע הכוונה להבין עומק הדברים עד תכליתן ובדברות הראשונות כתיב זכור בחינת יום השבת דאיתא בזה"ק דבאתר דאיתכללו זכור ונוקבא לית שבחא אלא לדכורא דהכוונ' דהכלה נכללה בו ובמעמד הנבחר שהיו ישראל במדריגה עליונה שפסקה זוהמתן השיג בחינת זכור

וזכור עולה מנין. ע"ב קס"א הוי' אהי' במילו יודין רומז למוחין קדישין שקיבלו מלעילא ובדברות האחרונות שנפלו ממדריגתן והקב"ה אמר למשה לך אמור להם שובו לכם לאהליכם כמ"ש בזהר פ' בהעלותך שירדו ממעלתם לבחינת נוקבא ולכן לא השיגו אלא בחינת שמור.

זכור ושמור בדיבור א' נאמרו כו' ואין האוזן יכול לשמוע והעיקר הרבותא שהשמיע הקב"ה לעם קרובו להיות שומעים מה שאין האוזן יכול לשמוע וכן אנו אומרים בהזמר של לכה דודי השמעני אל המיוחד והבן ובחינת שמור היא בחינת ליל שבת ובמן שירד בבוקר ולכן נתגלה להם ביום השבת בחינת זכור ומזה כשמע דלא קאי כאשר צוך במן דבמן השיגו בחינת יום השבת בחינת עתיקא וכאן כתיב שמור וע"כ צ"ל דבחינת שמור קאי על מרה וכמו שעתה אור קדושת שבת הנפלאה אינו מתגלה בפ"א ובלילה אנו משיגים בחינת שמור חקל תפיחין ובשחרית עוד יותר ויותר כפי המבואר בכוונת ובמנחה עולים עד דיקנא כו' כן הנחיל הקב"ה במרה בחינת שמור קדושת ליל שבת ובמן בחינת עת"ק ובמתן תורה הקב"ה בדמה להם כזקן הכוונה שהשיגו בחינת דיקנא ולפ"ז יש לתרץ מה שהקשה התוס' עוד על מה שאמרו חז"ל אילמלי שמרו ישראל שבת ראשונה כו' אמאי קורא במן שבת ראשונה הלא עוד במרה נצטוי ולמ"ש ניחא דקורא ש"ר לבחינה זו שקובלו במן קדישת עתיקא שלא השיגו במרה ות"ל תרצתי עיין בפ' יתרו עוד בדרכים פשיטים ת"ל הש"י יראינו מתורתו נפלאות:

שמור 'את 'יום 'השבת 'לקדשו ר"ת סיר השירים אשר לשלמה ישקינו אשר לשלמה מפרשים להמלך שהשלום שלו השיר כפול מה שמשבחת מדת מלכות כנ"י למלך שהשלום שלו ומה שהיא משבח להכלה החביבה ובא הרמז כאן כמ"ש למעלה דשמור לנוקבא ומרומז שבשבת מתעורר שני השירים שבת ר"ח "שבת "ברכה "תורה שע"י קדושת שבת מתקנים עם שביתות הלט' מלאכות זוכים להפוך הקללות לברכה וזוכים לתורה עה"ח עוד יש לרמז שבת. "שבת "ברית "תפילין שבשבת זוכים לתפילין רוחניים:

שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך כו' ודרשו חז"ל במרה ואמרתי להבין הדברים בפשיטות דשמור היא ל"ת ובאמת בכל התורה הלא תעשה היא לשמירת הנפש שיהיה נפשותיהם נקיים וטהורים ויהי' כלי המוכן וראי' לקבל קדושה ע"י מצות עשה וגם בתוך ל"ת יש אור רוחני על מניעת הרע ע"י קיבול עול מלכותו ואמרו חז"ל ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה וזוכה שמשפיע עלי' הקב"ה אור קדושתו וכמו שמצות עשה רומזים לאברי' של אדם והגידין למספר ל"ת וכמו שבכלל האבירים הם הגידין וכן נכללים הל"ת בכלל המצות עשה והל"ת הם המסייעים לשמירת הנפש

שיהיה טהורה שיבחר בו הקב"ה שיהיה מעבדי' משרתיו עושי רצוני לקיים מ"ע וכן במצות שבת ל"ת היא שמור מלחללו הוא שמירת הנפש ואח"כ זוכים לזכור ליום השבת לקדשו להמשיך אור קדושתו ובש"ס יליף ג"ש דכ"ע בשבת ניתנת תורה דכתיב זכור את היום אשר יצאתם ממצרים וכתיב זכור את יום השבת מה להלן בעצומו של יום כו' ונראה דמרמז לכוונה פנימיות דבעצם היום הזה שיצאו ממצרים הוכרח הקב"ה להגלות בכבודו ובעצמו לבטל כח הקליפה קשה ונתגלה אור הגדול חמשים ש"ב ונתיבות הכחמ' עיין בסוד כוונת הכוסות ומצות מצה ע"ש אך שאחר יום הא' חסרו הקדושה אך שנשאר רשומה בכדי שיעשו תשובה ונאהב' לזכך ולטהר נפשותם בימי הספירה ויכלו להשיג שער החמישים במתן תורה ובכל דור ודור חייב אדם ליראות א"ע כאלו היא יצא ממצרים להכין א"ע בהכנה דרבה שיופיע עליו הקב"ה אור קדושתו ביום א' דפסח ולילה כיום יאיר בכדי שיוכל אח"כ בימי הספירה לבא למעלה עליונה במתן תורה וע"ז הזהרה התורה זכור את יום היינו בעצומו של יום בעת שהשיגו אור המופלא זכור את היום שיכלו להשיג בכל שנה ושנה עוצם קדושה זו ממש ולא יגרע ויחסר כן זכור את יום השבת נאמר בעצמו של יום מתן ד"ת הקדושה שהשיגו קדושה גדולה ונפלאה שנזדככו נפשותיהם ע"י אכילת המן וע' במקומו מ"ש ת"ל דממש אותיו' קדושות שבהם נבראו שו"א ירדו בכדי שיוכלו לחדש שו"א החדשה ע"ש פ' המן ופסקה זוהמתן והי' מוכשרים להשיג אור נפלא עוצם קדושת שבת להשיג התורה בכל כוונותיה ונאמר זכור את היום עוצם הקדושה זו ולא יגרע ולא יחסר ובאמת זכור ושמור בד"א נאמרו ואמאי נאמר בדברות הראשונות זכור לחוד ולא כתיב כאשר צוך די"ל למ"ש דהזהיר התורה על עוצם בהירות הקדושה הנפלאה שהשיגו אז ומגודל ביטול מציאותם לא שייך להזכיר שישמרו שלא לחלל ומהאי טעמא לא כתיב כאשר צוך דאע"פ דבמן השיגו בששת ימי המעש' קדוש' נפלאה ובשבת טעמו נשמת המן מ"מ נגד קדושה זו שהשיגו במתן תורה לא יתואר שום זמן ובדברות האחרונות שמשה מדבר כפי שנפלו ממדריגתן והלואי שישיגו בחינות שמור שלא לחלל וממלא תחיל עליהם קדושת שבת וכמו שאמר כתיב כאשר צוך ולא יתכן במן דגם במן השיגו קדוש' נפלא'. ועתה הלואי שישיגו בחינת שמור היינו מה שהשיגו במרה מצות ל"ת דבמן השיגו ג"כ קדוש' גדול' בחינות זכור אך לא כמו שהשיגו במ"ת:

ובזה מתורץ מה שעמד ע"ז באוה"ח אמאי כתיב בפ' יתרו הטעם כי ששת ימים עשה ה' ובפ' ואתחנן וזכרת כי עבד היית כו' ולמ"ש נכון ת"ל דבפ' יתרו זכור את יום השבת להזכיר עצומו של יום שניתן השבת במ"ת עוצם קדושתו ונתחדש מ"ב והי' קדושת

שבת כמו שעלת' במחשבתו של הקב"ה קודם החטא כמ"ש בע"ח שאם לא חטאו אדם הי' זוכה בשבת לקדוש' גדול' ונפלא' אבל אחר החטא דיו שקדשת שבת תגון עליו ע"ש ובמעמד הנבחר שפסק' זוהמתן זכו לקדוש' גדול' כאלו לא חטא אדם שהי' זוכה כן זכו הם ולכן כתיב הטעם כי ששת ימים להזהיר שיכינו א"ע להמשיך קדוש' גדול' ולחדש מ"ב:

אבל בדברות האחרונות כתיב שמור שישמרו מלחללו וע"י זכו להעלות למעל' ראש כי הטעם שתקיום מצותיו ול"ת בבחינת עבד ונזכה לשבת הגדול כמו במעמד הנבחר בב"א:

ששת ימים תעבוד הכוונ' כמ"ש למעל' בשם הרמב"ם שתעבוד לה':

ועשית כל מלאכתך ועשית לשון תיקון לתקן כל הל"ט מלאכו' ויפלא אמאי בפ' יתרו כתב אחר וגרך אשר בשעריך מסיים כי ששת ימים עשה ה' כו' ע"כ ברך ה' את יום השבת ויקדשהו וכאן מסיים למען ינוח עבדך כמוך וזכרת כי עבד היית כו' ע"כ צוך ה' אלהיך לעשו' את יום השבת. וכמ"ש לעיל נכון לומר דבפ' יתרו מדבר שהשיגו בחינת זכור והי' במדריג' עליונ' והשיגו קדושת שבת שמורה על חידוש העולם כמש"ל וע"ש בע"ה כמו שמדקדק זהר דלא כתיב בששת ימים וכתיב ששת ימים והפירוש הנכון ששת עשה ה' בששת ימים רומז על ששה ספירות עשה ה'. היינו הויות הימים יש מאין ושגם שהכל במאמר עשה שייך אף עפ"כ לשון עשיה שעשה דהימים נעשו שעשה ה' משא"כ ביום שבת קודש המדקדק שבכל ששת הימים כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד וכן כולם אבל בשבת לא ככתב הויות הימים ויכולו השמים והארץ כו' ויכל אלהים ביום השביעי דהויות היום שבת נתהוה מהשביתה ששבת מכל מלאכתו והדברים עמוקים ורחבים מני ים והמשכיל יבין בע"ה והשיגו גודל קדושת שבת להעלו' כל העולמו' לשורשם לשלשה הראשונות ולהמשיך משם קדוש' להעולם לחדש מ"ב לחדש ששת ימי המעש' וע"ז רמזו חז"ל אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלין דידוע דא"א לקבל על עצמו קדושת שבת אם לא שמכין א"ע בששת ימי המעש' בהכנ' דרבה וע"י זה הופיע עליו ה' קדושת שבת מתנה טובה וע"י קדושת שבת ממשיך על עצמו קדוש' עליונ' איך לתקן ששת ימי המעש' וכל עוד שמקדש א"ע ביותר עוד יותר זוכה לקדוש' נפלא' בשבת הבאה. וע"ד פנימיות התור' בארתי כמ"ש לעיל דשבת מעלת כל העולמו' והנך ששת ימים הרומזים לששת מדות בחינת ז"א ובשבת מתיחדין עם מ"א ועולים לשלש הראשונות עד בחינת כתר כו' והבן:

לפי המבואר בכוונות וזוכה ע"י קדושת שלש הראשונות לחדש ששת ימי המעש' כמו במעש' בראשית כמו שבראם הש"י ה' בחכמ' יסד ארץ כונן שמים בתבונ' בדעתו

תהומות נבקעו וע"י שמחדש הששת ימים זוכה לשבת כמו שבת בראשית והמעיין ימצא בע"ה רוב פעמים ענינים עמוקים בקדושת שבת מפוזרים במקומות שונים וכל זה זכו במעמד הנבחר. אבל אח"כ שנפלו ישראל ממדריגתן למדם משה רבינו לקבל עליהם אור קדושת שבת עכ"פ בבחינת שמור וכתב למען ינוח עבדך ואמתך כמוך כיון שאתה ג"כ אינו משיג עומק קדושת שבת בסוד הכוונה אלא שקדושת שבת היא שביתה ממלאכ' בהדרגה זו ינוח עבדך ואמתך כמוך. וזכרת כי עבדי היית כו' על כן צוך כו' שתעשה מצות אדונך שהוציאך ממצרים להיות לו עבדים וכן עתה נמצאו הדרגות רבות בשומרי שבת ועכ"פ מ"ר דבר ה' בפיהו ללמד לעם קרובו אפילו לפחותי ערך לשמור מלחללו וינוחו בו וגם עתה בנמצא צדיקים קדושי עליונים המכינים א"ע בהכנ' דרבה להיות טועמים קדושת שבת אור נפלא יהא רעווא שיזכה ב"ב שיתגל' עולם שכולו שבת ביום ההיא יהי' ה' אחד ושמו אחד:

(ובל יתפלא בעיני הקורא אם ימצא איזה דבר הנאמר ונשנה כי לפי צורך הענין אשר חדשתי לכן לא מנעתי לכותבו שנית והמעיין בדברינו ימצא בכל ענין חידוש' דברים רבים אשר לא כתבתים מקודם):

את הדברים האלה כו' ויכתבם על שני לוחות ויתנם אלי איתא במ' ב"ק (דף נ"ה) שאל ר' חניכא בן עגיל את ר' חייא בר אבא מפני מה בדברו' הראשונו' לא נאמר בהם טוב ובדברו' האחרונו' נאמר בהם טוב אמר לו עד שאתה שואלינו למה נאמר בהם טוב שאלנו אם נאמר בהם טוב אם לאו שאינו יודע אם נאמר בהם טוב אם לאו:

כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי שהי' רגיל אצל ר' יהושע ב"ל שהי' בקי בהגדה אזיל לגביה א"ל ממנו לא שמעתי אלא כך אמר לי שמואל בר כחום אחי אמו של רב אחא בר חנינא ואמרי לה אבי אמו של רב אחא בר חנינא הואיל וסופן להשתבר מאי הוי אמר רב אשי ח"ו פסקה טובה מישראל א"ר יהושע הרואה טית בחלומו סימן יפה לו כו' אלא הואיל ופתח בו הכתוב לטובה תחלה שמבראשית עד וירא אלהי' את האור לא כתיב טוב עכ"ל הש"ס וצריכין אנחנו לתת לב להבין במאי מחולקין השואל והמשיב ובפשיטו' נראה דבדברו' האחרונו' כתיב גבי מצות כיבוד אב ואם למען יטב לך וסבר ר' חנינא השואל דלמען יטב הוי כמו דכתיב טוב ור' חייא ב"א השיב שאינו יודע אם כתיב טוב דלמען יטב דרשו חז"ל למען יטב ליום שכולו טוב אבל טוב במשמע שהיא כעת ולעולם ולא פסקה:

והנה יפלא עוד מאי תשובה משיב עד שאתה שואלינו למה נאמר בהם. שאלנו אם נאמר טוב דבאמת סתם טוב לא כתיב אלא למען יטב ועכ"פ הקושיא ששאל במקומה

עומדת אמאי בדברות האחרונות כתיב למען יטב לך ובדברות הראשונות לא כתיב למען יטב והנראה בע"ה דהשיב לו דמזה שקשה עוד אמאי לא כתיב טוב גם בדברות אחרונות תוכל לתרץ גם קושייתך אמאי לא כתיב בדברות הראשונות טוב ולפי מאי דמסיק שעתידין להשתבר וח"ו פסקה טובה מישראל ולזאת גם בדברות האחרונות אינו כתיב טוב אלא שזכו ע"י דברות האחרונות שנאמרו אחר נתינות לוחת השניות למען יטב לך לעתיד ושיח שפתותינו והגיון לבבינו יהיה חשיב ומקובל ומרוצה להמשיך טובה לעולם:

ותאמרו הן הראנו ה' כו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלהינו כו' ויפלא הא כבר שמעו ונשארו בחיים ונראה בע"ה דסברו דהקב"ה רצה למען להראותכם כבוד גדול הפליא חסדו עמהם שיוכלו לעצור כח לעמוד בסוד ה' וחי אבל עתה שכבר ראו כבוד ה' עוד לא יכלו לעצור כח להשאר בחיים עוד כראה בע"ה שאמרו היום הזה ראינו כי ידבר אלהי' ושמעו וראו הדיבור מבחי' אלהים ואיתא בכוונת דצריך לכוין דיבור באדני. היינו גבורה וקול בהוי' ודאדני אלהי' היא פתח השער יראה והוי' פנימיות שיוצא מהקול קול היינו פנימיות הנשמ' ודיבור אלהי' היא חיצוניות ולכן אמרו היום הזה כי ידבר אלהי' את האדם וחי ויש עוד לפרש לשון וחי שלא די שלא מתו אדרבא עוד וחי שהי' דבקים לחיי החיים וסברו שזה היא מבחינת אלהי' יראה ולזה אמרו אם יוספים הכוונה שתיתוסף הקדוש' לשמוע את קול ה' אלהינו גודל התגלות כזה לא יכלו שיעצירו כח שישארו בחיים. האש "הגדולה "הזאת "אם "יוספים ר"ת אהי' לרמז למ"ש שלא יכלו לקבל תוספת קדושה:

קרב אתה ושמע כו' את כל אשר יאמר ה' כו' ואת תדבר אלינו אשר ידבר ה' אלהינו יאמר משמע אמירה רכה ואת תדבר אלינו כתיב דיבור והנראה בע"ה שאמרו שלא יעצירו כח לשמוע גם אמירה רכה מכ"ש דיבור הקשה:

ואמרו קרב אתה ושמע כו' ואת תדבר אלינו ממך נשמע אפי' דיבור הקשה. את כל אשר ידבר ה' אלהינו ורמזו בזה שאמרו את כל דמשה נתנבא בזה הדבר ולכן ידבר אליהם את כל אשר ידבר מבלי גרעון וחסרון דמשה נשתנה משארי נביאים שראה באספקלרי' המאירה ובמקום אחר ביארנו באריכות בע"ה. ועוד י"ל דאמירה היא בחשאי דאמרו הגם שאנחנו בקול ה' מ"מ למשה נתגל' יותר ויותר דגם לכל ישראל לא השיגו בשוה מסתמא כל או"א השיג לפי מדריגתו ושורש נשמתו. ולכן אמרו קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אמירה בחשאי סוד התור' לפי גודל מעלתו והתקרבותו ואת תדבר

אלינו כו' אשר ידבר ה' מה שדיבר בהתגלות ואמ"ר ה' אלהיכ"ו וא"ת ס"ת תורה שאמרו שלמדו תורה מפי משה:

ושמענו ועשינו וכתב בשל"ה הקדוש הא הקדימו נעשה לנשמע ולמה שינו ואמרו ושמענו ועשינו ונראה לתרץ בע"ה בהקדם לתרץ מה שהקש' התוס' במ' שבת על מה שאמרו חז"ל שכפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית כו'. למה הוצרך לכפות אותם הא הקדימו כל"ב יע"ש ות"ל בפ' יתרו תמצא שתרצתי בע"ה בכמה אופנים. ועתה נבאר בדרך פשט דהנה במס' קידושין נשאל' שאל' זו תלמיד גדול או מעשה גדול נענה ר' טרפון ואמר מעש' גדול נענה ר"ט ואמר לימוד גדול נענו כולם ואמרו לימוד גדול שהתלמיד מביא לידי מעשה עכ"ל הש"ס ונרא' בע"ה דאלו ואלו דברי אלהי' חיים דהאמת דעיקר תכלית הלימוד שיבא לידי קיום המעש' וא"כ בוודאי המעש' גדול ועל ידי המעש' יעשה תיקון גדול בעולמו' העליונים ויזדכך גופו ונשמתו כמ"ש בזה"ק זכאה היא ההוא אבר דעביד בי' מצוה וע"י זה יזכה להשכיל באור התור' בגודל בהירות השכל אך כל זה אם כבר למד ויודע כדת עת לעשו' והן הן דברי ר' טרפון מעש' גדול ור"ע נענה לימוד גדול דבאמת מצינו לימוד שגדול ממעשה כמו שדרשו רז"ל על הכתוב טוב לי יום בחצרך מאלף טוב לי יום שאתה עוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה להקריב וע' בפ' בראשית מה שפרשתי המשנ' מפסיקין לק"ש ואמרו שם ר"ש כו' שתורתן אומנותן שפרשתי סם שיכולין עם התור' לחדש ונ"ב ואהי' אצלו אמון איתא במדרש אל תקרי אמון אלא אומן כו' וכן ר"ש בן יוחאי וחביריו הי' תורתן אומנתן כלי אומנות לחדש מ"ב יע"ש באריכו' קצת הרי שמצינו שגדול הלימוד שבלימודם היו מיחדים שמו של הקב"ה ליחד השעו' והאורו' העליונים ולהעלותם למקום גבוה ונורא שאין מעשה התחתונים אפשר להגיע לשם ור"ע מצינו בש"ס שהרא' הקב"ה למשה ר"ע שהי' דורש על קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות ולימוד כזה גדול ונעש' נענו כולם ואמרו גדול התלמוד שמביא לידי מעש' הכוונ' דאע"ג דלימוד כמו שסובר ר"ע לאו כל מוחא סביל דא והמה דברו מרוב העולם ומסתמא כוונתם באיש שכבר למד שידע המעש' כדת מה לעשו' ובאיש כזה סובר ר"ע שהמעש' גדול ולכן נענו כולם ואמרו גדול התלמוד שמביא לידי מעשה. כוונתם שהמאור שבה מחזירו למוטב להיות לבו בוער כאש להבת אש דאוריית' לעשו' המעש' ברוב בהירות השכל ובהתלהבו' גדול בעוצם תשוקה ככלות הנפש ממש והנה ישראל במעמד הנבחר שפסקה זוהמתן והי' במדריג' גדול' ונפלא' וזכו והקדימו נעש' הגם שלא ניתנ' להם התור' עדיין אך לפי שנזדככו ביותר והי' יכולין לקיים התור' עד שלא כיתנ' ובאו למדריגת מלאכים כמ"ש חז"ל שאמר הקב"ה מי גילה רז זה לבניי סוד

שמלאכי השרת משתמשין בו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ע"ש והי' כוונתם שהמעש' יעשו מעצמם מבלי שום התעוררת מלעילא וע"י זה יזכו לשמוע בקול דברו והיינו ונשמע ויזכו שהלימוד הפלא ליחד שמותיו של הקב"ה כמ"ש לעיל וע"ז כפה עליהם ההר כגיגית לכפותם דלאו בכל עת וזמן יוכלו לעצור כח שיהי' במדריג' גדול' כזו ויותר טוב להם לקבל התור' ולהקדים התלמוד והתלמוד יביאם לידי מעשה בכל עת ובכל זמן ולכן אמרו ושמענו ועשינו כאשר הי' רצונו יתברך להקדים הלימוד שיביאם לידי מעשה וכ"כ נזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות וע' בפ' יתרו ובמגילת אסתר בענין זה דברים נפלאים בע"ה בא וראה כמה גדול כח הלימוד שאיתא בזהר כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו' שע"י פשטיות התורה יכולים לעשות ארץ החדשה וע"י לימוד סוד פנימיות התורה יכולים לעשות שמים חדשים ומביא לידי מעשה לחדש השמים החדשים והארץ החדשה:

עוד נראה לתרץ למה כפה עליהם הר די"ל דהקדימו נעשה דנעשה רומז למצות עשה והיינו אהבה ויראה תתאה לא היה נחשב בעיניהם שהי' במדריגה גדולה ונפלאה והקדימו נעשה לנשמע היינו ל"ת שיקיים שלא לעשות היינו יראה מכח יראה עילאה והקב"ה צפה שיפלו ממעלתם הגדולה וכפה אותם שיקבלו עליהם יראה תתאה ולכן הקדימו ואמרו ושמענו ל"ת מחמת יראה תתאה ועשינו מ"ע אהבה והדברים נכונים וקצרתי פה שהארכתי ת"ל בהרבה מקומות:

מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי ונראה בע"ה דאמרו למה נמות כו' ובאמת מי שעובד מאהבה מדרכי האהבה מרוב השתוקק' הבוער בלב העובד והאוהב באמת ובתמים למסור נפשו על קדושת שי"ת ויתעלה כמו שפירשו המפרשים בבני אהרן והנראה שהרגישו בנפשם שאין להם מדת אהבה עדיין בשלימות והשיגו בחינת יראה ואמר ה' הטיבו כו' מי יתן והיה לבבם זה ליראה שישארו במדריג' זו עכ"פ לבל יבואו לידי חטא ע"י יראה ועוד נראה דבאמת יראה תתא' שירא מעונש אע"פ שטוב ג"כ שמקבל עול מלכותו ומאמין שבידו להעניש אע"פ כן מורא עולה על ראשו מחמתו שלא ילקה ועיקר עבודתינו לבא לבית המלך פנימה ברוב אהבה וע"י זה תבא להאדם יראה פנימיות בגין דאיהו רב ושליט ועקרא ושרשא דכל עלמין ואפשר לרמז זה שאמר ה' מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי אותי דייקא שיהי' להם ירא' פנימיות בגין דאיהו רב ושליט כו' הכוונה על ידי יראה זו שירגילו את עצמן יוכלו לבא ליראה פנימיות כמו שכתבתי לעיל כמה פעמים שע"י יראה תתא' עכ"פ מרגיל א"ע שיהי' בלי חטא וירא' תתאי נקרא מפתחות החיצונים שע"י יראה פן ואולי יפגום בכבוד המלך אזי בוודאי גופו נקי ואזי יכול המלך

להלבישו בלבוש מלכות כי אין לבא עד שער המלך בלבוש שק וחותם המלך ויוכל להכניסו לחדרו המלך פנימה שידע המלך שלא יטנף ח"ו חדרי המלך וכל מה שמתקרב ביותר ובא לבית המלך פנימה רואה יותר כבוד המלך והמלך מראה לו פנים שוחקת צהובות וע"י זה בוער בלבו אהבת המלך למסור נפשו כמו שמצינו שקודם ק"ש אנו אומרים אהבת עולם אהב' רבה ומסיימים הבוחר בעמו ישראל אוהב עמו ישראל וע"י זה באה אהבת ה' בלב האדם השלם והמשכיל למסור נפשו ונשמתו על קדושת שי"ת בק"ש וע"י זה באה לו יראה פנימיות כמ"ש לעיל לענין מ"ש הזהר שצריך להיות עבד ובן ועבד יע"ש באריכות השי"ת יזכינו לעבדו עבודה תמה באמת ובתמים. לך אמור להם שובו לכם לאהליכ' מכאן למדובש"ס דדבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו וע' בפ' יתרו ובפ' בהעלתך שהארכתי שם בענין שמחולקים רש"י ותוס' אם נאסר לזמן אם צריך מנין אחר יע"ש ארץ זב"ת חל"ב ודב"ש ס"ת שבת לרמז ושבתה הארץ שבת לה' ע' פ' בהר מ"ש:

שמע ישראל

להבין למאי ענין סמך פרשת ק"ש לכאן. הנה סוד הק"ש עמוק עמוק מי ימצאנו ומבואר בכתבי הקודש בפרי ע"ח ענין עמוק מופלא ומכוסה ומי יעמוד בסוד קדושים והכלל הדבר שעיקר תכלית בריאת העולם הי' בשביל ישראל ובשביל התור' כמו שדרשו חז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית שנאמר ד' קנני ראשית דרכו ותנאי התנה הקב"ה בע"ב שיקבלו ישראל את התורה ויקבלו עול מלכותו עליהם להמליכו על השו"א ועל ארבעה רוחות העולם והעולם נברא עם אותיות התורה כמו שדרשו חז"ל בראשית עם התורה שנקראת ראשית כו' וע"י ישראל ששומרים את התורה ומקיימים מצותיה זוכים לחדש מ"ב כמו שאמרו חז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות כו' וכל העולמות העליונים עד א"ס מקבלים שפע וחיותם מאת מעשה עם קרובו וכפי עבודתם ומסורת נפשם למען אהבתם בכלות הנפש כך מתעוררים העולמות העליונים עד א"ס ומתיחדי' השמות הקדושים ומכח זה נשפע למטה שפע חיים וברכ' ורצון ולכן נברא האדם בצלם אלהי' דוגמת אדם דלעילא היושב על הכסא רם ונשא ולכן מושג האדם על כל הבהמות וחיות ועופות דוגמת אדם דלעילא בעשרה מאמרות נברא העולם נגד העשר ספירות וידוע הל זאת שכללות כל העולמות נכללו בהנך עשר ספירות ובפרטות בכל עולם ועולם בנמצא עשר ספירות ובעשר ספירות נכלל כל הקומ' שלימ' כמו שמבואר במאמר פתח אליהו מבואר כל העשר ספירות שהם קומ' שלימ' וכמו שבהקומ' בלימ' נכללו כל העולמות כן בפרטות בכל עולם ועולם

בנמצא כל הקונ' שלימה כמו שמצינו שהארץ רומז למלכות מצינו שים בה כל הקומה שלימה ונמצא האדם שיש בו כל הקומה שלימה ונכללו בו כל העשר ספירות וכשהאדם הולך בדרכי ה' בדרכי התורה והמצות גורם לכל העולמות בפרטות שיש בהם ציור אדם וגם בכללות העולמות להיות עומדים על מעמדם ולהמשיך להם שפע חיותם מרום המעלות וע"י זה המה נקשרים ונאגדים באגוד אחת ולהעלותם לשורשם כי משם כל חיותם ומשם באה השפע לעולם הזה ועיקר השפע רוחניות שנובעים חכמה וקדושה וגם השפע שנשפע היא ג"כ קומה שלימה ונשפע לכל אבר ואבר בפרטות שפע חיותו ויש לכל ספירה וספירה שמות הקדושים ומלאכים דמשמשי להון כמו שכתב בת"ז ע"ש וכ"כ נשפע לכל אבר ואבר בפרטות השמות והמלאכים השייכים להם ומבשרי אחזה את אלהי שמתחלה מקבלים המוח והלב ואח"כ משלחים פארותם לכל אבר בפרטות וכאשר מקבלים הלב והמוח כל השפע השייכים לכל האברים הפרטים נשאר אצלם הרשימה מכל כמו שמבואר בכל כתבי הקודש כי הם השורש של כל הקומה שלימה ולכן בטולים כל פרטי האברים אליהם להמוח והלב כן בכללות כל הקומה שלימה נשאר במוח ולב הרשימ' והשורש בכדי שמכח זה ישתוקקו כל העולמות לעלות למעלה ראש כי שם נשאר שורשם ומשם באה חיותם בלי הפסק רגע וכ"כ כללות כ"י הם קומה שלימה ובנמצא עיני העדה ראשי העדה והסנהדרין נקראם לב וכל או"א מישראל מאיזה אבר פרטי שמשם שורש נשמתו משם באה לו השפע הקדושה והשפע חיותו באה לו מאת ראשי העדה ונמצא צריכין ישראל להיות באגודה אחת להשתוקק לדבק לשורשו להצדיקים שהם מבחינות מוח ולב והצדיקים מחויבים לקיים ואהבת לרעיך כמוך להשפיע לכל או"א מישראל שפע חיותו דכשם שא"א להאדם לחיות אם יש פגם וחיסרון באברים הפנימיים מוח ולב כן ח"ו אם נחסר אבר אחר שאין הנשמה תלויה בו הוי עכ"פ בעל מום ולכן צריכין לחזור אחר כל או"א מישראל להחזירו בתשובה בכדי להשלים כל השיעור קומה בפרטות ובכללות ובזה פרשתי והיה עקב תשמעון והי' מור' על שמח' השמח' תהי' עקב תשמעון כמו שאיתא עד דמטי רגלין ברגלין הכוונ' דבחינות ראש ומוח ולב נוח לתקן ובאמת צריכין לתקן כל הקומה שלימה ואם נזכה לתקן כל הקומה שלימה עד דמטי רגלין ברגלין אזי יראו עינינו וישמח לבינו ותגל נפשינו בישעתך באמת והאדם השלם היא המקיים כל העולמות העליונים כמ"ש וכל שיח השדה טרם יהי' על הארץ כו' כי לא המטיר ה' אלהי' ואדם אין לעבוד ופרש"י שעמדו כולם על פתח הקרקע ולא צמחו עד שנברא אדם וביקש רחמים וירדו גשמים וצמחו כי ירידת גשמים צריך לתפילתם של צדיקים כמו שדרשו חז"ל במ' כתיבות על ומעשה ידיך שמים שהשמים מעיד על מעשה

ידיו של הקב"ה שמבקשים רחמים על הגשמים ויורדים והטעם כפי אשר הזכרתי ת"ל כמה פעמים שירידת הגשמים תלוים בזה שיתיחדו השמות הקדושים הוי' אדני (וע' בפ' בחקתי מ"ש פ' הש"ס מאמיתי מברכים על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה יע"ש) ולצורך שיתיחדו השמות הקדושים הנזכרים צריך דוקא ע"י התעוררת מלמטה שתעלה הכלה מ"נ לעילא היינו שתעלה למעלה פנימיות אורה והתעוררת האהבה בלב הכלה צריך להיות מעלמא דדכורא וזה נעשה ע"י הצדיקים בנשמתם מעלמא דדכורא ות"ל הזכרתי לעיל והיא מהזהר פ' ויחי והטל אינם נעצרים שיורדין מעצמם דירידת הטל בא ע"י במתיחדים או"א הוי' אהי' והמה נקראים תרין ריעין דלא מתפרשים והזכרתי ת"ל והמעיין ימצא סוד הכוונה דזה נקרא זיווג החיצונים אבל זיווג הפנימי ע"ז נאמר ולא אבא בעיר כשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנוס בירושלים של מטה וכבר כתבתי ת"ל דיש שני מיני טל ומצינו למידין דזיווג הפנימי זיווג הנשמות מאו"א הוא תלו' בזיווג הוי' אדני ונמצא שהכל תלי' במעשה התחתונים לעורר מתתא לעילא שיתיחדו הוי' אדני ולמעלה ראש לעלות פנימתם לצורך או"א הוי' אהי' שיתיחדו בפנימתם ואי"ה לפנינו עוד נזכור בזה בפרטות יותר וע"י ח"א נסתלקו י"ו מן הוי' ונשארו ה"ה וע"ז נאמר ותלכנה שתיהם כמו שכתוב בת"ז הכוונה שנמנעו ונתפרשו השמות הקדושים דבאותיות ו"ה נרמז היחוד מן הוי' ואדני חתן וכלה ובאותיות י"ה נרמז היחוד מן הוי' אהי' או"א דאות יוד אבא ומושך השפע מן קוצי של יוד כתר שדבוק לא"ס נפסק השפע הבאה מאות יוד אבא לאות ה' אימא וגם נפסק השפע הבאה מאות ואו לה' אחרונה מלכות וע' בת"ז הרבה מזה לבאר ח"א והנה כאשר השמות הקדושים מתיחדים ומתקשרים בקשר אמיץ וחזק ויהי' כל הארבעה שמות לאחדים כוללם שם הוי' אחד אות יוד אבא וקוצו של יוד כו' ואות ה' ראשונה אימא ואות ואו ז"א בחינת בן בחינת חתן ואות ה' אחרונה כלה וכאשר המה מתפרשים ח"ו המה פרצופים מיוחדים היינו אורות עליונים אבא בחינת הוי' אימא אהי' ז"א בחינת הוי' ה' אחרונה אדני וזה היא כשהמה מתפרשים ועכ"פ ניבנים בקומה שלימה ומתחלקים עוד לכמה בחינת פרצופים כמבואר בפרי ע"ח להקדוש זצוק"ל וזה גרם ח"א שנתפרשו ומסתמא נתמעטו כמבואר וגרם מיעוט הלבנה ועכ"פ מ"מ היתה שם אדני רישא לתתא ואימא היתה שם אהי' וקין גרם ששאלו ה' אי הבל כמ"ש בת"ז שגרם שנסתלקו א"י מן אדני ונשאר דן ואיתא עוד שם במקום אחר שנסתלקו א"י מן אהי' ג"כ וקין עשה תשובה ונתקבלה תשובתו להחזיר א"י לאדני ולאהי' והזכרתי ת"ל פ' בראשית המדרש ויצא קין מלפני ה' פגע בו אדם וא"ל

מה נעשה בדינך וא"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי ואמר כך גדול כחה של תשובה מיד אמר מזמור שיר ליום השבת ע"ש מה שפרשתי ועוד חזון למועד לפרש בע"ה:

ועתה נדבר דרך כלל כמו שמצינו בתפילין של יד שמן הרשימה אתלבש' במוחתיה תפילין של יד כן נתלבש ז"א קנאה ועושך ע חותי' תפילין של ראש עיין בפרי כן דוגמא לזה נעשה כאן שע"י שקין גרם להחזיר א"י לאהי' ולאדני נתלבש אדם קנאה והשכלה להחזיר י"ו יוד לה' ראשונה ואות ואו לה' אחרונה ולפי מ"ש ת"ל מבואר שלא הי' באפשרו' לאדם לעשו' תשובה ליחדם היינו יוד ב"ה הוי' אהי' וכן הוי' אדני אחרי שנסתלקו א"י מן אהי' ומן אדני ואחרי שהחזיר קין א"י לאהי' ולאדני נתלבש אדם קנאה ועשה תשובה שיגרום שיתיחרב כולם ולכן אמר מזמור שיר ליום השבת דבשבת מתיחדים חתן וכלה ועולים לאו"א ומתיחדים ג"כ ועולים למעלה ראש כמבואר בכוונת שבת אך שגרם שבכל יום השבת מתיחדים ולא בימות החול ואח"כ ע"י שהי' הדורות מכעיסין נעשה פגם למעלה עד שבא נח וכן מנח עד אברהם שעשה חסד עם כל באי עולם וזכה למידתו חסד להיותו מרכבה לו י"ת ולתקן ימין העולם ושורשו של חסד היא חכמה ולכן זכה לחכמה והי' מקיים את התורה עד שלא ניתנה ויצחק שהי' מדתו גבורה להתגבר על יצרו ומסר נפשו על קדושת שמו יתברך ונעש' עול' תמימ' תיקון שמאל העולם ואח"כ יעקב בעש' עמודא דאמציעתא לחבר ימין ושמאל ולכלול שמאל בימין וג"כ חיבר מן עולם ועד העולם עלמא דאיתכסיא ועלמא דאיתגליא כמו שמבואר בסוד נשמותיהם של לאה ורחל ושורשם למעל' (וע' מ"ש למעל' התיקון הגדול שעשו עם הבארות) וזכה יעקב לי"ב שבטים תיקוני השכינ' כמ"ש לעיל וגם יוסף צדיק יסוד עולם ע"ל והמה נקראים אבות כ"ש חז"ל אין קורין אבות אלא שלשה שהמה הי' אבות העולם לחדש העולם ולהשרות שכינתו על הארץ ויעקב שהי' שופריה מעין שופריה דאדם וששה בני לאה ויוסף ובנימין שני צדיקים ועל בני השפחות אמרו וכל אחוריהם ביתה לתקן הששה מדות ומדתו תפארת הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה ולכן זכו כמו שיאמרו ק"ש שמע ישראל ליחד שמו של הקב"ה וגם אמרו על יעקב שקרא ק"ש בעת שבא יוסף אליו יע"ש מ"ש ת"ל והי' כחם יפה להמשיך מוחין דששה קצוות ולהמליכו על ארבעה רוחות העולם ועל שו"א והבטיח הקב"ה לאברהם בפ' לך ע"ש מאמר חז"ל ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלהי אברהם כו' הכוונ' שיזכו לעלו' שורש נשמתם שהם חסד גבור' תפארת לבחינת מוחין חב"ד כמו שמבואר בסוד כוונת התפלה וזכו לתקן השלש' תפלות לעלות מעולם הבריא' לעולם האצילו' והכל ע"י מסורת נפשם מקודם בק"ש בעולם הבריא'. ואח"כ משה ואהרן ומרים ואיתא בזהר דמשה נצח ואהרן

הוד אע"ג דדרגא דילי' חסד ט"ש בזהר בראשית סוף הספר ואיתא משה זכה לבינה ואיתא עוד דיעקב מלבר ומשה מלגיו להבין כ"ז נרא' בע"ה ע"פ שמבואר בע"ח דמה שאמרו משה זכה לבינ' היינו בחינת לאה שהית' מהארת מלכו' דתבונה. וע"ז רמז מאמר רז"ל על וראיתי את אחורי ואמרו שהיא קשר של תפילין שהיא מאחורי דעת דז"א ועם זה נבין דמשה ואהרן תקנו פגם שנעש' ע"י ותקע כף ירך יעקב והם ירכי קשוט ושני לוחות רומזים גם כן לזה ע' בזהר ונצח היא ענף חסד וידוע שיסוד אבא ארוך עד יסוד דז"א והיא מאיר בו יסוד אבא ואח"כ כשזכה שתנתן התור' ע"י נתעל' לתפארת תורה שבכתב בחינת יעקב וזכה להארת אבא מהפנימיו' קו האמצעי ודעת היא קו האמצעי ג"כ והי' מאיר בו בחינת דעת ששם בחינת לאה קשר של תפילין וע"ז רמזו שזכה לבינ' וגם יסוד בינה מגיע עד תפארת והיה מאיר בו:

ובזה נפרש ומשה עלה אל האלהי' ואיתא שהאלהי' מורה על בינה הכוונ' על בחינה זו תפארת וזה הכוונ' שעלה למרום היינו שמים תפארת שע"י שזכה לקדוש' גדול' כזו זכה להזדכך להיות עולה למרום שממש בחינה כר"ש לשורש נשמתו ובמעמד הנבחר פסקו זוהמתן ונתקן ח"א מכל וזכו לתור' שנקראת ע"ח כמו שאמרו רז"ל חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות כו' והנה התיקון מח"א וקין התחיל התיקון מחסד בסוד אמרתי עולם חסד יבנה ומשם הי' הבנין עולם לתקן למעל' ראש כמ"ש לעיל שמחסד גבורה תפארת נתעלו בסוד מוחין חב"ד ולתקן נהי"מ ולתקן העקב עד סוף כל דרגין ולכן זכו שהי' קע"ב תיבו' בעשר' הדברו' ותר"כ אותיו' כתר לרמז שנעש' התיקון מראש עד סוף ונתייחדו הארבע' שמו' הקדושים הוי' אדני הוי' אהי' עולה חלק חלק ה' עמו ועולה חקל תפוחין כתפוח בעצי היער כו' [ות"ל במקומו בארתי באריכו'] (וי"ל מה שאמר אדם "מזמור "שיר "ליום "השבת ר"ת שלמה שהתיקון יגמר ע"י שלמה) ונפלו ממדריגתן ומשה עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מלהשחית וזכו להלוחו' השניו' ולמשכן ואח"כ זכו לבנין הבית ע"י שלמה ולשיר השירים. שנתיחדו האורו' העליונים והשעו' הקדושים לעילא ולעילא בבחינת זכה ונפלא' והרי גס עתה בנמצא בסוד כוונת ק"ש ארבע' מיני ק"ש זה למעל' מזה ושורש והיתד שהכל תלי' ביה היא כפי כח בחינת ההכנה איתערותא דלתתא וגם לפי העת והזמן שלפעמים שהזמן גרמא כמו בשחרית חסד אל גבר עלינו ויש בנו כח לעשו' התעוררת ולמט' ואנו מושכין אור עליון מרום המעלו' וע"י זה נעשה היחוד נפלא מאוד כעלה למעל' ראש [והמעיין בפרי ע"ח היטב יבין דברי לאשורם) ולכן עיקר תכלית הכוונה שישים האדם על לבו ועל נפשו איך לצאת ידי חובת הנפש ולטהר ולקדש א"ע ולתקן ח"א לעקר שורש הרע ולנטוע ע"ח בתוך הגן היינו מלכו' ע"ח עולה

משפר ע"ב קס"א הוי' אהי' במילוי יודין וע"י שנוכל ליחד הוי' אהי' דנוכל לנטוע הע"ח היינו אות ואו אילן החיים בתוך הגן ה' אחרונ' ויתיחדו יוד בה' וגם ואו בה' אחרונ' וע"י מסירת נפש על קדושת שמו יתברך נעשה בסוד קרבן עולה לה' ואם מום בו ח"ו בנשמתו לא ירצה וצריכין אנחנו לשוב בתשוב' שלימה דלבנות מ"מ ע"י תורה אחר חצות לילה ולהכינה ולסעדה ולקשטה ובזה באה לפני המלך וע"י תפילין ש"י נעשין לה מוחין מאת הרשימה שנשאר לה. ואח"כ תפילין של ראש ורמזו חז"ל כ"ז שבין עיניך יהי' שנים ותרא' שיהי' שניהם שווים קומה שלימ' וע"י זמירו' ושירו' ותשבחו' היא מתעוררת ומושכין אותה לגבינו להיו' שוכנות בתוכינו כמ"ש לעיל בשם הזהר פ' ויחי שהתעוררת בלב הכלה צריך לבא מעלמא דדכורא ע"י נשמת הצדיקים ואנחנו ממשיכים לצפרא קדישא אלינו כמ"ש בזהר ובת"ז נטלים לצפרא קדישא בינייהו ע"י ההיא לחישא דלחשה לה. והכוונ' ע"י זמירו' שירו' והשבחו' בקול נעים ואח"כ אנו קוראים לדודה כמ"ש בזהר פ' בלק בשם הינוקא והזכרתי למעל' גבורי כח עושי דברו דשאגין בקול ואתי דודה לגבה בכמה רוחין בכמה מתנן ובכמה נבזבזין ועיין שם מתיקו' נעימו' ותראה נפלאו' וזה עבודתינו לבנותה ולקשטה ולהמשיכ' אלינו ע"י נעים זמירו' וע"י מסירו' נשמותינו על קדושת שמו אנו גורמים ליחד הדודים היינו הוי' אדני ולהעלו' לעילא ולעילא ליחד שמות הוי' אהי' ברום המעלו'. ואח"כ אנו ממשיכין אורו' מקיפין לסכך ולהגן בעדה ובעדינו לשורש נשמותינו כי היא שוכנת אתנו וע"י נפש ר"נ ונשמה לנשמ' נפש רנ"ח נגד ארבע' אותיו' הוי' ויחידה היא נגד קיצי סל יו"ד וע"י זה אנו מעלים ומיחדים כל השמו' עליונים בכל העולמו' להעלו' כל העוונו' לעולם אצילו' ונגד יחידה אנו מעלים לעולם אצילו' לא"ס לתקן העולם ולחדש מ"ב שנבראת באותיו' התורה ובאמת חיות האדם נשמתו באה מהתור' הקדוש' ולכן יש אותיו' תגין נקודין טעמי' ונגד זה יש פשט דרוש רמז סוד נגד גוף נפש ר"נ. ולעתיד אנחנו מקוים ומצפים שיתגל' לנו בתורתינו הקדוש' עוד נשמה לנשמ' כמ"ש בזהר (וכעת אינו זוכר מקומו) ובזה כפרש לשון הת"ז אית אורייתא דבריאה ועליה נאמר ה' קננו ראשית דרכו ואית אורייתא דאצילו' תורת ה' תמימה דהיא אוצילותיה ממש ולא שייך בה לומר בריאה והיא נשמה לנשמה והיא נגד יחידה שבחלקי הנשמ' וי"ל דבאורייתא דאצילו' יתכץ ג"כ כמו בה' חלקי הנשמ' דיש בה בחינת אותיו' גוף תגין נפש נקודין רוח טעמים נשמה ונשמ' לנשמ' נגד יחידה ושני הפרושים אמת דנגד אורייתא דבריא' הוי חלק הקטן מאצילו' נשמה לנשמה (ויהא רעווא שאהי' נאה דורש ונאה מקיים להמשיך כל החמשה חלקי הנשמ') ובה' מוצאות הפה נכללו כל האותיו' התורה שבכללו' העולם ובפרטו' בכל אדם היא ג"כ קומה שלי'

ולכן ע"י כוונת האדם שמקבל עמ"ש שלמה לתקן שורש הרע ולהמשיך עה"ח ובפרטו' האדם בנמצא כל הקומה שלימ' כמו שמבואר במאמר פתח אליהו חסד דרועא ימינא כו' ונחשב כאלו ממליכו על כל העולם היינו הקומה שלימה בכללות כמ"ש בזה זכאה הוא מאן דאמליך ליה על כל איברים דילי' כאלו אמליך לי' על כל העולם כולו ולכן צריכין להמליכו על השמים והארץ ועל ארבע רוחות העולם לחתום שמו בכל הששה קצוות כמ"ש בספר יצירה ששה צרופי שלשה אותיו' ראשונו' מהשם יה"ו וע"י שאנו מקבלים מ"ש עלינו נשלם ה' אחרונה ונשלם השם הוי' בכל הששה קצוו' וע"י מסור' נפשינו על ק"ש אנו מתקנים למ"מ שמשם שורש נשמותינו ולהעלו' עד א"ס. וזה סוד התשובה להשיבה על מקומה וליחדה עם דודה דע"י החטא כתיב ובפשעכם שלחה עמכם ותשובה תשיב ה' ליחדה עם דודה ומשם ע"י שמתיחדים אנו מושכים שפע שבע רצון לנשמותינו ואנו מעידין על יחידו כמ"ש שלשה מעידין זע"ז שבת וישראל והקב"ה הובא בתוס' מס' חגיגה ונראה ר"ת "שמע ה"ש רומז לשבת ישראל ה' אלהינו ה' אחד ושלשה רומזים כאן שבת ישראל הקב"ה אחד וע"ז רומז בזהר פ' פנחס ע' מן שמע ד' מן אחד היא עד ונשאר אשמח ורומז דמעידין זע"ז ועוד י"ל דרומז עד כמ"ש לעיל דק"ש היא עיקר סוד התשובה ושבת עד ה' אלהיך דע"י תשובה נמתק שם אלהי' ונעשה חילופו "א"כ"ד"ט"ם עולה ע"ד וזוכין להמשיך הוי' רחמים וע"י ק"ש כשבאים מוחין דגדלות היינו הרחבת הדעת והתפשטות השכל בהתלהבות גדול בעוצם אהבת ה' יתגדל התשוקה בלבו למסור נפשו על קדושת שמו ואהבה זו באה בלב האדם משם הוי' רחמים וזה נקרא מוחין דגדלו' ונידחים מוחין דקטנו' השכל הבא משתו' אלהי' ומה שאיתא בזהר ונשאר אשמח הכוונה דבנין העולם היא כמ"ש בספר יצירה אמש אור מים אש וח' מורה על חיים עה"ח וזה אשמח והבן ואמרו בש"ס על ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד נימרי' לא אמר משה לא נימרו אמרה יעקב משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער התחילו עבדיה הביאו לה בחשאי הכוונה לפי שבק"ש עדיין אנו בהיכילו' דבריאת וע"י מסירת נפשינו על קדושת שמו אנו גורמים להעלות מ"נ לעילא מהיכל אהבה לעורר סוד הנשיקין של או"א דאצילו' יע"ש בכוונ' ק"ש והיא עדיין בעולם הבריאה ורחוקה מן הזיווג הנעשה באצילו' וע"ז רמזו לא תאמר יש לה צער ואנו ממשיכין לה היוחד התחתון בחשאי מפני פחד החיצונים שלא יהנו ג"כ ח"ו וביה"כ שאין שם שליט' החיצונים אנו אומרים בקול רם ויעקב אמרו לבניו יחדו שמו של הקב"ה ואמרו ק"ש שמע ישראל כו' אמר יעקב בש"כ להעלו' המלכו' כי זה היתה עבודתו של יעקב כידוע בלאה ורחל והבן:

ומשה שזכה לתורה ונקרא איש אלהי' זכה ליחדם שניהם באצילו' ולא הצריך לומר בש"כ כו' ויש בק"ש ששה תיבות נגד ששת קצוות ויש כ"ה אותיו' נגד חמשה חלקי הנשמה כל או"א כליל מחמשה עולה כ"ה ברוך שם כבוד כו' יש ג"כ ששה תיבות לרמז ג"כ למ"ש ויש כ"ד אותיו' נגד כ"ד צרופי אדני ה' אחרונה ה' פעמים כ"ד עולה ק"כ נגד ק"כ צרופי אלהי' כמ"ש בספר יצירה ה' אותיו' בוכים ק"כ בתים ומשה היה שלשה פעמים בהר מ' יום בכל פעם וכן היה מספר שנותיו וע' בעשרה מאמרות והרמז דהס"ת דששה תיבו' דק"ש עולה מאה ועשרים נגד הק"כ צרופי אלהי' שימתיקו והבן ואחרי אשר נתיחד שמו הקדוש אנו אומרים פרש' ואהב' מ"ב תיבו' מן ואהב' עד וכל מאדך עשרה תיבו' נגד עשר' דברו' ומן והיה הדברים עד סוף הפרש' ל"ב תיבו' נגד ל"ב כתיבו' החכמ' ונגד ל"ב אלהי' דמ"ב שנתקן העולם וע"ז רמזו חז"ל שרצו לתקן ולקבוע עשרת הדיברות בק"ש ונמנעו מפני המינים דעשר' הדברו' רומזים לעשרה מאמרו' ועתה נבאר למה נסמך כאן פרשת ק"ש דמקודם כתיב אשר יטב לך ואשר כרבון מאוד ועיקר הכוונ' שיתמשך להם מ"ק לעבדתו:

ארץ זבת חלב ודבש ס"ת למפרע כמ"ש לעיל) "ח"ל"ב רומז חכמה ל"ב נתיבו' ולמד משה לישראל איך ליחדו ולמסור נפשו על ק"ש להשיב בתשוב' שלימ' ולתקן החטא עד שורשו ח"א להוציא הארץ מקללה לברכ' וליבנו' מדת מלכו' ולקשט' ולהעלות' ליחדה עם דודה:

ואהבת את ה' אלהיך כו' ובכל מאדך ויפלא אמאי בפרשה והיה אם שמוע לא כתיב ובכל מאדך ומתרצים דפרש' ראשונ' כתיב בלשון יחיד ולכן י"ל כמ"ש בש"ס אם יש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו ולכך נאמר בכל מאדך ובפרש' שניה היא לשון רבים ולכן לא שייך לומר דממונם חביב עליהם יותר מגופם ועדיין אינו מיושב בכל הצורך ונראה בע"ה דהתור' הזהיר' לקרו' ק"ש ולמסור נפשו על קדוש' שמו וליחדו ומבטיח' התור' שע"י זה תזכה שיקבע הקב"ה אהבתו בלב האדם ותזכ' ואהב' את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך ותזכ' ג"כ והי' הדברים האלה כו' על לבבך שתקיים עצותי' וע"ז רמזו בש"ס ר"ש בן יוחאי אם קרא ק"ש שקרי' וערבי' קיום והגי' בה יומם ולילי' שע"י שקרא ק"ש ויקבל עלי' עול מ"ש ויזכ' ואהב' כו' ויזכ' והיה הדברים האלה על לבבך ונמצא שקיים והגית כו' ונמצא מה שנאמר בפרשה הראשונה היא הבטח' ומבטיח' התור' לכל או"א מישראל שיזכ' לאהבת ד' במאי דחביב עליו ובפרש' שני' היא בלשון תנאי והיה אם שמוע ונתתי מטר כו' ועלמא בתר רובא איתדן ולכן נאמר עיקר לפי רוב העולם שנפשם חביב ביותר ממונם:

וקשרתם לאות על ידך הכוונ' כמ"ש לעיל ברמז דתפילין של יד היא מוחין דמד' מלכו' שנעשים מן הרשימ' של אתמול ונזהיר' התור' שתקשור למד' מלכו' לאות על ידך ודרשו חז"ל לך לאות שתזכ' ע"י זה שנטל' להההיא צפרא קדישא דיתי חתן לגב' וע"י שנעשים בה מוחין מתלבש הוא קנא' וע"ז רמזו עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה שמקנא בה וזוכ' להמשיך ג"כ מוחין ונמצא שע"י תפילין של יד ממילא זוכה והי' לטטפת בין עיניך ע"י שמתלבש קנאה וע"י שקשר תפילין של יד ההיא צ"ק זוכה לטטפת בין עיניך לבחינ' חתן ודרשו חז"ל כ"ז שבין עיניך יהי' שוים שע"י הכל' זוכה להחתן שיבא ג"כ אלי' והדברים עמוקים בע"ה:

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשערך הכוונ' אם תקבל עליך עול מ"ש במסיר' נפש ותזכ' לתפילין ביד ובזרוע לשעבד תאוו' הלב ולשעבד הלב והמוח לעבודתו יתברך במחשב' ובדיבור הפה ובמעשה ע"י מצות תפילין ואח"כ וכתבתם כו' ואזי תשמור אותך שכל החיצונים יפחדו ממנו. וידעו כי שם ד' נקרא עליו ויהא רעווא שנזכ' למסור נפשינו על קדושתו וליחדו בכל יום בכל ארבעה כוונת הק"ש לפי העת והזמן ונזכ' ב"ב עוד להמשיך מפנימיות עתיק שלא זכינו עדיין ואז יתקנו כל העולמו' בשלימו' אמן.

והיה כי יבאך כו' ערים גדולו' וטובת אשר לא בני' ובתים כו' השמר לך פן תשכח את ד' אשר הוציאך כו'. ויפלא אמאי לא הזהיר' התור' שלא ישכחו את הטוב ההיא שנתן להם ד' והנרא' בע"ה דעיקר החשש השמר לך היא ערים כו' אשר לא בנית דישראל בונים בעצמם ומזכירין שם ד' ונעש' הכל בקדוש' וכן כרמים אם נוטעים ישראל אם מקיימים מצות ערלה ונעשה הנטיע' בקדוש' ודבר זה גורם אחרי שישבו בהבתים ויאכלו מפירות הכרם עוד יוסף עליהם כח הקדוש' אבל מכוין שלא טרחו ישראל בעצמם וירשו מהאומות שלא נעש' בקדושה יש חשש שע"י זה יגרמו להם שישכחו את ד' ומפרש הכתיב ערים כו' אשר לא בנית ולא נעש' בקדוש' השמר לך פן תשכח את ד' ובתים מלאים כו' כוונ' הכתוב כמ"ש בחכמ' יבנה בית כו' ובדעת חדרים ימלאו וזה כוונ' הכתוב אשר לא מלאת שלא נתמלאו בדעת.

את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד ובשמו תשבע הכוונ' להזהירם שאם יצטרכו לשבע ישבעו בשמו ושם אלהי' אחרים לא יזכירו כמ"ש בפ' משפטים עוד יש לפרש אחרי שהזהיר' התורה ואותו תעבוד ונתנ' התור' עצה שאם ח"ו יקטרג לו יצרו והעצה ובשמו תשבע כמו בועז:

לא תנסו את ה' אלהיכם כאשר ניסתם במסה כמו שפ' רש"י שנאמר היש ד' בקרבנו ומזהיר' התורה לא תנסו והעצ' שיהי' ד' עמך שמור תשמרון ועוד נרא' דמדייק הכתיב

שאשר נסיתם במסה לדייק דוקא כאשר נסיתם דאמרו היש ד' בקרבינו אסור לנסו' דהי' להם לבטוח ולהאמין כי ד' בקרבם אבל מותר לעשו' סי' כמו אליעזר עבד אברהם וכמו גדעון בהגיז'.

כי ישאלך בנך מחר לאמור מה העדו' כו' אשר צוה ד' אלהינו אתכם וזה שאל' בן החכם ורבים תמהו הא הוציא עצמו מן הכלל ובאמ' לק"מ דהא אמר ה' אלהינו ועוד יש לפרש שתמה על דור היוצאים ממצרים והקב"ה נתן להם תורתו וציוה להם עדו' וחקים ומשפטים וע"ז באה שאלת בן החכם אחת דיבר ושתים זו שמענו שתמה על אשר הש"י צוה אתכם ולמה זכו עתה יותר מכל הדורו' שלפניהם שלא זכו לתורה ועוד תמה למה זכו לתורה אחרי שנטמעו בין האומות במצרים וע"ז באה התשוב' עבדים היינו לפרעה במצרים ונצרפו כצרוף הכסף ונבחנו כבחון הזהב ויוציאינו ד' ביד חזק' מזוקק שבעתים בכלל הדבר הזה נתעכב' שמחת חיתון מתו' הקדוש' עד אשר יצאו ממצרים ולאות ולעופ' שלא נטמעו בין האומו' ולא שינוי שמם ולשונם ומלבישיהם ויתן ה' אותות ומופתים גדולים ועוד במצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו וכל מי שניצול בזכות עצמו יכול לראות במפלת שונאיו והש"י עשה לעינינו וזה לאות ולמופת שלא נטמעו בין האומות:

וצדקה תהי' לנו כי בשמור כו' יש לפרש דשילום שכר דמשלם הקב"ה עבור צדקה שאנחנו נותנים היא בחסדו יתברך דמי יקדימינו ואשלם הלא ת' הוא המציא לנו במה לעשו' צדקה ועוד למ"ש מפרשי התורה מה שהאדם נותן להעני דהיא חלקו של עני המופקד אצלו ואע"פ כן משלם שכר כ"כ כל המצות אילמלא עוזרו לא יכול לו והנשמה היא חלק אלהי' ממעל והקב"ה ממרום שולח איתערותא שיתעורר לעבודתו ושילום שכר מהמצות היא דומה לצדק' ועוד יש לפרש וצדקה תהי' לנו שיהי' לנו לצדק' היינו לחסד ולחנינא כי כשמור לעשו' כו' דזה היא חסדו יתברך הבא לטהר מסיעין אותו ועוד י"ל דאמרו חז"ל דעבירה מכבה מצוה דהיינו שלפעמים ח"ו עובר עבירה מנכין לו משכיותי' וכן איתא בזה"ק אבל אין עבירה מכבה תורה דתורה אור ולהלכה קיי"ל דצדקה אינו משועבד לב"ח וכן פסק הרב הש"ך בדין הענקה ולזה אמר הכתוב וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו' הכוונה אם נשמור לקיים כל המצוה יהי' נחשב לנו כדין המקבל צדקת שאינו משועבד לב"ח שלא לנכות ח"ו עבור עבירה ר"ל כי כללות תרי"ג מצות יגינו ויאירו כאור בהיר שלא תכבה.

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון ופרש"י מצות שאדם דש בעקביו תשמעון להבין זה:

דהנה הנחש כרוך בעקביו של אדם כמ"ש ואתה תשופינו עקב וקודם החטא היה עקיבו של אדם מכהה לגלגל חמה והחטא גרם לזרעו להיות הנחש כרוך על עקיבם. ואיתא בזהר שאות ק' ואות ר' אחזי על סטרא בישא וע"ש והנה אות ק' י"ל דנראה דאחזי על הא ועל הא דאיתא בזה"ק דאזלת כקוף בתר בני נשא ועבדת להון אונאה דהיינו להסירם מדרך הטוב והישר ואחזי ג"כ על קדושהק' ר"ת קדושה ואות ר' אחזי על סטרא בישא. והנה על העקב כרוך הנחש מצד אות ק' וצריך זהירות וזריזות לתקן להסיר הנחש משם להחזיר הק' להיות קדושה. והנה חשד תסוביבנהו דע' בראש התיבה מן עקב וב' בסוף התיבה ע"ב עולה חסד וי"ל רעל זה רמזו חז"ל אפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק וע' בת"ז חד ועשרים] וי"ל ברמז לא יפסוק צלותא שעומד לפני הבורא יתברך שמו הגם שרואה שהנחש עדיין כרוך על עקיבו לא יפסוק מלהתפלל ומן השמים יסיעו שיחזור הק' להקדוש' אבל עקרב פוסק איתא בת"ז דעקרת ביתא דשכינתא הטעם דאיתחברו אותיות ק"ר דאחזי על סטרא בישא ולכן הזהירה התור' והי' עקב תשמעון שתיראו לתקן העקב ששם הנחש כרוך ומכח זה דש במצות ה' וע"י זה יזכו לברכת לא יהי' בך עקר ועקרה דהשורש מהתיבה אותיות ק"ר. וכן ראיתי שפרישו של עקר שהיא קר בטבע דהיינו שגרם שיתחברו אצלו אותיו' ק"ר וע"ז מבטיחה התורה אם תזכו לתקן העקב ולהחזיר הק' להקדוש' לא יהי' בך עקר אותיו' ק"ר ובמעמד הנבחר שזכו לקע"ב תיבו' דיו"ד דברו' ותקנו העקב וזכו להתור' שנקראת ראשית והרי"ש בראש התיבה וע"ז רמז אליעזר וע' בבע"ט ולכן נתנו ישראל בקע לגלגולת מחצית השקל היינו עשרה גרה עשרת הדברו' וע"ז רמזו חז"ל עקב ענוה יראת ד' דאם זוכה למדת ענוה גם עקיבו יראת ד':

עוד י"ל והי' מורה על שמחה השתח' תהי' אם תזכה עקב תשמעון אם תזכה בעקב לשמוע דבר ה' שאמרו חז"ל בעקבא דמשיחא חוצפא יסגא. ולכן צריכין להתחזק בעבודת ד' בדורתינו וללמוד לאחב"י קשת מלחמות ד' עם היצר הרע כמ"ש לעיל פ' ואתחנן דבהקונה שלימ' עתה העת לתקן העקב וע"ז רמזו עד דמטי דגלין ברגלין להמשיך רגלי הקדוש' לבער רוח הטומא' מן הארץ:

ונרא' עוד לומר דהתור' מבטיחה והי' שהי' שמחה גדול' בעקב שתזכו שתשמעו את המשפטים כו' ושמר ד' אלהי':

ונראה עוד והי' מורה על שמחה אימתי תהי' השמחה עקב תשמעון דהיינו עשרת הדברו' שיש בהם קע"ב תיבו' וכתבתי לעיל קע"ב רומז לשמות הוי' אדני צ"א שמתיחדים ועם הכסא עולה קע"ב לרמז דלכן תהי' השמח' בשלימו' דיהי' השם שלם והכסא שלם דעיקר השלימו' שיתיחדו ביחודא שלים:

ואהבך וברכך והרבך הנה יש כאן שלשה דרכים כלל לרמז לשלשה הראשונות מקור הברכה. וברך פר' בטנך ופרי אדמתך דגנך:
והנה חשיב פרי בטנך פרי אדמתך וחשיב דגנך חמשה דברים שהם בכלל פרי אדמתך והם ששה עם פרי בטנך נגד ששה ספירות על האדמה היא מדת מלכות שמקבלת השפע מאת כל התשעה מדות ומשפעת לכל באי עולם כפי בחינת מקבל ואחרי שזכה לכל ההשפעות האמור למעל' יזכה ג"כ על הברכות הנאמרים למטה.
כל המצוה כו' תשמרון לעשות כו' ובאתם וירשתם את הארץ נרא' בע"ה דהי' כוונת משה ללמד לישראל דרכי ה' שיזכו לבא לארץ הקדוש' ותהי' עיקר כוונתם לקיים מצות התלויות בארץ ובזכות זה יבואו שנה כמו שאמרו חז"ל על משה וכי לאכול מפוריה הוא צריך אלא שרצה לקיים מצות התלויות בארץ ולזה הזהיר לישראל כל המצוה אם תקיימו במדבר כל המצות שאפשר לקיים ותזכו שתבואו לאה"ק בכדי שתוכלו לקיים עוד מצות התלויות בארץ אבל ח"ו אם לא תקיימו כל המצות לא תבואו לארץ כי אחרי המצות שהי' אפשר לקיים לא קיימו ולכן הזהירם כל המצוה:
וזכרת את כל הדרך כו' זה ארבעים שנה כל הדרך דייקא כי לא הי' דבר לריק ח"ו כי בכל המקומו' תיקנו תקון גדול ע"י המ"ב מסעות [וע' בפ' מסעי בע"ה מזה] ויאכלך את המן הכוונה שהכל הי' בכוונה פנימיות דע"י המן נזדככו נפשותם ונמשך להם אור פנימי וע"י עצבי הכבוד זכו לאורות מקיפין [וע' בדרוש לסוכה מ"ש שם] כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם דבאית' בש"ע בשם הקדוש ר"י לורי' זצוק"ל דברוחניות נהנה מרוחניות המאכל והגשמי מהגשמיות וע"י זה קושרים זה בזה ע"י המאכל ועיקר חיות האדם חיות הנשמ' מהרוחני האור שנמצא בתוך הלחם. וע"י המזון אנו מתקנים תיקון גדול בעולמו' עליונים ואמרו חז"ל שלחן במקום מזבח שלחנו ש"א מכפר עלי' דאכילה נחשב שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. ולכן צריכין להזמין לעניים על שלחנו. וזה דוגמת כל הקרבנות שיש בהם אכילה לכהן ולבעלים והתור' שלומד על השלחן וע"י כוונתו במחשבתו זוכה לתקן קרבן עולה כולה לגבוה וכן בכל השנה אין שום תענית מן התור' שנח לתקן כל העולמו' ע"י תורה וק"ש ותפלה וע"י שלחנו של אדם וביוה"כ היא דוגמת העה"ב שאין בו אכילה ושתיה ונהנים מזיו השכינ' שעולים למעל' לבינה אימא עילאה (וע' במקומו מ"ש ת"ג) ונעשה תיקון גדול יותר וזוכים לזון מעולם הבינה ומרמזה התור' כאן כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי יש עוד תיקון גדול יותר כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם שזוכה לזון ממקום גבוה וקדוש מוצ"א פ"י ד' יחי"ה ס"ת אהי' רומז על

בינה עולם הבינה שאין בו אכילה ושתיה ונהנים מזיו השכינה כמו ביוה"כ שנתגלה מדה זו ותבן:

שמלתך כמ"ש שהי' ענני הכבוד וזכו לאורות מקיפין שמלתך נראה בע"ה שהוא ר"ת "שבת "משכן "לוחות ("לוים) "תורה "כהנים ועוד נרמז ג"כ כלי המסכן שלחן "מנורה ("מזבח) "לחם (היינו לחם הפנים) "תורה היינו פנימיות מהארון הקודש "כיור "כרובים "כפרת ש' רומז ג"כ לשכינה שזכו לשרות בתוכם:

עוד נראה לרמז "שמלתך "לא "בלתה "מעליך "ורגליך ר"ת מלבוש שידוע שיש לבוש להגין מן החיצונים מן חשמל בגימ' מלביש והבן:

וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך הכוונה שגורם לך יסורים של אהבה כמו שאב המייסר לבנו הוא עבור להדריכו שיזכה לכל הטוב כן ה' אלהיך מיסרך בהביאך בכל הטוב ולא ח"ו לנקום ממנו כמו המיסר לעבדו:

כי ד' אלהיך מביאך כו' ארץ נחלי מים שנשפעו בה חסדים הרמוזים למים עינות כו' שמבטיחם ה' על מעינות החכמה שאין תורה כתורת א"י. ארץ טובה כו' וחשיב ששה פעמים ארץ. דארץ רומז למ"מ וחשיב ואו פעמים נגד מלכיות של כל הששה ספירות על הארץ הטובה מדה שביעות ביר קיבול דכל המדות.

והיה אם שכח תשכח דאם ח"ו אדם פוגם מעט וע"י זה בא לו שכחה דהשכחה הוא מסטרא אחרא והשכח' גורם לו לשכוח את ה' וזה דוקא אם האדם בשמחה וטוב לב ושוכח אחת ממצות ה' גורם לו לשכוח את ה' ח"ו אבל אם שוכח ח"ו מחמת צער אונס רחמנא פטריה. ולכן כתיב והי' מורה על שמחה דאם יהי' בשמחה וטוב לב וישכח גורם לו שישכח את ה' ומזהירה התור' איך להיות זהיר וזריז לבל לשכוח ח"ו שום מצוה ממצות ד':

שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן

במדרש רבה הלכה אדם מישראל ששותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נ"ב ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות כו' רבנן אמרו בא וראה כל הניסים שעשה הקב"ה לישראל לא עשאן אלא על המים כו'. ונרא' בע"ה דהארץ נתקללה מח"א אבל המים לא נתקללו. ולכן בהמות שנבראו מן הארץ טעונין שחיט' שני הסימנים ועופות שמן הרקק נבראו טעונין שחיטה ס"א ודגים שנבראו מן המים אינם טעונין שחיט' כלל. ולכן על המים מקום מוכן יותר להשראות השכינ' כמ"ש ביחזקאל הא אין השכינ' שורה בח"ל ואמרו דעל הנהר שאני שנתגל' לו על הנהר כבר ולכן בהוציאם ממצרים מן מקור הטומא' הי' על י"ס וזכו שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל [וע' בפ' בשלח מ"ש שם] וכן

עתה להביאם למקור הקדוש' ארץ שלא זכו משה ואהרן העבירם דרך הירדן ומי הירדן היא גבול המבדיל בין ח"ל לארץ ובזה מובן למה כל הניסים נעשו על המים ששם מקום מוכן לקדוש'. והמדרש מביא הלכה זו כאן דפלוגתא זו דר' טרפון ורבנן שייך על דבר שאין גדילו מן הארץ כמו שאיתא במשנ' ולמה בחרו לפלוג במים ומפרש המדרש דעיקר הברכ' נתקנה על המים שהוא צורך האדם לתקנו ולהגדילו ולהמתיק הגבורות ע"י המים שלא נתקלל ורומז לחסדים. וע' מה שאמר המגיד להרב ב"י ז"ל שטוב עשה ששתה מים בלילה והי' כוונתו לכבות אש הגבורות ע"ש וע"י שנתקנה ברכה זו על המים קבעו על כל דבר שצורך האדם ותיקון בתחילה שנ"ב ולבסוף בנ"ר וחסרונם על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי ועיקר נתקן בשביל המים שהם חיות האדם:

וידעת היום כי י' "אלהיך "הוא העובר לפניך ר"ת אהי':

ויתן ד' אלי את שני לוחות כו' ועליהם ככל הדברים אשר דיבור ד' עמכם בהר הכוונה שהי' מאיר על הלוחות האור חוץ מה שהי' חרות עשרת הדברות היינו כמ"ש כתובים באצבע אלהים חוץ מזה הי' מבחוץ מאיר האור ככל הדברים כו':

ויאמר ד' אלי קום רד מהר מזה הכוונה שהקב"ה עשה למען טובת ישראל ואמר למשה קום רד מהר מזה שלא יקטרגו למעל' לבל יתן הלוחות למשה עבור החטא ולכן אמר ד' רד מהר והגם שצפה הקב"ה שישבור אותם מ"מ כיון שקבלם ושברם יזכו ללחות שניות כמ"ש בפ' תשא:

ואשברם לעיניכם הכוונ' בזה שלא רצה משה שישא רו הלוחות עבורו ועבור יהושע ועבור שבט לוי שלא חטאו ואח"כ כשיחזרו ישראל בתשובה יתן להם הלוחות לכן אמר ואשברם לעיניכם שראו העגל וטמאו עיניהם לכן שברם שלא יזונו מהקדושה:

בעת ההיא אמר ד' אלי פסל לך דרשו חז"ל הפסולת תהיי שלך ע' פ' תשא דשם כתבתי דמשה הי' דינו כשליח ששינה ולכן נצטוו שיפסול והי' צריך לבררם שיהי' בלי פסולת שיוכל להעלות אותם להר כי לא יוכל להעלות דבר גשמי:

ובאמת הראה הקב"ה סנפרינין מתוך אהלו דבר רוחני וגם הפסולת הי' אור הבהיר ומזה רמזו שמהפסולת העשיר משה. ועוד י"ל שע"י שבירר הפסולת זכה לגדולה וע"ז כוונו שמפסולתן העשיר משה היינו ע"י שבירר הפסולת ועל פשיטו צ"ל דלוחות הראשונות הי' חירות כו' וחירות משעיבוד מלכיות והי' מקווים בם כמו שאנו מקוים לעתיד שעתידה א"י להוציא גליסקאות וכלי מילת אבל אח"כ בלוחות שניות שלא נשתנו מסדר העולם ולכן העשיר משה דאין הקב"ה משרה שכינתו אלא חכם גבור ועשיר וע' מס' נדרים:

ועשית לך ארון עץ הטעם דבלוחות הראשונו' שנתקן העולם כמו קודם החטא הי' באפשרי שיסבלו אור גדול כזה מאת הלוחות באיתגלי' אבל אח"כ צוה ד' לעשות ארון להניח הלוחות בתוכם שלא הי' באפשרי לישראל שיסבלו האור באיתגלי'. ובאמת ה' צוה למשה פסל לך כו' ואח"כ אמר לו ועשית ארון עץ ומשה הקדים ואעש ארון הכוונה בכדי שתיכף שנפסלו שני לוחות אבנים לא יתעכב ויעלה בהר ועוד י"ל כמו שדרשו חז"ל לוחות ושברי לוחות מונחים בארון וחס משה על כבוד שברי הלוחות שתיכף שיתרצה הקב"ה נתעלו השברי לוחות:

ורש"י ז"ל פירוש בעת ההיא לסוף מ' יום נתרצה לו וא"ל פסל לך ואח"כ ועשית ארון עץ ואני עשיתי תחלה ארון שכשאבא והלוחות בידי היכן אתנם הכוונ' בזה שהקב"ה אמר למשה שאחר שיהי' הלוחות מוכנים יעשה ארון כרתקו קודש לכן צוה לו הקב"ה שיעש' קודם הלוחות ועל ידי שיקבל הליחות לידו תתקדש ויוכל לעשות ארון ומשה עשה ארון מתחלה ששיעור בנפשו שלא ירד ממדריגתו ועדיין קדושת לוחות הראשונות בידו לכן הי' בטוח שמעשיו יצליחו שהקב"ה יסכים להניח הלוחות בארון שיעשה:

ובני ישראל נסעו כו' שם מת אהרן וחז"ל אמרו שנסמכ' מיתת אהרן לשבירת הלוחות לומר שקשה לפני הקב"ה כשבירת הלוחות וי"ל ג"כ שזה גרם שבירת הלוחות שאם לא הי' נשתברו הי' באים משה ואהרן לאה"ק והי' אז תכלית השלימות אשר אנו מקוים ומצפים שיהי' בב"א. וע"י שבירת הלוחות הי' הסיבה שהכו את הסלע:

ויכהן אלעזר בנו תחתיו משמיענו שכמו שזכו ישראל והלוחות שניות כן זכו לאלעזר שיכהן תחת אביו:

בעת ההיא הבדיל ד' את שבט הלוי והנה יש לדקדק בכתובים דקדוק עצום מדוע הפסוק מ"ר באמצע הסיפור וכתב בעת ההיא וכו' ואח"כ מסיים ואמר ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים והא סיפור זה שייך לכתוב קודם בעת ההיא זכרא בע"ה שמ"ר הוכיח את ישראל בתוכחת מגיל' ואמר להם דעו וראו כי פגם החטא גורם שבפ' ואתחנן במעמד הנבחר אמר משה אנכי עומד בין ה' ובניכם להגיד לכם דבר ה' ולא היה להם מסכים המבדילים ביניכם להּ' ובעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי שמתחל' היה עבוד' בבכורים והי' כל ישראל ראוים לכך היא בנו או בן בנו הבכור ועתה ע"י שלא חטאו שבט הלוי בחר בהם ה' לשרתו ויש מסך המבדיל מפסיק בין מחנה שכינה למחנה ישראל שמחנה לויה היא מפסקת בניהם:

ועוד נראה לפרש דמתחל' נתעל' מדת מלכו' ברום המעלו' ועתה שנתמעטה ובכדי להעלות' ולבנות' וליחד' עם דודה צריך לעשות פעולות גדולת וע' מ"ש לעיל כמה פעמים

וגם בשה"ש בשם הזהר פ' ויחי שצריך שתבוא התעורר' להכלה מעלמא דדכורא וזה נעשה ע"י נשמת הצדיקים ואחרי שמשתוקק' ואזי הצדיקים שואגים לכה דודי וכדין אתי דודה לגבה והנה הלוים ע"י שיר על הדוכין גורמים שתשתוקק הכלה וגם גורמים שיבא דודה לגבה ואזי יעשה היחוד ע"י חסד הכהן השושבין והבן (וע' בפ' קרח מ"ש ת"ל) ובנין המלכו' היא ע"י גבורות ולכן לא היה נכנסין לעבודה עד שיהי' כ"ה שנה נגד חמשה גבורו' כל או"א כליל מחמשה וחמשה שנים ילמד ואחרי שנפסל בקול בן חמשים שנה נעשה מן המשוערים לפתוח פתח השער נקרא מפתחו' החיצונים כראה ואחרי שנפתחו ע"י זה יכלו לעמוד על הדוכן לשורר ונפרש הכתוב הבדיל ד' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' ארון ברית אדון כל הארץ רומז למ"מ לשאת היינו להעלותה לעמוד לפני ה' ויתפרש על הלוים שיעמדו לפני ה' ויתפרש ג"כ על ארון היינו מ"מ לשאת היינו להעלותה לעמוד לפני ה' וזה בזה תלי' ע"י זה שכוונת הלוים להעלות למ"מ שתעמוד לפני ה' ולכן זוכים לעמוד לפני ה' וע' במ"ש בקידוש החודש ובשמיני עצרת ע"ש ע"ש ת"ל ולכן הרמז בתורה "בעת "ההיא הבדיל י' "את ר"ת אהי' שעבודת הלוים עולה למקום גבוה וע' פ' קרח בזהר ועבד הלוי מ"ש ת"ל "את "שבט "הלוי "לשאת ר"ת שיר השירים אשר לשלמה לרמז שע"י השיר מעלים ומנשאים למ"מ:

על כן לא היה ללוי חלק ונחלה הטעם כיון שאין בחינתם שוה לבחינ' ישראל יורשי ארץ דארץ רומז למלכו' וישראל הי' מבחינה זו ועל זה רמז משה ואתם הדביקים בה' אלהיכם כו' לבחינה זו שהם אחוזים ודבקים אבל הלוים שהבדילו לשאת ולהעלות למ"מ אין להם חלק שהם בחינת דכר וע"ז רמז ה' היא נחלתו הכוונה בחינת דכר החתן ז"א והבן:

עוד כראה לפרש ע"פ מה דאיתא בש"ס מס' ב"ב עתידה א"י שתתחלק לי"ג שבטים אידך למאן לנשיא ופירוש רשב"ם דאי משום חלק שבט לוי דיטלו נחלה כשאר השבטים הא מנשה ואפרים לא יטלו אלא חלק אחד כו' ונראה בע"ה לפרש דאיתא בזה"ק דיוסף בגין דאיהו מעלמא דדכורא דהיינו מדת יסוד צדיק אסתליק מתמן ור"ל דלא נחשיב בין הי"ב שבטים והי"ב שבטים המה תקינו דניקבא כמ"ש בזהר בים שעשה שלמה עומד על שנים עשר בקר (ע' בתיקונים חד ועשרים) וז"ל ועוד שכינתא איהו חשבון כו' ולקבלייהו תריסר ירחא בשתא ואינון ו"ו רזא דעובורא ודא ירחא תלת עשר דא"א ואו שתא מתלת עשר ירחין ובי' צריך להשוות שנת החמה עם שנת הלבנה וליחדא להון במהלך האמצעי דאיהו עמודא דאמציעותא כו' ועיין בכתבים ותבין שכוונתו דשם ב"ן היא במלכות והנה הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה המה כל או"א במילוי עשרה אותיות ושם ב"ן תשעה וצריך להמשיך לה משם מ"ה אות א' ונעשה אבן פנה אבנא שהיה תלוי' בצווארו

של אברהם אבינו וזה כוונת התיקונים ואינון ו"ו דהיינו משם ב"ן וצריך להמשיך לה אות א' ונעשה מילוי של ואו ובזה תשלים שיהי' לה עשרה אותיות ובזה יושפע לה מעמודא דאמציעותא היינו משם מ"ה שנשפע לה אות א' ותפארת כליל משה מדות אור ישר ואור חוזר ולעתיד שתתמלא הלבנה כאור החמה ותתיחד עם דודה תתחלק לי"ג חלקים ואידך למאן לנשיא למלך המשיח שהיא כנגד החתן תפארת וממנו תתפשט לי"ב תקוני הכלה שהיא כלול ג"כ מי"ב ומחמת כעת מיעוט הלבנה מ"מ שאין בה אלא חלק א' מעשר והתשעה מדות באים לה בתוספת ולכן הלוים ד' הוא נחלתם ונוטלים מעשר עשירי והי' קודש חלק העשירי העיקרת שלה ולעתיד שתתמלא ותתיחד עם דודה יטלו הלוים ג"כ חלק בארץ די"ב תיקוני הכלה ועם התפארת שכליל מי"ב יעקב מדת תפארת הוליד י"ב שבטים וע"י שתתיחד עם דודה יוכלו הלוים ג"כ ליטול חלק דשני הפרושים עולים בקנה אחד דהלוים הי' בחינת דכר והובדלו לשאת ולהעלות מ"מ ולכן נקודה העיקרת שדבוקה למדת תפארת בסוד שמיני כחותם על לבך כחותם על זרועך נוטלים הלוים אבל לעתיד שתתמלא הלבנה ותעמוד לפני המלך בקומה שלימ' יטלו חלק בארץ. וע' בע"ח כוונת הקב"ה ואמחה את שמם כו' ואעשך לג"ג ותרא' נפלאות:

ואנכי עמדתי בהר הכוונה שהוכיח את ישראל שנפלו ממדריגתן ולכן הבדיל ה' את שבט הלוי ולכן אמר ואנכי שאל תחשבו שח"ו נפלתי ממדרגתי שאמר לי ד' לך רד ולזה הודיע להם משה ואנכי עמדתי בהר ממש כימים הראשונים שהי' לפני החטא עמדתי עתה בקדושה זו ועוד נוסף שבימים הראשונים כתיב בתורה וישב בהר ואמרו חז"ל דאם הרב מלמד לתלמידיו קשות (היינו דבר שלא למדו מעולם) צריכין ליישב כדי שיהי' דעתו מיושבת עליהם ואם וילמד אותם קלות] היינו דבר שכבר למדו] מלמד התלמידים מיושב (הרב יושב והתלמודים עומדים) לכן בימים הראשונים הי' צריך לישב שהי' קשות שלא למד מעולם כמו שאמרו חז"ל שמשה הי' לומד בכל יום ויום ושוכח עד לבסוף ניתנה לו התורה במתנה לכן צריך לישב אבל עתה שכבר למד בימים הראשונים לכן אמר ואנכי עמדתי בהר:

וישמע אלי ה' כו' לא אבה ה' הכוונה שכל כך עשה תפילתי פרי שנהפך מדה"ד לרחמים גמורים שלא די שלא השחיתם אלא ועוד ולא אבה שריחמם באהבה ולא אבה והבן:

ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך דבאמת האדם היא חלק אלהי ממעל ונשמתו מכסא הכבוד חוצבה ואמרו חז"ל על ובו תדבקון הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחם. והנה מה שיש בהשורש צריך להיות בחלק ממנו כח הפועל בנפעל ובאם שהאדם אינו מקלקל מעשיו ממילא מוטבע חכמת ה' בקרבו לילך בדרכי התור' שכל העולם נברא

באותיות התור' ונשמתו היא ממש אותיות התורה ויתפרש הכתוב מה ה' שואל מה שהקב"ה בעצמו שואל מעמך ג"כ הדבק במדותיו שאתה חלק ממנו כי אם ליראה דיראה לא יתכן לצייר בו יתברך וע"ז רמזו חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שמחויב להיות בהחלק מה שהיא בהשורש ומתורץ קושיות התוס' שתמהו ממה דאיתא הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים דהתם קאי על מקרה בני אדם והכא קאמר דכן מחיוב להיות להיות מוטבע בו כל דרכי התורה והמצות:

עוד נראה לפרש ע"ד שאמרו חז"ל דאברהם אמר ואנכי עפר ואפר דוד המלך ע"ה אמר ואנכי תולעת ולא איש ומשה זכה לבחינת מה שלא הרגיש בנפשו מגודל ענוותנותו ויש לפרש מה ד' שואל מעמך ה' שואל מעמך שתהי' בבחינת מה שתזכ' לבחינה זו כמו משה ובאמת כן מדרש הכתוב לפי דרשת חז"ל שאמרו אל תקרי מה אלא מאה דיהי' כוונת הכתוב לפ"ז שה' שואל מעמך מאה ברכות בכל יום. ולפי דברי יתפרש ג"כ מדרש חז"ל אל תקרי מה אלא מאה דהעצה שתזכה לבחינת מה אלא מאה אם תזכה לתקן ולהוציא הארץ מקללה לברכה ולהמשיך מאה ברכות בכל יום:

עוד י"ל דעיקר התכלית שתזכ' לבחינת מה שע"י זה להמשיך מעולם הבינ' המאה ברכות בס"י להוציא העולם מקללת אדם וחוה לברכה ולתקן כללות העולם:

עוד י"ל ע"פ סוד התור' מה ד' שואל היינו מה החדש עולם התיקון שזה הכל תלי' במעש' התחתונים לתקן העולם.

כי אם ליראה ובאמת אומר הכתוב ללכת בכל דרכיו ולאהב' אותו ולעבוד את ד' כו' בכל לבבך וכוונת הקב"ה שאין צריך לך לעשו' פעולו' גדולו' ונוראו' שתזכה לבחינת מה ולתקן העולם כי אם לירא' דירא' היא פתח השער מפתחות החיצונים ואחרי אשר יהי' לך בחינת יראה בשלימו' לקבע עליך עול מ"ש ע"י זה תוכל להיות לך גוף נקי ללבוש לבוש מלכו' וחותם המלך שתוכל לבוא לחדרי המלך מלכו של עולם פנימה וע"י זה תוכל לבא ותזכה לבחינת אהבה כאשר כתבתי ת"ל לעיל כאשר המלך מראה להאדם פנים שוחקות פנים מסבירות של אהבה ע"י זה נתעורר אהבת ד' בקרבו למסור נפשו על קש"י ולכן קודם ק"ש אנו אומרים הבוחר בעמו ישראל באהב' ובליל' אוהב עמו ישראל שכפי שאנו מרגישים אהבת ד' אלינו כן נתעורר בקרבינו אהבתו למסור נפשינו על קש"י ואחרי אשר המלך רואה גודל אהבת ד' בקרבו במסירת נפשו של האדם השלם מקרבו לפני ולפנים ושמה רואה גודל כבוד המלך וממילא מזה באה להאדם יראה עילא' פנימיות בגין דאיהו רב ושליט ועקרא ושרשא דכל עלמין:

ואשר לא רא"ו א"ת מוס"ר ה' ס"ת תורה דהתור' מוסרת ומישרת להאדם ומורה לו הדרך שבו יעלה לרצון לפניו יתברך:

ארץ כו' עיני ד' אלהיך בה. הכוונ' שד' דורש אותה להשפיע לה וחפצו ורצונו יתברך שמו להעלותה למעל' ראש עיני ד' אלהיך בה. ארץ רומז למלכות ונקראת עילוותא שפירא דלית לה עיינין לזה אמר הכתוב עיני ד' בה בה ממש שממשיך לה עיינין בזה שמסתכל בה. וזה סוד אסור לקדש אשה עד שיראנה וזה הטעם להסתכל בהלבנ' קודם חדושה. ולזה כיוונו חז"ל כלה שעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיק' שבנין גופה נמשך מהמוחין שנמשך לה והיא העיינין שנשפע לה ולכן כיון שעיניה יפות בוודאי כל גופה בתכלית היופי:

מרשית השנה כתיב חסר א' וכתיב השנה ועד אחרית שנה בלא ה' ונרא' בע"ה דהנה הספירות כל או"א כלול מעשר ועשר מעשר עד מאת שעולים עד אלף אלופו של עולם א"ס. ומ"מ אין בה אלא כקוד' קטנה וכל התשע' באין לה בסוד תוספת מוחין ובאה לה ע"י עיני ד' שדורש אותה להמשיך לה עיינין מוחין ונמצא כשהיא עדיין כקוד' קטנ' כלול מעשר עולים התשע' מדות כל או"א ממאה תשעה מאות ומלכו' אין בה אלא כקוד' כלולה מעשר וזה שאמר הכתוב מרשית חסר א' אלופו של עולם היינו קודם שמעלים אותה ונרגן מפריד אלוף מפריד אלופו של עולם משכונתי' ועולה רשית כמנין הנ"ל תשעה מאות ועשרה ומעלין אותה עד א"ס כתר וזה עד אחרית שעולה כתר עם הכולל וזה אחרית מתתא לעילא. שנה המדות נקראין שנה כמ"ש בזה"ק פ' פנחס [דף רמ"ח] וז"ל ועוד כבש אחד ושני כבשים בני שנה לקבל תלת ספירין שבעה כבשים בני שנה לקבל ז' יומין דסהירא בני שנה בני' דסיהרא דאקרי שנה שהיא מאינון שנים קדמוניות כו' ע"ש הכוונת דשנה נאמר על שארי ספירו' בחינת דכר אך שגם היא נקראת שנה שהיא חד מעשר מדות והבן. ולכן כתיב מרשית חסר השנה רומז למלכות ת' אחרונ' ועד אחרית שנה עד כתר שנקרא שנה כך הש"י יאיר עיני במאור תורתו:

ואגב אמרתי לרשום מה שחדשתי בתהלים בע"ה פקדת הארץ ותשוקקיה הכוונ' שפקר ד' את הארץ מ"מ ותשוקקיה כמו שפירשו המפרשים שהשקה אותה היינו שהשפיע בה רב טוב רבת תעשרנה הכוונ' מלשון עשר דתיקונה באה ע"י מצות מעשר לעשות אותה קומה שלימ' כלילה מעשר וכל הספירו' כולם כלולים מעשר והיא כלולה מכולם כמ"ש בת"ז אהבת כלולותיך שהיא כלולה מכולם אותיו' תעשרנה אותיו' עשר תנ"ה הוא שלשה אהי' במילואין הוא חותם ועיין בכוונת יוה"כ. החותם שעולה המלכו' עד אימא עילאה והחותם היא מאימא שלשה אהי' ע"ש:

פלג אלהים מלא מים היינו פלג היינו לחלק שם אלהי' היא אותיו' מלא י"ה הכוונ' למלאו' שם י"ה ויש בהשם זה שלשה מילואין יו"ד ה"י יו"ד ה"א יו"ד ה"ה עולה צ"א הוי' אדני כי זה עיקר עבודתינו ליחד הוי' אדני וכן עולה מים עם הכולל והיינו פלג אלהים לחלק שם אלהים מלא מים דע"י שמתיחדים הוי' אדני באים חסדים מים עם הכולל רומז לחסדים והבן:

והיה אם שמוע תשמעו

היינו אם שמוע תזכה שתשמעו כמו שפירוש רש"י ע"ש ושמיעה היינו הבנה שתזכה להבין סוד טעם המצות כו' לאהבה כו' דע"י שתבין טעם סוד והמצות יתקשר שורש נשמתו ממש לשורש המצות ותבער אש ה' בקרב לב האדם המשכיל לאהבה כו' ולעבדו: **ונתתי** מטר ארצכם וכן בפ' תבא כתיב יפתח א' לך את אוצרו הטוב לתת מטר ארצך ויפלא מדוע כתיב מטר ובפ' אם בחקותי כתיב ונתתי גשמיכם והנה נראה לתרץ בע"ה דיש לדקדק עוד דאצל מטר כתיב מטר ארצכם מטר ארצך דמשמע דהמטר בשביל הארץ ובפ' בחקותי כ' ונתתי גשמיכם דמשמע דהגשמים בשביל האדם וכן כראה בש"ס מס' תעני' דאמרו שם גדול יום הגשמים כו' ואמרו שם דישועת פרה ורבה בו שנאמר תפרע ישע וגדול יום הגשמים כיום שנברא בו שו"א ישועה פרה כו' פרש"י מליצי יושר נכנסין לפניו ע"ש עוד בש"ע וכן בח"י ברכו' בתפיל' בעמיד' טבעו חז"ל גבורו' גשמים בתחית המתים ואמרו חז"ל שהגשמים חיים לעולם וקבעו מוריד הגשם ולשון ונטר קבעו בברכ' פרכס' ונרא' דהכל הולך אחר סוד הכוונ' מטר כתב ר"י לורי' זצוק"ל וז"ל היא סוד המ"ד היורד מלמעל' שעולים כנגדו המ"נ מברורי המלכים כו' עכ"ל וכל הברורים היא ע"י אכילה ושתי' ע"י גדולי הארץ ונראה עוד לומר בע"ה להוציא הארץ מקלל' לברכ' ברכ' עול' רכ"ז עם כ"ב אותיו' התור' שבאים מה' מוצאת הפה מלכו' פה. עולה מטר והיא לתיקון הארץ מלכו' וממנה פרנסתינו בסוד ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו' ועיין בכוונ' מוריד הגשם וז"ל היא הארת יסוד אבא הנקרא שביל י"ש ל"ב ע"ש עוד וי"ל עוד עם השלש' אותיו' עול' רצון צנור וע' בכוונ' מנחה בשבת וכן עולה משה עם הכולל והכוונ' על מוחין קדישין ובאמ' ת"ל כבר כתבתי דיריד' גשמים באים כשמתיחדים חתן וכלה וע"ש מה שפרשתי במ' תעני' מאמתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה ע"ש נפלאו' במ"ה) וכבר הזכרתי ת"ל סוד נשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים של מעל' כו' ועיין בכוונ' ק"ש וגם מ"ש לעיל פ' ואתחנן דהכל כפי התעוררו נשמ' צדיקים מלמטה כן לפי ערך זה נעשה למעל' שיתיחדו כל האורות העליונים ולהמשיך לתתא ולכן יש שינו ארבע' מיני ק"ש ע"ש ועוד לעתיד אנו מקוים להמשיך מפנימיות עתיק

ולכן בק"ש עדיין אנו בהיכלו' בעולם הבריא' וזכור נוטר ובתפלה אחרי שאנו המשכנו בברכ' אבות מוחין דגדלו דאימא וגם דאבא ולכן כוחינו יפה להוריד סוד הגשם ע"י פנימיו' הכוונ' חיים לעולם דוגמת תה"מ ובברכ' פרנסה אנו מזכירין טל ולפ"ז נכון לומר דכאן מזהיר הקב"ה תשמעו אל מצותי קיום המצות כר מצוה וע"י כר מצוה אנו בודקין בחורין ובסדקין להעלות מברורי המלכים ובפ' בחוקותי פרש"י יכול קיום המצו' כו' הרי קיום המצות אמור ומה אני מקיים אם בחקותי תלכו שתהיה עמלים בתורה ואת מצותי תשמרו הוי עמלים ע"י לשמור ולקיים ויש כאן כוונ' פנימיו' דיפלא למה נקרא תור' חקת לפי פרש"י דבאמ' הכוונ' דהתור' מזהירה על כל איש מישראל הגם שלמד היטב ויודע כדת מה לעשות מ"מ זו מצוה להגו' בתור' והמאור שבה מאיר להאדם נגד עיניו וע' מ"ש לעיל מ' ואתחנן בענין אי לימוד גדול ע"ש דיש לימוד שהיא גדול ממעשה לחדש סוד התור' ובורא שמים החדשים ע"ש וגם מ' מ' בראשית מענין זה וזה נקרא חוקה דאע"פ שיודע אדם כדת מה לעשו' חוקה היא להגו' בה ומתחילה היא לאדם כמו חק שמקיים גזירו' המלך והמאור שבה מאירה לנגד עיניו וזוכה לבא לידי מעשה כמ"ש לעיל ע"ש:

והיה אם שמוע דמה שעשה הכתוב למטר פרט בפ"ע דאם ישמעו יזכו למטר ובאם לאו וכו' דהגשמים הם חיים לעולם ואין יורדין לעולם אלא באתערותא דלתתא ואד יעלה מן הארץ וכמו שאדם ביקש רחמים על הגשמים וירדו כן בכל עת וזמן מתאוה הקב"ה לתפילתן של צדיקים על הגשמים והענין מובן ע"פ סוד התורה והמצות שישראל מקיימים זה בעצמו היא איתערותא שמתעורר השכינ' ששוכנ' אתם וע"י ניבני' בחומ' שלימ' ומקשטים אותה לבא לפני המלך ותהלה לאל הארכתי למעלה:

ונתתי מטר ארצכם כמו שאמרו חז"ל שמפתח של גשמים אינו נמסר לשליח והיא ביד הקב"ה ומה שתמהו התוס' ריש מס' תענית וז"ל וא"ת והא אמרינן בסנהדרין דמפתח ש"ג נמסרין לאליהו וכו' נראה לתרץ בע"ה דכוונת ר' יוחנן שם בש"ס שאמר ג' מפתחו' בידו של הקב"ה הכוונ' שאינו מוסרים לממונים של מעלה וכשזוכים למטה שירדו גשמים נותן הקב"ה בעצמו ולא ע"י שליח וכן תחיו' המתים בעת שיעלה רצון הבורא יתברך שמו בעצמו יחיה אותם ולא ע"י מלאך ושליח והגשמים ביקש אליהו שיהי' נעצרים ולא יעלה לפניו שום איתערותא דלתתא כי אם לפי דבריו וכבר פרשתי ת"ל ע' בפ' האזינו שיש לפרש מאמר חז"ל בשעה שהוצרך אליהו להחיות את בן הצרפי' אמר לו הקב"ה שיחזור מפתח של גשמים פרשתי שם דאינו באפשרי להחיו' מתים אלא בטל תחי' טל פנימיו' ע"ש ולזה הוצרך שירדו גשמים שהם חיים לעולם וע"י הגשמים יורד הטל פנימה

שנעצר לפעמים ע"ש והכוונ' ג"כ שהחיה אליהו שעשה התעוררו' גדול למטה להוריד ט"ת ושעתיד הקב"ה להחיו' בה המתים ולכן הוצרך אליהו להחזיר המפתח ש"ג הכוונה שיעלה לפניו איתערותא דלתתא על גשמים והוצרך אליהו בעצמו לעשו' איתערות' על הגשמים ולהוריד הטל של תחי' (וע' פ' האזינו ושם בארתי באריכו' ע"פ סה"ת וע' פ' תבא קצת מזה) והזכיר כאן מטר ולא הזכיר טל שאינו נעצר כמ"ש חז"ל דאינו באפשרי להעולם להתקיים בלא טל ובפ' האזינו בארתי דיש טל פנימי לצורך הוצאת נ"ח נעצר וט"ח להחיות העולם אינו נעצר:

יורה ומלקוש יורה היא אותיו' רי"ו גבור' ה' אחרונה דבנין המלכו' ע"י גבורו' ושורשם שלשה ע"ב חסד דגבורת היא צמצום שלא תקבל כ"כ בשפע רב ות"ל הארכתי במקום אחר בזה מלקוש עולה תע"י תנ"ה היא שלשה אהי' במילואין ונשאר עוד אהי' פשוט דהיא שורש השם הקדוש להורו' דלפעמים מקבלת ע"י אימא עילאה והבן:

ואספת דגנך כו' ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת וע' פרש"י ונראה לישב כפשוטו דהתור' מבטיח' ואספת כו' ונתתי עשב בשדך לבהמתך חי' בכלל בהמה שלא תכלה לחיה בשדה ולא תצטרך להוליך מן הבית לשדה בשום זמן ועת כמ"ש בפ' בהר ואכלת ושבעת דצריך להאכיל לבהמה קודם והדר ואכלת ושבעת.

בסוד התורה עש"ב ע"ב שמהן שדך היא שדה חקל תפוחין לבהמתך היא מדות מלכות וע"י שתקבל מ"מ השפעות טובות תשפיע למטה ותזכה ואכלת ושבעת כמו שפרש"י שתהי' הברכ' מצויה:

ושמתם את דברי ופרש"י ז"ל אף לאחר שתגלו תהיה מצוינים במצות כו' ונראה דיש לפרש דהתורה הזהירם ושמתם כו' וקשרתם ותהי כדאי מצו' אלו שלא תגלו מאה"ק ועוד י"ל דהזהיר' התורה וקשרתם שע"י זה תהיה השכינה עמכם לשמרם בגלות עוד י"ל דהתורה נותנו' עצה דאחר שיהי' בגלו' אזי יהי' קשה להמשיך מוחין דבדלו' השמו' הקדושים והעצה וקשרתם דתפילין של יד היא ע"י הרשימה והחתן בראותו שהמשיכה מוחין לובש קנאה וממילא והי' לטוטפת בין עיניך וע' מ"ש בפ' ואתחנן:

והיו לטוטפת בין עיניכם להבין דברי חז"ל לטטפת לטטפת לטוטפת הרי כאן ארבעה דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר אינו צריך טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים ולפי פירוש התוס' דבפרשת שמע ובפרשת והיה אם שמיע לטטפת חסר ובפרשת והיה כי יביאך מלא ואו בין ט' לט' ובאמת לפי הלכה שמקובל לכל חכמי ישראל שאנו נוהגין דגם בפרשה והיה אם שמוע היא מלא ואו קמאי ולפ"ז אי אפשר למדרש כר' ישמעאל ובוודאי קיי"ל הלכה כר"ע והנה ע"ד הפשט נראה בעליל שרמזו סודות נפלאים ומה

שחנני הש"י קצת ארשום בע"ה טט בכתפי שתים והנראה בע"ה דמרמז על המוחין של סוד התפילין שהם חכמה ובינה דהיינו תפילין דרש"י מוחין דאימא ובינה דאבא נעשה מוח חכמה דאימא ונמשכין ומתלבשין מוח חכמה בנצח אימא ומוח בינה בהוד אימא ודעת תרין עטרין הם הם מתלבשין ביסוד אימא תרין עטרין ביחד ובראש ז"א מתחלקין ע"י ההיא קוצי דשערי דא"א ע"ש בכוונת:

ולכן נראה שר"ע בא לרמז בהכתוב המוחין מתתא לעילא ומתחילין ממוח הדעת ומפרש דאע"ג דביסוד אימא נכללין יחד החסד והגבורה מ"מ למעלה בשורשם המה מתחלקים שם ושורשם תרין כתפין דא"א ימין ושמאל ומשם נמשכו אל ב' עטרות היסוד דא"א ואח"כ נכללו ביסוד אימא והבן והנה רמזתי בכאן בקיצור כי ת"ל מצאתי בכתבי מ"ח הרב הקדוש מזידוטשוב זצוק"ל מזה באריכות.

ונראה עוד בע"ה בכתפ"י היא ר"ת "כתר "תפילין "פאר "ילבש דהתרין עטרין אמרו דירית ברא מאבא ואימא שיורד האור ממש. ולכן אמר בכתר תפילין פאר ילבש דהדעת נמשך האור ממש במוח ז"א ותפילין הם כתר על ראשו כתר נקרא גולגלתא המקיף את המוחין ובתוכו המוחין וכן התפילין הם כתר כמו גולגלתא ובתוכו המוחין הם הפרשיות פאר ילבש דתפילין נקראים פאר ביחזקאל בכתפי שתים שמתחל' כלולים ביסוד אימא ואח"כ בז"א בסוד תפילין נעשים שנים פת באפריקי שתים פת ר"ת "פאר "תפילין דמבואר למ"ש דרומז למוחין או"א. ואיתא דהם אחסנתיה דאו"א ומאירין לשם מלמעל' ע"ש בסוד התור'. באפריקי שתים דעיקר הארה באה לז"א מהשני עיטרין שממש האורו' בו משא"כ מוחין דחכמ' ובינה. והעיקר שנקראים תפילין פאר היא ע"י מוחין דאו"א חכמ' ובינ' ותפארת בנים אבותם. באפריקי שתים נרא' בע"ה אותיו' פאר מאפריקי נשאר יק"י יו"ד ר"ת יחבוש כמו שאמר הקב"ה ליחזקאל פאר חבוש עליך ק"י ר"ת "קדושה "ילבש ("קדוש "יקרא) ע"י מצוה זו נקרא קדוש ("קדושה "ילבש בא הרמז במוחין חכמה ובינ' דידוע דחכמ' נקרא קדש קדש לי כל בכור מוח חכמה) והכוונ' כמ"ש לעיל דאף ע"ג דחכמ' ובינה מתיחדים תמיד ולא מתפרשין כאן נחשבים לשני מוחין דבאים מלובשים בנו"ה דתבונה ועוד דחנו בארבעה חללי דגולגלתא דג"א ונחשבים לשני מוחין וכן התרין עיטרין לשני מוחין וע' מ"ש בענין כוונת השופר להסביר מאי דאתקין ר' אבוהו ומשם תבין יותר ותראה נפלאו' איך דברי חכמי הש"ס דבריהם בעומק סוד התור' הש"י יאיר עיני ואהי' כמעיין המתגבר נחל כובע מקור חכמה תורת אמת תהי' בפ' ואנצל משגיאות ח"ו ויטהר רעיוני לעבודתו יתברך ויתעלה ויתקדש ש"ש על ידי אכי"ר:

בשכבך ובקומך במס' ברכות פליגי ב"ש וב"ה:

ב"ש אומרי' בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמדו שנאמר בשכבך ובקומך וב"ה אומרים כל אדם קורא כדרכו כו' ואיתא בזהר פ' תרומה (דף קל"ט) וז"ל מחלוקת דשמאי והלל דשמאי סבר בערב דקא כלולא נוקבא בשולטנאה איצטרך לגבי נוקבא דקא יטו ויקרא ובבוקר דקא שלטא דכורא בשולטנאה דעלמא עילאה אצטרך למיקם קמי' דדכורא כמה דאצטריך בתפיל' מעומד ובכל אתר דדכור' אתי וב"ה סבר אילמלא אשתכח דא לחוד ודא לחוד הכי איצטרך אבל כיון שאינן מחברין להון כחדא בחבורא דמ"ט פנים ובמ"ט תרעין לא איצטריכא לאפרשא דא לחוד ודא לחוד אלא לאשגחא דכולא חד בלא פרודא וכמה דאיזדנון לי' לב"נ הכי יימא דהא תרוייהו בחבורא חדא כמה דניחא להון והכי איצטרכו לאחזאה יע"ש עכ"ל ונראה בע"ה לבאר פלוגתא דב"ש וב"ה כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים כלה כמות שהיא וב"ה אומרים כלה נאה וחסידה והנראה בע"ה דפלוגתא זו תליא בפלוגתא הנ"ל בק"ש דאיתא בש"ע דעושין רקודין בקידוש לבנה דוגמת שמחת חתן וכלם ואיתא בכוונת שע"י רקודין אנו מצילין את המלכות כו' ואנו מעלים את המלכות יע"ש ובאמת עיקר כוונתינו להציל אותה מכל המקטריגים ולהעלות' ליחדה עם דודה ואנחנו עם בנ"י מספרים בשבחה בכדי להתעורר אהבת דודה אליה כמו בשה"ש שיסד שלמה המלך ע"ה וגם בזה שאנו מספרין בשבחה אנו מפייסין אותה על מיעוטה שתהא נכונה בראש ההרים ובזה כפרש פלוגתתן בש"א כלה כמות שהיא ופרש"י מה אומרים לפניה כמות שהיא לפי יפיה וחשיבתה מקלסין אותה כמו דס"ל לב"ש בק"ש דערבי' וב"ה אומרים כלה נאה וחסידה ופרש"י חוט של חסד משוך עליה הכוונה הגם שעתה בגלותה חוט של בעלה שהיא חסד משוך עליה כמו דס"ל בק"ש דאצטריך ליחדא להון בחבורא חדא אמרו להם ב"ש לב"ה לדבריכם הרי שהיתה חגרת או סומא ואת אמרת כלה נאה וחסידה והתורה אמרה מדבר שקר תרחק נראה לפרש בע"ה חגרת היינו דלית לה רגלין שתקום בגלותה כמ"ש בזהר בראשית בהקדמ' דלית לה תמכין דאורייתא דאקרין נו"ה תרין שוקין חגרת בגימטרי' תורה לרמז דלית לה תמכין דאורייתא או סומא הכוונה כמ"ש בזהר משפטים בסבא עילוותא שפירא דלית לה עינין ואמרו להם ב"ה לב"ש לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק הכוונה מ"ו בעולם העשייה שקרובה להחיצונים כמו דאיתא בכוונת חנוכה שתכלה רגל מן השוק רגל היינו מוחין ע"ב קס"א ושוק עולמות התחתונים ואיתדבקון בה הרע ליניק ממנה וצריך להמשיך לה מוחין ובכח זה יתפרדו כל פועלי און ממנה ישבחנה בעיניו הכוונה שע"י שמסתכל בה בעיניו ממשיך לה עיינין מוחין וממ"ש לעיל ארץ אשר עיני ה' כו' דורש אותה ע"ש הוי ישבחנה בעיניו על ידי שמסתכל בה משבחה

בעיניו לעשות לה עיינין וכלה שעיניה יפות אין כל גופה. צריך בדיקה ועל ידי זה מעלים אותה ליחדה עם דודה ונזכה להיות מבני היכלא דמלכא בב"א.

למען ירבו ימיכם כו' אריכות ימים הבטיח להם חיים מע"ח ואמרו דע"ח מהלך ת"ק שנה כימי השמים על הארץ דמן השמים להארץ היא מהלך ת"ק שנה והבטיח להם חיים מע"ח מהלך ת"ק שנה:

מצות עשה לקרו' ק"ש בערב ובבוקר וחמורה מכל מצות עשה שיש בה קבלת מ"ש ויחודו ואמר ר"ש בן יוחאי דאם קורא ק"ש שחרית וערבית מקיים והגית בה יומם ולילה הכוונ' ע"י קבלת מ"ש לאמיתו ממשיך עליו עול מלכותו יתברך כל היום וכן כל הליל' וזמנה מעלות השחר עד סוף שלש שעות ור' שמחה כתב עד תחילת שעה ג' וראייתו ממה דתירץ בש"ס ריש מס' ברכו' כר' נתן דס"ל ג' משארו' הוי הליל' ופריך שם מהא דאמר דוד המלך ע"ה קדמו עיני אשמורו' כו' ותירוץ בש"ס שית דלילה ותרתי דיממא כו' אע"פ שדחו סברתו יש לחוש לדבריו ונחשב מעלות השחר כן משמע פשטא דהש"ס ואמרו חז"ל דהקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו ולכן צריכין לקרו' בזמנה בתפילין דייקא והחמירו האחרונים על ציצית ג"כ וע' בפ' ציצית מ"ש שם וע' בזהר פ' בלק בענין הינוקא דמשמע שמחמיר מאוד שלא לאחר הזמן וע"ש וכן בתיקונים עונתה עונת ק"ש ולדעת הרמב"ם היא ג"כ מצות עשה להתפלל ונשים פטורים מק"ש ובתפלה חייבים ויש להזהר לבל יקלו וגם לכל הפוסקים תפלו' כנגד תמידין תקנום וליחד מ"ד אבות תקנום וחז"ל הזהירו לסמוך גאולה לתפלה ובשבת כתבו הפוסקים דא"צ ונרא' הטעם דקיי"ל ק"ש כוותיקון דהי' גומרין עם הנץ ולהתפלל ביום יראוך עם שמש ובתמידין כתיב בחול בבוקר ומצוה מן המובחר להקדים להתפלל תיכף אחר הזמן דק"ש דלכתחילה וע' ברבינו יונה ברב אלפס. אבל בשבת כתיב ביום השבת משמע דא"צ להקדים אפילו לכתחלה ובזהר מחמיר מאוד בתפלה ובתיקונים סוף עשרים וחד:

מצות תפילין של יד ושל ראש מבואר הכל בפוסקים ובכתבי קודש תפילין דרש"י קדש והי' כי יביאך שמע והי' אם שמוע כסדרן בשל יד בבית אחד ובשל ראש בארבעה בתים וסודרן כסדרן לימין הקורא קדש כו' ולדעת ר"ת ג"כ לימין הקורא קדש והי' כי יביאך והי' אם שמוע שמע הויות להדדי ושיני"ן להדדי שי"ן של הבתים סמוך לפרשה קדש ולפרשה שמוע ולדעת שמושא רבא כפי אשר מצאתי בכתבי הקודש ר"י לורי' בספריו כמדומה לי שספר זה נקרא מעיין החכמ' סובר כדעת רש"י אלא שסובר שסדר זה לימין המניח ודעת הראב"ד כסברת הר"ת וסובר ג"כ לסדר אותם לימין המניח.

בהרמב"ם פ"א מהלכות תפילין (הלכה ז') כתב בכ"מ יש גורסין בהפך שזה החלק שממול השער נקרא דוכסוסטיס ושל ממול הבשר נקרא קלף. ונראה ראי' לזו הגירסא דכתב הרמב"ם שהחלק שממול השער היא דק ושממול הבשר היא עבה ובגמרא מס' שבה דר' מאיר הי' כותבה למזוזה על הקלף לפי שמשתמרת ומשמע דלפי שחלק דהעבה היא משתמרות יותר כן נראה להביא ראיה בע"ה:

ע"פ סוד התורה תפילין של יד היא מן הרשימה ונרא' בע"ה דהיא כקוד' העיקרית שנשאר בה נקראת כתר והתשע' באים לה מסוד תוספת ובאין לה מהחתן ז"א והאיש המניח היא במקום ז"א וקשור אותם כבקשתה שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כו' והג' כריכו' הראשונו' על עובי הבשר בתפוח בציור שין רומז לג' הראשונו' חב"ד מוחין דבמנין עשר ספירו' לפעמים אין חושבין לכתר במנין שהיא גולגלתא והוא למעל' דבוק בא"ס ולפעמים דאין חושבין לדעת שהיא הארה ליחד ולחבר חכמה ובינה ואח"כ על הזרועה שבעה כריכו' נגד שבעה ספירו' בנין גופה והבן ואח"כ מתקנה בה ולובש תפילין של ראש וימשיך מוחין ואת הרשימ' ואחרי ששניהם המשיכו מוחין וראויה לקדושין נותן לה הקדושין על האצבע שלש בריכו' והש"י יאיר עיני להמשיך קדושת ציצית ותפילין כל היום מוחין קדישין:

מצות מזוזה אין לכתוב מבפנים אלא שתי פרשיות. ובחוץ שם שדי הכוונה שאמר לעולמי די שאין שום שליטה להחיצונים לבא להבית ולאתפשט הקדוש' חוצה שלא ינקו ח"ו נגד והי' אם שמוע שמבפנים להורות שהשם הוי' טמיר וגנוז וש"ש מבחוץ ואם זוכה האדם לשם שדי להיו' לו גבול לבל יתן כח ח"ו שינקו החיצונים וע"י ש"ש יוכל להגביל האור העליון להמשיך האור בצמצום שלא יתבטל ח"ו מגודל בהירות האור למשל דא"א לראות באור השמש וכן אם צריך להסתכל למרחוק ע"י שמצמצם ראיותו ע"י קנה שפופרת יוכל להביט למרחוק וכן מצינו בש"ס במ' עירובין על ר' גמליאל כ"כ אם יש לו מדה זו שהשתמש בה ה' בבריאו' עולם לתקן העולם במלכו' שדי ע"י זה יוכל האדם להשיג השם בצירוף והי' שהיא בפנים למזוזה וע' פ' וארא מ"ש בענין זה בע"ה ומזוזה חובת הדר היא לרחק החיצונים ולהמשיך הקדושה

איתא בש"ע יו"ד סימן [רפ"ו ס"ק ט"ו] וז"ל הבית אע"פ שאין לו דלתות חייב במזוזה ויש מי שפוטר והיא דעת הרמב"ם ז"ל ומקור דין זה היא מהגמרא דמסכת מנחות (דף ל"ג) וז"ל ריש גלותא בנא ביתא א"ל לרב נחמן קבע לי מזוזתא א"ר נחמן תלוי דשי ברישא ע"כ. ופירוש התוס' וז"ל ונרא' לפרש דהאי ביתא דבנה ר"ג היינו כגון פיתחא בין גברי לבין נשי דסליק מינה ומשום היכר ציר קאמר ליה תלוי דשא ברישא ע"כ. וכן כתב

הראב"ד ז"ל כדברי התוס' והרמב"ם ז"ל הש"ב לחכמי לוניל שעיקר המשנ' תל הכתוב בשער שנאמר על מזוזת ביתך ובשעריך וכי בב' מקומות מניחים על המזוז' ועל השער ודבר ידוע שהשער הם הדלתות. וכן אמרו חכמים אחד שערי בתים כו' ולא אמרו פתחי שערי בתים כו' שכל פתח שאין לו דלתות פתח מקרי שער לא אקרי. וריש גלותא שאמר לר' נחמן לקבוע לו מזוזה על פתח שלא הי' לו דלתות לאו למימרא שהי' סבור שחיוב מזוזה על פתח בלבד אלא כיון שהעמיד המזוזה א"ל לר' נחמן להניח המזוזה של כתב על המזוזה דפתח ואח"כ יעמוד הדלתות. ומדברי ר"נ תלמוד דבר זה שהרי א"ל תלי דשא ברישא ולא א"ל תלי דשא או הא אין לו דשא עכ"ל הרמב"ם בתשובת והנה הדין שמדין הרמב"ם דריש גלותא ידע ג"כ שפתח שאין בו דלתות אינו חייב במזוזה וא"כ לפי דבריו ז"ל תקשה איך נעלם דבר זה מר"ג שסבר שמותר לקבוע המזוזה קודם הדלתות ושגג בדבר הפשוט לכל לומדי תורה שהיא תעשה ולא מן העשוי לכן נראה עיקר כדעת התוס' והראב"ד שחלק ביתו לשנים:

ולא ידע איך לקבוע המזוזה ולא ידע מהא דאמר רב יהודה אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר ור"נ הודיע לו שצריך לתלות מתחילה הדלתות שיקבע המזוזה אחר היכר ציר והנה נרא' להביא ראי' לשיטת הפוסקים דגם פתח שאין לו דלתות חייב במזוזה דהא אמרינן פתחי שמאי [ובשאילתות דרב אחאי איתא פתחי שממה] פליגי בה ר' ניחומי ורב יוסף ח"א דלית לה תיקרה וח"א דלית לה שקף' ואי סיד דאם לית לה דלתות פטורה ג"כ לא לישתמיט חד מ"ד ולימא דלית לה דלתות ועוד יקשה על הניתרי מ"ד דילמא הפירוש שממה דלית לה דלתות. ויתכן לשון שממה על הפתח עצמה ששמם דלית לה דלתות ולדעתי זה ראי' ברורה. והנה ת"ל מצאתי בשאילתות דרב אחאי גאון משבחא ז"ל שכתב וז"ל ומצויה להניחא בשקפא דימין כד עייל וכו'. וה"מ פתחי בראי אבל ביתא דאית פי' זבין ולא ידעינן סופי גוואי בהדין גיסא עייניין אזלינן בתר דמחית צינורא דדשא דאמר לי' ריש גלותא לר"כ קבע לי מזוזאי אמר להו לקבעו להון דשא ברישא דאמר רב יהודא אמר שמואל במזוזה הלך אחר הכרת ציר עכ"ל והנה המעיין בש"ס איתא קודם אמר רב יהודא אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר ואח"כ איתא ר"ג בנה ביתא כו' והשאלתות כתב קודם ריש גלותא כו' וכתב ע"ז דאמר ר"י אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר הרי שנראה בעליל ברור כשמש דמפרש הטעם דר"נ דאיירי בחולק ביתו לשנים וכמו שפירשו הראב"ד והתוס' והרא"ש ות"ל מצאתי כתיב שכן איתא ממש בבה"ג וז"ל א"ל ריש גלותא לר"ב קבע לי מזוזתא א"ל ליקמו להו דשי דאידע דא"ר יהודה אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר ע"כ. ודבר ברור דאם הרמב"ם הי' רואה דברי

השאילתות והבה"ג הי' חוזר מדבריו ולהלכה נראה מי שקובע מזוזה ומברך וסומך על השאילתות ועל הבה"ג יקבל שכר על הקרבה כ"נ בע"ה:

והא לכם מה שמעתיק בד"מ תשובת מהרי"ל וז"ל על ששאלת אי מחזי כיהורא מאן דמרבי במזוזה בביתו כיון שנתפשט המנהג דרוב העולם סומכין על המזוזה בבתיהם והשיב מי יתן והי' לבבם זה להסיר המכשול הזה שעוברים אדאורייתא ואדרבנן ולא נודע מאין הרגלים שממעטין במזוזה כ"כ במדינות אלו וכל בית שאין בו אלא בע"ה אחד ולא דרים בשארי החדרים סומכים בבית החורף אקשיטות נשים ולטינוף הילדים ובחדר משכבותיהם סומכין אתשב"ץ דס"ל דבמקום שאיש ואשתו ישינים אסור ובמרתף סומכים על הרמב"ם כו' וחצירות שלנו חשיבה להו מוקצה שאחורי הבתים כו' וכל הטעמים לאו דסמכו נינהו אלא כולם חייבים וכ"כ מוהר"ם דאין בו משום יהורא כו' ולכן טוב לקבוע מזוזה בכל החדרים וכן נוהגין בשארי ארצות ואשרי מי שמקיים מצוה זו כתיקונה עכ"ל והרב הט"ז נותן עצה לכסות ובמקום השם הנראה בחוץ יתן זכוכית ובזה בטלת טענות המקילין כו' וע"ש לשונו הזהב ומעתה כל הטענות בטילין ודברי תורתינו הקדוש' חיים וקיימים לעולם ועד ונזכה לקיים מצוה זו בכל פרטיה וכוונתיה וכל התרי"ג מצות באהבה ויראה אמן סלה:

וז"ל הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות מזוזה חייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד וכ"ז שיכנוס ויצא נפגע בייחוד השם שמו של הקב"ה ויזכור אהבתו ויעיר משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם ומיד היא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק היא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירין רבים והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר חונה מלאך ה' סביב ליריאיו ויחלצם:

פרשת ראה

ראה אנכי ברכה וקללה איתא במדרש אנכי דעשרת הדברו' נותן לפניכם דהסייף והספר כרוכים יחד מן השמים ובאמת ישראל כולם הם קומה שלימה ואם מקיימים מצות ה' אזי המה דבוקים בו יתברך באחדות גמור כמאמר הכתוב ואתם הדביקים ודבוקים למקור הברכה ולזה אמר הכתוב ראה לשון יחיד אנכי כמו שאנכי יחיד באחדות כן אתם דביקים בו יתברך נחשבים לקומה שלימה חלק אלהי ממעל אך בבחינת מקבל אתם נפרדים ולכן כתיב נותן לפניכם לשון רבים דהמה בקשו חשבונו' רבים ברכה וקללה

ומזהירם לחכמה ישכילו זאת ויבינו שנותן ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אין לנו ברכה גדולה מזו אם נזכה אשר תשמעו אל מצות ה' עוד י"ל דהמצוה היא ממש הברכה דע"י המצוה מדבק נפשו לה' מקור הברכה וי"ל הרמז א"ת הברכ"ה אש"ר תשמע"ו ס"ת תורה שע"י קיום המצות יזכו לגדולה מזו דנר מצוה נמשלה המצוה לנר ומבטיחם שיזכה לתורה אור עוד י"ל דהבא לטהר מסייעין לו מן השמים ולזה אמר הכתוב את הברכה אשר תשמעו כי זה היא הברכה אשר תבא בכם הסיוע מן השמים אשר תשמעון אל מצות ה' והאיש החפץ חיים בלבבו יבין ויכין לבבו ומן השמים יסייעו אבל להיפוך ח"ו פותחין לו והיא מעצמו בוחר ברע ולזה כתוב בלשון תנאי אם לא תשמעו שיעשה פעולה ולא ישמע וסרתם מן הדרך כי הדרך נכון לפניכם רק שלא תירצו לסור מדרך הטוב תבא לכם הסיוע והבן.

עוד יש לפרש על מה שכתוב בברכה בלשון אשר כי ת"ל בכל דור ודור נמצא צדיקים גודרי גדר ועומדים בפרץ אספרם מחול ירבון ונוטלים חלקם וחלק חברותם ולזה אמרה התורה את הברכה אשר תשמעון כי הברכה היא בודאי להולכים בתורת ה' אם תזכה תקבלו כלכם ועכ"פ הברכה לא תימנע מלהשפיע ולא תפסוק אפילו רגע אחת כי היא קיום העולם והקללה בלשון תנאי אם לא תשמעו כו' אבל הברכה היא בוודאי אשר בוודאי תשמעו כי בוודאי תמצא צדיקים אשר ישמעו אל מצות ה' ונחשב כאלו כלכם מקיימים:

שהצדיקים עולים משם כל ישראל מטעם הערבות עוד י"ל אשר תשמעון דסוף כל סוף תשמעון כמ"ש הכתוב פ' נצבים והיה כי יבואו עליך הברכה וכו' ושבת עד ה' אלהיך ונראה עוד את הברכה סימן מסר להם שידעו אם דבוקים למקור הברכה אשר תשמעון אל מצות ה' אם תזכה שהמצו' תזהיר' להאדם כמו דאיתא במעמד הנבחר שהיה מנשק על ראשם קבלינו עליך כך מצות יש בו ועוד מצינו שהציצית תפחו על פניו:

ונתת את הברכה על הר גריזים דרך רמז גריזים עולה ר"ס עשר הוי' נגד עשר ספירות ועשרה מאמרו' וע"י זה תוכל להמשיך ברכה ממקור הברכה ברכה עולה רכ"ז. ברכה עם גריזים עולה תפ"ז תנ"ה שלשה אהי' במילואין ונשאר ל"ב נגד ל"ב נתיבות החכמה ושלשה אהי' היא אימא עילאה בינה:

ואת הקללה על הר עיבל עולה קי"ב יב"ק שלשה שמות הוי' אדני אהי' וכמדומה ששמעתי בשם המגלה עמוקות ג"כ ששם הקללה להמתיקה בכח שמות הקדושים קללה עיבל עולה רע"ז דידוע דיש רפ"ח ניצוצין י"א אנו מתקנים ע"י י"א סמני הקטרת ובמשכן היה י"א יריעות עיזים ונשאר רע"ד ללקטם ולתקנם:

אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם כו' הכוונה שכל מקום שעבדו שם קנתה מקומה שצריך לשרש אחריה כו' לא תעשון כן לה' אלהיכם הכוונה שלא תאמר כמו הטומאה שבכל מקום שעבדו שם קנתה מקומה שצריך לשרש אחריה כן להיפוך הקדוש' תוכל ליפעול להשרו' שכינתו ומזהיר' התורה לא תעשון כן כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם כו' כמאמר חז"ל יכוין לבו לקדשי קדשים שהארץ הקדוש' היא מכוון נגד ארץ עליונה וירושלים מכוון נגד ירושלים של מעלה ומקדש של מטה נגד מקדש שלמעל' והכל תלי' כפי מה שמכוין לבו ונפשו שוקקה לדבק נפשו למקום שורש נשמתו בבית המקדש שלמעלה להמשיך משם שפע קדוש' לנפשו ממקור הקדוש' ולא זו בלבד תכלי' הכוונ' שהזהיר' התור' שיבא אל המקום אשר יבחר ה' והעיקר המכוין שיבין וישכיל בהשכל' על כוונ' הש"י שבחר במקום הזה ויבא להכוונ' אמיתי' שמכוונ' נגד בית המקדש שלמעל' וישתוקק עד כלות הנפש לדבק שורש נשמתו במקום הקדוש להמשיך משם שפע קדוש' ולכוונ' זו באה התור' ללמד להאדם דעת איך לבא למדריג' גדול' כזו ואמר הכתוב לשכנו תדרשו שלא תהיה הכוונה עבור עצמיכם ותהי' כוונתכם עבור שכינתו הקדוש' תדרשו להעלות' וליחד' עם דודה ואם כך תהי' עבודתכם התור' מבטיח' ובאת שמה שתוכלו לבא שמה ולהשיג לדבק שורש נשמתכם שמה והבאתם שמה שהוכלו לעלו' שמה עולתיכם כו' וחשיב שבעה דברים נגד ז"ס והבן.

ועוד נראה לפרש כי אם אל המקום אשר יבחר ובאמ' היה המקום נעלם ודוד אמר לא אתן כו' עד אמצא מקום לה' וכאשר מצינו שדרשו מקרא וסבר למבני' בעין עיטם ודרשו בין כתפיו שכן ובאמת דוד זכה לזה על גודל השתדלותו להקים למ"מ כמ"ש בזהר בהרב' מקומו ולזה אמרה התור' אשר יבחר ולא נודע המקום איה ואמרת התורה לשכנו תדרשו שתדרשו עבור שכינתו להקימה ולסעדה ובאת שמה ויתודע לך כמו שנתוודע לדוד:

לא תעשון כן לה' אלהיכם ורש"י ז"ל הביא הספרי אזהר' למוחק את ה' וכו' והנה באמת לפי מה שדרשינן בספרי שהזהר' למוחק את השם ורמז' התור' כאן כי אם אל המקום כו' שאמרו חז"ל בשעה שכרה דוד המלך ע"ה השיתין נשתטף התהום ושאל דוד המלך מי שיודע אם שרי לכתוב את השם ולהשליך להמים ונשא אחיתופל ק"ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמו שנכתב בקדוש' ימח' על המים בשביל כל העולם כולו לא כ"ש ורמז' התור' כאן שמתיר לכתוב שם ולהניח על המים ודוד לא רצה למדרש כן ודרש כר' ישמעל המובא בר"ש אמר ר"י וכי תעל' על דעתך שישראל ניתצין מזבחו' אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו עונותיכם למקדש אבותיכם שיתחרב וכן שאל מי שיודע כו' ואחר שנתברר הלכ' ללמוד מסוט' דשרי למכתוב שם וכן עשה דיה ע"ה שכתב שם

והשליך על המים ועתה נאה לדרוש לא תעשון כן למחוק את השם כי אם אל המקום אשר יבחר כו' שם היתר' התור' למחוק ובאמת ע"ד נס לא ימחוק כמו שאמרו חז"ל שמצא דוד שם כתוב והשאלה היה אם שרי ליכתוב לכתחיל' ולהשליך במקום שאפשר שתימחוק ואין סומכין על הנס ובאמת השם הקודש היה יסוד היסודות לבית הקודש.

עושים פה היום אי"ש כ"ל הישר"ר ס"ת שלמה לרמז דהמקדש יבנה שלמה "אל "המנוחה "ואל "הנחל' ר"ת שם אהו"ה ר"ת מן "את "השמים "ואת "הארץ שע"י המנוח' יתחדש שו"א:

כי ירחיב ה' את גבולך ברש"י במס' חולין איתא פלוגתא ר' ישמעאל אומר לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאוה שבתחיל' נאסר להם בשר תאוה משנכנסו לארץ הותר להם ועכשיו שגלו יכול יחזור לאיסורן הראשון לכך שנינו לעולם שוחטין מתקיף לה רב יוסף כו' אלא אמר ר"י כ"ע היא דתניא ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחירה שבתחיל' הותר להם בשר נחירה משנכנסו לארץ נאסר להם בשר נחירה ועכשיו שגלו יכול יחזרו להיתרין הראשון לכך שנינו לעולם שוחטין במאי קמפלגו ר"ע סבר בשר תאוה לא איתסר כלל ור"י סבר בשר נחירה לא אשתרי כלל תוס' וז"ל ותימא מנ"ל דלמא מר אמר חדא ומר א"ח ולא פליגו כו', ונראה לתרץ בע"ה דנראה דסברת ר' ישמעאל הפוכה מדברי ר"ע דר"י סבר דמתחלה שהי' במדבר הוצרכו לקדש א"ע יותר בענין אכיל' בשר והוצרכו להקריב קרבן ולא ישפך הדם ויזרקינו ע"ג המזבח והחלב יקטיר והדר יאכל דמשלחן גבוה קא זכו לפי שהי' במדבר בארץ ציה ששם מקום שליט' החיצונים כאשר מבואר בכל ספרי הקדמונים אבל אח"כ כאשר באו לאה"ק הותרו לאכל בשר וקדוש' המקום גרמה להם ולא הצריכו דוקא להקריב קרבן ושלחנם היה דוגמת המזבח וסברת ר"ע הפוכה דהוא סובר דבמדבר הותר להם בשר נחירה ומשיכנסו לארץ נאסר להם וסברתו דהוא מטעם שיכנסו לקדוש' גדולה צריכין להתקדש יותר ויותר ולפ"ז מתורץ שפיר דמפרש הש"ס במאי פליגו בסבר' הפוכו' דר"ע סבר בשר תאוה לא אתסר כלל דאין סברא דאחר שיכנסו לארץ להקל עליהם ואדרבא צריכין להתקדש ביותר ור' ישמעאל סבר דבשר נחורה לא אשתרי כלל דבמדבר הוצרכו להרחק' יתיר' ויש לפרש לשון כי ירחיב שהרחיב גבול הקדוש' שנתפשט' הקדוש' בארץ ואל יפלא על דברי שפרשתי מקרא דכי ירחיק ממך המקום דמשמע דהטעם שהותרו מכח ריחוק מקום זה אינו דבאמ' אתא לדרשא בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום לבא לאסור חולין בעזרה ולפי פירוש רש"י בפסחים ע"ש אפילו למ"ד לאו דאוריית' היינו בהנא' אבל באכיל' אסור מ"ש ופשטא דקרא ג"כ אינו סותר דברו דהיתר בשר מאו' כבר

נילמוד מקרא קמא כי ירחיב ואפי' אם נימא דהותר מכח ריחוק מקום מ"מ א"ל דלא הותר אלא מכח קדיש' הארץ כ"נ בע"ה:

וז"ל הרמב"ם (פ"ד) מהלכות מ"א כשהי' ישראל במדבר לא נצטוי בשחיט' החולין אלא הי' נוחרין או שוחטין ואוכלין כשארי האומו' ונצטוי במדבר שכל הרוצ' לישחוט לא ישחוט אלא שלמים שנאמר איש איש מבית ישראל כו' למען אשר יביאו כו' אבל הרוצ' לינחור ולאכול במדבר היה נוחר ומצוה זו אינו נוהג לדורו' אלא במדבר בלבד בעת היתר בחיר' ונצטוי שם כשיכנסו לארץ תאסר הנחיר' ולא יאכלו חולין אלא בשחיטה וישחטו בכל מקום חוץ לעזרה שנאמר כי ירחיב כו' עכ"ל והנה ראיתי דרך העבר' שעמד בזה הגאון ביער' דבש דלכאור' משמע שפסק הרמב"ם כר' ישמעאל וכר"ע ובאמת נראה בע"ה דפסק כר"ע שמתחל' הותר להם בשר נחיר' ואח"כ כשיכנסו להארץ היה צריכין להתקדש ביותר ונאסר להם בשר נחירה ומטעם זה מ"ל דסובר הרמב"ם שלא ניתן להם לישראל מצו' שחיט' אלא בקדשים ולא בחולין דאנו נותנים שבח והודי' שקידשנו במצותיו ואסר לנו אכילו' בשר בלא שחיט' ולא זכו למצו' זו במדבר ודוקא אם נדבו לבם למקום להקריב קרבן ולא בחולין אבל אחר שיכנסו לארץ זכו לכמה מצות וזכו שנתקדשו במצות שחיטה אפילו אם ישחטו בכ"מ חוץ לעזרה שנאמר כי ירחיב כו' וזבחת:

ובזה אמרתי לפרש המדרש רבה כי ירחיב כו' הלכה אדם מישראל מהו שיהא מותר לכסות דם שחיטה בי"ט כו' ומסיים ולפיכך אם שחט בי"ט צריך שיהי' לו עפר מוכן לכסו' בו והנה במדרש משנה ש"ס דילן במשנה דאיתא ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ובש"ס איתא דוקא אם יש לו דקר נעוץ כמו דנאמר לב"ש לכתחיל' כן אמרינן לב"ה בדיעבד ונרא' דהמדרש הגירסא כרש"י ולא כהתוס' שכתבו דהגירסא מהופך ע"ש ושפיר אתי המדרש כש"ס דילן דמיירי בלא דקר נעוץ עוד במדרש שם רבנן אמרין הרבה דברים אסר אותם הקב"ה והתירן במקום אחר תדע לך אסור הקב"ה לישראל לישחוט ולאכול עד שיבאינו אל פתח אהל מועד כו' וכאן חזר להתירו להם כו' עכ"ל ויפלא כוונ' המדרש למה הביא הלכה זו כאן ונראה בע"ה דהרמב"ן כתב בטעם המצו' שלא לאכול דם שבדם היא הנפש ומתחילה נאסרו לישחוט בע"ח ואחר כך הותר הקב"ה ועל הדם שמעורב בו הנפש אסור. וכן במצות כיסוי עיין באלשיך ובעל הטורים שכתבו שהתור' הקפידה לכסות הדם דהכיסוי היא כעין קבורה שמעורב בו הנפש. ובמדבר עוד נאסרו לבל לישפוך דם בהמה על פני השדה אלא שיזריקנו ע"ג המזבח והכל הולך אל ענין אחד שהתור' ציותה ע"פ כוונה הצורך לתקן הנפש שמעורב בהדם. ובי"ט מסיק המדרש

שאם שחט ואין לו עפר מוכן לא יכסינו וכן מורה הלשון מהו שיהא מותר לכסות והנה המונע לקיים מצות עשה של כיסוי ביי"ט מחמת איסור יי"ט אין עליו אשם דהא רצונו לקיים המצוה ורחמנא אנסיה מחמת כבוד יי"ט וישרים דרכי ה' ובוודאי התיקון שנצרך הדם לתיקון מכח הכיסוי ועכשיו שנמנע מכח מצות יי"ט נעשה התיקון מאליו מכח קדושת יי"ט אשר הופיע הקב"ה ולכתחלה צריך לקיים המצוה בפועל ממש אבל כשאין בידו הקב"ה מצרף מחשבתו הטהור' למעש' ונחשב כאלו עשה ונעש' התיקון מאליו וע"ז מביא במדרש ראי' מענין זה כי ירחיב ודרשינן שבא להתיר בשר תאוה בריחוק מקום ומתחילה אסר להם והוצרך ליזרוק הדם ולהקטיר החלב ע"ג המזבח ועכשיו שבאו להארץ בריחוק מקום הקב"ה מצרף מחשבתו הטהור' למעש' ונחשב ע"י קדושת הארץ כאלו זרק הדם והקטיר החלב ע"ג המזבח ובמדרש מפרש כי ירחיב לשון הרחבה נגד השונאים ומסיים העמדת במרחב רגלי שהרחבת את גבולי שנאמר כי ירחיב ובאמת המה שונאי ה' מכח שליטת החיצונים שהי' שם. ובביאת הארץ הרחיב הקדושה והכניע לשונאי ה' והמשכיל יבין:

איתא בגמרא מס' חולין אמר רב יהודא משום ר' יצחק בן פנחס אין שחיטה לעוף מן התור' כו' ופריך בש"ס מהא הנוחר והמעקר פטור מלכסו' כו' ומשני לא בחיה והדר פריך מהא כיצד עושה נוחרו או עוקרו כו' ומשני ג"כ לא בחיה ופריך ממלק בסכין כו' ומשני הוא דאמר כהאי תנא כר' אליעזר הקפר [ופרש"י ר' יצחק בן פנחס] ואמרינן מאן תנא דפליג על ר' אליעזר הקפר ומשני ר' היא כו' (ופרש"י מאן תנא דתני נוחרו או עוקרו דפליג על ר"א הקפר) וכתב במהרש"א וז"ל אין זו מכרעת דהא דחינן דאיכא לאוקמיה בחיה אבל הך דמלק בסכין ה"ל למנקט כו' ואני מוסיף להקשות דהא על דברי מהרש"א ז"ל דמעיקרא הוה ניחא לאוקמיה בחיה אבל לבתר דמשכח להקשו' מאלק בסכין דמוכח דיש שחיטה לעוף שוב לא צריכין לדחוקי לאוקמיה בחיה אך שאכתי תקשה ה"ל לרש"י למנקט ממה דפריך מעיקרא הנוחר והמעקר ואמאי תפס דוקא נוחרו או עוקרו ונרא' בע"ה לתרץ בפשיטו' דהתוס' ד"ה מהני לה סכין כתבו וז"ל הך פירכא ליתא לר' יוסי דאמר בזבחים דאין מליקה מטהרת כו' אלא לר' מאיר פריך דקאמר התם נמי דמליקה מטהרת עכ"ל דבזבחים מפרשי טעמא דר' מאיר דדריש זאת תורת הבנות והעוף כו' וכתבו התוס' וא"ת והא איצטרך לכדרשינן בחולין מה בהמה בשחיט' אף עוף בשחיט' וי"ל דאין היקש למחצה וכל מילי דרשינן בהיקשא עכ"ל דהנה התוס' ד"ה רבי היא כתבו הוי מצי למימר בר קפרא אלא דניחא לאוקמיה משניות דלעיל כרבי עכ"ל ור"ל דרבי סתם וסידר המשנ' ולפ"ז ניחא דרש"י מדייק דודאי לא מצי הש"ס ליפרוק

מאן תנא אהך דמלק בסכין דהא הקושיא דוקא לר' מאיר דס"ל דמליק' מטהרת ויליף מהך הקישא וכיון דאין היקש למחצה ע"כ סובר דיש שחיט' לעוף א"כ פשיטא דאתי כר"מ וסתם משנה ר"מ. ולפ"ז ניחא נמי דלא נקט רש"י המשנ' דהנוחר והמעקר דרישא דהך משנה פליגו בשוחט ונמצא טריפ' ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרין ולבתר איתא השוחט ונתנבלה הנוחר והמעקר פטור מלכסו' וע"כ כר"מ אתי דלחכמים אפילו טריפ' פטור ולר' מאיר שמעינן לי' דס"ל יש שחיט' לעוף וניחא לי' לאוקמיה כר"מ ולכן נקיט רש"י הנך דנוחרו או עוקרו וכאשר אפרש בע"ה דאיתא בש"ס ר' חייא כפל לי' אניבא בכתבא אתא לקמי' דרבי כו' ע"ש. ואמרינן התם למ"ד צא וטרוף א"ל ואמר צא ונוחר לא מבעיא קאמר כו' ולמ"ד צא ונחור א"ל דלא מבעיא טרוף דשחיטו' שאינה ראויה אבל צא ונחור אימא אין שחיט' לעוף מן התור' קמ"ל וזבחת כאשר צויתך כו' ולפ"ז ניחא דפריך מאן תנא דקתני נוחרו או עוקרו ולא קתני טורפו אי נימא דאתי כר"מ דס"ל דטריפ' חייב לכסו' או דילמא נימא דלא מבעיא קאמר ומשני רבי היא ולא מבעיא קאמר כמ"ש לעיל וזה פשוט

הכה תכה "את "יושבי העיר "ההיא ר"ת אהי' שמן השמים יסייע לך שה' עמך לקיים מצוה זו:

ונתן לך רחמים וריחמך דאמרו חז"ל כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים ויען אשר נהפך לבבם לאכזר לעשו' דין ומשפט חריץ ביושבי העיר התור' מבטיחנו ונתן לך רחמים לשון מתנה שתזכה בתורת מתנה שיהי' לך רחמים לרחם על הבריו' ותבחין שאדרבא שכר מצוה שתזכה לרחם על הבריו' וריחמך שע"י שתרחם על הבריו' ירחמו עליך מן השמים:

בנים אתם לד' אלהיכם כו' ע' בזה"ק שכתב משל לבן מלך ששלחו לכפר ללמדו כו' וכאשר נתוודע להמלך שכבר בנו למד וידע כו' שולח אחריו כו' ובני הכפר הוא להם לצער על שנפרש מאתם ובאמת הבן מלך נתכבד שאוכל על שלחן אביו ט"ש ולהבין כי עם קדוש אתה. והכוונ' כי עיקר הקדוש' למעל' ואתה חלק אלהי' ממעל ולכן התועלת שישוב לשורשו ובך בח"ר ד' להיו"ת ל"ו לעם סגולה כו' ס"ת תורה שבא האדם לעולם השפל לקיים התור' והר"ת עולה חסד שהכל חסדו יתברך שבראו לכבודו וניזון בחסדו בעולם הזה ובעולם הבא תשלים השכר הוא חסדו המקום כי מי יקדמינו ואשלם:

לא תאכל כל תועבה. ופרש"י כל שתעבתי לך שמותמב את הנפש זא"ת הבהמ"ה אש"ר תאכל"ו ס"ת תורה הכוונ' ע"י שיאכל בהמה טהור' יזכה להבין עמקה וסתריה של התור' וחשיב עשרה נגד עשרה מאמרו' שנחשב כאלו קיים העולם שנברא בעשר' מאורו' כי

זה עיקר עבודתינו לטהר נפשו לא תאכל כל נבילה כו' ע' פ' וישלח שם כתבתי מענין פלוגתא דר"מ ור"י בפסחים בפרק כל שעה ע"ש.

עשר העשר איתא בזהר רמז לשני יודין יוד מן אדני פתח השער מתתא לעילא עד שיזכה לעלות עד יוד מן הוי' ראשי' המוחשב' רמז לשני היראות יראה תתא' וירא' עלא' ורומז לשני המעשרות דצריכין לעשר בכל שנה ושנה מעשר ראשון ומעשר שני או מעשר ראשון ומעשר עני ורמז ג"כ מעשר ראשון להלוי ומעשר מן המעשר להכהן למען תלמד ליראה ע"י שתבא לפתח השער יראה תתא' וזכ' לעלו' ויזכ' ליראי' עילא' היינו ליראי' את ה' אלהיך רמז ליראי' עילא' בגין דאיהו רב ושליט ועקרא ושרשא דכל עלמין:

ועוד י"ל בע"ה שהתיקון נגמר ע"י המעשר עשירי שרומז למלכו' ותעל' לירושלים ששם מקום מנוחה ותיקון הארץ פירותי' וכל הבהמו' גדולי קרקע נינהו להוציאם מקלל' לברכ' ובאמ' עיקר בריא' עולם הי' עבור לקבל עול מלכותו ויראתו והיצר הרע בא להאדם ע"י אכיל' ושתיה עבור שנתקלל' הארץ וגם מצד האדם שנתקלל אבל אחרי שיקיים מצו' התלוי בארץ ויבואו כל המעשר לירושלים כמ"ש במלאכי הביאו את כל המעשר לבית ה' הכוונ' לעלו' מ"ו לבית ה' והבו והוציא את הארץ וגם את נפשו מקלל' לברכ' מזה יוכל בנקל שילמוד ליראי' לקבל עול מ"ש שלימה עוד נראה בע"ה היראה היא בשני אופנים יראי' תתא' שלא יפול ח"ו לחיצוניום ואחרי אשר יקבל עליו עול מ"ש וזוכה להכנס לפנים דיראי' הוא פתח השער כמ"ש במקום אחר שמדקדקים אם ראי' להכנס בהיכלא דמלכא אם יש לו כח לעמוד בהיכל מלך היינו להזהר בכבוד המלך כראוי ע"ש מ"ש] ואח"כ כשזוכה לבא לפנים ורואה כבוד המלך יזכה שתבער בקרבו אהבת המלך למסור נפשו על קדוש' שי"ת ואחרי שנתגל' לכבוד המלך צריך שיהי' לו יראי' עילאה שירא לגלות כמ"ש במשה ויסתר משה פניו כי ירא מהביט (וע' מ"ש לעיל על מ"ש בזהר שצריך האדם להיות עבד ובן ועבד עבד יראה תתאה ואח"כ אהבת המלך מסירת נפשו בק"ש היינו בן ומחפש בגנזי אוצרותי' ואח"כ עבד יראה עילאה) ושני אופני היראי' נמצא במעשר שני יראה תתאה שלא להוציא חוץ לירושלים וגם בחינ' יראי' להיו' יראי' מגשת אל הקודש הכוונה היינו לכנוס לפנים דאסור גם כן להכניס לפנים אל הקודש ומן המעשר שני יזכה וילמוד שני אופני היראה לעבדתו יתברך שמו וע"י קיום המצוה תלמדו להבין שני אופני היראה היינו לעלו' המלכו' לבינה אימא עילאה עד א"ס יתברך ויתעל' עוד י"ל בדרך פשוט שע"י שישב בירושלים עיר הקודש ומאכלו יהי' מוכן יהי' לו לב נכון לקבל עליו עול יראתו וירגיש בנפשו שמא זכה לאכול משלחן גבוה אלא דוקא במקום קדשו בירושלים ויזכ' להבחין בין מקום קודש לחול ובין מאכל אשר משלחן

גבוה זכה מעשר שני וזה ילמד ליראה כמו שאמרו חז"ל לא מן הבית אתה ירא אלא ממי ששכן שמו וכן בירושלים יבחין ממי ששכן שמו בירושלים והקדיש מאכלו שזכה משלחן גבוה:

ונראה עוד לפרש עשר תעשר ודרשו חז"ל עשר בשביל שתתעשר בחנינו נא בזאת וראיתי בספר סמיכות חכמים להגאון הקדוש מוה' נפתלי' זצוק"ל שכתב שם שישבו במסיבת גאוני הזמן ונשאל לפניהם הגאון מוה' משה זצ"ל מהאראדני אמאי מותר לנסות לה' במצוה זו יותר מכל המצות ע"ש ואני מוסיף עוד דהא בכל המצות אפילו שלא לנסות אסור לעשות ע"מ לקבל פרס והנרא' בע"ה דאמרו חז"ל שכר מצוה מצוה אם האדם עושה מצוה לשם ה' זוכה להתעורר לעילא ולקשר נשמתו במקום שורשה של המצוה וזוכה לקיימה ביתר שאת ועוז בכדי להעלות למעלה ראש ולכן אסור לעשות ע"מ לקבל פרס אך לעשות לשם ה' ואין אתה יודע מתן שכרן של מצות והנה באמת גם במעשר צריך לעשות לשם ה' להעלות מ"מ שעליה רומז מעשר נקוד' העיקרי' שלה נקיד' א' מעשר כמ"ש בכוונת ועבורה מקיימים מצות מעשר להביא' לבית ה' כמ"ש למעלה ע"ש ואם זוכה לקיים מצות מעשר ושכר מצוה מצוה זוכה לקיים שנה הבאה שיתן מעשר כפי כל התבואה שהיה לו בשנה זו עשרה פעמים יותר כמ"ש חז"ל עונש דאם אינו מעשר ואזי אין לו אלא מעשר ומרובה מדת טובה וזוכה לעשר עשרה פעמים יותר ובהעלו' מ"מ ולבנותה קומה שלימה במעלה נפלאה יותר ולכן מותר לנסות דהשכר כל מה שיתברך יותר יתן מעשר יותר ויתעלה מ"מ יותר בקישוטין נאים ומעולים ונמצא גם מה שמנסח לה' היא לשם ה' שתתעלה הקדוש' יותר ויותר והמשכיל יבין דמצוה זו שאני שע"י הברכ' יקיים מצוה זו ביתר שאת הן לפי פשיטו דהכל לפי הברכ' יתן המעשר ובסוד התורה שתתעלה מ"מ יתברך שקיום מצוה זו היא שתתעל' למעל' וע"י שיתעל' מ"מ ע"י קיום המצוה שיעלה אותה למעלה ראש לפני ה' תדבק מדה זו בנפשו מ"מ היינו יראה ליראה מפניו יתברך כל הימים והנה באמת הבנין מלכות מתחיל מחסד שבעת הימים שבע מדות ושבת מ"מ ועולים עד שלשה הראשונות ת' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונ' בדעתו תהומו' נבקעו ועולים להכתיר להקב"ה בכתרו ישועה ומחדשים מ"ב ולכן אמרו חז"ל דע"י שמירות שבת זוכים לעשות שיתוף להקב"ה במ"ב. והבן היטיב:

מקץ שבע שנים תעשה שמטה

ובאמת שנת השביעית היא שמיטה ודרשו חז"ל אין שביעית משמטת אלא בסופה וע' (סימן ס"ז) בח"מ פלוגתת הרמב"ם והראש לענין אם יכול ליכתוב פרוזבל כל שנת השביעות ע"ש.

וזה דבר השמיטה דרשו חז"ל אפילו דיבור היינו שבועה אם נתחייב שבועות הדיינים משמט ודוקא אם השבועה עבור טענת מלוה בענין שאם היה משמט ולכן גם עתה משמט משא"כ שבועות השומרים ופקדון שאפילו אם היה מודה לא היה משמט גם עתה אינו משמט וזה דבר השמטה שמוט דרשו חז"ל בשני שמיטות הכתיב מדבר בשמיטות קרקעות דהיינו יובל דנוהג בו שמיטת קרקעות להחזיר לבעלים ובשמיטות כספים לומר לך דוקא בזמן שהיובל נוהג נוהג שמיטת כספים אבל שאין היובל נוהג אין שמיטת כספים נוהג מן התורה ומדרבנן נוהג שמיטת כספים בזמן הזה לפי שהיא חובת הגוף הוטלו חז"ל לקיים אפילו בחוץ לארץ שלא תשתכח תורת שביעות וע"פ סוד התורה דאיתא בזהר כל מי שיש לו נפש טהורה יש לו נייח בשמיטה לפי שהיא דוגמת שבת וע' בפ' בהר מ"ש ושבתה הארץ שבת לה' שכתב הזה"ק שבת לה' ממש וע' ברש"י שם שכתבתי לשם ה' כמו שנאמר בשבת בראשית ולכן תיקנו חז"ל שלא תשתכח תורת שביעות בכדי שיזכו ישראל להמשיך נפש קדושה בשמיטה וע"י זה נזכה ב"ב למנות שמיטין ויובלת:

אשר ישה ברעהו לא יגוש דרשו חז"ל לאפוקי מצוה על המשכון וכן משכנו ע"פ ב"ד דאינו משמט לא יגוש מה שתמהו לדעת הפוסקים דמלוה על המשכון אינו אלא שומר חנם או שומר שכר ואמאי אינו משמט דלא קני להמשכון. ונרא' ליישב בפשיטו' בע"ה דהא התור' הזהירה שלא יגוש והיכן מצינו שזהורה התור' שיקיים בקום ועשה להחזיר מה שבא לידו קודם שמיטה ולדעת כן נתן לידו המשכון שלא יוכל להוציא המשכון מת"י המלוה עד שישלם סך הלוואה. ומעתה פשיטא דאסור להמלוה לבא להב"ד לתבוע את הלוה שישלם לו המלוה או שימכור את המשכון דהתור' הזהירה שלא יגוש אבל אם המלוה ישתוק ויחזיק את המשכון לשיעבוד הלוואתו ולא יתבע להלוה ולא ירצה לגבות חובו מהמשכון אלא שיחזיקנו ת"י וישתוק מי יכריחנו להחזיר המשכון שלא ציותה התור' וכשירצה הלוה משכונו ויתבע להמלוה שיחזור לו משכנו מותר לקבל מאתו דלא קרינן בי' לא יגוש שנוגש ועומד והחזיק במה שבידו וע' בש"ך (סי' ע"ב ס"ק ע"א) שמפרש להר"ן בסברא דאם המלוה מחזיק בהמשכון ואינו תובע דה"ל כאלו טוען על גופו של משכון ע"ש:

כ"י קר"א שמיט"ה לה' ס"ת אהי' לרמז שיש עלייה למדת מלכות והיא במדריגת אימא עילאה אהי' שאין להחיצונים שליטה ולכן נאסר כל עבודת קרקע והיא נתינות טעם שע"י שעולה עד בינה עלמא דחירות ולכן מצוה ג"כ לשמוט ולא יגוש:

כי יהיה בך אביון באוה"ח נפרש דרך רמז על מלך המשיח ע"ש שהדבר הפלא ופלא ואפשר לומר דזה כוונת הכתוב די מחסרו אשר יחסר לו ודרשו חז"ל זו אשה היינו אשה יראת ד' מ"מ כי חפצו וחשקו ורצונו ועליה הורגנו כל היום להקים אותה מעפרה וליחדה עם דודה ובכח מצות צדקה מסעדה ועושה מצדק צדקה ומקדם היתה דלה ועניה בחינת ד' נעשית קומה שלימה אות ה' אחרונה מהשם. וזה כוונת חז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות כי הנותן גורם שישפיע מדת יסוד שכלול מששה ספירות למ"מ. ולכן נתברך מדה כנגד מדה בשש ברכות היינו ששה ברכות מהמדות עליונו' המשפיעים ברכו' לראש צדיק ע' בזהר ובספרים שרומז למלכו' ע"ש הכוונ' והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכו' כיון שהיא מפייס להעני גורם שהקב"ה יפייס לכלתו עדת המלכו' ומה היא הפיוס כמו שמצינו בכוונת ר"ח וקידוש החודש שמתענית למעל' להיות שניהם משתמשין בכ"א. ובזה נתפייסה שכן עתידה להיות נכונה לעתיד בתכלית השלימו' בב"א. ונמצא שגורם במעשיו לחבר אות וא"ו עם אות ה' וליחדם כן זוכה להיותו נשפע משם י"א ברכות והכל הולך אחר הכוונ' אם עושה עבור צורך גבוה להקימה ולסעדה שתעשית קומה שלימה וע' באוה"ח הקדוש:

לא תאמץ את לבבך כי מי אשר לבב אבן לו היא נימוח באשר החי יתן אל לבו אשר המלך המשיח רואה אותנו בכל יום צרה מרובה וצפד עורו על עצמו כמבואר בדברי חז"ל בילקוט מסתמא ימס כדונג לבו לשפוך שיח ותפלה ותחנונים ירבה וירבה בצדק' ובמעשים טובים והרמז בכתוב תעביטנו די מחסרו היינו ה' אחרונ' שהיא דלה אות ד' ואיתבניאת באות יו"ד בחכמ' יבנה בית ה' בחכמ' יסד ארץ רומז למלכו' וכן נכתבת הי' אשר יחסר לו זו אשה יראת ה' ושלשה פעמים ידך נכתב בפרשת זו הרמז שיגרום במצות צדקה אל הג' ידים היינו יד הגדולה ויד החזקה ויד הרמה ורמוזים לחג"ת שהם המעלים את מדת מלכו' שהם ביחד עולה מ"ב שע"י שם זה מתעלית וע' בכוונת קידוש של שבת דהיינו עשרה מאמרות ול"ב אלהי' דמעשה בראשית ואיתא על דברך נצב בשמים שהדיבור של הקב"ה שבו נברא העולם עומד ומחדש בכ"י תמיד מ"ב והיום אם בקולו תשמעו שאפשר בכל יום אם נשוב בתשוב' שלימ' להשיב את שבותינו תשוב ה' להעלות אותה וביחדה עם דודה. ויתחדש העולם ויתקן הכל כמו שהי' הכל בעת בריאת העולם והש"י ברוב רחמיו ישוב את שבותינו ויגאלינו ב"ב ויתקדש שמו לעד לנצח נצחים אמן כי"ר. וכמו שזכיתי לסדר הדברים כן נזכה לעשותם באמת ובתמים אמן:

תפת"ח א"ת ידי"ך ס"ת חת"ך. היינו כוונת הנסירה מר"ה עד יוה"כ דע"ז רמז משה ואתם הדבקים בד' למדה זו מ"מ וצריכין לנסרה ולהביאה פא"פ התהלך לפני:

והעבטת בה' היינו המקדש שנתמשכן בעוונות ישראל דאמרו בש"ס מקדש אקרי משכן. ומשכן היינו שנתמשכן כו' וע"ז רמז והעבט היינו מה שנתמשכן בה' הידועה תעביטנו שתגרום ע"י מעשיך ומסירת נפש להשיב שבותינו העבט די מחסרו אשר יחסר לו. ועל המסורת נפשו ממש וע"י מסורת נפש להחזיר העביט נופל לשון תעביטנו שתמסור להתמשכן נשמתך עבורו להחזיר העבוט ויתקדש ש"ש ויתקליס עילא' להיותך מרכבה אליו יתברך:

ולא ירע לבבך בתתך לו. כי באמת הקב"ה יכול לפרנס עניים מעצמו אלא למען שהקב"ה חפץ חסד היא וגומל חסד עם האדם להשפיע לו כסף וזהב וכל טוב למען אשר יזכה בצדקה שיתן לעניים שיזכה שיהי' לו חלק לעוה"ב למען אשר יתקן בצדקה עוונות וחטאים במאמר הכתוב בדניאל חטאיך בצדקה פרוק ועוותיך במחין ענים וא"כ הצדקה שנותן אינו שלו והשפיע עליו הקב"ה למען שיחון העניים ועיקר שכר מצות צדקה היא השמחה שנותן הודאה להש"י שהזמין לו כסף וזהב לבקש רחמים שיזמין לו הקב"ה עניים טובים לחננם בצדקה:

כי ימכר לך אחיך כו' ועבדך שש שנים ות"ל כבר כתבתי בחידושי ועתה אוסיף מה שחנני הש"י לפרש הכתובים ע"פ אשר מבואר בזה"ק פ' משפטים וז"ל כי תקנה כו'. חבריא עידן הכא לגלאה כמה רזין טמורין כד נשמתא אתחייבא בגולגולא אם היא מסטרא דההיא עבד מט"ט דאיהו כלול שית סטרין כתיב בי' שש שנים יעבוד כו' עד דאשתלמית שש דרגין מההיא אתר דאיתנטלית אבל אם נשמתא היא מסטרא דשכינתא דאיהו שביעית עוד שם (בדף קט"ו) מאי שש שנים יעבוד ומאי קנין דיליה אלא בסתרי תורה מט"ט עבד ה' כלול שית סטרין כו' שית סדרי משנה ובהון אית לי' לב"נ למפלח למארי' כו' עכ"ל הזהב להבין הדברים כפשוטן נראה בע"ה דהחי יתן אל לבו דמנה זה שהקרה הש"י לפניו שיקנה עבד עברי ועוד ישים אל לבו על שזה נמכר עבד לעבדים ועבר על כי לי בני ישראל עבדים במוכר עצמו ובמכריהו ב"ד עבר על לא תגנוב ויצא מכלל קדושתן של ישראל שרבו יכול למסור לו כו' שישראל גמור עובר על לא יהי' קדש וע"י זה ימס לבב הקונה ויהי' נכנע לפני הש"י לעבוד עבודת הש"י בגודל התלהבו' ומסירת נפשו ולקיים מצוה דאורייתא לא תרדה בו בפרך עמך במאכל כו' וע"י זה זוכה מדה כנגד מדד שיזכה לנשמ' קדוש' מסטרא דעבד מט"ט להיות מסייע לו לעבדות הש"י עבודה תמה והיא ממש משנה משנ' למלך משנ' אותיות נשמ':

ואיתא בת"ז על ששת ימי החול מתיחדין תרין שמנן הוי' אדני ע"י שליח עבד מט"ט אבל ביום השבת מתיחדין ע"י צדיק חי עלמין יע"ש. ואם האדם השלום יתן זאת אל

לבו יתחזק בעבודה לתקן נשמתו ששה סדרי משנה ויזכה בשביעות לנשמ' מסטרא דשכינתא תשלחינו חפשי מעמך. דהעבד מקושר נשמתו עמו והיא יראה לשלחו לקשרו לשורשו וע"י זה יזכה לנשמ' קדוש' מסטרא דשכינתא וליחד תרין שמהן ע"י צדיק ח"ע הענין תעניק לו להמשיך עליו שפע קדוש' כמ"ש רש"י העניק ושנת לו הענקה פשוטה ועוד דברים רוחניום ועל הנשמ' שסייע לו בעבודה יראה לשלחה לקשרה למקום אשר נתנה משם **ועבדך** שש שנים. הכוונ' שיגרום לך עבודה תמה שתעבוד לתקן ויחמע לך בעבודה שש שנים נגדי ששה ס"מ הרומז לשש מדות שבהם כשר ופסול כו' לתקן העץ הדעת הכלול מרע וטוב:

"**ובשנה** "השביעית "תשלחנו "חפשי "מעמך ר"ת החותם שהית' עמך כחותם על לבך כמו החותם דאיתא בת"ז על הכתוב שימני כחותם כו' דחותם באתר דמתדבקין לא שביק לאתר ונשאר הרשיע' ועוד לרמז שתראה תשלחינו הכוונ' שתעש' בכוונ' פנימיות לשלחו לתקנו באופן שלא יכלו עוד החיצונים לשלוט לחתמו בחותם וע' בכוונת נעילה ומזהירה התור' "וכי "תשלחינו "חפשי "מעמך ר"ת חותם שתזהר שישאר אצלך רשיע' ויהי' מתדבק בך שורש קדושת המצות שם המלאך עבד שר מט"ט:

העניק תעניק לו. בש"ס מ' קדושין (דף ט"ו) דת"ק סובר לו ממעט לו ולא למוכר עצמו דמוכר עצמו אין מעניקין לו ור"א סובר דמוכר עצמו מעניקין לו ודריש לו ולא לב"ח דסבירא לן בעלמא כר' נתן דס"ל הבושה בחבירו וחבירו בחבירו מוציאין מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאסר אשם לו ודרשינן למי שהקרן שלו ואתי לו כאן לאפוקי דהענקה אינו משועבד לב"ח ואידך (היינו ת"ק) בעלמא נמי לא ס"ל כר' נתן ומש"ס זו תמהו על הרמב"ם שפוסק דמוכר עצמו אין מעניקין לו כת"ק ופוסק נמי כר' נתן הא להדיא אמרינן דת"ק לס"ל הא דר"נ. והנה בתוס' כתבו בשם הר"ר נתנאל דמפרש דת"ק במלוה ס"ל דר"נ ומה שאיתא בעלמא לס"ל כר"נ היינו בעלמא בשכירות דהענקה היא מדין שכירות ואינו משועבד לב"ח משום דטרח בגופו. והנה בזה צדקו דברי הרב הש"ך שתמה ע"ז דהלא לא מצינו בשום מקום דיסבור הרמב"ם דבשכירות לא שייך הא דר"נ. וא"כ אין לתרץ כן לדברי הרמב"ם והרב הש"ך מתרץ דאיתא בתוספתא ופסקה הרמב"ם ז"ל דבצדק' לא שייך הא דר"נ והענקה ס"ל דהיא מדין צדקה וחנינה ולפ"ז נכון לומר דת"ק סובר כר"נ. ומה שאיתא בש"ס בעלמא לס"ל הא דר"נ היינו בעלמא בצדק'. והנה גם על דבריו יש לפקפק דהא תוספתא זו דצדק' אינו משועבד לב"ח היא הלכה פסוקה ולמה נימא דר"א פליג והצריך לו למעט לו ולא לב"ח והנרא' לפרש בע"ה די"ל דבהא פליגו דת"ק דסובר דמוכר עצמו אין מעניקין לו היא מטעם דסובר ת"ק שהיא מתורת

צדק' וחנינה ולכן כבא' לת"ק לומר דלו ממעט ולא למוכר עצמו דדוקא במכריהו ב"ד שלא ברצונו ונתבייש בע"כ שלא בטובתו ולכן חס עליו התור' וציותה לתת לו מתורת צדקה וחנינה אבל מוכר עצמו דמכר א"ע מדעתו ורצונו לא ציותה התור' ומיעטה לו ולא למוכר עצמו מרצונו אינו מחויב לתת לו צדק' העונק'. ולכן לא אצטריך למעט לב"ח דבעלמא נמי צדקה אינו משועבד לב"ח. ור"א סובר דהענק' היא מדין שכירות וכיון שהיא מדין שכירות אין לחלק בין מכריהו ב"ד למוכר עצמו ומעניקין לו ג"כ ואצטריך לו למעט לו ולא לב"ח דבשכירו' בעלמא שייך דר"נ ג"כ ואצטריך הכא למעט לו ולא לב"ח וס"ל הדברים נכונים ומצאתי במשנ' למלך שהשיג על הרב הש"ך באשר השגתי וכתב ג"כ דבזה נפלנו ה"ק ור"א או הענק' היא מדין צדקה או מדין שכירות ולפי דבריו יקשה ג"כ להוליד פלוגתא חדשה בין ת"ק ור"א מה שלא נזכור בדבריהם ולמ"ש ניחא הכל דפלוגתא זו אי מוכר עצמו מעניקין לו אי לאו תלי' בזה אי הענק' מדין צדקה או מדין שכירות דאם היא מדין צדקה שייך לחלק ולומר למעט למוכר עצמו מדין צדקה ואם היא מדין שכירות אין לחלק בין מכריהו ב"ד למוכר עצמו כך נראה בע"ה:

ובזה פרשתי ת"ל מה דאיתא בש"ס מס' ב"ב שאלו לשלמה בן דוד עד היכן מגיע כחה של צדקה והשיב כבר פירוש דוד אבא פזר נתן לאביונים וצדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד עכ"ל הגמרא ונרא' לפרש בע"ה דאמרו חז"ל כר מצוה ותורה אור דמצוה נמשלת לנר ולכן אמרו רז"ל עביר' מכבה מצוה ואין עביר' מכבה תורה דתורה אור ואין עביר' יכול לכבותה ואיתא בזהר שבכל לילה דנין את האדם אם ח"ו עשה עביר' מושכינן אותו מהמצות שעשה עד שישוב בתשובה ואזי מאיר על נשמתו נר מצוה וע"ז שאלו עד היכן מגיע כחה של צדקה אם מצות צדק' היא כשאר מצות דעלמא ויכול עביר' לכבותה ח"ו או דלמא מצות צדק' גדול כ"כ בתור' דע"י שמקבל העני הצדק' יכול ללמוד תור' ולהחזיק בניו לתור' ואין עביר' יכול לכבותה כמו תורה וע"ז השיב כבר פירוש דוד אבא פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד שאין עבירה יכול לכבות' ולא עוד אלא שקרנו תרום בכבוד דאמרו חז"ל אין אדם עולה לגדולה אלא א"כ מוחלין לו כל עוונותי' ומצות צדקה גורם שיעל' לגדול' ונרא' להסביר בע"ה דכמו העני שמקבל הצדקה אינו משיעבוד לב"ח כן השכר מהנותן הצדקה אינו משיעבוד לב"ח למשכן אותה בשביל עבירה דאין עבירה יכול לכבות כח הצדקה והבן:

מצאנך ומגרנך ומיקבך השורש הוא צאו גרן יקב צאן מרמז צ"א הוי' אדני נון פשיטה רומז לבינה שמתפשט למטה גרן מרמז הוי' אדני הוי' אהי' הוי' אלהי' עם שלשה כוללים עולה "ג"ר"ן יקב 'יחוד 'ברכה 'קדושה שמתיחדים הוי' אדני אהי' הכוונה להשפיע

להנשמה מאת היחודים שנתיחדו ע"י מעשיו הטובים והגם שהי' עד עתה כליל מחסד וגבורה טוב ורע התקנה לתקן הששׁ מדות ובשנה השביעי' יצא לחפשי וע"י זה יוכל לקבל עליו עול מ"ש הכוונה לתקן הששׁ מדות ויוכל להמשיך מבינה עד מלכות דרך הששׁ מדות ועליהם נאמר הבריח התיכון המבריח מקצת אל קצת מבינה עד מלכות מן עולם ועד עולם.

וזכרת כי עבד היית ופרש"י והענקתי ושניתי לך מביזת מצרים ועבזת הים עכ"ל וזה דבר תימא לומר דכל או"א מישראל לא היה לו מהביזה אלא כדין ענקה לכל היותר חמשים סלע ואפשר שמכל רד"ו שנה מכל ששה שנים קבלו ענקה ולכן לקה אותם הקב"ה עד ששלח את העם שלא יהיה להם דין בורח ויפטרו מהענק' ובסנהדרין [דף צ"א] איתא שהשיב לפני המלך שם תנו לנו שכר עבודה כו' ומשמע שבתור' שכירו' הי' הביזו' וזה ניחא אם נימא דהענק' היא מדין שכירו' ולמ"ד דסובר דהנק' היא מדין צדק' צ"ע בש"ס הנ"ל ונרא' לומר דהקב"ה גזר בארץ לא להם ונגד מצרים היה תשובתו נכונ' דלמה השתעבד בהם בחנם דהלא לא היתה גזירה דוקא בארצו אבל הקב"ה דגזר עליהם השיעבוד והעבדות סיבב להפקיר נכסיהם להענק' ישראל מדין צדקה וחנינה ונשמע מזה שציוה הקב"ה לקחת שלא מדעתם שכופין על ענקה והנה ראיתי במ"ל נסתפק בזה אם כופין לענקה ומן הסברא נראה שכופין דאע"פ שהיא מדין צדקה יותר נראה לכוף כאן מבצדק' דהא מתחל' בעת ששכר העבד על תנאי זה שכרו דהא אפילו התנאי מפורש שיפטור מדין ענקה אינו מועיל דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטיל ומכ"ש אם לא התנ' להיפוך שיפטור דהוי כאלו התנ' בפירוש וחייב מדין קבלה וחיוב על נפשו בעת שקנאו וכופין כאן אפילו למ"ד דאין כופין על צדקה שמתן שכרה כתוב בצידה אבל כיון דלא התנה לפטור הוי כאלו קיבל א"ע להתחייב בחיוב שחייבו התור' וי"ל ג"כ סברא חדש' דאם התנ' בפירוש שיפטור מדין ענקה אע"ג דאינו מועיל דהוי מתנה על מה שכתוב בתור' ותנאי בטיל מ"מ נ"מ למ"ד דאין כופין על הצדק' היינו הפוסקים דס"ל דאין כופין על הצדקה והענקה היא מדין צדקה ולדעתם אין כופין על הענקה אם התנה בפירוש לפטור כן נראה בע"ה וע' בפ' וארא ובפ' בא מ"ש מענין זה:

עוד נראה לפרש והענקת ושנית לך דביזת מצרים וביזת הים הית' ענקה גשמיות ועוד ללקט שושנים אורות עליונים לשורשם ולכן זכו כמ"ש ביחזקאל ראתה כו' על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא אף אתה העניק ותשנה דהנה לא בלבד הגופו' לבד הי' משועבדים ת"י מצרים כי גם נפשותם הי' תחת ממשלתם וע' בזהר פ' בהר מ"ש עבדים פטורים מן המצו' שלא הי' יכולים לקבל עליהם עול מ"ש שלימה ובצאתם הי' ערומים

מן המצות והקב"ה חנן אותם מתורת חנינה וצדק' והעניק אותם כמאמר חז"ל וינצלו את מצרים שעשו למצרים במצולה שאין בה דגים שכל השפע הקדוש' שהיו יונקים פרעה ומצרים הוציאו מאתם וזכו לקבל' התה"ק וכ"כ עבד עברי הנמכר ע"י ב"ד בוודאי שיש פגם בנפשו שיש עליו עול האדון ואינו יכול לקבל עליו עול מש"ש דהא קיי"ל דרבו מוסר לו שפחה כנעני' ולדע' הפוסקים עובר על הלאו דלא יהי' קדש וע"כ צ"ל דהא אינו בכלל קדושתן של ישראל ולכן אחר שש הזהיר' התור' תשלחינו חפשי מעמך והכוונ' לא על גופו בלבד הזהירה התור' כי גם על נפשו והעניק תעניק לו והענק' כזו מקיים הקב"ה ומעניק לנפשו שיוכל לקבל עליו עמ"ש ועול מצות. והתור' הזהיר' להאדון תשלחנו ולא ציותה התורה סתם שיצא בשש תשלחינו הכוונ' שמכח זה שפגם בנפשו שיש לו אדון אינו נוח להיות חפשי בעצמו והמצו' על האדון שישלחנו לחפשי:

והיה כי יאמר כו' לא אצא מעמך כו' ולקחת את המרצע כו' ועמדו המפורשים בזה מדוע דוקא ע"ז נרצה:

ולא על שארי מצות ולמה דוקא אחר שש ולמה לא בתחלה:

והנראה בע"ה דדוקא ע"ז שייך לירצע את אזן ששמע בהר סני כי לי בני ישראל עבדים והיא גרם שימכור לעבד ובש"ס איתא לשון זה ששמע כי לי בני ישראל עבדים ורש"י ז"ל הביא אזן ששמע כו' לא תגנוב והלך וגנב ונראה לשון הש"ס גם על מכריהו ב"ד דהיינו שהוא גרם לעצמו שימכור ירצה ועכ"פ יצא מכלל קדושתן של ישראל ואינו יכול לקבל עליו עמ"ש לאמיתו ועבר על כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם שיוכלו לקיים מש"ש ע"ז נרצע ובתחילת שש חסה עליו התורה למ"ד דקיי"ל כוותיה דקאי על מכריהו ב"ד כמאמר הכתוב אל תבוזי לגנב כו' וראוי' ונכון להיות משתוקק ועומד ומצפה עד כלות נפשו מתי יבא העת והזמן שאצא חפשי ואוכל לקבל עלי עמ"ש ואכנס בקדושתן של ישראל אבל זה שקנה קנין רע לנפשו ותידבק נפשו בשפח'. ואינו רוצה להכנס לקדושתן של ישראל ופורק עמ"ש ע"כ נרצע וע"י זה יכנע לבבו הערל ויכנס יראת ה' בלבבו וע"י זה יוכל לצאת עכ"פ ביובל כמו שישראל יצאו ממצרים שהי' משקעים במ"ט שערי טומאה ונשפע עליהם שפע קדושה מיובלא עילאה ונכנסו לנון שערי קדושה ויצא היא ג"כ ביובל או ע"י מיתת האדון שלא נשאר עליו שום עול ויוכל לקבל עליו עמ"ש וע' פ' משפטים מ"ש שם ת"ל:

כי משנה שכר שכיר נראה לפרש בע"ה דשכיר נקרא העבד עברי נקרא שכיר שלא נמכר לעולם ושכר הקונה היא משנ' שזוכ' לנשמת מט"ט משנה למלך ששה ס"ת כוונת

הכתוב כי משנה ורומז לעבד מט"ט ומשנ' ממש זה היא שכר שאתה מקבל מתת אלהי' מאת הבורא י"ת ע"י השכיר וזה שכר שכיר שכר שאתה מקבל בשביל השכיר:
עבדך שש שנים שזכית לעבוד' תמה לתקן שש שנים וע"י שש שנים שש מדות ששה סדרי משנ' נגד ארבע' רוחות העולם ושו"א וברכך ה' אלהיך שתזכה לקבל אלהותו י"ת להיותך שיקרא שם ה' עליך בכל אשר תעשה שתזכה שתתברך מהרשימ' מהחותם להצליח בכל אשר תעשה.
והנה לשון הכתוב מתישב שפיר לפי שפרשתי דלשון משנ' שכר שכיר לא מתיישב שפיר דלא נזכר בתורה דשכיר היא ג' שנים ובאמת מזה למד דשכיר ג' שנים ומאי אשמועינין הכתוב דעבדו משנה שכיר וה"ל למימר עבדך שש שנים ולמ"ש ניחא דרמז הכתוב סוד נעלם ונראה לפרש הש"ס הקונה ע"ע לעצמו כקונה אדון לעצמו הכוונה בזה שע"י שזוכ' שע"י שמכבד להעבד העברי עמך במאכל כו' זוכה שיהיה לו קנין העבד ה' מט"ט ושמו כשם רבו והוי כקונה אדון אדון כל הארץ שו"א כן כראה לפרש בע"ה ולשון הכתוב סובל פירוש זה כמאמר הסבא פ' משפטים וז"ל כדין היא פשטא דקרא דלא לאוספא ולא למגרע אפילו אות חד:
תאכלנו שנה בשנה איתא בגמרא דמס' ר"ה (דף ו' ע"ב) גופא אחד בכור ואחד כל הקדשים כיון שעברו עליהם שנה בלא רגלים רגלים בלא שכר עובר בבל תאחר וכו' ופריך בגמ' מאן תנא דפליג עליה דרב שמעיה אחרים היא (ופרש"י ד"ה מאן תנא ת"ק דלא אירי בשנה בלא רגלים עכ"ל) והנה בשו"ת חכם צבי שאלה י"ב הביא שנשאל בביאר דברי רש"י הנ"ל למ"ד דס"ל דלא אשכחן שנה בלא רגלים היכא משכחת הא דתנן פרק עד כמה הבכור נאכל שנה בשנה וביותר קשה לרבא דס"ל ברגל א' עובר בעשה ומאריך בזה ומסיים ביותר קשה על הרמב"ם שכתב בפ"א מהלכת בכורות הבכור נאכל שנה בשנה כו' וכן הקש' על התוס' דפרק עד כמה ע"ש עכ"ד וגם הגאון בפני יהושיע הביא ג"כ דברי הח"צ וסותר מה שרוצה לתרץ ונדחק הרבה ונראה ליישב בעה"י בשים לב על הרמב"ם פרק י"ד מהלכות מעשה הקרבנות (הי"ג) וז"ל אחד נדרים ונדבות עם שארי דברים שאדם חייב בהן מערכין ודמים ומעשרות ומתנות לעניים מצות עשה כו' עברו שלש רגלים ולא הביא קרבנותיו שנדר או שהתנדב או שלא נתן הערכין והחרמים ה"ז עבר בל"ת והנה בכור לא הזכיר כלל וצ"ע הא מפורש איתא דבכור בכלל הני דעובר עליהם בבל תאחר ולכן נראה לומר בע"ה דהי' קשה להרמב"ם ז"ל קושיא הנ"ל למ"ד דלא משכחת שנה בלא רגלים הא בכור נאכל שנה בשנה ולכן מפרש הרמב"ם ז"ל דמאי דאיתא בש"ס דף ד' וחשיב בכור לענין בל תאחר אתי כמ"ד דמשכחת שנה בלא רגלים

וכן נראה מהתוספתא דרישא קתני כמו שהעתיק כאן בש"ס דף ד' ולסוף מסיים אחד בכוי כו' כיון שעברו עליהם שנה בלא רגלים כו' ומשמע שם דליכא דפליג דגם ת"ק מודה בהא והמעיין בהרמב"ם מהלכות קידש החודש (בפ"ג הי"ז ובפ' י"ח הז' י"א) יראה שמפרש הפלוגתא דרב שמעיה דמעברין לצורך לאחרים דס"ל אין בין שנה לשנה אלא ארבעה ימים בלבד ואם היא שנה מעוברת חמשה דמפרש פליגתתן היא בעת שמקדשין ע"פ חשבון אבל אם היה מקדשין ע"פ ראי' דכ"ע מודה דנמצא שנה בלא רגלים והנה התורה שכתבה תאכלנו שנה בשנה ע"כ התורה שיותה בכל עת ובכל זמן דהחשבון היה בימי משה ג"כ ועתה דאנן קי"ל דהלכה כאחרים א"כ לא משכחת שנה בלא רגלים והתורה אמרה תאכלנו שנה בשנה נראה דהתור' ממעט בכור מבל תאחר והתוספתא זו מה דאיתא בש"ס אחד בכור לענין בל תאחר איתא כמ"ד דמעברין לצורך הלכך משכחת שנה בלא רגלים בכ"ז כן נראה ליישב דברי הרמב"ם בע"ה:

ובזה ניחא לתרץ מה דאיתא בש"ס מס' עריכין (דף לא) וא"ר אבא בר ממל נולדו לו שני טלאים א' בט"ו של אדר ראשון וא' בא' באדר שני כו' ופרש"י והם בכורות ומוזהר להקריב בתוך שנתן כו' ע"כ ותיקשה ג"כ הא בלא"ה עובר טל בל תאחר דרגלים ולפי שפרשתי דקיי"ל להלכה דאין מעברין לצורך ע"כ צריך לפרש מה דאמרה התורה תאכלנו שנה בשנה בא למעט בכור דאינו עובר על ב"ת כדעת הרמב"ם והשתא ניחא הכל בע"ה והנה דין זה דשני טלאים מובא בהרמב"ם פ"א מהלכות בכורות וכתב בל"מ וז"ל מימרא פשיטא היא בפ' ה' ד"מ עריכין והטור ביו"ד סימן ש"ו כתב דין זה בשם רבינו ז"ל ולא ידעתי למה כיון שהיא דין פשוט בגמרא עכ"ל ולפי מ"ש שהרמב"ם בהלכות מה"ק פוסק דבבכור אינו עובר בבל תאחר לכן הביא בשם הרמב"ם ודין זה לא יתכן אלא לדעת הרמב"ם דס"ל דבבכור אינו עובר על ב"ת כן נראה בע"ה:

שמור את חדש האביב לכאורה יש לדייק ולהבין למה כתבה התורה כאן פסח שבועות סוכות ולא נזכר ר"ה ויוה"כ ושמיני עצרת ונראה בע"ה דכאן כתבה התורה שמור את חדש האביב ופרש"י מקודם בו' שמור שיהי' ראי' לאביב להקריב בו את מנחת העומר ואם לאו עבר את שנה ע"כ וכתבה התורה בכאן שיהי' חודש זה אביב דהיינו שיגמור התבואה חדשה והגיע עת וזמן להוציא תבואת הארץ מקללה לברכה ואחרי שזכו ביום ראשון של פסח לקיים מצות מצה מתבואת הארץ זכו עוד להקריב קרבן עומר לגבוה ומעת קצירת העומר תחל לספור שבע' שביעות הרי הראנו שע"י מצות הקרבת העומר היא הכנה לחג שבועות ובחג השבועות מקריבין שתי הלחם (כמבואר בפ' אמור) ובחג

האסף באספך מגרנך שחג הסוכות היא בעת שנאסף התבואה לביתה וצריכין לקיים מצות תרומת ומעשרות וחלה:
וכיון שכתבה התורה החגים שבאים בעת קיום מצות התליות בארץ להוציא התבואה מקללה לברכה לכן לא כתבה התורה ר"ה ויה"כ שהם תלוים בקדושת אדם להמליך להקב"ה בימים אלו מתחדשין הנשמות ועולים ביום כפור עם כנ"י על ידי חמשה התפילות למעלה כמו שהארכתי במקומו וביום שמ"ע נגמר היחוד הכל כמבואר בסוד כוונת שמ"ע:

פרשת שופטים

שפטים ושטרים תתן לך. נרא' לפרש ענין הסמיכות לסיום פרשה הקודמת דאיתא בתמור' דף ט"ו תנא כל אשכולות שעמדו לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יועזר איש צרידה לא הי' בהם שום דופי מכאן ואילך הי' בהן שום דופי כו' אמר רב יוסף דופי של סמיכ' קתני והא יוסף בן יועזר א"צ גופי' מפליג פליגו בסמיכ' כי אפליג בה בסוף שניה דבצר ליבא עכ"ל הש"ס. ומפרש רש"י ז"ל דעד יוסף ב"י לא נחלקו בסמיכ' ולא בשום דבר כו' ומיוסף ב"י ואילך הי' בהם דופי של סמיכ' שנחלקו בסמיכת שלמים ב"ט ולכאור' צ"ע על רש"י ז"ל דלפרישו ז"ל תקשה מאי דמקשה הש"ס מעיקרא והא תניא משמת משה אם רבו המטמאין טמאו ואם רבו טהורין טהרו. ועוד דהלשון הש"ס דנקיט דופי של סמיכ' אינו מורה ע"ז ונרא' לפרש בע"ה דופי של סמיכ' דנסמכו איש מפי איש עד יהושע שנסמך ביד משה וע"י זה שרתה עליהם השכינ' כדאיתא גבי יהושע שעשאו ככלי מלא וגדיש ועד יוסף ב"י הי' אשכלות איש שהכל בו ומפרש רב יוסף שלא הי' בהם דופי של סמיכ' שנסמכו כדת וע"י הסמיכ' נעשו אשכלות איש שהכל בו כנאמר ביהושע ופריך דהא היא גופיה פליגו בסמיכ' ונרא' שלא הי' ברור להם ענין הסמיכ' לאמיתה ואפשר לומר דזה היא הטעם שאמרו שלא לסמוך ב"ט שלא הי' בדורם אפילו בזקינים שיהי' יודעין ענין הסמיכ' לאמיתה ומה שמדמה בש"ס סמיכה דקרבנות לסמיכות זקנים דבש"ס איתנייהו בהדי הדדי. וגם הרמב"ם פסק בפר ובזקינים בשלשה כר' שמעון ואפשר לקרב הדבר אל השכל דאיתא בשל"ה וז"ל דע כי אלו לא חטא אדם הראשון אז לא הי' שייך לומר להיות נבדל מקום הקדוש כו' וקדושת הבדל אדם משאר נפשות האדם ולא הי' האדם צריך לקרב עצמו ע"י הקרבן רק היא בעצמו הי' קרבן לה' כו' עכ"ל הקדוש ע"ש שמאריך. וזה היא מעשה של הסמיכ' מקרבן שבכח מעשיו ומחשבותיו ומעשה הכהן גורם לו שיקריב הקרבן לד' ומקריב א"ע גם כן להבדיל נפשו

ונפש הבהמות שמעורב בו ויזכה לרוה"ק לפעמו וכן היא הענין בסמיכות זקינים שלולי ח"א לא הי' צריך לסמיכה וזה גרם החטא שנצריך שיסמכו זקן לזקן וע"י זוכה לרוה"ק והכל הולך אל מקום אחד סמיכה זו וסמיכה זו שעד שהי' זקנים בדור שלא הי' בסמיכה שלהם שום דופי הי' מועיל סמיכת זקינים בפר ושלמים במועד הי' סומכין דלת העם על דעת הזקנים שבדור ולב ב"ד מתנה עליהם וכל או"א זכו להתקשר בכלל ישראל אותן אשר זכו לעלות לרגל ולראות פני השכינ' שלש פעמים בשנה אבל אחר שנתמעטו הדורות שהי' בהסמיכ' דופי שלא נסמכין הזקינים כמו שסמך משה ליהושע ומפליג פליגו בסמיכ' בי"ט וה היא דמשני הש"ס בסוף שניה דבצר ליבא הגם שהיא נסמך כראוי מ"מ בסוף שניה בצר ליבא ולא הי' יודעין ענין הסמיכה לאמיתה. ולכך מסופק להם ההלכה אי אפשר שלא יהי' יודעין הזקינים הסמיכ' כראוי הלכך אסרו השבות בי"ט והגם שהרבה שבותים התירו במקדש ובאמת להלכה קיי"ל דלא גזרו על שבות זה ג"כ ומקיימים אנחנו מצות הש"י הגם שאין בנו כח להשיג אמיתת הכוונה ויהי' נועם עלינו ונסמכה פרשה לסיום הקודמת להקישם לסמיכה לומר לך שהשלמים במועד טעונין סמיכה כמו הדיינים לומר לך ששקולים הן הקרבנות והדיינים בענין סמיכה ומטעם אחר כאשר התבוננו ת"ל:

עוד יש לומר ע"פ המדרש עושה צדקה ומשפט נבחר לד' מזבח כזבח אין כתיב ונבחר יותר מזבח שהדיינים מכפרין בין בשוגג ובין במזיד וע"ש ע"כ נסמכה פרשה זו לקרבנות כמו ששלמים מובחרין מכל הקרבנות ע' בזה"ק כ"כ נמצא בדין כמו שאמרו חז"ל אמת ומשפט ושלם שפטו בשעריכם איזה משפט שיש בו שלום זה פשרה. ונמצא דומה דין לקרבנות שהמובחרים מהקרבנות שלמים כשמם שעושים שלום לעילא ותתא כ"כ בדין בפשרה נעשה שלום:

איתא במדרש שש מעלות הי' לכסא של שלמה ובפרשה זו כתובים ששה דברים בלא תעשה כו'. והי' הכרוז עומד לפני כסאו כו'. והנה שלשה לאוין מצינו לדיינים ולא תטע לך אשירה דרשינן בש"ס על המעמיד דיין שאינו הגון. ועוד השני לאווין לא מצינו שיהי' נדרשים להדיינים:

ונרא' דאיתא ברמב"ם וז"ל ועוד אמרו כל המעמיד דיין לישראל שאינו הגון כאלו הקים מצבה שנאמר ולא תקום לך מצבת ובמקום ס"ח כאלו נטע אשירה שנאמר ולא תטע לך אשירה איתא ברמב"ם בפרק שני מהלכות סנהדרין וז"ל כשם שב"ד מנוקין בצדק כך צריכין להיות מנוקין מכל מימי הגוף ושפיר נדרש במדרש כל הששה לאווין לענין

דיינים ודין זה מימין אינו כן בסנהדרין דלהלכה קיי"ל דסומא באחת מעינו כשר לדין כ"כ בע"ה:

שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך כו' נותן לך לשבטיך והנרא' דהתור' הקדוש' מלמדינו אורחות חיים דכל אדם צריך להתבונן ולקיים בכל דרכיך דעהו ולשמור א"ע מכל מכשול ותקלה שוותי ד' לנגדי תמיד סימן א' בש"ע וסימן רל"א וע"ש נועם דבריהם דעיקר שמירת האדם היא בפתח השער דמדת יראה ומדת יראה היא קבלת מ"ש היא ראשית חכמה וכדאמרינן בש"ס למה קדמה שמע לוהי' שבתחל' מקבל עול מ"ש ולבסוף עול מצות ועול מצות היא מרת אהבה לקיים מצותיו ואח"כ יוכל לבא לירא' עילא' בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין ומד' זו צריכ' שמיר' ביותר ונקראת יראה שירא לנפשו פן ח"ו ילכד ברשת היצה"ר ואיך יכול לבא בית המלך פנימה וכמאמר חז"ל דומה למי שנמסרה לו מפתחות הפנימים ולא נמסרה לו החיצונים בהאי ליעול ומדה זו קרובה אל החיצונים וצריכ' שמור' ביותר ומצו' מזוז' הוקבע על פתח השער קבלת עמ"ש ועול מצות ושם שדי מלבר שאמר לעולמו די היינו של החיצונים יש להם קיסטא דחיותא אשר חלק להם הש"י כאשר עלה ברצונו הפשוט ואמר די שלא ינקו יותר מהקדושה וצריך לקבוע זה על פתח השער מ"מ שקרוב' להם וכן אמר לעולמי די שהשפיע אורו יתברך לכל עולם ועולם כאשר יוכלו שאת ולקבל כמו שמצינו קה"ק שאינו יכול ליכנס רק כהן גדול פעם אחת בשנה וגם מצינו במשנה עשר קדושות וכן לענין עבודתו יתברך צריך לילך ממדריגה למדריג' וכן מצינו בזה"ק על הכתוב מי זאת הנשקפ' כמו שחר יפה כלבנ' כו' של ישראל הקב"ה מאיר להם מעט מעט בכדי שיכלו לקבל אבל לאומו' עולם מאיר בבת אחת יע"ש ובענין הנ"ל שמעתי מפה קדוש הרב הקדוש מאפטא זצוק"ל בפ' תרומה בענין המשכן שאמר לעולמי די דברי הנ"ל ובזה פרשתי ת"ל המשנ' בעשר' מאמרו' נברא העולם והלא במאמר אחד כו' אלא ליתן שכר טוב לצדיקים היינו שנברא בעשר' מאמרות היינו שהאציל הקב"ה בעשר מדותיו שהתלבש בהם מא"ס עד מ"מ בכדי שיוכלו הצדיקים לקבל אורו יתברך ויתעלו מפתח השער עד א"ס ות"ל מצאתי מזה בספר מאור ענים זצוק"ל והי' מלגי' במזוז' דוהי' מורה על שמחה היינו אהבתו יתברך בכל לבבו ובכל נפשו וקיום מצותי' בשמח' היא פנימיות ולכן היא מלגי' במזוז' ובאמת כל שבט ושבט יש לו שער מיוחד שער ראובן אחד ואיתא שדרך שער ההיא עול' כשמתו יע"ש בזה"ק וכל הי"ב שבטים מכוונים נגד י"ב צרופי הוי' יתברך שמו וכל צירוף מורה על ענין מיוחד מאשר בע"ה נבאר קצת חדשים וצרופיהם בקט שכלי אשר האיר הש"י את עיני וע"כ מלמדינו תורתינו הקדוש' שופטים כו' היינו שתשער בנפשך

ותקיים שוויתי ה' כו' שתעמוד לך מדת יראה אדני דינא באית דין ואית דיין בכל שעריך נותן לך לשבטיך על כל פתח השער אשר שמה מבוא להכנס שורש נשמתך בכל הי"ב שערים שמכוונים נגד י"ב צרופי הוי' שזה מורה רחמים פשיטים וכן איך תשים מדות יראה על פתח השער לכל הי"ב שערים וע"י יזכו כל או"א מישראל ליכנס בית המלך פנימה ושמה יכנסו כולם בשער אחד כמו שאמרו חז"ל כשכל ישראל נכנסין בש"א היינו ברגלים שכל הנשמות ישראל יש להם עלייה גדולה ברגל ונכנסין בית המלך פנימה בש"א והבן.

ונראה עוד לפרש ע"ד שאמרו חז"ל חמשים ש"ב נבראו בעולם:

ואיתא בסוד התור' שכל ישראל יש להם אחוזה ושורש בהחמשים שערים וידוע דמ"ט שערים נגד שבעה שמיטות ושער החמשים נגד יובל ושער החמשים כלול מכל המ"ט שערים וכבר כתבתי דכל ששת ימי החול נגד הששה שנים ויום השבת נגד השמיטה ושבת היא נשמת העולם ולכן בכל ששת ימי החול כתיב בתורה ויהי ערב ויהי בקר י"א אבל בשבת כתיב וישבות שלא יתכן בו שום עשייה והוייהותו מקדוש' שבאה משביתה וששת ימות החול המה כגוף והשבת היא נשמ' וישראל באילן החיים עה"ח היא וא"ו משם הקודש הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה מבינה שה"ג עד מלכו' שבת הקטן והששה מדות שהם נגד ימות החול עומדים בין שתי שבתות וע"ז רמזו חז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין ובענין ספירה כתבתי ת"ל שבע שבתות ששת ימי המעשה נכללין ביום השבת וכן להיפך השבת נכלל בתוך ששת המדות נשמת להם וישראל הם י"ב שבטים ידוע נגד ששה מדות מלעילא לתתא ומתתא לעילא שמתחלה צריכין להמשיך קדושתו מלעילא לתתא ואח"כ למסור נפשו על קדושתו לעלות מתתא לעילא ואע"פ שנחשב ששה מדות מדה שביעית נכלל בהם שהיא בחינת נשמה להם ושבעה פעמים שבעה בתם אחוזים נשמות ישראל מ"ט שערים כל או"א בשער מיוחד כמו שאמרו חז"ל במסכת סוכה באחד שעריך בשעה שכל ישראל נכנסין בש"א ברגל וע"פ סוד התור' מחמת שזוכין לעלו' לרגל נתגל' השער החמשים שכלול מכל השערים וכל ישראל עולים בו וזה כוונתם שנכנסין בש"א ובזה נפרש שפטים כו' תתן לך בכל שעריך שצריך כל איש מישראל ליתן לנפשו שפטים ושטרים שיהי' יראתו יתברך לנגד עיניו ולשער בנפשו שעומדים שפטים לבדוק בחורין ובסדקין אם ראוי' להכנס בהיכל מלך כמו שאמרו חז"ל שהסנהדרין יושבין וכל כהן שרוצ' לכנוס לעבוד עבודה בודקין כו' כן היא בכל הנשמו' ישראל לעילא וסמכו ענין פרשה זו לסוף פרשה הקודמות שלש פעמים יראת כו' ובאמת העולין לרגל זוכין להקביל פני השכינ' שגוללין

להם את הפרכת ומראין להם ראו חיבתכם לפני המקום ובאין לבית המלך פנימה ועולין כולם בש"א. ולזה בא תורתינו הקדוש' ללמד אותנו שמתחלה צריכין לתקן כל או"א מישראל השער משורש נשמתו ויגרמו ושפטו את העם משפט צדק כמ"ש בזהר שמשפט מבסם להדין וצדק היא דין קשה וע"ש:

עי"ל ע"פ פשוטו אע"פ שחייבים לעלות לרגל אעפ"כ צריכין להעמיד שופטים בכל שעריך וע"י השופטים בין אדם לחבירו ובין אדם למקום תזכה לעלות לרגל והבן **ושפטו** את העם משפט צדק. דאיתא בזה"ק דלית עלמא יכלא למסבל שלהבותא דצדיק ומשפט המתקת דדינא צדק ומשפט מכון כסאך. וע"י שתתן לך בכל שעריך שפטים תגרום שיזכו העם היינו ישפטו שיגרמו ושפטו את העם משפט צדק משפט וצדק והיא תיכון הכסא כתיב ושפטו שהם ישפטו היינו שיגרמו במעשיהם והמה גורמין שיהא משפט וצדק:

לא תקח שוחד כו' שע"י שמקבל שוחד ונוטה לבו לזכות את החייב ובאמת דינו מפרשים בש"ס ופוסקים וע"י השוחד יעור עיני הדיין החכם ויסלף דברי צדיקים שרוצה ללמד פשט דברי הגמרא בדרך רחוק מזה יסלף דברי צדיקים דברי התנאים והאמוראים והפוסקים שרוצה ללמד פשט שאינו הגון כרי להצדיק דבריו:

איתא במס' סנהדרין (פ"ד דף ל"ג) דיני ממונות מחזירין ורמינהו דן את הדין זיכה את החייב חייב את הזכאי טימא את הטהור טיהר את הטמא מה שעשה עשוי וישלם מביתו תוס' ד"ה מה שעשה וא"ת טיהר את הטמא אמאי מה שעשה עשוי ועוד אי מה שעשה עשוי אמאי משלם דאכתי לא מיתוקמא דעירבן עם פירותיו עד לבסוף ע"כ. ובח"מ סימן כ"ה הביא הרב הש"ך התוס' הנ"ל ודוחה דבריו ומסיים וז"ל אבל לפע"ד יש דרך אחרת בסוגיא זו אשר בזה יסתלקו כל קושיות התוס' והרא"ש והמרדכי הנ"ל והיא דבפ' אד"מ ס"ד מעיקרא. דלא מיירי כלל בנשא ונתן ביד וכו' אלא מיירי דומיא דחייב את הזכאי דקתני בהך מתניתין דהיינו שבאו תובע ונתבע וחייב את הזכאי ושלם זה על פיו הכא נמי מיירי כגון שבא לפנינו לוקח ומוכר לשאול אם יקח פירותיו של זה המוכר אם הם טהורים וטיהר את הטמא ולקח זה הפירות על פיו ואח"כ נודע דשלא כדין טיהר ורוצ' החכם שהמוכר יחזור לו מעותיו ויחזור ויטול פירותיו שהם טמאים וקתני מה שעשה עשוי שטיהר לענין שהמוכר בחזקת טהורים מכרם וא"צ להחזיר המעות וישלם ללוקח מביתו כמו מראה דינר לשולחנו אבל כי מוקי מתניתין בנו"נ ביד א"א לפרושי הכי דלא שייך בכה"ג בלוקח ומוכר בנו"נ ביד לכך צריך לפרש טיהר את הטמא שעירבן עם פירותיו עכ"ד. וכבר תמהו ע"ז בקונטרס ה"ר חיים יונה והגאון באו"ת דעבור שיעצו

הדיין ויתייצב לו על דרך לא טוב ליעצו שיקנה עבור זה יפסיד הקונה שיהי' מה שעשה עשוי וצריך לתבוע הדיין ע"ש שהאריכו בזה שדברי הש"ך דברי שגגה הן. ולדעתי ג"כ יפלא דלשון דן את הדין וטימא את הטהור משמע שהיא דומיא דזיכה את החייב שבאו לפניו לדין לכן נראה בע"ה דמיירי באחד שנגע בשרץ בפירותיו של חבירו ותבע בעל הפירות לזה שנגע לדיין וטיהר את הטמא ופטר אותו מלשלם והדיין משלם מביתו שטעה בשיקל הדעת ומתירוץ היטב קושית התוס' בעה"י.

לא תטע לך אשרה. וז"ל הרמב"ם בהלכות עכו"ם [פ"ז הי"ב] אפרוחים שקננו בה ואין צריכין לאמן מותרין והאפרוחים והביצים שצריכין לאמן אסורין שהרי האשרה כמו בסיס להן (הראב"ד ז"ל א"א הי' לו לומר מפני שהן כגדולי האשרה) והקן עצמה שבראשה מותר מפני שהעוף מביא עצו ממקום אחר (א"א דוקא שהביא ממקום אחר) עכ"ל הרמב"ם ז"ל ובכ"מ הביא דברי הראב"ד וכתב דכגון דאייתי עצים משמע לי' דהיינו לומר דבעינן שידע דאייתי מעלמא ומתרץ כיון דדרך העופות להביא עציו ממקום אחר הלכך מסתמא בלא חיישינן שהביאם מאותו אילן עכ"ל ותמי' לומר כן דבמ' ע"ז דף מ"ב איתא הב"ע כגון דאייתא עצים מעלמא וקונתה בהן ולשון הב"ע משמע דידעינן שהביאו ממקום אחר:

והנרא' לתרץ בע"ה דכוונת הרמב"ם ז"ל כיון דדרך העופות להביא מעלמא וא"כ הוי ספק ספיקא ספק דלמא הביאו העופות ממקום אחר:

ואת"ל שהעצים הם מאותן האילן דלמא העכו"ם נטלם מהאילן ונתבטלו ובגמרא יש לומר כיון דבמס' זבחים בפ' התערובות פלוגתא דתנאי דתנא ס"ל דבע"ז כל ספק ספיקא אסור ובעי לתרץ לכ"ע ולכן אמרו כגון דאייתי שידעינן דאייתי מעלמא אבל הרמב"ם פוסק להלכה דספק ספיקא מותר בע"ז גם כן ושפיר כתב להלכה לטעמו אע"פ שלא ידעינן אם אייתי מעלמא מ"מ מותר הקן כ"נ בע"ה:

ומ"ש הראב"ד ז"ל הי' לו לומר מפני שהן כגדולי האשרה אל אפרוחים. נרא' בע"ה לתרץ דהאמת דהאפרוחים לא נתגדלו על אשרה אלא על הקן והקן באמת מותר כמ"ש ת"ל אלא דכוונת הרמב"ם דאשרה נעשה בסיס להקן ולכן הביצים והאפרוחים שצריכין לאמן גזרו עליהם איסור מפני שאשרה נעשית בסיס להקן:

ולמ"ש ת"ל נרא' לפרש דברי הרמב"ם ז"ל [פ"ה ה"ז] מהלכות מעילה וז"ל קן שבראש האילן של הקדש שבנה אותן העוף מעצים ועשבים כל הקן והביצים שבו גם האפרוחים הצריכין לאמן אין נהנין בהן והנהנה לא מעל עכ"ל ובכ"מ מסיים וז"ל ומשמע דקן דאייתי עצים מעלמא נהנין ממנו ויש לי לתמוה על רבינו שסתם וכתב לא נהנין בו עכ"ל

והנ' במס' ע"ז שהבאתי איתא דאי אמרת דאייתי מעלמא ניחא דלא נהנין מדרבנן ולא מועילין מן התור' וכוונת הכ"מ על מ' מעילה (דף י"ד) דשם איתא לפי גרסת התוס' שם דפריך אי דאייתי מעלמא אמאי לא נהנין וכן נרא' עיקר דאה נימא דלא נהנין מדרבנן תקשה אמאי לא גזרינן באשירה ובמס' ע"ז פרש"י דבאשירה משום דבדיל מנה. לא גזרינן ובמס' מעילה נרא' להו להשוות הקדש לע"ז וממ"נ תקשה אי מיירי דאתי עצים ממקום אחר אמאי לא נהנין כמו באשירה ואי מיירי דלא אייתי עצים אמאי לא מועלין וצ"ע ג"כ דבאשירה ביאר הטעם מפני שמביאין עצים מעלמא וכאן סתם והנרא' למ"ש ת"ל דהטעם דהותר באשירה מטעם ספק ספיקא וא"כ לפי ההלכה יתפרש המשנ' דמצא קן ולא ידעינן דאייתי מעלמא והאשירי דאיכא ס"ס מתורת הקן אבל בהקדש דהוי חד ספיקא לא נהנין מן התור' דספיקא לחומרא ולא מועלין מספיקא כ"כ בע"ה לפרש:

ובל"מ תמה למה השמיט מה דאיתא במשנה באשירה יתיז בקנה ולמ"ש ניחא דהפירוש יתיז בקנה היינו שאותם שיפרוחו יהי' מותרים והכי משמע במס' ע"ז שעל הא דאמר ר' יוחנן יתיז באפרוחים א"ל ר' יעקב לר' ירמי' בר תחלופא אסברא לך באפרוחים כאן וכאן מותרין בבצים כאן וכאן אסורים וה"ה באפרוחים שצריכין לאמן היינו שאינם יכולים לפרוח כאן וכאן אסורין וכיון דיתיז בקנה להאפרוחים היא בכדי להבחין בין יכולין לפרוח ושפיר השמיט הרמב"ם דבמשנה מרמז לזה שנדע דהני שאינם יכולים לפרוח אסורין והרמב"ם כתב מפורש דאלו שיכולין לפרוח דוקא מותרים והביצים וה"ה אפרוחים שאינם יכולין לפרוח אסורין ומתורץ הכל ודברי הרמב"ם ז"ל נכונים וברורים.

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין כו' והנרא' בע"ה דהנה למעלה משבעת ימי הבנין שמה יין המשומר שאין שמה שום חיצונית כלל תערובת שמרים אפילו הדין למעלה המה כופין ומבטלין את הדין דלמט'. והנה דם טמא דם נדה נתהוה מאת ח"א זוהמת הנחש ודם טהור היא עיקור חיות האדם ואהי' בריבוע עולה דם ואם זוכה להמשיך לאלופו של עולם עולה אדם ואיש הנבון אשר רוח ד' בקרבו מבחין בין דם לדם איזה אשר רוח טהרה שורה עליו ומבחין בין דין לדין איזה היא ממקור הקדוש' בלי שמרים ואם יפלא שלא ידע להבחין באה התורתינו הקדוש' ללמדינו אורחות חיים שישים האדם אל נפשו שגרם לנפשו זאת במעשיו ואם יפלא ממך הכוונה שממך שאתה הגורם והכהן מבחין בין נגע לנגע שנתהפך ענג לנגע ר"ת ענג "עדן "נהר "גן דנהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגורם ח"ו דנהר יחרב ויבש שאיתמנע הנביע':

דברי ריבות וכמאמרם ז"ל שאותיות ריב היא מאת ס"א שטעה רב יוסף ואמר וטעה באותיות ריב ומשם השכחה ח"ו והתור' מלמדינו וקמת ועלית הכוונה שתשים זאת אל לבבך ותהי' לך תקומה ותעלה למעלה למקור נשמתה אל המקום אשר יבחר ה':
היינו שאין שם שמרים ותזכה ותלמוד להבחין:
ובאת אל הכהנים כו' אשר יהיו בימים ההם שתזכו לבא לכהן אשר יהיו בימים ההם עומד ומשרת לפני ה' ומדתו חסד. ובזה פרשתי ת"ל במה שעמדו דארי' בשר המה במרכבה עליונה והמה טמאים. והנה באמת דזה לעומת זה עשה הש"י מול מרכבה דקדושה נמצא במרכבה דסיטרא בישא ובמרכבה בישא שורה ס"א והחיות ועופות טמאים אבל המרכבה הקדוש' שאין שמה שליטת החיצונים הוי ארי' מסטרא דקדושה מנין שלשה ע"ב שורשם חסד ונהפך לדין על המצרים שהתגבר שלשה ע"ב עולה גבורה להתגבר על שונאי ד' וישראל ות"ל פרשתי בזה מתחלה עלה במחשבה לברוא במה"ד ראה שאין העולם מתקיים שותף מדה"ר ולשון עלה במחשבה הכוונה שכך עלה ברצונו הפשוט כמו דנמצא שתוך כך עלה במחשבה ומתחילה היינו מקום שאין שמה שום חיצוניות עלה במחשבה היינו ברצונו לברוא במה"ד לשמה גם הדין קדוש ועוד כופה להדיינים שלמטה שהי"ג מדות י"ג נימין דרישא ודדיקנא והבן ולבסוף ששת ימי הבנין הוצרך הקב"ה לשתף מדה"ר לקיים העולם ולכן בקרבנות עולין עד המרכבה כמו דאיתא בזה"ק דקרבנא דבהמה עולה לארי' וקרבנא דעופי לנשר ואיתא בת"ז דנחית מיכאל בדמות ארי' למיכל קרבן התמיד של שחרית בסוף תיקון חד ועשרים] שהיא כ"ג למעלה ופעם א' בזה"ק שהיא מלאך הקדוש אוריאל והכהן למטה משמש במקדש דוגמת כהן למעלה וזוכה משלחן גבוה הכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין נמצא דהכהן המלאך הקדוש והכהן דלמטה אוכלין הקרבנות:
ובזה פרשתי ת"ל במה שהובא בילקוט מדרש פליאה על הכתוב מאוכל יצא מאכל מהאוכל זה ארי' יצא מאכל שיצא ממנו חלק לגבוה שיאמר זה קרבן אהרן ובניו כו':
והנרא' בע"ה כמ"ש ת"ל מהאוכל זה ארי' שאוכל כל הקרבנות ארי' לעילא והכהן למטה ששורש נשמתו מארי' מדת חסד יצא ממנו לגבוה שנא' זה קרבן אהרן ובניו שכיון ששרשם היא לעילא הארי' האוכל קרבנות מה שהם מקריבין קרבנם גורמין שלמעלה מקריבין ג"כ להעלות העלות לא"ס ית"ש וקרבן אהרן ובניו מתקשרים לשורשם וכהן לעילא מקריב קרבנו להש"י ונתפרש המדרש ת"ל לאמיתו של תורה.
כי תבא אל הארץ כו' ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי שום תשים עליך מלך והיא מצות עשה וכן איתא בש"ס בסנהדרין [דף כ'] תניא ר' יוסי אומר שלש

מצית נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרע של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ואינו יודע איזה מהם תחילה כשהיא אומר כי יד על כס יה מלחמה לד' בעמלק הוי אומר להעמיד להם מלך תחלה ואין כסא אלא מלך שנאמר וישב שלמה על כסא ד' למלך עכ"ל הש"ס:

ורבים תמהו הא בימי שמואל כששאלו להם מלך למה אמר שמואל הרעותם כי עשיתם לישאל לכם ושאר כל הענין הכתוב שם ונראה לבאר בעה"י דהנה ענין מלוכה היא נמשך מאת הקב"ה מלכו של עולם. כדאמרינן הרואה מלכו ישראל מברך ברוך שחלק מכבודו ליראיו ולכן אין מלך יכול למחול על כבודו שאין הכבוד שלו ונרא' דמאי דאמרינן ליראיו בחינת מלכות היא אוצר יראה ה' ולכן הזהירה התור' למלך למען ילמד ליראה ושום תשים דרשינן שתהא אמתו עליך לפי שמלכות נמשך מבחינת מלכות בחינת יראת ד' ובאמת כשבחינת מלכות היא בשלימות אזי נתיישב מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ולכך כתיב בשלמה וישב שלמה על כסא ד' למלך כי מלכותא דארעא תלוי במלכותא דרקיע וע"ז נאמר בזה"ק דבימי שלמה קיימו סהירא בשלימותא ובמדרש איתא כי יד על כס יה שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שיכרית זרעו של עמלק ולכאורה דרש זה מתנגד למה שדרש ר"י בש"ס ונרא' דבאמת כל זמן שאין הכסא שלם והמלוכה נקראת כסא לא נתיישבה בחינת מלוכה העליונ' ופשיטא שאין מתיישב מלכותא דארעא על מכונה וע"ז נאמר במדרש ששאול נקרא שאול שהמלוכה הי' אצלו בשאלה שעיקר המלוכה היא לדוד שהיא רגל רביעי ואיתא בזה"ק על הכתוב פני אלי וחננו וז"ל וכי לא הוי לי' לקב"ה שפירא כדוד דאמר פני אלי וחננו אלא הכי תנינן דוד אחרא אית לי' לקב"ה וכו' ובגין ההיא דוד עילאה שפירא רחימא דקב"ה כו' ולדוד יאתה המלוכה ותכון מלכותו לעולם. אך שעד לא איתקנות מלכותא דלעילא לא איתקן מלכותא דלתתא דהא אין הכסא שלם. והמלכות היא נקרא כס דביהושע כתיב ויחלוש יהושע ואיתא שרק חלש כחו ושאול התחיל להכרית זרעו של עמלק ואח"כ התחיל להתנוצץ ולהתקן מלכותא דלעילא ולתתא חזרה המלוכה לדוד ולזרעו ודוד ג"כ רוב ימיו הי' במלחמה עד שבא שלמה בנו וכתיב בי' וישב שלמה על כסא ה' שנתקן הכסא והמלוכ' נתיישבה ונמצא העיקר המצוה למנות מלך הוא להכרית מקודם זרעו של עמלק ויהיה הכסא דהיינו המלוכה שלם אזי העיקר המצוה למנות מלך שמלכותו תיכון לעולם:

וידקדק בלשון הכתוב ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי. ונרא' לפרש דהנה ידוע ששבעים שרים למעל' וכנגדם הי' ליעקב שבעים נפש שישראל המה נגד

כל האומות וכל אומת ואומה מושכת השפע ממה שמשפיע עליה השר שלה והמלוכ' באה להאומות מאת השר והשר מושך השפע מהמלוכ' העליונ'. ולזה רומז הכתוב ככל הגוים והכוונה דישראל עיקר מגמתם לכירן המלוכ' לעילא ולתתא ורצונם וחפצם לתקן ולכונן מלכותא דארעא וע"ז יאמרו כו' כי תבא אל הארץ וירשת וישבת והארץ מרומז לבחינת מלכות ולאחר ירושה וישיבה שאין לשרי מעלה שום ינוקה בהארץ בוודאי התחיל להתנוצץ המלוכת ואמרת אשימה עלי מלך הגם שלא יכרת זרעו של עמלק אין הכסא דהיינו המלוכ' שלם עדיין מ"מ הא כל השרים מושכים שפע המלוכ' מהמלוכ' עליונ' ולמה לא נתקן עיקר המלוכ' בארץ. ולזה אמר הכתוב ככל הגוים אשר סביבותי דהיינו שהם מושכים המלוכ' מאת שרי מעלה שהם ג"כ סביבותי דהיינו הם סביבות המרכב' ולזה אמרה התור' כיון שכוונתם רצויה שום תשים ואפשר לרמז כפל לשון דהיינו לעילא ולתתא ודרשינן שתהא אמתו עליך דהיינו שהתלבש במדת יראה ותהא יראתו של המלך שיש לו מפני מלכו של עולם יראה זו תהא עליך וממנו תלמד לירא' ואם יאמרו כך יקיימו ג"כ מצות משה למנות מלך אבל באמת העיקר המצוה למנות מלך אחר שתהא הכסא שלום ולזה אמר הרעותם כו' לשאול לכם מלך דהיינו שבחינה מלוכ' היא אצלו בשאלה וכן אמר מקודם המלך אשר שאלתם דהיינו שהמלוכ' היא בשאלה נמצא מה שדרש ר"י בש"ס יד על כס יה דהיינו שהתור' הזהירה להמלך דכס היינו מלוכ' שיכרית זרעו של עמלק היינו אם ישאלו מלך בעוד שאין הכסא שלם והמלוכ' נקרא כסא. אזי יכרית זרעו של עמלק ויהי' הכסא שלם והמלוכ' תהי' בשלימות ובאמת אינו מוכח מכאן למנות מלך מקודם דילמא נימא כדרש של המדרש שאין הכסא שלם ולמנות מל היא אחר שיכרית זרעו של עמלק אך שמכח מקרא שאמר שמואל לשאול אותי שלח ד' למשחך למלך עתה כך והכית את עמלק ומוכח מזה שהתור' ציותה לימנות מלך קודם וכדי שלא יסתור הדרש של המדרש ההכרח לומר שהעיקר המצוה להכרית עמלק קודם ולמנות מלך שתכון מלכותו לעולם שאין הכסא שלם והמלוכ' נקרא כס. אבל אם יאמרו אשימה עלי מלך אזי ג"כ יקיימו המצוה ותקרא מלכותו כס כמו לעילא ומצווה ועומד להכות את עמלק להשלים הכסא ותיכון מלכותא דארעא ור"י סמך א"ע על דברי שמואל ומשם נלמד לפרש המקרא בתורה והמלך הראשון הי' שאול ועד שאול הי' שופטים והכל נרמז בתורה שופטים ושוטרים תתן לך ולמלך ישראל חלק הקב"ה מכבודו כעין מלכותא דרקיע לכן הי' באפשרי שישראל ימשכו מ"מ לתתא ומתחלה זכה לענות שופטים ושוטרים והאלהים נצב בעדת אל ואח"כ זכו למנות להם מלך:

ובזה שכ' ניחא לתרץ מה שתמהו על הרמב"ם ז"ל שלא הביא המקרא שהביא ר"י וכתב וז"ל מינוי מלך קודם למלחמת עמלק שנאמר אותי שלח ד' כו' עכ"ל וכתב בכ"מ ומ"מ צ"ע למה לא הביא המקרא דמייתי בגמרא ולמ"ש לק"מ בע"כ צ"ל דבש"ס סמכו א"ע דמקרא שהביא הרמב"ם נלמוד לפרש כן בתורה וזה שאמר שמואל וד' אלהיכם מלככם ולא הי' לכם לישאול מלך עד שתהא הכסא המלוכ' שלם איתא בזהר הרקיע ששאול הי' בבחינת יסוד ולקח חלק המלכות בסוד והי' האוכל לפקדון לארץ וזה פירוש של המדרש שהמלוכ' היתה אצלו בשאלה. וזה שאמר שמואל הלא קציר חטים היום וכו' ופרש"י ומטר בעת הקציר סי' קללה ונרא' לפרש ששמואל הראת לישראל שבחינת מלוכה אינו בשלימות שהארץ מרומז לבחינת מלכות עיפה למים ומשתוקקת למטר השמים הנשפע מאת דודה ואד יעלה מן הארץ דהיינו שמתחלה משתוקקת ונקרא מ"נ ואח"כ והשקה את פני האדמה. וזה כוונת הש"ס בתענית עד שיצא חתן לקראת כלה שנמשל לחתן וכלה ומכח זה נשתבח בגמרא שגודל יום הגשמים והמעיין יבין בהקדמה זו שכל המאמרים שם בש"ס בתענית ובזה"ק פ' אחרי דף כ"ט ופניהם איש אל אחיו ומתעברת הארץ וע' באלשיך פ' בחקתי בשם המדרס והלידה והצמיחה והארץ תתן יבולה וכן היא ע"ד אמת שתמדת מלכות נשפע כל ההשפעות טובות ומתחילה משתוקקת הארץ שיושפיע לה מלמעל' בכדי שתוכל להשביע להיושבים עליה אבל כאשר ההשפעה מזומנת ליתן טרף לביתה אזי אינו משתוקקת למטר השמים. ומזה תוכלו להבין אם אקרא ואתעורר להארץ שתתן מ"נ ותשתוקק למטר השמים כי בלא"ה אינו באפשרי כמאמר הכתוב ואד יעלה מן הארץ וכן איתא בזה"ק פ' ויחי סוד כמוס שנשמת הצדיקים המה גורמין שהשתוקק ליחד עם דודה ותתן מ"נ. וזה מופת שבחינת מלוכה העליונ' אינו בתכלית השלימות והרעותם אשר שאלתם מלך שהכסא אינו שלם עדיין והמלוכה נקראת עדיין רק כס. אך אעפ"כ הסכים הש"י עמהם ככתוב בתורתו ואמרת אשימה עלי מלך כו' שום תשים ות"ל די בזה שבארתי בע"ה והמבין יבין ונזכה לחזות בנועם ד' והיתה לד' המלוכה:

ומאי דאמר שמואל הנביא ואקרא אל ד' כבר פרשתי ת"ב ע"פ מ"ש בזהר פ' ויחי (רמ"ה) וז"ל ת"ח איתערותא דרחימא דבנ"י לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה כו' כהא"ג תיאובתא דנוקבא למשרי מיין תתאין לקבל עיין עילאין לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקייא עכ"ל נמצא שהצדיקים גורמין להארץ להיות משתוקקת להיות נשפע לה שפע מהשמים ובזה"ק פ' בלק פתח ההיא יניקא ואמר שחורה אני ונאוה כו' וז"ל הקדוש וכדין מגו קנין ושאגין דאינון גברא חילא דילה נפיק דודה רחימא מגו היכליה בכמה

מתנין עכ"ל הקדוש והמעיין יבין כך נראה לפרש בע"ה כוונת שמואל. ומזה נראה שאין המלוכה עדיין בשלימות אך שהסכים ע"י הקב"ה וקיימו מצות ה':

רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס וה' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד. ונראה בע"ה דמצרים נקרא ערות הארץ מקום טומאה ושמה הי' נשמות טהורות והצרכו להיות שמה ויתרבו לששים רבוא ועל ידי זכו לקבל התור' ונאסרו לבא למצרים שכבר נלקטו כל האורות וחשש אלו יהי' דעת המלך לחזור לעומק הטומאה בכדי להכניעם לגמרי הקליפה הרומז לסוס וכנגדה בקדושה אדני בריבוע עולה קכ"ו כדאי' בכתבים סוס ורכבו וע"ש. ע"כ מלמדינו התור' הקדוש' וד' אמר לא תוספון לשוב בדרך זה היינו לעבוד הש"י בדרך זה לירד לעומק הקליפה בכדי להכניעם עד שיהי' רצון הש"י ע"י קיום מצותיו ותקנם:

והיה כשבתו על כסא ממלכתו ויפלא אמאי לא כתיב על כסא מלכותו כמגילת אסתר דכתיב והמלך יושב על כסא מלכותו. ונרא' בעה"י לפרש דבשלמה המלך כתיב וישב שלמה על כסא ד' למלך דהמלכות נקרא כסא לכן רמז כאן כשבתו על כסא ממלכתו דהיינו כסא מלכות דלעילא ממלכתו היינו שהקב"ה המליכו והבן:

וכתב לו את משנה התור' כו' והנה להבין טעם המצוה למה המלך נצטווה להיות לו ספר תורה יתר על כל או"א מישראל וצריך שיהי' לו שני ס"ת אחד שמונח בבית גנזיו וא' שנכנסת ויוצאת עמו. ונרא' בע"ה דס"ת רומז למדת תפארת עמודא דאמצעיתא וס"ת מונח בארון ארון הברית כמו שאיתא בזה"ק ובת"ז הוי' נרתקו דילה אדני והבן וחיבור זה תפארת ומלכות דאנו צריכין לחבר יום ולילה להזכיר מדת לילה ביום ומדת יום בלילה וכן תורה שבכתב ותורה שבע"פ והוי' ואדני ושמים וארץ הכל אחד ולפ"ז מובן א' מוטל על כל איש מישראל להיות לו ס"ת. היינו שמצוה שיזכה למ"ת בנרתק' דילה לחבר עם אדני מלכות ס"ת באה"ק. וע"י קיום מצוה זו זוכה לחברם ולימדם ועולה מלכות עד תפארת וציוה הקב"ה למלך שחלק מכבודו חלק מלכות נצטוה שלא יקח למ"מ בלא בעלה מד"ת ונצטוה בעת שיהי' יוצא ובא להתנהג בכתר מלוכ' ימשוך אליו מד"ת תורה שבכתב והיתה עמו הכוונה שימשוך אליו מדה זו ויען שיש לו חלק מלוכה והיתה עמו מד"ת וא' שיש לו בבית גנזיו רומז לעד"ת ומעלה עולה מעמו מ"מ וא' שנכנסת ויוצאות עמו רומז למ"מ מדת לילה צריך להזכיר מדת יום בעת שנתעורר אצלו כ"מ תורה שבע"פ צריך להיות עמו תורה שבכתב וע"י שיקיים המצוה בפועל וכתב לו את משנה תורה הזאת וזכה והיתה עמו היינו במחשבתו במוחו ולבו למען ילמד ליראה והכוונה שע"י שיקבל מ"מ עם בעלה מד"ת והי' לו מ"מ בשלימות עול מ"ש יראת ה':

והיתה עמו וקרא בו שמעתי בשם הרב הקדוש מוה' בנימין זאב מזבארוז זצוק"ל שדקדוק והיתה עמו לשון נקיבה וקרא בו היא לשון זכר. ונרא' בע"ה והיתה עמו קאי על המלוכ' עליונ' השכינ' שתהי' בעזרו הבא לטהר מסייעין אותו וקרא בו בהספר למען ילמד ליראה כו' וע"י שיזכו להתור' שתהי' עמו יזכה לקרות שע"י הקריאה ימשיך לה אותיות ונקודין: **לא** יהי' לכהנים הלוים כו' חלק ונחלה כו' ומחלה לא יהי' לו בקרב אחיו. ונרא' לפרש בע"ה דהקפידה התור' ונתחלקה בגורל באו"ת ועיין ברבינו בחיי על התורה שמפרש דנחלת הארץ לכל או"א מישראל כפי שורשו למעלה ובמקומו הארכתי ת"ל ולזה באת התור' להזהיר לא יהי' לכהנים הלוים כו' חלק ונחלה עם ישראל אשי ד' ונחלתו יאכלון משלחן גבוה קא זכו וזה שכתב חלף עבודתם למטה בארץ ורמזה התור' ונחלה ל"א יהי"ה ל"ו ס"ת שם הדעת היוצא מהכתוב 'את 'השמים 'ואת 'הארץ לרמז על עה"ד לא יהי' בקרב אחיו ד' היא נחלתו. ויתפרש לנכון דמתחלה אמרה התור' דיזכו לאכול משלחן גבוה בעד הנחלה למטה בארץ ועתה מדבר מנחלה דלמעלה אמרה התורה ממש ד' היא נחלתו:

וזה יהי' משפט הכהנים כו' בש"ע בסי' [ס"א ס"ק כ"ט] כהן שמכר פרה לישראל ואמר לו אני מוכר לך פרה זו חוץ ממתנותיה הוי תנאי וצריך ליתנם למוכר אבל אם אמר לי' ע"מ שהמתנות שלי אינו תנאי והמקח קיים ויכול ליתנם לכל כהן שירצה עכ"ל והקשה בט"ז וז"ל והיותר תימא על הרמב"ם ז"ל שכתב כאן בהדיא שהאומר ע"מ לא שייר במתנות כלום ובפ"ז מהלכות מעשר כתב להדיא שהן שמכר שדה לישראל וא"ל ע"מ שהמעשר שלי הרי אלו שלו כיון שאמר ע"מ נעשה כמו שמשייר מקום שמעשר עכ"ל וע"ש. והנראה לתרץ בע"ה דהרמב"ם ז"ל מחלק דהכא בנידון דידו המתנות המה ממונו של כהן והטובות הנאה היא לבעלים וכיון שמתנה שיחזירם לו שוב אין לבעלים בהם כלום אם כן ה"ל להתנות ולומר חוץ ממתנותיה אם בדעתו הי' שאינו מוכר המתנות וכיון שלא פירוש בהדיא חוץ מן המתנות גם המתנות בכלל תמכר והתנאי הוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה כו' אבל במעשר אינו יכול לשייר בלשון אחר דאם אמר חוץ מהמעשר א"כ צריך הלוקח להפריש מעשר מתשעה חלקים דחלק עשירות שייר לעצמו ולא מהר וא"כ ע"כ צריך להתנות בלשון נו"ט ושפיר אמרינן נעשה כמי ששייר מקום המעשר דלא הי' יכול להתנות בלשון אחר בכדי שהלוקח יתן לו המעשר ויוצא ידי חובתו והמעיין ישפט בצדק שת"ל כוונתי אל האמת ודוק:

וכי יבא הלוי מאחד שעריך אשר היא גר שם. ונרא' בע"ה לפרש בדרך רמז דלוי נקרא בשמו ע"ד שאמרה לאה עתה ילווה אישי כו' ובזהר פ' שמות שע"י השיר הי' נדבק

נשמתם למעל' וע"י זה נקראים לוים ולכן נראה לרמז דכל העובד עבודת הש"י עבודה תמה לקיים ובו תדבקון וכל חפצו ורצונו יתברך אך להגדיל שי"ת ויתעלה ויתקלס עילאה ונלווה אליו לבדו נקרא בשם לוי והמעיין בהרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל שמביא טעם הלוים שהי' עובדי ד' ולכן אין להם חלק ונחלה בקרב אחיהם וד' היא נחלתם וכתב וז"ל ולא שבט לוי לבד אלא כל מי שחננו הש"י דעה בינה והשכל והבדילו מאת אשר בקשו חשבונות רבים ה"ז נתקדש קודש הקדשים וד' היא נחלתו ומתת גורלו והש"י מזמין לו די פרנסתו ומחיתו כו' וע"ש לשונו הזהב ונרא' בע"ה לפרש דהתור' הבטיחה להנשמה אשר ממקום כסא כבודו חוצבה וממקום קדש באת להיות גד בארץ כריה ונתגדלה עם אשר ביקשו חשבונות רבים וקיימה מצות ד' ברה וזכתה לקיים התור' ומצותיה ובעת בואה ועולה למעל' לבית אביה. וכי יבא הלוי היינו הנשמ' שנלווה ונדבקה למעל' מרוב עוצם התשוקה מאחד שעריך אשר היא גר שם שיהי' גר בארץ נכריה. ובא בכל אות נפשו שהביא אתו פרי האדמה מתור' ומצות שבה אוות הנפש הקדושה ולא נהנה בהנאות וכסופין של החומר העב והגם שרודף אחר תאוות העה"ב אל המקום אשר יבחר ה' לבה"מ דלעילא והתור' מבטיחה ושרת בשם ד' אלהי' ככל אחיו הלוים העומדים שם לפני ד' הרצון בזה דנשמות הקדושות שלא הי' בעולם הזה המה עומדים לפני ד' ממש ויש נשמות אשר מקורם מהנשיקון אשר הם גדולים במעלה לפנים ממחיצות מלאכי מעלה וע' בעה"ח הקדוש ותבין כמו שמבואר שם באריכות:

וזה הבטחה גדולה ונאמנה שתזכה לעלות במעלה נפלאה אחרי שהיתה בגוף וחומר עב לפנים ממחיצת מלאכי השרת לעמוד לפני ה' ממש ולשרת עם הנשמות שלא ירדו למטה חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות דכאן הבן שואל א"כ מאי מעלתה שתרד למטה ולזה אמר הכתוב שתזכה יותר דהאבות הם נקראין אבות העולם (המ"ש ת"ל בספר בראשית) שהם חידשו העולם אברהם תיקון ימין העולם אמרתי עולם חסד יבנה בהבראם דרשו חז"ל באברהם שעשה חסד עם כל באי עולם ומקור החסד שם ע"ב היא בחכמה ויצחק תיקון שמאל העולם ומסר נפשו להמתיק הדינים בשורשן והמתיק מג' ושורשה בבינה מינה דינין מתערין שם ס"ג ולכן יצחק עולה כמספר שמונה פעמים הוי' מבינה ועד מלכות ועוד נדבר מזה לפנינו בע"ה יעקב הי' קו אמצעי מדת תפארת לחבר ימין ושמאל ושמאל יהי' נכלול בימין ולכן נאצל ממנו שנים עשר שבטים בסוד תפארת ששה וששה (ואין להאריך כאן בזה) ושורשו בדעת קו האמצעי ובהנך שלשה ברא ד' עולמו ד' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו ולכן בכח מעשיהם חידשו מ"ב ונשמ' קדושה שמקיימה התור' והמצות זוכה לדבק נפשה מתת

גורלה ובנעימים חלקה בקודש בהאבות הקדושים. וזה אמרה התור' שזה יתרון בעמלה אשר עמלה תחת השמש בארץ נכריה כבד ממכריו על האבות היינו בשביל האבות העולם ואבותיו שעמדו על הר סיני במעמד הנבחר:

עוד נראה לפרש בע"ה שהתור' רמזה הבטחה נאמנה לבעל תשובה וכי יבא הלוי מאחד שעריך אשר היא גר שם בארץ נכריה אשר נתגרש מאת פני המלך מלכו של עולם ויטע גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר גן סדרים לאורייתא ע"ח ואחר החטא ויגרש את האדם כ"כ כל חוטא ר"ל והתור' מבטיחה ובא בכל אוות נפשו שנפשו איותה ושוקקה לדבק בשורשה בעה"ח אל המקום אשר יבחר ה' שחזרה נפשו לבה"מ דלעילא כמ"ש בזהר דמאפרה דבי מקדשה נברא האדם והתור' מבטיחה ושרת בשם ד' אלהיו ככל אחיו הלוים היינו הצדיקים שלא חטאו העומדים שם לפני ד' ממש חלק כחלק יאכלו:

ועוד יתרון לב"ת שזוכה במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד שזוכה העושה תשובה מאהב' להיות הזדונות נעשו לו כזכיות כמו שהארכתי ת"ל במקום אחר שזוכה עוד לעלות הנשמות העשיקות והניצוצות הקדושים אשר נפלו לעומק הס"א ועולים עונו מבור עמוק לאיגרא רמא למעלה ראש בקודש הקדשים וזה זוכה הבעל תשובה ע"י אבות הקדושים וירד אברהם מצרימה אנוס ע"פ הדיבור וע"י אברהם זכו בניו לעלות משם וע"י שרה אמנו לקה פרעה סימן לבניו ויעל אברהם מצרימה בכסף כו' שהעלה עמו רב טוב הצפון. כגן ה' כארץ מצרים וע"י אברהם זכו בניו שעשאו כמצולה שאין בה דגים ויצחק אחר העקידה שמסר נפשו והי' בן ל"ז שנים מילוי שם ס"ג נתבשר שנולדה רבקה נשמה קדושה שיצאה מתעלם אל הגלוי ומשם נקל להעלותה בא וראה אחרי שהמתין ג' שני ערלה והעבד זה שפרשתו כפילה בתורה והמעיין במה שכתבתי (שם בע"ה יבין) ותיקון יצחק תפלת מנחה כמ"ש מנחה שלוחה לאדון כל הארץ נפשו להעלותה להמתיק הדינים בשורשן וע"ש עוד בע"ה ויעקב ירד מצרים לעלות משם רב טוב הצפון שם ועל דרך זה מעלים הבעלי תשובה ומחדשים מ"ב אור שבעת הימים ע"י חב"ד כמ"ש במדרש הן יראת היא חכמה סור מרע היא בינה ודעת זה המכיר אח בוראו ולהיות סור מרע וזוכה לבינה עלמא דחירות ושם מקבלים בתשובה עולם התשובה וזוכה ליראת ד' היא חכמה:

וזה יתרון של ב"ת מן הצדיקים גמורין שמתקנים במקום שורשן בשבע המדות אבל הבעל תשובה להיות סור מרע ולדבק נפשו למעלה צריך דייקא שיעלה למעל' ראש לבינה ועל עלמא דחירות ות"ל בכמה מקומות הארכתי בביאור הדברים בע"ה ופרשתי

הש"ס מפני מה כרעא דה' תלויה רמז לבעלי תשובה וע"ש. וזה אמר לבד יתרון זה לבעל תשובה ממכריו על האבות שזוכה מנת חלקו וגורלו כפל לו בנעימים עם האבות בג' הראשונות וכמו שבארתי ת"ל:

עי"ל ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ד' מקור הקדושה ככל אחיו הלוים העומדים שם לפני ד'. שלא ירדו ממעלתם הצדיקים גמורים והחסידים לבד ממכריו על האבות הכוונה חלק כחלק יאכלו היינו שלא נפסד במה שנפל ממעלתו ויוכל לבא לבית המלך פנימה העומדים לפני ד' דעיילו בלא בר היינו עומדים לפני ד' חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות היינו שיש נשמות שלא זכו מצד מעשיהם וזוכה משורשו וזה זובה כל או"א לפי שורשו כמו שזכה אהרן לכהונ' והלוים לשורשם ודוד זכה למלוכה לזרעו עד עולם ויש לפרש לבד ממכריו על האבות שזכו לתשובה שמגעת עד כסא הכבוד והאבות הן המרכבה ויזכה שזדונות נעשים לו כזכיות זה יש לו יתרון לבעל תשובה שזוכה למקום גבוה לתשובה בינה אימא עילאה. יהא רעווא שנזכה ב"ב לתשובה עילאה וכסא דוד יהי' נכון עד עולם:

עוד יש לפרש בע"ה דאיתא במ' כתובות ולציון יאמר איש ואיש יולד בה. א' שנולד בה וא' שבא לשם וע"ש ומרומז ג"כ כאן בתורה וכי יבא הלוי מאחד שעריך אשר היא גר שם לפני ד' דמשמע שעומדים מעולם שנולדו בה חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות שזוכה לבא שמה בעוצם מעשיו ורוב שקידה ויגיעה להעלות ולהכניס מחוץ לפנים זכות אבותיו בסייעתו כמ"ש למעלה שהם זכו להיות אבות העולם וחידשו מ"ב יתרון זה יש ג"כ להזוכה לעלות למרום הרים מקום בית מקדשינו ולהיות נשמתו דבוקה במקום הקודש כ"ב בע"ה:

ועוד נראה בע"ה דיש לרמז דכתיב הלוי דמשמע הלוי הידוע ומרמז על משה רבינו שנתאווה לבא לאה"ק עם הדור דעה ולחדש הלבנה כאור החמה שיהי' שניהם משתמשין בכ"א במעלה נפלאה כמו שפרשתי ת"ל כמה פעמים וכן בשליחות מרגלים ע"ש דרצה לחדש הלבנה כאור החמה ואור החמה תהי' שבעתים כאור שבעת הימים מ"ט פעמים כמספר כ"ה אתוון דיחודא עילאה וכ"ד אתוון דיחודא תתאה וכן תהי' הלבנה וזה מרמז בכתוב וכי יבא הלוי:

הלוי הידוע זה משה רבינו ורמז יש "הלוי "מאחד "שעריך ר"ת משה אשר היא גר שם ובא בכל אוות נפשו עם הדור דעה בקיבוץ הגליות אל המקום אשר יבחר ד' ושרת בשם ד' אלהיו כמ"ש בזהר מה שיהי' היא שיהי' ר"ת משה. ככל אחיו הלוים תדין משיחין העומדים שם לפני ד' בירושלים עיר קדשינו והרמז לזה "העומדים "שם "לפני "ד' ר"ת

שילה מלכא משיחא כתרגומו פ' ויחי וגימטריא משה חלק כחלק יאכלו לבד היינו יתרון זה יש למשה רבינו ממכריו על האבות שנשאר שם בשביל שיקיים ה' שבועות האבות שיביא משה בניהם אשר הוציאם ממצרים באותות ומופתים להמקום אשר נשבע ד' להם ומסר נפשו עליהם להעלותם מבור עמוק מ"ט שערי טומאה ולעתיד יתגלה שער החמשים משערי בינה ומלאה הארץ דעה יהי' רצון שיהי' ב"ב ונזכה עמהם יראו עינינו מקדש של אש וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתו באמת אמן:

וכי תאמר בלבבך כו' אשר ידבר בשם ה' ולא יהי' כו' היא הדבר אשר לא דברו ה' ועיין באוה"ח הקדוש מה שתפליא במתק לשונו הקדום במעשה דאחאב ויהושפט מלך יהודה שיצא רות נבות להטעות הנביאים שילכו להלחם ברמות גלעד ותמה איך אפשר לומר לא דיבר ה' הא אפשר מאת ה' להטעות כמו שהטעו רוח נבות את אחאב ותוכן דבריו ז"ל אשר ידבר בשם ה' כיון שמזכיר את ה' בוודאי אין זה רוח נבות אלא רוח ה' וז"ל וכן היה כשהזכיר אלי' שם ה' ואמר הנביא בשם ה' ברח לו נבות ואמר הנביא האמת כמה שהיא ובזה נתיישבו כל הדקדוקים שדקדקנו בענין נביאות רמות גלעד והגם שלא מצינו שהזכיר מיכוהו שם ה' הזכירו ומקר קצר היא כוין שהזכירו יהושפט וכיון מיכוהו לשם שהזכיר יהושפט הועיל ולא תקשה מאומרו שם כמה פעמים אני משביעך וגו' בשם ה' שירא' שהשביעו כמה פעמים לדבר בשם ה' כי אולי שלא תרגיש מיכוהו בדקדוק זה של יהושפט אלא בפעם אחרונה כו' יע"ש עכ"ד הנעימים והנה יפלא לאין כל הרואה דמשמעות הכתוב הוא כפשוטו שהשביעו כמה פעמים בשם ה' ועוד בראשית דברי מיכוהו הזכיר שם ה' באומרו חי ה' כי את אשר יאמר ה' אלי אותו אדבר ונראה בעה"י לפרש הכתובים דבאמת התורה היא ניצחית וכתבה אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבוא היא הדבר אשר לא דברו ה' בזדון דברו הנביא וח"ו שתצא מאתו יתברך שאיזה רוח רע יטעה את הנביא ובמעשה דאחאב הוראת שעה הית' לפי שהאמין בנביאו השקר וגם שם במעש' ההיא הי' להנביאים לידע שדבר שקר בפיהם מפני שאמרו חז"ל בסנהדרין דאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד וגם מה שאמר מיכיהו בתחלה והתנבא בכל הנביאים עלה והצלח מפני שלא שלחו ה' לדבר אלא ע"י שאלה שלחו אחריו וע"י אחאב שרצה הקב"ה שיפיל במלחמה לכן הטעו לו הרוח ג"כ ואחר שהרגיש שאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד וזכות יהושפט הצדיק עמדה לו שהשיבו לו כהגון ולהכשיל לאחאב בדבר ה' ומן המעש' יראה שלא יאמינו במה שאמר מיכיהו שהרי הלכו למלחמה ונראה בעליל שע"י שהאמינו בנביאי השקר גרם להם שמיכיהו ג"כ השיב להם מתחלה שלא כהוגן בכדי שידע יהושפט ויאמין בנביאי

ה' זכה שמיכיהו אמר לו אמת ואע"פ שלא האמין לו שהרי עלו למלחמה מ"מ יקדש ש"ש בראותם מלחמ' שמיכיהו אמר אמת אבל הנביא שיבא בשם ה' וח"ו לא תצא רוח רע להטעות את הנביא ומזה נדע אם לא יבא הדבר שבזדון דיבר כמאמר הכתוב בתורה ודו"ק:

שלש ערים תבדיל לך כו' ושלשת את גבול ארצך ונראה ע"ד שדרשו בש"ס בריך רחמנא דיהיב אוריין תיליתאה כו' והכל שלשה שלשה ויש רמז לזה ע"פ סוד התור' ימין ושמאל ואמצעי המחבר ימין ושמאל והרמז אבות העולם וע"ז נאמר החוט המשולש לא במהרה ינתק דעיקר ערי מקלט באו לתקן ח"א וקין שמשם בא שורש הרע וערי מקלט שורשם באילן החיים ולכן ישב עד מות הכהן הגדול אשר נמשח ואמרו חז"ל שהיה לו להתפלל על דורו שע"י שמן המשחה שנקרא קודש שאין שם אחיזה החיצונים הי' בכוחו לתקן בדורו ח"א שלא תארע דבר תקלה.

לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים ונראה דנסמך לפיסת ערי מקלט דהתורה מלמדינו אורחות חיים דערי מקלט קולטות ואם יסיגו גבול יוכל להיות שבאמת היא גבול מקלט והוא יכניס לתוך שלו ויגרום ח"ו שיסברו שלא בא לעיר מקלט עדיין ומזה תבין גודל העוון אשר עושה מי שמסיג גבול חבירו וכן בכל נחלת חבירו שייך לשורשו ומי שמסיג גבולו מהפך הצינורות והבן ודרך רמז נראה רעך וריע אביך אל תעזוב דהקב"ה נקרא רעך יצר הטוב שבאדם המזהירו ומדריכו לדרך הטוב נקרא רעך ובאמת צריך האדם השלם ליטעום מההיא עלמא ולהחזיר להקדוש' ואם מתנהג בארצות כדרך עמי הארץ בזה ניסוג גבול הקדוש' ח"ו ומזהיר' התור' לא תסיג אשר גבלו ראשונים כו' אשר תנחל בארץ ויהי' לך על הכל גבול לצמצם נפשו בעסקו בגשמיות העולם אשר ה' כו' נותן לך לרשתה דבאמת הצדיק אוכל לשובע וכן בכל שארי דברים הידועים שטועם בהם אך לקיום העולם זוכה עוד להחזיר הכל להקדוש' והבא לטהר מן השמים מסייעין לו וזוכה שגם הארצות היא לנחלה לרשתה:

על פי שני עדים כו' יקום דבר הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' עדות וז"ל ד"ת שאין מקבלין עדות לא בד"מ ולא בד"נ אלא מפי עדים שנאמר ע"פ ב' עדים מפיהם ולא מפי כתבם אבל מדברי סופרים שחותכין ד"מ בעדות שבשטר אע"פ שאין העדים קיימין עכ"ל והרבה לתמוה הרב הש"ך מדברי הש"ך דגיטין דפריך מפני תיקון עולם דאורייתא ומה דר"ל דאמר ד"ת עדים החותמין על השטר כמו שנחקרה עדותן בב"ד והנראה לתרץ בע"ה בהקדים לדייק מדברי ר"ל דאמר כתמי שנחקרה עדותן בב"ד דנראה מד"ת יכול יחיד מומחה לדון על שטר שחותמין בו עדים ואע"פ שקבלת עדות צריך שלשה אך כיון

דאמרינן דהוה כמי שנחקרה עדותן כבר וזה ניחא ד"ת שאין צריכין קיום כלל אך אי נימא דצריך קיום ד"ת כגון שהבעל דבר טוען מזויף דצריך קיום ד"ת לדעת הגמ' והבית שמואל (סימן מ"ב וסימן קמ"א ס"ק ע') הוכיח דהרמב"ם ס"ל כן וע"ש וא"כ אם הבע"ד לפנינו וטוען מזויף וצריך קיום מדאורייתא דשוב לא הוי עדותן כמי שנחקרה בב"ד בוודאי לא מהני קיום מעדות אחרים שיעידו שזאת חתימתן דהוי עדות מפי כתב אם לא שיבואו ויעידו בפיהן וא"כ כיון שהוצרכו חכמים קיום אע"פ שד"ת לא חשידי אינשי לזיופא מ"מ חששו חז"ל והוצרוכו קיום וכיון דצריכין לקיים שוב לא הוי עדות כמי שנחקרה בב"ד וצריכין העדים להעיד בפיהן דווקא וחז"ל תיקנו דתהוי קיום מעדים אחרי' שיעידו שזאת חתימתן ולמ"ש מתורץ שפיר דהרמב"ם ז"ל סובר דעדות בשטר היא מן התורה מד"ת הוי כמי שנחקרה עדותן בב"ד אבל אם הבע"ד לפנינו וטוען מזויף דצריך קיום מדאורייתא או ע"פ חז"ל דחששו לזיוף והוצרוכו קיום דשוב לא הוי כמי שנחקרה עדותן בב"ד א"כ מן התורה צריך שיעידו העידי' בפיהן דווקא וזה מדייק בדברי הרמב"ם ז"ל שכתב ד"ת שאין מקבלין עדות כו' אלא מפי עדים כו' וס"ל דעדות בשטר דמהני מדאורייתא א"צ לקבל עדותן כלל דהוי כמי שנחקרה עדותן בב"ד אבל אם צריך קיום וצריכין לקבל עדות ע"ז כ' שאין מקבלין עדות דהיינו היכא דלא הוי כמי שנחקרה ע"פ האופנים דלעיל אין מקבלין אלא מפי העדים אבל מד"ס שחותכין ד"מ אע"פ שאין העדים קיימין ודברי הרמב"ם ז"ל שרירין וקיימין ומתורצים שפיר בע"ה:

ובגיטין היינו טעמא דמהני דאורייתא דלר' מאיר דס"ל עדי חתימה כרתי וכתב קאי אחתימ' עדים א"כ אין העדים חותמין לראי' רק שבהם תלי' הכריתות ומדאורייתא אין צריכין קיום ואע"ג דרבנן חששו והצריכו קיום מ"מ כיון שבאים עדים ומעידין על חתימת ידם של אלו העדים כיון שיתאמת הדבר שאמת שחתמו העדים על הגט נתקיים הגט ואינו צריכין להעיד בפיהן שאינם צריכים הב"ד לחקור עדותן כלל ודי בזה שהעידו העדים שזאת היא חתימתן של אלו העדים החתומים על הגט ואפילו לר' אלעזר דס"ל עדי מסירה כרתי מ"מ מודה במזויף מתוכו שהיא פסול א"כ צריכין לקיים כתב ידן של העדים אם אמת שזאת היא חתימתן וממילא נתקיים כתיקונו ואמרינן מסתמא נמסר ג"כ לפני עדים אבל בשטר שהעיקר חתימות העדים היא עבור שמעידין בחתימתן לראי' על כל מה שכתוב ומבואר בהשטר והרמב"ם ס"ל שצריכין שיזכרו כל מה שכתב בשטר כמבואר בש"ע ח"מ (סימן מ"ו ס"ק י) ע"כ צריכין לחקור את העדים וכיון שצריך קיום צריכין ג"כ להעיד בפיהם לפני ב"ד דמפיהם ולא מפי כתבם ות"ל הדברים נכונים וברורי' למבין:

ואגב אמרתי לרשום מה שחדשתי ת"ל לתרץ התוס' במ' גיטין (דף ב) ד"ה ואם יש עליו עוררין יתקיים בחותמו וז"ל אבל כ"ז שלא אתי בעל ומערער נישאת ע"פ הגט ולא טענינן מזוייף דמשום עגונא אקילו בה רבנן אבל בממון טענינן מזוייף לנפרע שלא בפניו ומיתומים ומלקוחות דאל"כ לא שבקת חיי לכל בריה שיוכל כל אדם לכתוב שטר מלוה ולהחתים עדים מעצמו ולטרוף שלא בפניו מיתומים ומלקוחות ומיהו מזה אין להוכיח דאפילו לא טענינן להו מזוייף טענינן להו פרוע כיון דהיא עצמו הוי מאמין לומר פרוע מיגו דאי בעי אמר מזוייף כו' אבל יש להוכיח דטענינן להמזוייף דאל"כ כ"א יכתוב שטר מכר או שטר מתנה ויחתום עדים ויגבה שלא בפניו מיתומים ומלקוחות דהשתא אין שייך לומר פרעתי. ועוד יש לדקדק בסוף פ' גט פשוט דטענינן ליתמי מזוייף דאמר רב הונא ש"מ שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי נאמן חזקה איך אדם עושה קנוניא על ההקדש ופריך וכי אדם עושה קנוניא על בניו דרב ושמואל דאמרי תרווייהו ש"מ שאמר מנה לפלוני בידי אמר תנו נותנין לא' אמר תנו אין נותנין ומסיק דר"ה איירי בשטר מקיום ורב ושמואל בדנקיט שטר שאינו מקיום אמר תנו קיימא לשטרא לא אמר תנו לא קיימא לשטרא פירוש דשמא שלא להשביע את בניו אמר כן ואי לא טענינן מזוייף ליתומים מ"מ יגבה דהא נקיט שטרא ואין לומר דטענינן פרוע דהא רב ושמואל א"ל מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו עכ"ד התוס' והקשה במהרש"א וז"ל ק"ק דלרב מכח הוכחה דלעיל דאל"כ לא שבקת חיי לכל בריה כמי יש להוכיח כן בפשיטות דטענינן ליתמי מזוייף דהא פרוע לא טענינן להו כיון דאבוהון לא הוי מצי למטען פרוע לרב דס"ל מודה בשטר שכתבו דאיך צריך לקיימו ויש ליישב קצת ודוק עכ"ל ונראה לתרץ קו' התוס' בעה"י דבאמת צ"ע על דברת התוס' שכתבו דע"כ תנינן מזוייף דאל"כ לא שבקית חיי' לכל בריה וצ"ע דהא נראה לומר דכיון דהתורה לא צריכה קיום דלא חשידא אינשא לזיוף למה ניחוש לזיוף וכן כתב הרב הש"ך בח"מ (סימן מ"ו) ע"ש ונראה לפרש כוונת התוס' דבאמת לזיוף שזייף ויתבע את חבירו בשטר מזוייף וודאי לא חיישינן אלא למ"ד דס"ל שעבודא דאורייתא א"כ מן התורה גובה מלוה ע"פ בין מן היתומים בין מהלקוחות וחז"ל תיקנו משום פסידה דלקוחות דמלוה ע"פ אינו גובה לא מהיורשים ולא מהלקוחות משום דלית לי' קלא אלא בשטר דוקא דא"ל קלא וא"כ יש חשש שמא באמת מגיע לו מלוה ע"פ ומן התורה הי' גובה אלא דחז"ל תיקנו שלא יגבה ויעשה ערמה לעשות ממלוה ע"פ מלוה על שטר וכוונת התוס' מ"ש לא שבקית חל"ב משום שלא תתקיים תקנת חז"ל שתיקנו שלא יגבה ממלוה ע"פ וזה ניחא למ"ד שעבודא דאורייתא דבאמת מן התורה משעבד לו הנכסים ויש לחשוש שמא עשה מלוה

ע"פ מלוה בשטר אבל לרב ושמואל שסוברים בסוף ג"פ במלוה ע"פ אינו גובה לא מן היורשים ולא מהלקוחות דשעבוד לאו דאורייתא ולכן לא חיישינן לזוייף שזייף ויתבע מה שאין משעבד לו מן התורה:

כן נראה נכון בס"ד:

כי יקום עד חמס באיש לענות בו סרה נראה לרמז בע"ה דקרא מרמז לעתיד שישפוט הקב"ה להיצר הרע הבוער בקרב איש עד חמס אות ח' חטא ושארי האותיות מחמס ידועים שמשם יניקתו באיש ישראל לענות בו סרה שמעיד על ישראל שסרו מן הדרך דרכי התורה והמצות ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' איש ישראל ואיש און כו' לפני הכהנים והשופטים ב"ד שלמעלה ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד שהיא בעצמו פיתה להאדם בדברו פיתה של שקר ענה באחיו למעלה ועשיתם כו' כמבואר בש"ס סוף מ' סוכה ובערת הרע מקרבך שלא יהיה אז רע בעולם ויש רמז בקרא "שני "האנשים אשר" "להם ר"ת שיר השירים אשר לשלמה כמ"ש בת"ז כמה פעמים כדין יתער תיקון עשיראה שה"ש בעלמא ויתיחד הקב"ה עם שכינת עוזו עם ישראל עם קרובו ואת רוח הטומאה יעביר מן הארץ ומחה ה' דמעה מכל פנים יהי רצון שיהי' בב"א:

כאשר זמם לעשות לאחיו ודרשו חז"ל ולא כאשר עשה וכתב הרמב"ן ז"ל בטעם הדבר דהרגו אין נהרגין דכיון שנהרג ע"פ ב"ד מסתמא הב"ד כדין עשו עכ"ל ובמזרחי השיג עליו דא"כ אמאי אינו נותן טעם בכל הני דאין עונשין מן הדין. ונרא' ליישב בע"ה דכאן שאני משארי אין עונשין מן הדין מק"ו דהכא משעת שהעידו נתחייבו וכי בשביל שיעשה עוד גמר דין על ידם נפטרו וזה פשוט ולכן צריכין ליתן טעם ובגור ארי' השיג על הרמב"ן וכתב דאין נראה טעם זה דאין לדיין אלא מה שעיניו רואות והקולר תלי' בצוואר העדים ואין נראה לומר דמסתמא הרגו כדין עכ"ל וע"ש שלא כתבתי לשונו ממש והנה בדרך פשוט נראה דברי הרמב"ן ז"ל יותר נכונים בטעמו דאלהים נצב בעדת אל ולא יהי' יוצא מכשול כזה ע"י ב"ד. ונרא' בע"ה עוד לעשות מטעמים דהרמב"ם ז"ל כתב דאין הזמה אלא אם המעשה דאפשרי להיות שנעשה והמזימים אומרים שהעדים הי' עמהם ולא ראו המעשה אבל אם המעשה נתבטל ע"י המזימים הוי הכחשה וע"ש. והנה העדים המזימים אומרים עמנו הייתם והמעשה יכול להיות אמת שנעשה והנה לכאורה הי"ל להם להזוממין שניזומו לומר שרצו לחייב לאיש שנתחייב באמת ועל גברא קטילו העידו ובאמת אין זה טענה דהא עתה עדיין לא באו עדים אחרים שיעידו עליו ואם איתא שהרג את הנפש בפני עדים הי' באין לחייבו ואין לאקימו הניזומים בחזקת כשרות ולומר דשמעו קול מבורר שהרג ולכן העידו במוקמינן להאיש על חזקת

כשרות וחזקת חי מסייע לו והרי אין עדים שיעידו עליו אבל אם כבר נהרג שפיר יש להעדים להתנצל ולומר שהמעשה אמת ולבברא קטילא בעי למקטל וחזקת חי אין לו כיון שנהרג ע"פ ב"ד איתרע קצת ג"כ חזקת כשרותו שלא יאונה לצדיקים הב"ד כל און ומכשול ויש לתרץ העדים ששמעו קול מבורר שהרג הנפש ולכן העידו ועדים אין באין עתה מפני ששמעו שכבר נהרג ואין תועלת בעדותן ושפיר כתב הרמב"ן בע"י שמסתמא לא אירע להב"ד שום מכשול איתרע חזקת כשרות וחזקת חי איתרע שכבר נהרג ולכן אין לחייב שוב להעדים ואמרינן שמסתמא המעשה אמת ולגברא קטילא בעי למקטל כ"נ לומר טעם הדין ולתרץ קצת דברי הרמב"ן ז"ל בע"ה:

איתא בח"מ (ס' ל"א) הביא הרב הש"ך חכמי ברוסק שנסתפקו במאי דקיי"ל שני כיתי עדים המכחישים זא"ז:

זו באה בפ"ע ומעידה אבל לא אחד מכת זו ונסתפקו איך הדין בשני עדים המכחישים זא"ז או מוכחש מאחד דינו כמוכחש משנים ונימא דפסולין להעיד ביחד בעדות אחרת ומסיים הרב הש"ך וע' תוס' במס' ר"ה (דף כ"ד) דאיתא שם אחד אומר ג' וא' אומר ה' עדותן בטילה אבל מצטרפין לעדות אחרת עכ"ל הש"ס וכתבו התוס' וז"ל למ"ד בשני כיתי עדים המכחישות זא"ז זו באה בפ"ע ומעידה וכו' ניחא דמצטרפין לגבות ממון אבל למ"ד בהדי סהדי שיקרא למה לו היאך מצטרפין לשום עדות עכ"ל משמע דדעת התוס' דמוכחש מא' הוי כמוכחש משנים ומקשים העולם וכן בפ"ו הביא קושיא זו אמאי הביא ראי' מהתוס' הא כן מבואר בש"ס מס' שבועות דפריך שם על רב חסדא דאמר בהדי סהדי שקרא ל"ל מהא א' אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן בטילה ומצטרפין לעדות אחרת מאי לאו לעדות ממון עכ"ל וע"ש בפירוש רש"י ז"ל ומדפריך מהא לרב חסדא משמע דמוכחש מא' הוי כמוכחש משנים ונרא' לתרץ בע"ה בהקדם לדקדק לפי מה שפרש"י דפרכת הש"ס לרב חסדא דס"ל בהדי סהדי שיקרא ל"ל ומפרש מאי דאיתא בש"ס ומצטרפין לעדות אחרת כל אחד מהם כשר להעיד עם אחר כו'. ולכאורה יקשה די"ל ומצטרפין היינו שני עדים אלו ביחד ותקשה לרב הונא ג"כ דס"ל זו באה בפ"ע ומעידה. וע"כ צ"ל דמה דנפרש רש"י ומצטרפין עם אחר ומפרש פרכת הש"ס לרב חסדא דוקא צ"ל דמוכיח מלשון ומצטרפין ומשמע צירוף חדש עם אחר דאי ס"ד דקאי על הני תרי סהדי ה"ל למימר וכשירים לעדות אחרות ומדקאמר מצטרפין משמע צירוף חדש עם אחר וקאמר שפיר מאי לאו עדות ממון דע"כ צ"ל לפי הס"ד דקאי על עדות ממון לכן צריך צירוף חדש עם אחר דאי תימא דקאי על עדות החודש דמ"ש דאם כשרים להעיד כשרים אפילו לממון ואם פסול אפילו לחודש פסול ומתורץ לפי מ"ש דלכאורה קשה

מאי פריך לרב חסדא דלמא יש לחלק דכאן מיירי דמוכחש מאחד ואינו דומה לדרב חסדא דמוכחש משניהם ולמ"ש מדויק בש"ס מדקאמר מצטרפין משמע צירוף חדש דוקא עם אחר ואי ס"ד דמוכחש מא' אינו דומה למוכחש משנים א"כ ה"ל למימר וכשרים לעדות אחרת דמשמע אפילו ביחד דכל אחד לא הוכחש רק מא' ומלשון מצטרפין מדייק בש"ס דמוכחש מא' הוי שפיר הכחשה לענין שאינו יכולין להעיד ביחד וזה בא בפ"ע ומעיד עם אחר וש"מ כרב הונא ופריך לרב חסדא ונמצא לפי דס"ד דקאי על עדות אחרת שפיר מוכיח מלשון מצטרפין דמשמע צירוף ולא קאמר וכשרים לעדות אחרת דמשמע דכשרים ביחד מזה נשמע דמוכחש מא' הוי כמוכחש משנים אבל לפי המסקנא דמתרץ בש"ס דקאי על עדות החודש זה ושייך שפיר לשון מצטרפין דהוי צירוף חדש עם אחר שיאמר כמותו דלהוי תרי וחד וכו' י"ל להמסקנא דשפיר יש לחלק דעד כאן לא פליגו ר"ה ור"ח במוכחשים משנים אבל מוכחש מא' לא הוי הכחשת כלל ואין ראי' כלל מש"ס זו לפי המסקנא לכן כתב הש"ך ז"ל וע' בתוס' דמהתוס' נראה דתפסו כן לעיקר. גם לפי המסקנא לדמות מוכחש מא' למוכחשים משנים ודו"ק כי נכון בע"ה:

כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך כוחות הטומאה כמ"ש בזהר על סוס ורוכבו רמה בים כי ד' אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים בכל עת מעלה אותנו ויפול רוכבו אחור:

ודברו השוטרים אל העם. ונראה בעה"י דהתורה חשבה מלמעלה למטה מי האיש ארבעה דברים נגד ארבעה אותיות הוי' ב"ה וב"ש הרומזים נגד ארבעה עולמות בית חדש. נגד י' עולם אצילות דהקדושה נקרא בית רשות היחיד בית חדש עולה כמנין שבת וכ"ב אותיות התורה אשר בנה כו' ולא חנכו להיותו נכלל בעולם הזה עולם אצילות עוד יש חשש שמא לא יזכה ועדיין ישלטו זרים במעשיו איש אחר מס"א והבן. ומי האיש אשר נטע כרם כו' נגד ה' ראשונה עולם הבינה שמקננת בבריאה ושמה יין המשומר והאיש נטע כרם לתקן ח"א ולא חיללו עדיין ולא תיקן בשלימות פן וכו' ואיש אחר כמ"ש לעיל:

ומי האיש אשר ארש אשה רומז נגד ו' בחינת חתן ועדיין לא לקחה דבבחינה זו בחינת חתן תלי' לקדש הכלה:

ולא לקחה. עדיין לא תיקון בשלימות וכמ"ש לעיל. ומי האיש הירא כמ"ש רז"ל הירא מעבירות שבידו שעדיין לא נכנס בשער הראשון בה' אחרונה מ"מ יראה:

עוד י"ל דהתורה מלמדינו אורחות חיים דיש מדבר ארץ לא זרועה ושדה ובחינת בית כמאמר חז"ל לא כאברהם שקראה הר ולא כיצחק שקראה שדה אלא כיעקב שקראה

בית די"ל דאמרו בת היתה לאברהם אבינו דמ"מ נקראת בת וצריכין להמשיך אליה אור החכמה שמן העליון כדאיתא בזהר על הכתוב ה' בחכמה יסד ארץ באבא יסד ברתא ואחרי אשר נמשך אליה אות יו"ד חכמה נקראת בית דמתחילה נקראת בת פלוני ואח"כ נקראת בית כמו שאמר ר' יוסי שקרא לאשתו ביתו והבן. ואחרי אשר בנה בית חדש מ"מ בסוד ויבן את הצלע שנבנית ונעשים קומה שלימה והמליך אליה אור החכמה הוכן מזונותיה נטע כרם שנטע כרם ד' צבאות בית ישראל וכרם עולה מספר יוד הויות ורומז ג"כ לבינה יין המשומר וגם שישראל נמשלו לגפן שאינו מקבל הרכבה ממין אחר והאימא מקשטת לברתא בקישוטאה כמו שאיתא בזה"ק. ואח"כ ארש אשה יראת ד' מקדשה ואח"כ מי האיש הירא היינו כמו שאמרו חז"ל במס' מנחות שדיבר והפסיק בין תפלה של יד לשל ראש שלא יחדם יחד להחתן והכלה דאע"ג שעשה כל המעשים האלו שהמשיך אור החכמה ואור הבינה שקיסטה וגרם במעשיו שקידשה החתן עוד צריך לזווגם וליחדם ביחוד אחד והבן ת"ל ולפי דייקינן דשני אופנים עולין בקנה אחד ת"ל:

עוד נראה להוסיף קצת בע"ה מי האיש אשר בנה ב"ח ולא חנכו דבאמת איש הנבון הכל יעשה בדעת ובמועצות לתורה ולתעודה לפולחנא דקב"ה כמ"ש בזהר פ' תזריע ועתה שהתחיל במצוה ולא גמרה יוכל להיות ח"ו שיהי' קיטרוג ולכן חששה התורה פן וכו' דבאמת בסוף ויספו השוטרים וכו' מי האיש הירא ורך הלבב ילך ודרשו חז"ל מעבירות שבידו ובאמת אמרו חז"ל אפילו על עבירה קלה חוזר עליה מעורכי המלחמה אפילו אם הפסיק בין ישתבח ליוצר רמז בכתוב "הירא "ורך "הלבב "ילך ר"ת שם הוי' מהופך לרמז שמורה על דינים שמתערים עליו ומתחילה דברה התורה מצדיקים גמורים וא"כ יפלא אמאי חששה התורה שמא לא יחזור מן המלחמה ולכן נראה כמ"ש בע"ה שצדיק גמור עושה הכל למען כבודו יתברך והמתחיל במצוה אומרים לו גמור כ"נ בעה"י.

והיה העיר הקרובה אל החלל. איתא בגמרא בבא בתרא (דף כ"ג) אמר רבי חנינא רוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואע"ג דרובא דאורייתא וקורבא דאורייתא אפילו הכי רובא עדיף מתיב ר' זירא והי' העיר הקרובה אל החלל ואע"ג דאיכא אחריתא דנפישא מינה ומשני בדליכא וליזול בתר רובא דעלמא ביושבת בין ההרים (שאין דרך רוצחים לבא ממקומות אחרים לכאן רש"י) ונראה לפרש בע"ה ע"פ מה דאיתא בש"ע יו"ד סי' [קכ"ט סי"א] וז"ל גנבים שנכנסו למרתף ופתחו חבית יין אם רוב גברי העיר עכו"ם אסור ואם רובן ישראל מותר ואם רובן ישמעאלים אסור בשתיה ומותר בהנאה ואם יש ליהודים שכונה לבדם שאין דרך העכו"ם מפסיקתה הולכים אחר רוב בני השכונה אע"פ שרוב

בני העיר עכו"ם ג"כ וכתב הרב הש"ך (בס"ק כ"ז) וז"ל אע"ג דרוב וקרוב הולכים אחר הרוב אפילו בקורבה דמוכח כדלקמן סעיף י"ז שאני הכא כיון שנמצא בתוך השכונה גופה פרישה וכ"כ הרשב"א עכ"ד. וכך יתפרש הכא כיון שנמצא בתוך הקרוב לא אמרינן נלך בתר רובא דעלמא. והנה הכ"מ בהלכות רוצח [בפ"ט פ"ז] מתמה על מה שהשמיט הרמב"ם ולא כתב ויושבת בין ההרים. ונרא' ליישב בע"ה דצריכין לשים לב על פירכת הגמרא על מה דפריך וליזול בתר רובא דעלמא דאטו משום דיש חשש לרובא דעלמא נפטר מעגלה ערופה. ונראה דפירכת הגמרא וליזול בתר רובא כו' בדרך הזה דכיון דיש לחוש לרובא דעלמא גם בן וספיקא דאורייתא לחומרא וא"כ צריכין כפרה על כולה עלמא וא"כ הערים הקרובים שהם ג"כ בכלל רובא דעלמא הם מחייבים להביא ע"ע ולזכות לכולא עלמא שיתכפרו כל העולם. ומשני ביושבת בין ההרים כמ"ש דהוי כנמצא בתוך השכונה והנה הרמב"ם פוסק דספיקא דאורייתא מן התורה לקולא א"כ לא שייך פירכת הגמרא דמשום ספיקא פטורים מעגלה ערופה דספיקא דאורייתא מן התורה לקולא. והעיר הקרובה שנתחייב הן מצד קורבה הן מצד רובא דעלמא ונתחייבה להביא ע"ע וכ"ע פטורה:

ועתה אסביר ונפרש לשון הגמרא דאיתא בשו"ת מהרי"ט דפלוגתת הרמב"ם והרשב"א דפליגי אי ספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא או לקולא תלי' בפלוגתא אי בעינן באשם תלוי חתיכה משאר חתיכות לדברי האומר דלא בעינן חתיכה משתי חתיכות אלא אם אכל חתיכה אחת ספק חלב ספק שומן נתחייב להביא אשם תלוי ס"ל להאי תנא דספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא. אבל למ"ד דס"ל דבעינן חתיכה משתי חתיכות באתחזק איסורא ס"ל דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא. והנה בחידושי הארכתי ת"ל והבאתי דברי הר"ן רפ"ק דקדושין שתרגיש בזה והשתא ניחא דהגמרא למ"ד דס"ל דלא בעינן חתיכה מש תי חתיכות וס"ל דספיקא דאורייתא לחומרא וכן כתב הרב הש"ך כמה פעמים (בסי' מ"ב בח"מ ובס' פ"ב) דדרך הש"ס ליפרוך אפילו למ"ד דלא קיי"ל כוותיה אבל הרמב"ם פוסק דבעינן חתיכה משאר חתיכות וספיקא דאורייתא מן התורה לקולא ולא קשה כלל פירכת הגמרא וניזול בתר רובא בעלמא ולא נצרוך לאוקמא ביושבת בין ההרים לכן השמיט הרמב"ם ולא כתב מה דמשני בגמרא ביושבות בין ההרים כ"נ נכון בעה"ז:

וכל זקני כו' "הקרובים "אל "החלל "ירחצו ר"ת אהי' לרמז לתשובה אימא מילאת שנמצא בגבולם ולא הגינו עלי' כמו שאיתא על הכהן גדול שהי' לו להתפלל על דורו ועתה העת שיבקשו רחמים על ישראל לתקן חטא קין תחילה להורגם כפר לעמך ישראל ועתה

תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה' ואזי תזכה לבער הדם הנקי מקרבך ועוד שמרמז לתקן חטא קין נקי אותיות קין כי תעשה הישר בעיני ד' בתורה ומצות וע"י זה נתקן חטא קין בב"א:

פרשת כי תצא

כי תצא למלחמה כו' ונראה לפרש סיום פרשה הקודמת ואתה תבער הדם הנקי מקרבך ונראה דבאמת כוונת תורתינו הקדושה אם נמצא חלל וצריכין לתקן מראש שורש ח"א וקין שמשם נמצא שורש הרע ומזהירה התורה ואתה תבער הדם הנקי היינו ח"ק שחטא בהבל ובמה תתקן כי תעשה הישר בעיני ה' ומרמז במה שכתב בעיני ה' כי יש דרך ישר לפני האיש ואחריתה מרה כלענה ויש לדרוש כתיב גם בעיני המדמים שגם המה לומדי תורה ועושים מצות דבאמת עיקר לימוד תורתינו הקדושה היא כבודו ית' שיתקלס לעילא לעשות קישוטין לעילא ובשמחה והשכל ויראת ה' לא למען כוונה אחרת ח"ו וע"ז רומז הישר בעיני ה' ועוד רומז בעיני ה' דצריך האדם השלם לקיים שויתי ה' וכו' כאלו ה' עומד לנגדו ורואה במעשיו ועל כל פרט ופרט יהי' מדמה בעיניו כאילו עושה בעיני ה' ולא יטה ימין ושמאל ולזה בסמך כי תצא למלחמה דהירא והרך לבב אמרו חז"ל מעבירה שבידו ומרמז באן אם רוצה לצאת למלחמה צריך מקודם להתבונן בפרטי מעשיו את עושה הישר בעיני ה' ואם תיקון ח"א וקין ובזכות זה ונתנו ה' אלהיך בידך עוד נראה למ"ש דעיקר לבער הדם הנקי ח"ק באחיו הבל ומזה נתהוה כוחות היצה"ר והנה בנמצא אנשים שזוכים לילך בדרך הישר בתורה ועבודת ה' שלא נלכד כלל ברשת היצה"ר המה עומדים לפני ה' לשרת בקודש ומהם בני אדם שנלכדו ר"ל וצריכין לעשות מלחמה בתחבולה ובאמת רבים הם אויבים הקמים לנגדו למנוע לילך בדרכי ה' והתו' משיבה אמריה להיות האיש המשכיל מתבונן לתקן הרע בשורשו ויזכה ונתנו היא היצה"ר לשון יחיד שקאי על הידיעה שעולה ומסטין וכו' עוד נראה בע"ה ע"פ מה שבארתי במס' ברכות דוד המלך ע"ה היה קם בחצות לילה כשהאיר השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו ואמרו עמך ישראל צריכין לפרנסה ואמר להם צאו ואתפרנסו זה מזה ואמרו לו אין הקומץ משביע את הארי' ואין הבור נתמלא מחוליתו אמר להם פשטו ידכם בגדוד מיד כו' והקשו התוס' על הא דאין הבור נתמלא כו' בשלמא אם היה מצוה לקבל מן העניים וליתן לעניים שפיר ודוד הי' מצוה ליקח מן העשירים וליתן להעניים א"כ אינו דומה לאין הבור כו' ועוד דקדקתי דמתחלה אמרו אין הקומץ משביע את הארי' והפליגו לומר שכ"כ נחסר פרנסתם שדימו כמו שאין הקומץ משביע את הארי' שהוא

דבר מיעוט נגד האר"י ואח"כ אמרו שאין הבור נתמלא דמשמע אם רוצים למלאותו עם עפרו אשר נלקח וחפרו ממנו דמשמע שדבר מיעוט יחסר והארכתי בע"ה במקום אחר לפרש ע"פ הקדמת אמיתות וכאן אקצר וארשים בשביל מה שנתחדש בה כמו שאיתא בכתבי קודש דלפעמים עבירות דוחים להמצות שלא יגיעו להאדם ובין כך נותנים אותו לאיזה צדיק ואם מכשיר מעשיו בתשובה שלימה אזי אם הצדיק שמח בחלקו מחזיר לו כמ"ש במ"ר ישמח משה במתנת חלקו שנטל להכתרים שניטלו מישראל שזכו בשביל שהקדימו נעשה לנשמע ומשה החזיר לישראל בשבת כו' והנה אם אינו בנמצא צדיק שיקבל חלקו וגם לפעמים שגורמים התגברות החיצונים שיונקים מהקדושה ולזה צריכין תשובה מאהבה למסור נפשו על קדושת שמו יתברך וזוכה שזדונות נעשים כזכיות היינו שמוציא בלעם מפיהם ומכניעם שגם הניצוץ שהי' להם מוציא מהם ונחשב לו לזכות (ובפ' בא הארכתי שם) ועתה כבא לבאר בע"ה דדוד הי' קם בחצות לילה בכדי לתקן מ"מ כמ"ש בזהר ולכן זכה להמלוכה ואיתא בזהר כשהקב"ה מאיר לישראל מאיר להם מעט מעט בכדי שיוכלו לסבול מי זאת הנשקפה כונו שחר ולבתר יפה ולבתר ברה כחמה כו' יע"ש כשהאיר השחר מסתמא לא בכל יום ויום באו אליו ונראה דחכמי ישראל הרגישו שיעשה תיקון למעלה והקב"ה חפץ בעם קרובו ולכן באו לדוד בעיקר נעשה ע"י ובכדי לחזור אחר השפע שלקח הצדיק צריכין לרדוף אחריו כמו שאכתוב בע"ה וא"ל דוד למה תיכף הלכתם אלי צאו והתפרנסו זה מזה החכמים והטובים שבהם שקרובים להם במעלה המה יחזרו זל"ז כי צריכין לילך בהדרגה מתחלה זמ"ז ואח"כ תביאו להצדיק הדור ואמרו לו אין הקומץ משביע את האר' השפע אשר הצדיקים והחכמים שבהם יחזירו וצריכין אנו אליך מקור החכמה ועוד אמרו אין הבור נתמלא מחוליתו אם יחזור כל השפע שמופקד אצלו הצדיקים אעפ"כ דומה לאין הבור נתמלא מחוליתו והשיב להם פשטו ידיכם בגדוד הכוונה כמ"ש ברמב"ם שמאריך והעתקתי במקום אחר ותוכן דבריו וידע שעל יחוד השם היא עושה מלחמה כו' כוונתם לקדש השם וכו' ונשמע דצריכין לימסור נפשם ממש על קידוש השם דהא צריכין ליקרוא לשלום ואם אינם רוצים להשלים הוה אויבי ה' וצריכין להכניעם בגודל מסירת נפשם להוציא בלעם מפיהם ולכוונה זו אמר דוד המלך עליו השלום שתעשו תשובה מאהבה במסירת נפש ותיזכו שזדונות יחשבו לזכות ועל פי זה נפרש תבער הדם ח"ק והעצה לזה: כי תצא אשר תצא למלחמה בגודל מסירת נפש ונתנו לשון יחיד שקאי על המסית ומקטרג ושבית שביו דבאמת הניצוץ הקדוש אשר בישראל עמו המה בעליו ע"ד ועשו לי מקדש שיעשו מקדש ומקום מוכן להשראת שכינת עוזו ושכנתי בתוכה ממש. אבל

הניצוץ אשר ינקו מהקדושה הוי כמו ששבו בשביה וע"י תשובה מאהבה יזכו ושבית שביו הניצוץ שלו וזדונות יחשבו לזכיות:

ונראה עוד לומר באופן אחר קצת דדוד הי' קם בחצי לילה חצות לילה השכיב' נקראת חצות לינה ואמר דוד שיקום מדה להכינה ולקשטה כמו שאמר דוד הע"ה לא אתן שנת לעיני וכו' עד אמצא מקום לה' שישרה שכינה עוזו בקרב עמו ואיתא בזהר דישראל מאיר מעט מעט מ"ד הכתוב מי זאת הנשקפה כו' וכשראו חכמי ישראל שהבינו ברוח קדשו שהתנוצצו קצת הקדושה והאיר השחר עת שמתיחדים העולמות העליונים והעת ליתן טרף לביתה וא"ל התפרנסו זמ"ז שיחזירו הצדיקים שבהם חלק שכר אחיהם וע"ז אמרו חכמי ישראל תשובתם כמו שפרשתי למעלה. ונראה עוד לומר דראיתי בספר פנים יפות על התור' מהגאון מוה' פנחס ז"ל דבר נפלא שאמר אין הקומץ היינו הקומץ מן המנחה משביע את הארי המלאך בדמות ארי' שאוכל קרבנות על גבי מזבח יע"ש. ובדרך זה נרא' ג"כ לתרץ בע"ה דאין הקומץ משביע את הארי' קאי דאנחנו צריכין להעלות איתערותא דלתתא לעורר למעלה ולזה שאין האיתערותא אפילו מן הצדיקים שבדור גדול ודומה לקומץ שלא יוכל להשביע את הארי' דלעילא וממילא לתתא אין הבור נתמלא מחוליתו ולכן נתן בלבם עצה לחדש עבודתה תמה במסירת נפשם במלחמה תשובה מאהבה כמו שבארתי שם והבאתי דברי הרמב"ם ז"ל שכתב שימסור נפשו וידע שמלחמת ד' לוחם לקדש שמו והוא ייחד הבורא יתברך שמו וע"י זה יזכו לרב טוב הצפון:

וראית בשביה כבר האריכו בזה הקדושים באלשיך ובאוה"ח בדברים אמיתים ונכונים ואוסיף נופך מה שחנני הש"י דבאמת צדקת העושה מלחמה אין להעריך ולשער שמוסרים נפשם על קש"י ומסתמא לא יאונה לצדיק כל און וכשחושק אליה מסתמא חושק לניצוץ הקודש שבה ודבר זה לא התירה התור' אלא ללוחמי מלחמת ד' ונצחו הוכיח סופם טל תחילתם שלחמו בכל לבבם ובכל נפשם על קה"ש להם ניתן כח הבחנה למאוס ברע ולבחור בטוב אבל לאחר שחזרו מעורכי המלחמה צריכין לעשות פעולה למרק שורש הרע שנדבק בה מאה שורש הרע מאביה ואמה.

כי תצא למלחמה תצא לשון יחיד על אויביך לשון רבים ונתנו ה' היא ג"כ לשון יחיד ונראה לפרש בע"ה ע"ד שפרשתי למעלה אגרת הש"ס ג' ברכות כשהאיר השחר אצלו כו' וכתבתי ת"ל שדוד המע"ה יגע להקים קומות השכינה ולתקן ח"א כי היא חי השבעים שנה שהניח לו אדם הראשון משנותיו שהי' לו לאדם לחיות אלף שנים לתקן א' אלופו של עולם וגמר התיקון הי' ע"י דוד המלך ע"ה שהאבות העולם התחילו לתקן ואברהם הי' מדתו מדת חסד ליגמול חסד עם כל באי עולם ולחמו נתן לרעבים להחיותם היפך

אדם שגרם מיתה לכל העולם והיא החיה אותם והכניסם תחת צל השכינ' ונטע אצל אילן החיים ויצחק בנו נעקד לתקן ח"ק ויעקב הי' בחי' הבל רועה צאן ועליו אמרו חז"ל שופריה דיעקב הי' מעין שופריה דאדם ושלשלתן נקראו אבות העולם שלשה רגלי המרכב' ודוד זכה לרגל רביעי וקם בחצי הלילה ואיתא בזהר לפרש חצות לינה אקום דמ"מ נקרא חצות לילה ע"ש מי זאת הנשקפה כמו שחר כו', וכתבתי למעל' שע"י מלחמות הרשות שמתחיל' קראו לשלום ובאם לא רבו מצוה הי' להכניע אויבי ה' כמ"ש הרמב"ם בפ"ז הט"ו מהלכות מלחמה] שהבאתי כמה פעמים ולכוונה זו אמר דה"מ ע"ה לכו פשטו ידיכם בגדוד ללחום מלחמות ד' לקדש ש"ש במסירת נפשם וזה נחשב לתשובה מאהב' להוציא בלעם מפיהם ממה שיש בידם מח"א ומשבירת הכלים וזדונות יחשבו כזכיות. והנה בזה תבחין אם יקראו ישראל לשלום ולא ירצו ובזה תגלה רעתה מהם אויבי ד' ומצוה לרדפם ולהכניעם ולזה צריך שהיוצאין למלחמ' שיהי' צדיקים גמורים כמו שדרשו חז"ל הירא מעבירות שבידו ואמרו חז"ל שעל עביר' קלה חוזר מעורכי המלחמ' וצריך שיהי' ביניהם שלום ואהב' ואחוה ואחדות דאם לא יהי' שלום ביניהם איך נקראו לשלום. ורמז הכתוב כי תצא כולם בלב אחד ובעצה אחת עצת ד' ששואלין באו"ת לשון יחיד כאיש אחד על אויביך לשון רבים שרבים הם). ונראה בע"ה דכתיב יפקוד ד' על צבא מרום במרום ועל מלאכי אדמה באדמה דמתחילה מפיל הקב"ה להשר דלעילא ובאמת כח האומה הוא מהשר שלה וכח התגברות השר מהאומה הרשעה היא מכח חטא התחתונים זוהמת הנחש הקדמוני וזה כוונת הכתוב ונתנו בידיך לשון יחיד על המלאך השר מהאומה ועל היצר הרע להכניעם ותזכה לתשוב' מאהב' ושבית שבי'. היינו הניצוץ הקדוש שהי' לו מכבר ואצל הנחש נחשב הניצוץ לשביה והנה באור החיים מבאר יתר הפרשה אך מה שכתוב באופן השני ואם לא חפצתה בה ומשמעות הכתוב שמותר לעשות כן ולא יתכן לפרש כן לפי פירושו של האוה"ח. ונרא' בע"ה לפרש ולקחת לך לאשה שש"י מסירת נפשו לקדש שמו ברבים יזכה וראית בשביה אשת יפת תאר היינו השכינ' הקדוש' ולקחת לך לאשה שתזכה לבא למדיגת מ"ר ע"ה שתהי' איש אלהים בעלה דמטרוניתא כמו שזכ' בן עזאי שאמר נפשו חשק' בתור' בזווגא עילאי ולא רצה בזיווג התחתון כלל. וע"ז אמר' התור' ועשת' את צפרני' לשון תיקון כמו דסבירא לי' לחד תנא. והסיר' את שמלת שבי' מעלי' היינו לבושין אוכמין לבוש שק שלבש' בגלות' ועתה תתלבש מלכות לבושין ממשבצות זהב לבוש' שש וארגמן לבוש' לפום שעתא ושעתא ולעשו' לה קשוטין כאין ברזין דאורייי' אור תורה ונר מצוה ובכתה את אביה ואמה שתבכ' עמהם עם או"א מגודל חיבת הקודש יבכו מתוך שמחה שראה

הבת החביב' ומספרת גודל הצער והתלא' אשר מצאת' בימי עניה ומרודי' וגלות' בין העמים ירח ימים להעלות הירח שנמשל אליה שחסר עתה ומתחדשת והי' אם לא חפצת' בה שתירצ' אחר מלחמות מצו' לקחת הזיווג התחתון וע' בזהר מ"ש בענין ימי נידות' ובעת שהולך לדרך וזווגא עילא' אישתכחית עמו. ובבואו לביתו וחוזר לזיווג התחתון זווגא עילא' אוריקת עליו ברכאן ע"ש ומזהיר' התור' ושלחת' לנפש' לשון שלח תשלח את האם שאימא עילאה תשלח לנפש' מקור' ושורש' ומכור לא תמכרנ' בכסף בכסופין דהאי עלמא שעש' המצו' בקדוש' וטהר' תחת אשר עניתה שהית' עמך הזווגא עילא' בצר לך ואיזדווגת עמך באורחא במלחמת מצוה והבן כי הדברים עמוקים ורחבים מני ים:

ונראה לפרש עוד כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' והנראה בע"ה דכבר הבאתי לשון הרמב"ם על הלוחמי מלחמה שימסרו נפשם על קדושת שי"ת וזוכים לטובת הרבה וישים האדם אל לבו דכל הקמים עליהם אינם רוצים להשלים עמם היא מפני שהם מפאת שורש הרע ולכן צריכין לחשוב תחבולה מהיכן מגיע שורש הרע הכל היא נועה"ד טוב ורע שורש הנחש ומשם שורש היצה"ר הבוער בלב האדם להחטיאו וכמו שאמר החכם להמלך אחר שכבש כל העולם כולו שבתם מן המלחמה קטנה הכינו למלחמה גדולת אשר בלב האדם ואם מקבל האדם בלב שלם לשוב בתשוב' שלימ' ומכניעו בשורשו ואזי ממילא נופלים לפניו כל האויבים הרבים הקמים עליו וזה ונתנו ה' אלהיך בידך שהשם בעצמו ימסור בידך כמו שאמרו חז"ל אילמלא עוזרו לא יכול לו:

ושבית שביו והנראה בע"ה לפרש עלית למרום שבית שבי דפרשתי המשנ' אמר אר"י בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשר עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש ופרשתי ת"ל דאיתא במס' חגיגה שנברא תהו ובהו יע"ש והקב"ה רצה בקיום העולם להיות מציאות העולם לברוא יש מאין ואיתא קב"ה איסתכיל באורייתא וברא עלמא שנבראת העולם עם האותיות התורה צירוף אותיות ד"ש עם תהו ובתו ונמצא אותיות שם הוי' שבת ואותיות הוי' עם שני ויו"ן שמורה על יעקב ויוסף והוא עה"ח וכן איתא בכוונת ציצית שעולה ל"ב ע"ש נגד ל"ב אלהי' דמ"ב מל"ב כתיבות החכמה ואמרו חז"ל דשני אלפים תהו ושני אלפים תורה ומשמע שע"י שאדם נתקלל וגם הארץ כו' ועד מעמד הנבחר שזכו לתור' שנקראת עה"ח הי' העולם תהו כמאמר חז"ל ה' דהששי אם תקבלו את התור' מוטב ובאם לאו אחזור עלמא לתהו ובהו והאדם השלם כאשר זוכה לחדש ונ"ב ממשיך לתהו ובהו אותיות י"ש ונעשה הוי' שבת ולכך זוכה להנחיל לאוהבי יש וזה מאמר הינוקא בזהר בראשית בהקדמה [דף ו' ע"א] ואתן לך אחסנתא דתרין אתוון יקירין מאילן דאיסתלקו דאינון אותיות י"ש יו"ד עילאה ושי"ן עילאה למהוי לך אוצרין

מליין מכולא וע"ש. ופרשתי הלשון לכל צדיק וצדיק דיש צדיק דלעילא בחינת יוסף וצדיק דלתתא בחינת בנימין וכל צדיק דצדיק זוכה לאותיות י"ש מדרגא דילי' דיש אתוון רברבין ואתוון זעירין דע"י הצדיקים זוכים שישתמשו שניהם בכ"א כמו קודם הקיטרוג וי"ש היא חצי כתר ובהצטרף שניהם יחד הוי כתר שלם בעשרה מאמרות נברא העולם ופריך הא תשעה הויין ומשני בראשית נמי מאמר היא הכוונה דעם צירוף בראשית גם אותיות אלו נברא כל העולם בכללות ז וע"י עשרה מאמרות נתגלה כל פרט ופרט ואיתא בזהר שנברא גם ב"ב סימן ברכה כמ"ש ת"ל במקום אחר דאותיות ברכה נרמז בראשי הפרשיות ב' מן בראשית ר' מן ראה כ' כי תצא ה' מן האזינו וכאשר נתקללו אדם וחוה והארץ נסתלקה ב' מן בראשית וגם אותיות י"ש נסתלקו והי' תהו ובהו וכאשר עלה משה למרום לקבל התורה החזיר אות ב' ואותיות י"ש להיות מן תהו ובהו הוי' שבת ולזה רמזו הכתוב עלית למרום שבית שהשיב שבי ממש אותיות שבי ב' מן בראשית שרומז למלכות ובינה שבינה תתאה ושכינה עילאה. אותיות שבי ברכה הוי' שבת. ובזה פרשתי להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא היינו דאותיות י"ש הם ר"ת ואוצרותיתם אמלא שיהי' הוי' שבת וכתוב בכנעני וישב ממנו שבי ונרמז בתורה ויהי "בקר "יום "שני. ונרמז וירא יעקב כי "יש "שבר "במצרים ר"ת שבי. ויוסף אמר בפתרון החלום "בעוד "שלשת "ימים כמ"ש במדרש ובזהר שראה יוסף שהחלום מבשר ליוסף על גדולת ישראל פתר לו לטוב וכן לשר האופים בהיפך נרמז ג"כ "בעוד "שלשת "ימים וכאשר זכו ישראל כתיב עלית למרום שבית שבי שאותיות שבי נטל משה בגורלו ואותי שבי רמז וישב ממנו שבי וזכו ישראל וישמע ה' "בקול "ישראל. נרמז ב' עם אותיות י"ש מן ישראל וזה נרמז שאמר בלעם לו י"ש חר"ב ביד"י ס"ת שבי שלא הי' כח בידו שרצה להגביר על ישראל בכח אותיות שבי וע"י שזוכים לאותיות שבי זוכים לעה"ח וא"ו שבשם ומבטיחה התור' ושבית שביו אותיות שבי עם וא"ו וסוד זה נרמז בר"ת ואלה "שמות "בני "ישראל ונרמז שהיא עיקר הגלות אותיות שבי ונרמז ג"כ פ' בא ויאמר משה כה אמר ד' כו' מבכור פרעה כו' עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים והנה יפלא דזה היא התראה ובמעשה כתיב ויהי בחצי הלילה כו' מבכור פרעה כו' עד בכור השבי ויפלא על שינה המעש' מהתראה. והנרא' בע"ה דעיקר הכוונה היתה לשבר הקליפה להוציא הקדוש' וזה אותיות שב"י והנה עת הגלות ושפחה כי תירש גבירתה והשפחה בישא ינקה מאת הקדוש' והנה בכור השפחה היינו שורש הקליפה מהשפחה בישא היונקת אחר הרחיים שתקנם ששוחקים מן להצדיקים ויבקו אחר הרחיים ואחר שבטלה הקליפ' משמיענו עד בכור השבי אותיות שבי ונרמז ג"כ אשר יישבו "במצרים "שלשים שנה וכו' למפרע

אותיות שבי ומבטיחה התור' כי תצא למלחמ' תזכה להכניע להשר תזכה ושבית שביו אותיות שבי הוי' שבת ברכה:

וראית בשביה אשת יפת תאר. דהשכינ' בהגלות ראה ירמי' הנביא אשה כו' שלא הי' לה בגדים ותכשיטין וכאשר תצא מהשבי' ותראה השכינ' יפת תאר אשה היינו אשה יראת ד' יפת היופי שלה תאר עם אותיות שבי נשלם הצירוף בראשית כמו שאמרו חז"ל בראשית נמי מאמר היא שכולל כל העשר' מאמרות ותכלית הבריא' היתה שיקבלו עליהם עול מלכותו ולקיים התור' עה"ח ואחרי שתכניע אויבי ד' תראה שהשכינ' אשה יראת ד' היתה עמך לתת אויביך בידיך ותשים כוונת תכלית הבריא' לצירוף אותיות בראשית ואותיות תאר רומזים דעשרת הדברות שמעו במעמד הנבחר ומצות פרו ורבו ומילה נצטוו קודם מ"ת דמצות גיד הנשה למ"ד דלא נצטוו עד מ"ת ונמצא עוד לתשלום תרי"ג מצות כמנין תאר:

ולקחת לך לאשה דאחרי שגרמת להכניע אויבי ד' במסירת נפשו כמ"ש בהרמב"ם דהוי קידש ד' וזכה במלחמ' לזווגא מילא' וזכה לראות להשכינ' להיות איש אלהי' כמו משה וזכה להיות צדיק מושל יראת אלהים וכמו שאמר בן עזאי נפשי חשקה בתור':

וגילחה את ראשה שהשערות רומזים לדינים ועתה שכבשו אויבי ד' חמתיק דיניה:

ועשתה את צפרניה כמ"ש למעל' לשון תיקון רומזים ג"כ לתוקף הדינים להמתיקן:

ועוד י"ל ועשתה את צפרניה דלבושים של או"ח איתא בזהר שהי' מצפרנים בכוונת הבדלה שעתה הם בהבדלה מהם לתקן לה הלבוש שהי' מקודם והמשכיל יבין:

ובכתה את אביה ואת אמה איתא בזהר וז"ל מלמד דאית לנשמתה אב ואם כמו דאית לגופא ובלא"ה י"ל דקאי על חכמה ובינה דנקראת אב ואם:

ירח ימים שתתחדש אורה כבראשונ' ותזכה לזווגא עילאה:

ובעלת שתהי' כבעל להיות צדיק מושל ביראת אלהים צדיק גוזר והקב"ה מקיים:

והי' אם לא חפצת בה שתרצה שלא להתפרש מעולם הזה להתדבק בזווגא עילאה:

ושלחת לנפשה לרצונה שתעשה רצונה בקיום התור' והמצות:

לא תמכרנה בכסף בכיסופין והנאות בעולם השפל:

תחת אשר עניתה. שהית' לך לעזר ולסעד בגלותה תראה עתה שע"י מעשים טובים שעם זיווג התחתון תהי' לשם ד' לעשות נחת רוח דזווגא עילאה לעילא והדברים עמוקין ועתיקין בע"ה ומ' בזהר בראשית שאיתא דבעת שהאדם בדרך ואזי זוגא עילאה איזדווגת בהדיה מכ"ש בשעה שלוחם מלחמות ד' ומוסר נפשו על קדושת שי"ת שזוכה לזה:

ונראה עוד לומר וראית בשביה אשת יפת תאר. ע"י מלחמות ה' במסירת נפש יזכה להוציא בלעם מפיהם נשמות העשוקות:
וחשקת בה ולקחת לך לאשה להיות לו לעזר ולסעד לעבודת הבורא ית"ש בסוד העיבור. והבאתה אל תוך ביתך זה גופך. והתור' נותנות עצה בלב נבון שאחרי שהוציא יקר מזולל לתקנה ולקשטה:
וגילחה את ראשה שערות מורים ורומזים לדינים ושם אחוזים החיצונים:
ועשתה את צפרניה לשון תיקון כמו לא עשה את שפמו ששם אחוזים ג"כ דרך הצפרנים יונקים החיצונים:
והסירה את שמלת שבי' מעלי' בגדים הצואים להלביש אותה מחלצות בקישוטין נאין ומסודרים וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה. ונרא' בע"ה דרך משל להלביש הענין אם בת מלך אשר אביה ואמה הי' משתעשעין בה וזה הי' כל חמדת לבבם. ונאבדה והיתה בשבי' לעם אחר ואביה ואמה הי' עצבים ומתאנחים על פרידתה מעמם. ויהי כאשר פדה אותה מצרה ואנחה מרוב שמחתם וגודל השתקוקתם אליה בבואה אל אביה ואמה בוכה מגודל השמח' וכן אביה ואמה בוכים עמה וזה כוונת הכתוב ובכתה את אביה ואת אמה עמהם בוכה מרוב שמחה בזכר' את צערה וצערם וכן הם בוכים בזכרם את פרידתה מאתם בצער ויגון ירח ימים כי כל חשבון החדשים הכל ללבנה מקור הנשמות והנשמו' מתחדשי' בחידושה ואחר שתשתשע באביה ואמה ותשב אליה נפשה והתחדש כימי נעוריה ואח"כ תבא אלי' לדבר אל לבה ובעלתה שתזכה להיות בחינת משה בעלה דמטרוניתא והיתה לך לאשה בסוד העיבור והי' אם לא חפצת בה להיות לך בה לקוחין ושלחתה לנפשה והתור' זהירה ומכר לא תמכרנה לס"א ח"ו בכסף בכסופין דהאי עלמא תבקש רחמים שתזכה לבוא למקומה לבא לשלום לבית המלך פנימה לא תתעמר בה תחת אשר עניתה שחשבת שתזכה בה ועכבתה אותה אצלך ולא זכית בה להיותה לך עזר וסעד לעבודה תמה ועכ"פ לשלחה בעודה בכבודה למקום מנוחתה.
ובל יפלא בעיני הקורא שימצא כמה דברים אשר נכתבו שני פעמים בשני מאמרים או בשלשה כי לא יכולתי להשמיטם ממקומם מפני הצורך להמשיך הענין וג"כ לא רציתי להשמיט כל הענין מפני הדברים החדשים ולכן הנחתי להדפיסם כמו שנכתבו וכן בכל מקום שתמצא בספר הזה שני דברים כפולים תמצא בכל פעם דברים מחודשים בע"ה:
כי מהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה כו' יש לדייק בכוונת הכתוב האחת בה' הידועה. והי' הבן הבכור בדרך וודאית וכן מדייק באוה"ח והנרא' בע"ה להתבונן בפנימיות התור' הקדוש' דהתור' הקדוש' מרמזה לנו דבר גדול. כי תהיין לאיש

זה הקב"ה שכתוב בו ד' איש וכו' זה ז"א ולשון כי יתפרש אשר שתי נשים היינו שיש לז"א שתי נשים לאה ורחל האחת אהובה רחל והאחת שנואה זה לאה כמאמר הזה"ק. וז"ל וכי אמאי היא שנואה והא בני שנואה לא בני מעלייא נינהו וחזינן דכל בני מעלי מלאה נפקו וכו' אלא וודאי יובלא איהו תדיר עלמא דאיתכסיא כו' מהם דסאני בר נש עריין דאמיה כו' ונרא' מהזה"ק דמפרש שנואה היינו לפי שגאא היא מהארת תבונה היינו עלמא עילא'. ובעה"י אמרתי דלזה רומז הכתוב וירא ד' כי שנואה ס"ת שם אהי' לרמז דלכך היא שנואה לפי שהיא מעלמא דאיתכסיא יובלא ששם שם אהי' והבן. וילדו לו בנים כו' היינו כשמותינו כשמת ישראל ע"י שמתיחדין האורות העליונים נולדו כשמות טהורות ויש אשר שורש נשמתן מלאה ויש אשר שורש נשמתן מרחל בני לאה ובני רחל ובאמת הלילה קודמות ליום ויהי ערב ויהי בקר שזיווג לאה קודם והי' בן הבכור לשנואה לעלמא דאיתכסיא והי' ולשון והי' מורה על שמחה:

והיה ביום הנחילו את בניו היינו שינחיל לבניו מוחין קדישין את אשר יהי' לו שני תיבות יהי' לו עולה ס"ו ועם השני כוללים עולה ס"ח חיים היינו מוחין א"ת אש"ר יהי"ה ל"ו ס"ת תורה כן כתיב בבעה"ט ושארי האותיות עולין שנ"ז ועם היא אותיות שמן הארבעה תיבות האלו עולה שס"ח כמבואר בכוונת התפילין שהם כנגד המנין שהם בקטרת שהם ש"ס מוחין דקטנות שי"ן של תפילין ובגדלות ד' והכולל שס"ה והג' יתירים נגד נה"י דאימא לכן הי' משמשין ליוה"כ נגד בינה וז"ל של הפרי ממש וע"ש עוד י"ל דהמספר מן הארבעה תיבות אלו עולה תתקס"ח וחת"ק היא נגד צ' דצלם מוחין מבימין כל אחד כלול מעשר והס"ת מקיפין בתים ופרשיות ואזכרות אהי' הוי' אהי' שעולים חיים מוחין מקיפין לא יוכל יבכר את בן האהובה כו' דבאמת כתיב עור בעד עור וכל מה שיש לאיש יתן בעד נפשו ואיתא בפרי שיאמר עור בעד עור נגד לאה שהוא רומזת לקשר של תפילין שהיא עור ובל מה שיש לאיש יתן בעד נפשו היינו רחל שיש לה תפלה של יד תפילין ממש כמו שיש לז"א תפילין של ראש' ומשה שהוא הי' שורשו מלאה נאמר בו וראית את אחורי זה קשר של תפילין ונמצא חזינן שעיקר כוונתו להשפיע לרחל לזה בא הכתוב לרמז שאעפ"כ הנשמות שהם משורש לאה המה בן הבכור אותיו' ברתה דשורש נשמותיהן גדולים יותר וע"ד זה איתא בזה"ק ברעיא מהימנא דאמר בוצינא קדישא כרעיא מהימנא אבת ברא בוכרא כו' הכוונה בשורש נשמתו מלאה והבן ומצינו דמוח הבן נמשך ממוח האב ובמוח האב שלשה מוחין חכמה ובינה ודעת ונמשכין לנה"י ובני רחל יוסף ובנימין מרומזין על בחינת יסוד והבן באית צדיק ואית צדיק והארכתי ת"ל במקום אחר ונמשך להם מוח הדעת ושני המוחין יורשין הבנים בן הבכור בן לאה

דבני לאה זכו לכהונה ומלכות ושניהם מקור ח"ב שנמשחו בשמן המשחה ונהר יוצא מעדן. היינו בינה להשקות את הגן מלכות אשר ימלא לו עם האותיו' עולה תרפ"ז היינו אהי' במילוי אלפין יודי"ן וההי"ן וארבעה מילוי הוי' שמורה על מוחין ח"ב והבן ששני מוחין יורשין בני לאה והנה הגם שהדברים עמוקין ורחבים מני ים לא מנעתי מלכתוב את אשר זכיתי לאור עיני להסתכל בפנימית התור' הקדוש' ולהיות שכל הדברים של הקדושים בעלי קבלה מרומזין בתוה"ק והשם הטוב יגלה לנו מצפוני החכמה כמאמר נעים זמירות ישראל גל עיני ואביטה נפלאת תורתיך אכי"ר:

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה ונרא' בע"ה לרמז איש זה הקב"ה בן סורר ומורה היא היצר הבוער כאש בלב ישראל וכמו דאיתא במ' סוכה ולא עוד שמניח כל האומות ומתגרה בשונאיהם של ישראל ובת"ח יותר מכולם והנה אע"פ שעושה רצון הבורא בכדי להרבות שכר ישראל והנה ת"ל כבר כתבתי ת"ל לענין הידיעה והבחירה שבאמת בהנך שבע מדות נתן הבחיר' להאדם והבורא היא א"ס למעל' מן השבע שמה הידיע' וכן מצאתי בכתבים והנה אב ואם חו"ב המה בצערן של ישראל שמצטערין על שאינם הולכים בדרכי התור' והמצו' וצערם בגלו' דהיא המסית ומקטרג והיא משעבד עמהם בגלותם ויסרו אותו ולא ישמע אליהם. ע' בת"ז תתיקון שביעאה ווי לי לס"מ כו' כד קב"ה יתי למפרק לשכינתא ולישראל בנאה כו' בגין קדים דגלו ישראל גלי' לי' דהוי עתידין ישראל למהוי תחות שעבודייהו ואחזי לי' ולשבעין ממנן דתחות ידיה אגרא דלהון אי הוי אוקרין לישראל בגלותא ה"ד ויברך ד' את בית המצרי בגלל יוסף. ואיהו וממנן דילי' לא עבדין בהון יקרא אלא עבדין בהון ובשכינתא קלנא כו' ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו בזהר פ' בלק אל זקני עירו אילן יומין קדמאין עתיקין דכולא שער מקומו דא מוסף שבת הרצון שיעלה למקום שכולה רחמים גמורים פשוטים ואמרו אל זקני עירו עתיקא דכולא סתימא דכולא אין סוף כו':

ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אבנים נקראים אותיות בספר יצירה בתפלה ותחנונים אבנא דמחית לצלמא והות לטור רב ומליא כל עלמא:

ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו יראה הרוממות יראה עילאה אכי"ר בב"א:

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים כו' ויפלא למה כתב בדרך זה ופרט שור כו' ומפסיק הענין וכתב וכן תעשה וכו' ונרא' דהתוה"ק רמזה דברים עמוקים דידוע דזוהמת הכחש פסקה במעמד הנבחר וזכו לתקן המרכב' העליונ' בסוד אדם היושב. על הכסא ואח"כ המירו כבודו בתבנית שור כו' ועשו פגם בשור שהיא מהחיות הנושאו' הכסא ועל כל איש ואיש מישראל לתקן שורשו שיש בו מאדם שהי' כלול מכל נשמות ישראל

ומדבר הכתוב שיש אנשים שלא הגיעו לכלל התיקון דעיקר התיקון היא ע"י קדושת שבת כמ"ש חז"ל השומר שבת אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו והארכתי בזה בפ' נשא ובפ' ויקהל) וע"י קדושת שבת זוכה לתקן שם הוי' ב"ה ואיתא בת"ז ותלכנה שניהם שני ההי"ן שאבדו הנביע מקורם היו"ד שמשפיע לה' הראשונה. וגם לפעמים לה' אחרונ' בחכמ' יסד ארץ והו' משפיע לה' אחרונ' וע"י הפגם גורם להפריד ו' ותלכנה שתיהן בגלותה וגם מפריד הש' משבת דבת מורה על מ"מ והש' מורה על ענין עמוק כמ"ש בזהר שמן דאבהתה. ופירשו דשלשה היודי"ן רומזים לחג"ת ושלשה הווי"ן לנה'. ורגל התחתון ל"מ השלשה תגין לג' הראשונו' ועל השי"ן אמרו אות דקשיט כמה פעמים. ולפ"ז יש לפרש שור אחיך היינו חלק אחיך מפגם אדם וצריך לתקן שור במרכב' או שמו רומז למ"ש הש' משבת וו' מהוי'. ותלכנה שתי ההי"ן בגלותא נדחים כו' השב תשיבם לאחיך כמו שעשה מ"ר שמסר נפשו ואמר אם אין מחני כו' בכדי לתקן לישראל וציוה על מלאכת המשכן ועל השבת כן מוטל על כל צדיק וצדיק לעשות כן:

ואם לא קרוב אחיך אליך כו' היינו שאינו קרוב במעלה שיוכל להתתקן בסיועת הצדיק ואספתו אל תוך ביתך כמו שאמרו חז"ל על וכולם נטלם משה היינו העטרות שקיבלו בחורב וכמ"ש למעלה שהם בפקדון ומחזיר לנו בשבת כמו שפירשו ישמח משה כו' כמ"ש לעיל:

עד דרוש אחיך אותו היינו שישוב בתשובה שלימה אותו היינו האות כמ"ש בזה שצריכין לשני אותות בכ"י אות ברית ותפילין אות ברית ושבת ע"י אות ברית שנכרתו עליה י"ב בריתות ופרשתי ת"ל במקום אחר שהם נגד י"ג מדות של רחמים שע"י שהזכירם משה אמר הקב"ה וסלחת כדבריך וכרמז גם כן שצריכין לרדוף אחר הצדיק לקבל ממנו חלקו כמו שאמרו חז"ל וכולם נטלם משה שנאמר ומשה יקח את האהל ופרש"י לשון בהילו נרו כו' ויאמר והי' כל מבקש ד' יצא לחוץ למחנה הכוונה שמשה לקח בפקדון הכתרים וכל מבקש ד' שיחזור לו הכתרים לשורש נשמתו יצא אל משה ועד כאן הכתוב שהם נדחים ח"ו שלא התחיל לתקן כלל ואח"כ כתיב לענין אבידה שלפעמים ע"י סיבת עבירה כלקח ממנו המצות ומה שמסר נפשו לפעמים בק"ש לתקן שיעור קומה רמ"ח אברים והמקור היא וא"ו תיבות שמע ישראל כו' רומח בתיקונים חד ועשרין וז"ל בההוא זימנא נטיל קב"ה רומח דאיהו רמ"ח תיבין דאית בק"ש ושית תיבין דיחודא והכוונה דאע"ג דרמ"ח תיבין היא עם הו' תיבות דשמע מ"מ חשיב לון עוד שהם העיקר כמ"ש וע"ז רומז וכן תעשה לחמורו אותי' רומ"ח שעוסק ביחוד הבורא ונאבד ממנו ח"ו וכן שמלתו

היינו מה שהאדם זוכה להתלבש חלוקא דרבנן לבוש רוחני מהתורה והמצות כמ"ש על ותלבש אסתר מלכות ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות כו' וע"ש:

וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ר"ת אמת שלא זכה לעשו' באמת ומצאתה עולה תקמ"א חוץ אות א' כמנין ישראל ואות א' מורה על אלופו של עולם שזוכה להמשיך לאלופו ש"ע לישראל לא תוכל להתעלם:

וצריך לבקש על דורו שיזכו להיות עובדי ד' באמת וליחד באמת במסירת נפשם ממנו ומצאת"ה ל"א תוכ"ל ס"ת שם אכו"ת וכתבתי בפ' בהר וע"ש דשם זה כסות הנשמה דהכל בא להאדם שנאבד ממנו המתנה טובה הכל בא מזה שאין לו השם הקדוש הנ"ל כסות הנשמה כמ"ש בכוונת ק"ש וצריך להצדיק לבקש רחמים להמשיך על האדם שם זה כסות הנשמה:

לא תראה את חמור כו' נופלים בדרך חמור אחיך רומז על רומ"ח כנגד אביריו כמ"ש למעלה לתקנם על ידי כוונת שמע ישראל כו' או שורו כמ"ש לעיל נופלים בדרך. הכוונה שעוסק בתיקובם ע"י ק"ש לתקן שור שבמרכבה ונופלים בדרך שאין בכוחו ליחד שמו. הקם תקים עמו עמו דייקא אם תשוקתו וחפצו בכל כחו להקים קומת השכינ' יסייע לו:

כי יקרא קן צפור. במדרש רבה הלכה תינוק שנולד כשהוא מהול כו' כך שנו חכמים צריך להטיף ממנו דם ברית מפני בריתו של אברהם. וצריך להבין מה ענין זל"ז ואיתא בש"ס יכול יחזור בהרים כו' ת"ל כי יקרא כו' כי יקרא פרט למזומן כו' אמר רב יהודה אמר רב מצא קן בים חייב בשלוח וממעט אם מצא קן בשמים. אזל פפונאי לרב מתנא מצא קן בראשו של אדם מהו אמר והאדמה על ראשו (ופרש"י ש"מ אדם גופי' אדמה היא מדלא איבדה את שמה כו' עכ"ל) משה מן התור' מנין בשגם היא בשר המן מן התורה מנין המן העץ אסתר מן התור' מנין ואנכי הסתיר אסתיר:

מרדכי מן התור' מנין דכתיב מר דרור. ומתרגמינן ממרי דכי עכ"ל הש"ס להבין דברי חכמים וחידותם לשון חכמים מרפא והסתירו במתק לשונם דברים עמוקים עומדים ברומו של עולם במדרש רבה מצוה גוררת מצוה מנין תחילת כי יקרא קן צפור ומתוך כך כי תבנה בית חדש מתוך כך לא תזרע כרמך כלאים מתוך כך לא תחרוש בשור וחמור מת"כ גדילים תעשה לך הרי מצוה גוררת מצוה ד"א שלח תשלח א"ר אלעזר לא הי' צ"ל כן אלא אמר הקב"ה הואיל ונתעסק בכבודו של עולם ובתיקונו של עולם כדי שתינצל ד"א כו' ומה מתן שכרת שאם אין לך בנים אני נותן לך בנים כו' ואת הבנים תקח לך ד"א אם שלחת את זוכה לשלח עבד עברי ד"א אם קיימת מצוה זו את ממהר לבא מלך

המשיח שנאמר משלחי רגל השור והחמור א"ר תנחומא אם קיימת מצוה זו את ממהר את אליהו הנביא כו' והיא יבא וינחם אתכם שנא' והשיב לב אבות על בנים:

ונראה בע"ה ע"פ מה דאיתא סוד טעם מצוה הנ"ל ושורש הדברים כשהיא בבחינת רובצת מורה על חולשת הבנים וצריכין לאמם לשומרם מן החיצונים וע"י מצות זו גורם שלח תשלח והם או"א באופן שיעלו מעל הבנים כו' ויזדווגו בבחינת זיווג עליון כו' וע"ש בעה"ח הקדוש שמאריך הרבה בדברים נפלאים עמוקים ורחבים מני ים ונראה דמי שבאה לידו מצוה זו במקרה מראין הדברים שרמזו לו מלעילא שאין העולמו' העליונים בתכלית השלימו' מחמת המעש' התחתונים והש"י מרחם עליהם להסתירם בצל כנפיו ועל ידי שמקיים מצות ד' גורם לתקן כל העולמו' העליונים ולהמשיך שפע ברכה למטה ולכן בא הכתוב למעט מזומן שדוקא אם בא דרך מקרה ולא יחזור אחריה שדוקא אם רואה בפתע פתאום אזי נראה שרמזו לו שאין שלימו' למעלה. והנה קילקול מעשה התחתונים אנחנו עם בני ישראל היא ע"י הארץ ששינתה מאמר הבורא וע"י ח"א ולכן במצוה זו הרמז דוקא בכל עץ רומז על עץ הדעת וצריכין לתקן ויזכו לעה"ח ותורה נקראה עץ ע"ח למחזיקים בה ועל הארץ שהארץ צריכה תיקון להוציאה מקללה לברכה ולכן ממעט אם מצא קן בשמים דבשמים אינו בא לרמז על המעשה התחתונים ומ"ז שאלו מצא קן בראשו של אדם שהגוף מן הארץ והנשמ' מאת כסא כבוד חוצבה אם נימא שבא לרמז וא"ל והאדמה על ראשו ונרא' בדרך סוד התור' אדמה מורה ורומז תבונה אדם ה'. ולזה באה התשוב' והאדמ' על ראשו היינו תבונה חופפת על ראשו להמשיך מוחין רובצת כו' ואחרי אשר פשוט בש"ס הגם שנמצא הקן בראשו של אדם שיש לו נשמת חיים דומה כמי שמצא על הארץ שאלו משה מן התורה מנין והכוונה שגם על מבחר מין אנושי אדון הנביאים מן התור' מנין שגם היא בכלל אנשים יחשב וא"ל בשגם ר"ל שרומז לאל שדי מספר משה וגם רומז לאבא כמ"ש בעה"ח שגם רומז לאבא שהאב לקח גם אורות ואימא מא"א ולכן נקראת אם יע"ש במצות שילוח הקן. ואעפ"כ היא בשרי לרמז לו שהעולם צריכה תיקון ולו באה לתקן ומשה בחינתו מיסוד אבא:

ועוד נראה שהיתה השאלה דבמצות קן צפור אנו רואים גודל רחמנותו שהאם רובצת על בניה ושואל משה מן התורה מנין שגם יסוד אבא בחינת משה נמשך הארתו עלינו והשיב בשגם וגם רומז לאבא ולכן שואל המן מן התור' מנין אחרי שזוכין ישראל שאו"א מסתירם איך המן הי' כחו לחשוב עליהם והשיב המן העץ מכח ח"א בעץ הדעת ושואל אסתר מן התור' מנין דאסתר רומז ליסוד אימא מלכו' דיסוד אימא ואסתר לשון סתר דיסוד אבא היא תוך יסוד אימא ונסתר בתוכה ולא נתגלה הארתו דידוע דיסוד אבא

מגרש כל החיצונים וא"ל ואנכי הסתיר אסתיר והבן וא"ל מרדכי מה"ת הכוונה שבחינת מרדכי שנתגלה יסוד אבא לחוץ מיסוד רחל מנין והשיב מר דרור מתרגימינן מרי דכי זך ונקי כמ"ש בפרי ע"ח שבחינה זו רומז למרדכי וע"י נתבערו כל החיצונים ועי"ז זכו לקימו וקבלו כזמנו במעמד הנבחר וע"ש בפרי ע"ח קיימו מה שקבלו כבר כמו שקבלו בימי משה שני לוחות כן בימי מרדכ' ואסתר ניתנו סוד ב' לוחות והבן.

ונשאר לנו עוד לפרש המדרש רבה מצוה גוררת מצוה תחילה כי יקרא קן צפור ומתוך כך כי תבנה בית חדש ועשית מעקה דבמצות קן צפור מסיים למען ייטב לך. ומפרש בעה"ח הקדוש שע"י זיווג עליון ימשכו מוחין דגדלו' בזו"נ דאצילו' כו' והארכת ימים שימשכו ג"כ מוחין דגדלו' באבא דבריא' וע"ש סוף פ"ג ובשער מ"א פרק ב' וז"ל בענין מצות מעקה כי על בנין עולמו' אלו כתיב כי תבנה בית חדש ומצות מעקה להגן על אור אצילו' וע"ש דברים נפלאים ושייכים זה בזה שע"י שתזכה למצו' שילוח הקן לתקן עול אצילו' ועולם הבריא' תזכה לבנו' בית חדש ומצות מעקה מתוך כך לא תזרע כרמך כלאים דכלאים מעורב טוב עם רע וע"י זה שני מצות הקודמת שילוח הקן ומצות מעקה לשמור האור הקדוש שלא תפול ח"ו תזכה שלא תזרע כרמך היינו ישראל כלאים טוב עם רע ותזכה לברור מתוך כך לא תחרוש בשור וחמור שמתחילה חרישה ואח"כ זריעה ומתחילה מבטיחה שלא תזרע ואח"כ מבטיחה שתזכה עוד יותר שלא תחרוש דשור וחמור מורים המקטריגים וע"י להוציא הארץ מקללה באה תורתינו והזהירה לנו על החרישה ועל הזריעה ומתוך כך הכוונה ישב ולא עבר כו' שתרצה להוציא הארץ מ"מ מהקללה שלא יהי' בה ח"ו שום תערובת רע כלל תזכה למצוה גדילים תעשה ורומז להמשיך מוחין קדישין למ"מ דציצית רומזים למוחין דעלכו' וע"ש נפלאו' בכוונת ור"א נראה שהי' דורש שלח תשלח כמו שנדרש אח"כ תשלח החיצונים ממך וע"ז אמר לא הי' צריך לומר כן יאמר הקב"ה הואיל ונתעסק בכבודו של עולם ובתיקונו של עולם ולפי מ"ש בעה"ח הקדוש מובן שהיא כבודו ותיקונו של עולם כדאי וראי' שתנצל:

ד"א ואת הבנים תקח לך שתזכה לבנים נראה לפי מה שאמרו חז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלי' מלתא אלא במזלי ואיתא דמזלי היינו מי"ג מדות נוצר ונקה נקראים מזלי ומהם יניקת או"א וע"י מצות שילוח הקן גורם שיזדווגו או"א למעל' זיווג מעולה וימשיכו מאת נוצר ונקה ומשם יתברך בבנים ועוד נראה ואת הבנים רומז לדו"נ יה' שמכינים לבן ובת וע"י שיתקנם מדה כנגד מדה יזכה ג"כ לבנים:

ומה שהתחלתי הלכה צריך להטיף ד"ב מבואר בש"ס לעיל דמצות קן צפור היא אפילו אם מצא בראשו של אדם ואינו דומה למצא בשמים ולזה מתורץ דידועה דערלה באה

מעץ הדעת טו"ר וע"י המילה נתקן ואפילו נולד מהול ונאמר במשה כי טוב היא ואמרו חז"ל שנולד מהול וע"ז אמר המדרש דצריך להטיף ד"ב דחסר תיקון ולכן אם מצא קן בראשו רומז שצריך לקיים המצוה ואינו דומה למצא בסמים במדרש ד"א שתזכה לקיים שילוח עבדים דקיי"ל אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג. ויובל שנתגלה חמשים ש"ב מאימא עילאה ואינו נוהג אלא בזמן שמזדווגים למעלה והבן וע"י מצות שילוח הקן כמבואר בע"ח תזכה ליובל ותקיים שילוח עבדים:

ד"א תזכת למלך המשיח משלחי רגל שור וחמור דאיתא בזה"ק דשור וחמור המה מקטריגים אם מזדווגים ומלך המשיח יתגבר עליהם רוכב על החמור ויקיים משלחי כו' שלא יוכלו לשלוט בישראל והכל ע"י קיום מצוה זו שיהא הבנים בחזקת שימור שלא יהי' צריכין לאמם שתשמור אותם ואו"א ינחלו לבניהם מוחין קדישין ד"א ואת ממהר את אליהו הנביא דידוע שרומז לשם נ"ב מ"מ שיהא על תיקונו ויבא וינחם אתכם שנא' והשיב לב אבות על בנים היינו כמ"ש שיזכו שאו"א ינחלו לבניהם מוחין קדישין ולב בנים על אבותם שיזכו לעלות למעלה למדרגת אבות כמבואר הכל בכתבי קודש והבן.

והמעיין בס' הזהר בפ' שמות יראה שמאריך בזה שמלך המשיח יתגל' לעילא בהיכל קן צפור ובהיכל קן צפור ילביש אותו הקב"ה בגדי בקם ע"ש באריכות בכמה דפין וע"י מצות שילוח הקן נזכה שמלך המשיח יתגלה מהיכל ק"ש ונזכה לבית חדש בנין של אש שאנחנו בנ"י ע"י תורה ומצות בונין אותה למעלה ומלך המשיח שסובל יסורים עבור עונות ישראל יזכה שיבנה ב"ח לעילא ויורד הקב"ה מקדש של אש למטה כמו שאיתא בזהר בפ' פנחס שיבנה בית ראשון לעילא ובית שני לתתא מקדש של אש ואליהו הנביא יבא ויבשר וינחם אותנו על רוב הצרות שסבלנו בגליותינו י"ר שיהי' בב"א:

ונראה עוד לפרש בע"ה ע"ד שפרשתי בפ' נח דאיתא בגמרא רבה בב"ח אזיל למדבר ושמע בת קול אוי לי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי מיפר לי ואתי לבי מדרשה ואמרו לו החכמים הי' לך לומר מופר לך ופרשתי ת"ל דהפרה שייך בבעל שאע"פ שהאשה רוצה בהנדר מיפר לה בעלה. ורבה בב"ח כששמע הקול בוודאי הי' בעת ההיא בחינת צדיק מושל ביראת אלהים שהי' בעת ההיא עת רצון לומר מיפר לך והי' זוכין לגאולה שלימה וכן כי יקרא קן ציפור ואמרו רז"ל דוקא במקרה ולא במזומן והנה איתא כמה פעמים בזהר ובת"ז שמשיח יתגלה מהיכל דנקרא קן ציפור ואם יקרא מקרה לאדם שיראה קן ציפור ידע שהקב"ה הזמין לפניו בכדי לרמז לו שהאם אימא קדישא רובצת דהיינו בפשעכם שלחה אמכם והיא רובצות של ישראל להצילם מהאויבים המציקים אותם וציותה התור' שלח תשלח את האם שתכוין בקיום מצוה זו שבכח שתשלח את

האם מעל הבנים תשלח לאימא עילאה קדישה לעולם הבינה עלמא דחירות ולהעלו' אותה לבינה המקוריות א"א. ואז תזכה והבנים תקח לך שיזכה לגאול את ישראל בגאולה שלימה:

והארכת ימים ולא כתיב למען יאריכון ימיך לרמוז דימים נקרא אורות ויקרא אלהים לאור יום להאריך אורות עליונים שיתפשטו בקרב ישראל:

לא תזרע כו' לא תחרוש כו' לא תלבש שעטנז כו' כולם הטעם שלא לעשות ערבובי' בכדי להפריד הרע מהטוב גדילים תעשה לך. היינו מהם דציצית מורה על אורות עליונים שאין שם שליטת החיצונים לכן הותר כלאים:

גדילים תעשה לך. ויפלא אמאי בפ' שלח כתיב ציצית וכאן כתיב גדילים והנראה בע"ה דשם נסמכה פ' ציצית לפ' מקוששׁ. ע"פ דאיתא במדרש דאמר משה להקב"ה דלכן עברו על השבת מפני שאין להם מצוה בגופו שעל ידו יזכור להשבת ולכן נתן להם הקב"ה מצות ציצית והנרא' בע"ה בחול יש להם לישראל מצות תפילין לאות ובשבת התפילין שהם אורות מקופין להגן על האדם שלא ישלטו בהם החיצונים ובשבת קודש המקופין נעשים פנימים ע"פ סוד התורה וזוכין להמשיך מקופין גדולים אורות דקים בהירים ולאו כל מוחא סובל להבין ולהשכיל עלי' אורות עליונים כמ"ש במקום אחר על מה שאמר ר"ש בן יוחאי כל המצוה כולן ניתנו בפרהסיא חוץ משבת שניתן בצנעה שנאמר ביני ובין בני ישראל ופרשתי ת"ל דכל המצות ניתנו בגשמי כגון ציצית ואתרוג ולולב ושופר ובאמת רומזים לאורות עליונים קדושים ועלינו לקיים בגשמי כאשר ציוונו הבורא ויהי נועם ד' עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו כאלו נתכוונו בכל כוונותיה אבל שבת כל גופה של המצוה היא אור רוחני נשמת העולם ולכן נתנה בצנעה והארכתי בזה ת"ל. ולכן ביקש משה שיתן להם הקב"ה לישראל שבת מצוה בגופם וע"י המצוה ימשיכו עליהם אורות מקיפין לפי העת והזמן ימשיכו המקיפין לפי קדושת הזמן ולכן נותן לנו מצות ציצית להתעטף באור ציצית העולה תרי"ג. וע"פ סוד התור' להמשיך מוחין שמות הקדושים בפרי ע"ח. ובאמת תכלת שבציצית עולה מנין המרגלאין שמהנוצצים בקדושת שבת שאנו מכוונים בהשבע ברכות דעמידה בכל הארבעה תפלת דשבת. ובאמת אמרתי ת"ל לכאורה יפלא כיון דמצות ציצית מגינ' ומצלי כמאמר חז"ל במעש' שהי' אמאי לא הוי חובות גברא שיהי' החיוב רובץ שיהי' לו טלית מצייצת. ובאמת הגם שאין מצוה זו כשארי מצות מ"מ שמצינו בהמלאך שאמר לרב קטינא בש"ס ומשמע דהחיוב שיהי' לו טלית עם ציצית והנרא' בע"ה מחמת שהטלית רומז לאור מקיף גדול שאין בנו כח להשיגו ולכן אינו חיוב גברא מ"מ מהראי' ונכון להביא את עצמו לידי חיוב לקיים

מצות ציצית ועשו להם ציצית פירוש רש"י לשון ויקחנו בציצית ראשי ולשון מציץ מן החרכים ושניהם דברי אלהי' חיים שרומזים לאורו' עליונים רוחנים וגורמים שיוכל להציץ ולהשגיח שנפתח לו שערי אורה להשגיח על פרטי מעשיו בעבודת הבורא וגם להציץ על קדושת מצותיו לזכור מצות ד' לעשותם ביראה ואהבה ושמחה עצומה ועשו להם ציצית שיהי' להם ציצית שישגיחו על עצמם לטהר א"ע מכל סיג ופגם ויבושו מאת כל מעשיהם ולשקול כל דבר במאזני השכל אם נעשה כדת וכראוי ואם כדאי וראוי ללבוש לבוש מלכות ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת היינו להבין ולהשכיל תכלת דומה לים כו' ורקיע דומה לכסא הכבוד ולהמשיך השעו' הקדושים המרגלאין הנ"ל כמבוארי' בזהר פ' יתרו ובסוד התור' בכוונו' והי' לכם לציצית ואזי יוכל להציץ ולהסתכל בהקדושה וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ד' ולא תתרו היא הבטחה שיזכו שמצות ציצית יגינו להצילם מכל מכשול:

ובפרש' זו לא תלבש שעטנז כו' מבואר שאסור לעשו' ערבוביא לעילא לערבוב הכחות וע"י זה יכלו ח"ו החיצונים לשלוט בהקדוש' דצמר מורה על ענין אחר וכן פשתים מורה על ענין אחר דכל פועל ד' למענהו ואין לך דבר למטה שאין לו שורש גדול למעל' וסמכה התור' למדרש סמוכין גדילים תעשה לך היינו מהם דע"י המצוה לא תפעול דבר רע וזר לא יקרב להקדושה ולשון גדילים היינו לחבר ולקשר א"ע לעילא ע"י המצוה ובהראו' גודל קדושת המצוה שאע"פ שחליל' לחבר צמר ופשתים וע"י מצות ציצית עוד תוסיף תת כח להתקשר א"ע בשורש המצוה לשון גדיל חיבר וקשר אמיץ וחז"ל למדו בזה דקשר עליון דאורייתא דמצוה ליקשור הציצית בהבגד שיהי' האורו' קשורים ודבוקים וכן לקשר נפשו למעל' ויש רמז גדול שמנה חיטין נגד שבע מדות והחוט השמיני נגד עולם הבינה להקיף הז' מדות ארבעה ציצית עולה ל"ב חיטין נגד ל"ב נתיבות החכמה חמשה קשרים בכל ארבעה ציצית עולה כ' לרמז על בחינת כתר ובכל או"א מהציצית בכל קשר שני קשרים עולה עשר קשרים לרמז על כל עשר ספירות:

אשר תכסה בה מרבה כסות סומא שישנו בראיה אצל אחרים:

וראיתם אותו למעט כסות לילה שאין הזמן גרמא להמשיך האורו' העליונים ויש בזה פלוגתא כי יש דס"ל כיון דמיוחד ליום חייב אפילו בלילה הש"י יזכינו לבאר הלכו' ציצית בנגלה ונסתר במהרה בע"ה:

ולקחו זקני העיר "ההוא "את "האיש "ויסרו אותו ר"ת שם הדעת היוצא מן הכתוב "את "השמים "ואת הארץ דשם זה אמרו שמחבר שו"א והיא פוגם בשם זה ולוקה ומשלם.

כי הוציא שם רע על בתולת ישראל לרמז על כנסת ישראל דלעילא ולו תהי"ה לאש"ה לא ס"ת שם זה לרמז שבזה יתקן שם זה אם יקיים העשה ולו תהי' לאשה:

ולנערה לא תעשה דבר. בתרגום יהונתן אלהין בגט יפטרינה. ועמדו עלי' דמשמע שמפרש את הכתוב דוקא באשת כהן:

והנרא' בע"ה דבש"ס מקשו עדי נערה המאורס' דמיקטלי' היכא משכחת לה דהא יכולין לומר לאוסרה על בעלה באנו כו' וע"ש בש"ס דמשני שזינתה וחזרה וזינתה דהיינו שזינתה ב' פעמים כו' ולכן בא הת"י ליישב להמקרא בפשיטו' דמיירי פשטא דקרא באשת כהן דנאסרה באונס והעדים אמרו שזינתה ברצון ולכן נהרגין דלאוסרה על בעלה הי' די באמרם שזינתה באונס וכן לאוסרה על בעלה נאסרה באונס יע"ש בש"ע סימן י"א ובאה"ע בב"ש ובח"מ ובמשנה למלך ברמב"ם פ"ב מהלכו' סוטה ובאמת הגם שפשטא דקרא קאי אאשת כהן מ"מ בש"ס דחקו שגם משכחת באשת ישראל במציאות רחוק ודו"ק:

לא יבא פצוע דכה כו' איתא בגמרא מס' יבמות [דף ע"ה] וז"ל ת"ר איזהו פצוע דכה כל שנפצעו ביצים שלו ואפילו אחת מהן ואפילו ניקבו ואפילו נימוקי ואפילו חסרו אמר ר' ישמעאל בנו ש"ר יוחנן בן ברוקה שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו אלא סריס חמה וכשר סריס חמה ס"ד אלא הרי היא כסריס חמה וכשר וניקב לא מוליד והא ההוא גברא דסליק לדיקלא כו' ואוליד הא שלח שמואל לקמי דרב צאו וחזור על בני' כו' א"ר יהודה אמר שמואל פצוע דכה בידי שמים כשר אמר רבא היינו דקרינין פצוע ולא קרינין הפצוע במתניתא תנו נאמר לא יבא פצוע ונאמר לא יבא ממזר מה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם עכ"ל הש"ס:

תוס' ד"ה שאין לו אלא ביצה אחת כתבו וז"ל תימא דהא אמר ער כל שנפצעו ביצי' ואפילו אחת מהן וליכא למימר דהכא בידי שמים דא"כ אפילו שניהם נמי כדאמרינן בסמוך גבי פצוע בידי שמים דכשר וה"ה כרות ועוד בידי אדם נמי הא חזינן כמה בני אדם שכורתין מהם ביצה אחת ומולידין ולא מסתבר לומר חזור על בניהם מאין הם ואומר ר"ת דיש לחלק בין נטילה הביצה לפציעה כשניטלה לגמרי מוליד מידי דהוי אניטל הטחול דכשירה וניקב בסומכיה דטריפה והא דאמר לקמן בין שנכרתו ביצים בין חוטי ביצים היינו דוקא שניהם אבל נכרת א' מהם כשר ואפילו א"צ לומר דר' ישמעאל לפלוג את"ק אתי הלכתא כוותיה כיון דשמע מפי חכמים בכרם ביבנה כו' ובירושלמי נמי משמע דהלכה דכשר כו' והביא לשון הירושלמי ומסיימו התוס' משמע דלכלהו הלכה כר' ישמעאל דמכשיר ומשמע התם מתוך המסקנא דאיירי בידי אדם עד כאן לשונו:

והנה ראיתי בהריטב"א והביאו בנימוקי יוסף שמשיג על הר"ת וסייעתו שהביא עוד להראב"ד שעומד בשי' ר"ת והריטב"א דוחה ראית ר"ת מן הש"ס דמאי דפריך סריס חמה ס"ד דמשמע דלא איירי ב"ש היינו משום דסתם סריס חמה היא כן מתחילת ברייתו וכדאמרינן לקמן סריס חמה כל שהוא לקוי ממעי אמו. ועוד דסריס חמה שאין בו חסרון אבר ומה שהביאו הר"ת ראי' מהירושלמי כו' אדרבא אשכחן בירושלמי פצוע אית תניי תני בידי אדם פסול בידי שמים כשר ואית תני' תני בין ב"ש ובין ב"א פסול אלמא אף ר' ישמעאל לא הכשיר אלא בידי שמים עכ"ל וכן הרא"ש ז"ל כתב גם כן להשיג מן הירושלמי ותמי' קצת דסיים הרא"ש דאין לו ראי' מן הירושלמי לפסק הלכה הא אדרבא משמע להיפוך כמ"ש הריטב"א והנימוקי יוסף:

ונראה לפרש דברי הרא"ש דהר"ת כתב דמעיקר ראייתו דלפי המסקנא בירושלמי דא"ר אחי בר פפי קומי ר' זעירא כולה דרבנן. לפ"ז ניחא לומר לפי המסקנא דרבי ישמעאל מיירי בידי אדם:

ונראה לתרץ דברי הר"ת דמשמע דר' ישמעאל מיירי בידי אדם דהא איתא בירושלמי דאמר שמואל אם יבא לפני בעל ביצה אחת אני מכשירו ואמורא צריך לפרש דבריו דדוקא על רב אמרו רב תנא הוא ופליג אבל שמואל ע"כ צריך לפרש דבריו ומדאמר שמואל סתם משמע דאין צריך לחקור כלל על ביצה אחת דאפילו אם נכרת בידי אדם נמי כשר. ואיתא בירושלמי ר' חונה אמר דו סבר כר' ישמעאל בנו שר"י ב"ב משמע דר' יוסי מיירי ג"כ דאפילו ב"א כשר. ובאמת הדבר מוכרע ומוכרח בש"ס כדעת הר"ת דאיך נפרש הברייתא אם נימא דת"ק ס"ל דאפילו אם חסר בידי שמים ביצה אחת פסול ור' ישמעאל חולק ומכשיר וא"כ תיקשי אמאי יחלוק רב יהודה אמר שמואל על הת"ק ור' ישמעאל בע"כ לא מכשיר ר' ישמעאל אלא בנחסר ביצה א' דוקא וגם לא בנפצעו דפצוע גרע טפי כמו דמשמע בש"ס איזהו פצוע שנפצעו כי' ואפילו נימוקו ואפילו חסרו ומשמע דאשמועינן רבותא דאפילו חסרו פסול דזה מסתבר דיותר מכאוב כאב הפצוע:

ומה שתמהו על הר"ת מהא דאיתא בירושלמי פצוע אית תניי תני בידי אדם פסול בידי שמים כשר אית תניי תני בין בידי אדם בין ב"ש פסול מ"ד בידי אדם פסול ב"ש כשר יליף לה מממזר כו' הוון בעיי מימר מ"ד בידי אדם פסול ב"ש כשר ר' ישמעאל בנו שר"י ב"ב מ"ד בין ביד' אדם בין ב"ש פסול כרבנן אמר ר' אחי בר פפי קומו זעירא כולה דרבנן עכ"ל הירושלמי. נראה לפרש לפי שיטת הר"ת דפצועה גרע מניטלה. ולכן ס"ל להירושלמי דמ"ד דס"ל דפצוע בידי שמים כשר איתיא כר' ישמעאל דס"ל דאם ניטלה אפילו ב"א כשר ומשמע מה דאסרה תורה פצוע היינו בידי אדם. ובידי אדם יש לחלוק בין פצוע

לניטלה אבל בידי שמים אפילו פצוע כשר ור' אחי ב"פ ס"ל דאתיא לרבנן ג"כ אע"ג דס"ל דבידי אדם פסול מ"מ בידי שמים מכשירי. ונראה ג"כ להוכיח מדאמר בש"ס בבלי א"ר יהודה אמר שמואל פצוע דכה בידי שמים כשר א"כ מדאמר ר' ישמעאל ניטלה ביצה אחת ע"כ מיירי ב"א. דאי ס"ד דכוונתו ב"ש הא כבר הביא רבותא גדולה מזו א"ר יהודה א"ש פ"ד בידי שמים כשר משמע דאפילו שניהם ופצוע גרע מניטלה א"כ ע"כ איירי ר' ישמעאל ב"א ואע"ג דבירושלמי משמע דקשה לר' ישמעאל דאינו מוליד מ"מ גמרא דילן מדאמרו סתם כשר משמע דכשר ומוליד. ובירושלמי ומשנתו גמרא דילן משמע ג"כ בפשיטו' דמיירי ב"א דא"ר ישמעאל בנו שר"י ב"ב שמעתי כו' כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו אלא כסריס חמה ופריך בגמרא סריס חמה ס"ד (רש"י הא סריס חמה ב"ש ע"י חולי) ומשני בגמרא כסריס חמה דהיינו בידי אדם ולא כמו שדחק הריטב"א דעיקר כפ' רש"י:

והנה יש שינו מס"ס בבלי לש"ס ירושלמי דבירושלמי איתא משמיה דשמואל דאמר אם יבא לפני בעל ביצה אחת אני מכשירו ובש"ס דילן לא נמצא הא דשמואל. ושמואל הי' בבבל כדאשכחן במ' חולין דשלח ר' יוחנן לשמואל לבבל לקדם חבירנו בבבל שדר לי' שמואל תליסר גמלי ספק טריפו' ואמר ר"י אית לי רב בבבל איזל ואחזי ואמר ליונקי פסיק לי פסיקייך ואמר ושמואל מת ואמר ר"י ש"מ דנייח נפשו דשמואל ור"י חיבר הירושלמי והביא הא משמי' דשמואל אם יבא בעל ביצה אחת. ובש"ס בבלי לא הביאו הא דשמואל ובבבלי איתא א"ר יהודה אמר שמואל פ"ד בידי שמים כשר ובירושלמי לא נמצא הא ונראה להשוות גמרא דילן לגמרת ירושלמי דבאנס הא דלא הביא בירושלמי הא דאר"י אמר שמואל פ"ד בידי שמים כשר אין קושיא כלל די"ל דר' יוחנן דחיבר הירושלמי לא שמע מימרא זו דר"י חבר הירושלמי קודם שחיברו בבבל ש"ס בבלי הרבה שנים אלא הא קשיא אמאי לא הביאו בש"ס בבלי הא דאמר שמואל אם יבא לפני בעל ביצה אחת אני מכשירו. לכן נראה בע"ה דבש"ס ירושלמי אין הכרע לומר דר' ישמעאל מיירי ב"א לכן הביא ר"י מסדר הירושלמי הא דשמואל ושמואל אמורא צריך לפרש דבריו ומשמע אפילו בידי אדם כשר לכן הביא הא דשמואל לחזק ולומר מדאמר שמואל כן הלכה כר"י ור"י מיירי ג"כ ב"א כמו שמואל אבל בש"ס בבלי דהביאו הא דא"ר יהודה אמר שמואל פ"ד בידי שמים כשר א"כ ע"כ צריך לפרש הא דאמר ר"י ניטלה ביצה אחת כשר ע"כ מיירי ב"א דאם איתא דאיירי ב"ש הא אפילו פצוע דגרע ניטלה ואפילו שניהם כשר ולכן לא הוצרך להביא מימרא דשמואל אם יבא לפני בעל ביצה אחת ועוד כמ"ש הר"ת שהביא ממס' יבמות ממעש' דכרמי הדר בי' ומשמע דמעשה דכרמי עיקר:

ולפמ"ש להשוות גמרא דילן לש"ס ירושלמי משמע פשטית גמרת בבלי דר' ישמעאל מיירי ב"א ולכן הרב אלפס ז"ל שהביא הא דאר"י והביא הא דא"ר יהודה א"ש פ"ד בד"ש כשר משמע דמפרש דר' ישמעאל מיירי ב"א ושמע מכרם ביבנה דכן הלכה והביא כל זה הרי"ף ז"ל להלכה ויותר משמע כן מהשאילתות דרב אחאי גאון דמפרש ג"כ דר"י מיירי ב"א מדחזינין דבגמרא איתא ס"ר אר"י בנו שר"י ב"ב ואח"כ איתא א"ר יהודה אמר שמואל פ"ד בד"ש כשר ובשאילתות הביא בהיפוך דמתחלה וז"ל ולא מיבעיא פ"ד וכרות שפכה דאסור ליה למינסב בת ישראל כו' ה"מ היכא דהוה פצוע דכה וכרות שפכה בידי אדם אבל ביד"ש כשר ומדכתב סתם ולא הביא משום הכא משמע דפשיט' לי' דהלכ' כן ואח"כ הביא הא דא"ר דוקא פצוע כתיב למימרא דפצוע ב"א הוא ולא כתיב הפצוע למימרא דפצוע ממעי אמו כשר וקייל מאביי ורבא והילך הלכה כבתראי ואחריו הביא הא דאר"י בנו שר"י ב"ב וז"ל תנא דבי ר"י ב"ר יוחנן בן ברוקה אומר כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו אלא סריס חמה וכשר סריס חמה ס"ד אלא כסריס חמה וכשר ע"כ הרי שהביא הא דר"י אחר שכתב בידי שמים כשר משמע דמפרש דר' ישמעל מיירי ב"א דאי ס"ד דכוונתו ב"ש הא כבר הביא רבותא גדולה מזו דבידי"ש אפילו נפצעו שניהם כשר ומזה נראה דכוונתו דאפילו ב"א מכשיר ר"י וע' בישי"ש ובנודע ביהודה ובתשובת שאלה הארכתי בס"ד.

לא יבא עמוני ומאבי כו' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ומים ואשר שכר עליך את בלעם כו' לקללך ולכאורה יפלא אמאי תלתה התורה בשני ענינים אלו שאין להם שייכות זל"ז וגם אשר לא קדמו לכאורה היא דבר קל. ונראה בע"ה דאם היו נוהגין עין טוב לקדמם בלחם ומים לא תיו נכשלים בזה לשכור את הרע הזה לקללם ובאמת זכותם של ישראל גרם להם זאת שלא יקדמו דאם היה נהנין מאת הרע עין הי' יכולין ח"ו לשלוט בישראל (כמו שאי' בזהר שמו' דע"י שנהנו ישראל עבדו בהם ע"ש באריכות) וע"י זה שסיבב ה' שלא נהנו מהם לא היה יכולת בידם לשלוט בהם:

ונראה עוד לפרש ע"פ מה דאיתא בש"ס מ' יבמות:

(דף ע"ו) עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית ודריש וכראות שאול את דוד יוצא לקראת הפלישתי ע"ש ששאל אם מפרץ קאתי מלכא להוי ע"ש שראה בו סימני מלכות א"ל דואג האדומי עד שאתה משאיל עליו אם הגין למלכות שאל עליו אם ראוי לבא בקהל דקאתי מרות כו' והנה זאת יפלא הא אמרו שהיה מכיר לישי שיצא באוכלסא היינו שר על ששים רבוא ומבועז עד עתה הותר לבא בקהל ועתה רצה לפסלו והנראה בעה"י דזה היה טעם פלוני אלמוני שאמר גאל לך אתה פן אשחית את נחלתי שהיה חושש שמא

אסורה לבא בקהל ובועז דרש כמ"ש בש"ס מס' כתיבות ויקח בועז עשרה אנשים מזקני העיר ודריש עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית וחד מ"ד ס"ל ולומד מכאן ברכת חתנים בעשרה וחד מ"ד ס"ל שלקח עשרה אנשים לדרוש' ולפרסמי מילתא והנראה דשניתם דברי אלהי' חיים דדריש בועז עמוני ולא עמונית כו' בעשרה ובירך ברכת חתנים בעשרה לפרסומו מילתא דבהיתר נשאה והנה עד בועז לא נתבררה הלכה ודבר בעתיו מה טוב על הגאולה לגאול נשמה קדושה מושיען של ישראל מלכים האדירים וכתב בשלמה המלך וישם המלך כסא לאם המלך אמן של מלכות עד עולם ולזה אמר גאל לך אתה שלא רצה נסמוך א"ע על בועז שדריש דכל חכם שמורה הלכה אם בשעת מעשה אמרה אין שומעין לו ואתה שלך נתגלה הלכה אין למחות בידו ואינו נוגע ח"ו לומר ולחשוד מפני כדי שישאינה אמר כן הא אדרבא הורה כן לפלוני אלמוני ואחרי שהיה מקובל כן בועז הלכה אע"פ שלא נתבררה להם החרישו וכעת ששאל אם הגון למלכות אמר דואג אם עוד להחשיבו למלוך על ישראל צריכין לברר הלכה אם מותר לבא בקהל וסבר דואג שמפני טעם זה המליך ה' את שאול מבנימין שישי הבא מרות אינו ראוי לבא בקהל ושאול הרגיש מפני סימני המלוכה לא יכול להרגיש ולהכיר אלא שאול המלך משיח ה' שנמשח בשמן הרגיש סימני מלוכה בדוד:

ולא אבה ה' כו' לשמוע אל בלעם דבאמת תן בהקדושה והן ח"ו להיפך צריכין להכין א"ע להמשיך עליו הקדוש' וכן בלעם להיפוך והתעורר בלעם שיהיה הדיבור שגור בפיו וע"י שהיה מגונה בעיני הש"י ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם שיצא הדיבור מפיו ולכן כתיב וישם ה' דבר בפי בלעם ואיתא בזהר וכן באוה"ח שהש"י נתן מסך המבדיל בפי' ובה הי' השכינה רוה"ק מדבר ולכן הוצרך הש"י לשום דבר בפיו להיותו מסך המבדיל שלא יכול הדיבור של הקדושה לצאת דרך פיו וע"י זה ויהפוך ה' כו' לך את הקללה לברכה דרוח הקודש בירכם והבן:

כי הדר נדר לד' אלהיך כו' וכי תחדל לנדר לא יהי' בך חטא הכוונה אם ינדב לבו למקום הן לקרבן והן לצדק' וישמור א"ע מלנדר ויעשה בלא נדר דכן משמע לשון הכתוב לא תאחר לשלמו כו' וכי תחדל לנדר דמשמע דהמצוה מקיים ומוסיף לשמור א"ע מלנדור שמא יעבור התור' מבטיחו לא יהי' בך חטא יזכה שמן השמים יסייעו לו שלא יבא לידי חטא ח"ו מוצא שפתיך תשמור ועשית הכוונה דסתם נדר משמע אם יזכור את ד' כגון קרבן לד' דמש"ה תקנו חז"ל לשון כינוי בנדרים שלא יאמר לשון תרגיל לה' וע"ש ועתה מזהירה התור' דאפילו אם יאמר אמירה רכה לגבוה ועשית כאשר נדרת לד' אלהיך הכוונה שתקיים כאלו נדרת לד' אלהיך. ואמרת בפיך לד' אלהיך ומוסיפה התור'

להזהיר נדבה אשר דברת בפיך שתקיים כאלו נדרת לד' כו' וכאשר אמרת נדבה דהיינו הרי זו דכל היכא דאיתא בי' גזא דרחמנא איתא קים תעשה ותקיים מוצא שפתיך שיהא בעיניך קשה לחזור כאלו כבר הפריש ואיתא בי' גזא דרחמנא ויש לפרש ג"כ שנחשב אצל הקב"ה נדבה אשר דברת בפיך דאסורה לגבוה כמסירה להדיוט והוי כאלו מסר לגבוה לבי גזא דרחמנא והבן:

וכתב לה ספר כריתו' כו' וז"ל הרמב"ם ז"ל מהלכו' גירושין (פ"ב ה"כ) מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש הב"ד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני והגט כשר כו' ובעכו"ם כדין ה"ז גט פסול ואם אנסיהו שלא כדין בישראל הגט פסול ובעכו"ם שלא כדין אינו גט עכ"ל. ותמהו עליו הרב ב"י ובכ"מ ובשו"ת חוט המשולש בתשב"ץ ובל"ח דהרמב"ם ז"ל כתב כלל דהיכא שכתב פסול היינו פסול מדרבנן ולפי הסוגיא דבפ' המגרש מסקנא דהא דרב משרשיה בדותא ובעכו"ם בדין היא מטעם דנוחלף בישראל בדין וא"כ אינו גט מה"ת וגם שלא כדין בישראל ג"כ אינו גט מן התורה ולפי הכלל שכתב הרמב"ם דלשון פסול כוונתו דהיא גט מן התורה אלא דפסול מדרבנן והנרא' לתרץ בע"ה בהקדים לתרץ קושיות התוס' דבמ' גיטין (דף פ"ח:) מסקנת הגמרא לדחות דברי רב משרשיה דאמר כדין בעכו"ם הוי גט ודבר תורה גט מעושה בעכו"ם כשר ובמ' בבא בתרא (דף מח.) פריך מיניה על הא דאמר רב הונא תליא וזבין זבינא זבינה והנרא' בעה"י דבמ' גיטין במשנה גט מעושה בישראל כשר ובעכו"ם פסול אמר ר"נ אמר שמואל גט המעושה בישראל כדין כשר שלא כדין פסול ופוסל ובעכו"ם כדין פסול ופוסל שלא כדין אפילו ריח הגט אין בו עכ"ל הגמרא. והנה אפילו עיקר הדין דבישראל כדין כשר הוי הלכתא בלא טעמא דאין איש מגרש אלא לרצונו ולא בארו הטעם ולכן נראה דסמכו בזה שסתמו ולא שאלו בגמרא מאי טעמא דאמרו כמה פעמים בגמרא כל המקדש אדעתיה דרבנן מקדש ואפקיעו רבנן לקידושין מיניה ואמטו להכי לא הביאו הא דכופין אותו עד שיאמר רוצה אני דהא במ' גיטין דהיא עיקר הלכה לאשמועינן הא דכופין עד שיאמר רוצה אני' והי' נראה להם לדבר פשוט דאם חייב להוציא כדין כופין אותו ואפקיעו רבנן לקידושין מיניה בגט מעושה ורב משרשיה ס"ל דגם בעכו"ם כדין כשר מן התורה אלא מפני שלא יהי' כל או"א תולה בעכו"ם פסלינהו ובישראל שלא כדין אין שום סברא לומר שיפקיעו רבנן להקידושין בשביל שעשו הב"ד שלא מדין וע"כ צ"ל דמאי דאמרו פסול ופוסל היינו דהוי ריח הגט ופוסל לכהונ' ופריך שפיר א"ה שלא כדין בעכו"ם אמאי אין בו אפילו ריח הגט ומסקי דלא כרב משרשיה דנרא' להם לבעלי הש"ס דע"י כפייות עכו"ם אע"פ שכפי בדין אם לא אמרו עשה מה שישראל אומר לך לא הפקיע רבנן קידושין מיניה.

אבל במ' ב"ב דפריך ברב הונא ומשמע דהטעם דבישראל כדין ניחא דהוי כתלי' וזבין כמ"ש הרשב"ם וז"ל דהא לא מפסיד מידי דמיא דזבינא שמקבל דמי שדהו דכיון שאשתו שנאתו ובלא גט נמי לא תעמוד אצלו וגט זה אינו אלא להתירה לאחרים לא מפסיד כלום עכ"ל וכוונתו דהא עפ"י דין תורה מחיוב לגרשה ואינו יכול לכופה להיות עמו ולא מפסיד כלום והוכרח לפרש כן דאל"כ במאי דמי למכר ונפטר מהחיובים שחייב הבעל לכן דמי למכר וכיון דפריך הא מגט מעושה לר"ה וכיון דקיי"ל הלכה כר"ה קיי"ל נמי דהלכה כרב ושרשיה דידוע דסדר נזיקין נשנה אחר סדר נשים ובפ' המגרש לא הביא הא דר"ה לכן פסק כר"ה וכרב משרשיה:

ועוד תמהו על דברי הרמב"ם דפריך בגמרא ולרב ביבי דמסיים בה משמיה דר"נ קרקע אין לו מעות יש לו מא"ל ומשני רב ביבי מימרא הוא ומימרא לר"ה לא ס"ל:

ותמהו על הרמב"ם ז"ל פוסק כר"ה ופוסק כרב ביבי. ונראה לתרץ בעה"י דבאמת לפי הס"ד דר"ה דיליף מקרבן ומגיטי נשים הוי ס"ד כמו דהתם כופין אותו עד שיאמר רוצה אני כן בדר"ה צריך שיאמר בפירוש רוצה אני. אבל כיון דאסיק בגמרא דר"ה מסברא אמר אפשר לומר כיון דאמר סתם אין צריך שיאמר רוצה אני לכן פריך מרב ביבי ומשני רב ביבי מימרא הוא ומימרא לר"ה לא ס"ל. ונרא' דסתמא בגמרא דרך דחי' אתמר דאין כאן פירכא כלל דאיך פריך ממימרא דרב ביבי על מימרא דר"ה דילמא ר"ה לא ס"ל. אבל במ' ב"ק בפ' הכונס אמרו חמסן דיהיב דמי ופריך הא ר"ה אמר תלי' וזבין כו'. דמשני הא דאמר רוצה אני וכיון דסתמא דגמרא מתרץ דלא תקשה מהא דרב ביבי על ר"ה דר"ה מיירי היכא דאמר רוצה אני וכן צריך לומר באמת דר"ה מיירי היכא דאמר רוצה אני דהא חזינן דבקרבן ובגיטי נשים צריך שיאמר ר"א. והגמרא פריך דאין יכול ללמוד מזה דשאני התם גבי קרבן דניחא ליה דתהוי כפרה וגבי גיטין נמי שאני התם דמצוה לשמוע דברי חכמים אבל עכ"פ אע"פ שאמר מסברא מכ"מ צריך שיהי' דומה לקרבן ולגיטי נשים דוקא שיאמר ר"א כמו דמשני בפ' הכונס א"כ ניחא דברי הרמב"ם שפסק כר"ה וכרב ביבי ובוודאי הא דאמר רב משרשיה דבעכו"ם בדין כשר בוודאי לא עדיף מכדין בישראל שצריך שיאמר רוצה אני כמ"ש הרמב"ם הטעם וז"ל ולפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה לעשות כל המצות כו' וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גירש מרצונו עכ"ל וכמו כן אם כפיהו בעכו"ם כדין אע"פ שלאו בכי עשוי נינהו מ"מ מעמידין אותו על חזקת כשרותו דהחי יתן אל לבו דהצרה באה עליו על שנתחייב בדין תורה לגרשה ומכיון שאומר רוצה אני נותן הגט

מרצון וגם לא מפסיד מידי דהא אין רוצה לדור עמה כמ"ש הרשב"ם וא"כ ניחא להלכה שפסק הרמב"ם כרב משרשיה וכסוגיא דמ' ב"ב:

והנה בפ"ד מהלכות אישות באנסוהו וקידש כ' הראב"ד והיא שיאמר רוצה אני ותמהו על הרמב"ם ז"ל אמאי בקרבן ובגיטי נשים כתב הרמב"ם ז"ל שיכופו אותו עד שיאמר ר"א וגבי הא דתלי' וזבין ובקידושין אינו מזכיר שיאמר ר"א. והנרא' בעה"י דדוקא בקרבן ובגיטי נשים דשם מיירי שהב"ד כופין למדו מהא דכתיב יקריב לרצונו שיכפהו עד שיאמר רוצה אני דאמרו כיצד יעשו לכופו אבל במכר וכן בקידושין אם אונסהו ומכר או שאנסהו וקידש סתמא כפרישו שמכר מרצונו וכן קידש מרצונו כדרך כל המוכרים והמקדשין. וכן דרכו של הרמב"ם ז"ל בכל מקום שלא להוסיף על לשון הגמרא ור"ה סתם אמר תליא וזבין ובפ' הכונס מפרשי דמיירי דאמר רוצה אני לכן יתפרש ג"כ דברי הרמב"ם ז"ל וסמוך א"ע על מה שפסק כרב ביבי וממילא נדע לחלק דרב ביבי דלא אמר רוצה אני ור"ה מיירי בדאמר ר"א כמ"ש בפ' הכונס כ"נ בעה"י:

לא יוכל בעלה הראשון כו'. אמר ר"י גדולה תשובה שדוחה ל"א שבתורה שנאמר הן ישלח איש את אשתו החשוב אליו עוד כו' ות"ל המעיין בהקדמתי לספרי יראה שהארכתי בזה בפנים שונים והנה עמדו בזה מאיזה גדולה תשובה הא בכל מקום עשה דוחה ל"ת. ועוד דקדקתי לפני כמה שנים הא העשה דתשובה היא אצלינו והלאו לא יוכל על הבעל כביכול ות"ל מצאתי בספר כפות תמרים שעמד ע"ז ונרא' להבין הדבר בפשיטות הא אשה שוה לאיש לכל עוכשין וכמו שהלאו קאי על הבעל כן היא מוזהרת על הלאו ובאמת העשה דתשובה היא אחר החטא ומראש הבטיחנו על התשובה ובאמת הלאוין שבתור' מי שעובר ח"ו פוגם לעילא והכא מי שחזר בתשובה אדרבא עולה לרצון ודוחה להל"ת ובאמת אצל הקב"ה אתו לא יגור רע ח"ו והכל נעשה המסך המבדיל מצידינו ואם מצידו אין שום דבר במעשה ההיא עולה לרצון לפני אדון כל וגדולי תשובה שמסיר המסכים המבדילים ונרא' ע"ז בא הרמז בכתוב דידוע דשם אהי' מורה על בינה עולם התשובה כאשר בארתי ת"ל באריכות והרמז בכאן כ"י תועב"ה הו"א לפנ"י ד' ס"ת אהי' לומר הגם שתועבה היא ע"י תשובה זוכה ששם זה יגן בעדו להסיר מסכים המבדילים:

נק"י יהי"ה לבית"ו שנ"ה ס"ת שם הוי' כסדר המורה רחמים פשוטים ולזה מזהיר מאוד לקבל עליו קדושה דלעילא והבן.

כי תשה ברעך כו' לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו כו'. והנה בכאן פירוש הכתוב עבוטו לשון משכון שאסור למשכנו וכן יתכן לפרש בפ' ראה והעבטתו כו' ואתה לא תעבוט

לשון משכון ולפ"ז קשה לפרש בפרשה כי יהי' בך אביון ומעבט תעבטנו ורש"י ז"ל פירוש שיתן לו מדרך הלואה אם יש לו לעני בושה לקבל דרך מתנה ועדיין יפלא לשון העביטו דמשמע לשון משכון והנרא' בעה"י ע"ד סוד ופנימיות התור' כי לפי דרך הפשט למ"ש חז"ל דהנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו מתברך בי"א ברכות ופרשתי ת"ל דכמו שהוא מרחם על העני כן הקב"ה מרחם על כנ"י ומשפיע בה שש מדות מחסד עד יסוד אות וא"ו ומקודם היתה ד' דלה ועניה וע"י אות ו' נעשית קומה שלימה (וע' בת"ז ממש כדברי ת"ל) והמפייסו בדברים גורם שיפייס את הכלה ומתיחדים ו"ה וזוכה להתברך בי"א ברכות וע"ש שהארכתי ת"ל ונמצא בזה שמרחם על האביון גורם למעלה אות לטובה שיתיחדו האורות העליונים ויתעלו. וע"י זה ניתוסף הארה גדולה שפע אור גדול לנשמתו ולפי מה שמפרש תאוה"ח דקאי על המלך המשיח מאחד אחיך כו' ע"ש דברים נפלאים ושני הפירושים עולים בקנה אחד ושניהם דברי אלהים חיים דע"י מצות צדקה כמ"ש ת"ל גורם שיזכור הקב"ה להאביון מלך המשיח להשפיע עליו אור ו' ושתו למהר גאולתינו ופדות נפשינו וזוכה ע"י זה שיקיים מצות פתח תפתח את ידך לו להעשיר אליו נפשו של האביון דנחשב כאלו הוא עשאו וגורם גאולתינו במהרה ונוכל לפרש והעבט תעביטנו שיוכל למשכון היינו נפשו של האביון יעבוט אליו שיהי' משיעבוד ומקושר אליו די מחסרו אשר יחסר לו. הכוונה שע"י שיספיק לו די מחסרו ימשוך נשמתו אליו ולפי דרך האור החיים יתפרש דמי מחסרו אשר יחסר לו. כי זה היא מחסרו של המלך המשיח שאנחנו יהי' גורמים לעבוט נפשו הקדושה אלינו כי זה היא חפצו ורצונו:

ובזה נפרש כי תשה ברעך רעיך יתפריש על הקב"ה. משאת מאומה הוא רמז בר"ת "מ"ש"א"ת "מלך "שכינה "ארון "תורה. וגם רמז "מנורה "שלחן "ארון "תורה מאומה "מזבח "אורים "ותומים "מזבח "הפנימי הכוונה שתרצה לבקש רחמים מאתו יתברך להחזיר לנו מקום מקדשינו והכלים שבמקדש שרומזים לבהמ"ק דלעילא ובאמת העיקר בקשת רחמים להמשיך מלעילא היא לקשר שורש נשמתו במקום אשר שם היא עצם מבוקשתו למשל בנ' חיי ומזוני תלי' בגזלי עילאה במידת נוצר ומדות ונקה וכן כל התפילות צריכי' לכוין ולקשר שורש כשמתו על ההיכל והשמות הקדושים אשר שמה להמשיך מלעילא לתתא ובאמת להמשיך בהמ"ק לתתא צריכין למסור נפשו על קדושת שמו להתקדש ולעלות שורש נשמתו בסוד קרבן לבהמ"ק דלעילא בכדי להתעורר עת רצון להמשיך ממש בהמ"ק דלעילא לתתא ובאמת הזהרנו בשה"ש השבעתי אתכם כו' אם תעירו ואם תעוררו את אהבה עד שתחפץ ובש"ס מס' כתיבות שהשביע הקב"ה

שלא ידחקו את הקץ ובתיקונים איתא דצריכין להיתערא לה כדקא יאות ובאם לאו לא יתערין והנראה הכוונה כמ"ש ת"ל שיהיה הכל לצורך גבוה ועל הכוונה שכתבתי ת"ל ובאמת להמשיך בהמ"ק דלעילא צריך מקודם לתקן מקום למטה מקום מוכן להקדושה כמ"ש שם בת"ז למחות זכר עמלק שיהיה השם שלט והכסא שלם ונמצא העיקר היחוד שהכל תלוי בו לפנות ולהכין מקום למטה כמאמר נעים זמירות עד אמצא מקום לה' שיהיה מקום מוכן להשראות השכינה וזה רמזה התורה הקדוש' כאן לא תבא אל ביתו שלא תתעורר הקב"ה לבא לבהמ"ק דלעילא לעבוט עבוטו בחוץ תעמוד כמו שדרשו חז"ל אין עמידה אלא תפילה שתעמוד בתפילה על תיקון העולם למטה והיינו בחוץ לתקן קודם מבחוץ להכין מקום להשראות השכינה והאיש רמז להקב"ה יוצא אליך את העבוט החוצה עד שתחפוץ ואם איש עני היא עני בגלותא כמ"ש בתיקונים כן איש נודד ממקומו איש זה הקב"ה ע"ש לא תשכב בעבוטו כמו שדרשו חז"ל ועדיין עבוטו בידך דפורקנא דהיא תשובה תליא בידיהן כמ"ש בת"ז שהכל ע"י תשובה וכמו שאמר נעים זמירות לא אתן שנת לעיני עד אמצא מקום לה' וזה לא תשכב בעבוטו דהיינו שעבוטו בידך שהכל תלי' בתשובה השב תשיב לו את העבוט מה שנתמשכן כבוא השמש קודם שתשקע השמש ויבא הלילה רמז לגלות המר ושכב בשמלתו שגם בלילה יתיחדו האורות העליונים בשמלתו ר"ת "שבת "מן "לוחות "תורה ויברכך ולך תהי' צדקה לפני ה' אלהיך הכוונה שע"י התשובה יזכה לברכה וזדונות יהיה נחשבים לזכיות והתשובה תהיה נחשבת לצדקה כמו שע"י צדקה נתעלו האורות העליונים וכן ע"י התשובה ונחשב להאדם כאלו עשה צדקה וזה שכר בעלי תשובה ונזכה לבנין בית קדשינו בב"א:

הרמב"ם ז"ל מהלכות מלוה (פ"ג ה"ד) וז"ל עבר ב"ח ונכנס לבית הלוה ומשכנו אינו לוקה כו' שהרי ניתק לעשה כו' ואם לא קיים העשה שבו כגון שאבד או נשרף לוקה ומחשב דמי המשכון ותובע השאר בדין עכ"ל והראב"ד משיג ועיין במ"מ פירושו דדומה ללאו דגזל דניתק לתשלומי ממון ואין לוקין ובמגיד משנה רוצה ליישב דברי הרמב"ם ודעת רבינו שאין זה לאו שניתן לתשלומי ממון כו'. והדברים תמוהים לעין כל הרואה דהא בש"ס מס' מכות [דף ט"ז] איתא דפריך בש"ס והא איכא גזל ואיכא משכון ומשכחת קיימו ולא קיימו ביטלו כו' ומשני התם כיון דחייב בתשלומין אין לוקה ומשלם והתוס' מחקו גירסא זו וגרסו התם איתא בתשלומין ונראה בע"ה דהמדקדק בלשון הרמב"ם ז"ל שכתב לוקה ומחשב דמי המשכון ותובע השאר בדין משמע שמגיע לו יותר מהמשכון והנראה דהרמב"ם והרי"ף פסקו כמ"ד קיימו ולא קיימו וכן משמע בדין ה' שכתב אבד המשכון או נשרף משמע הגם שלא ביטל אלא שלא קיים העשה לוקה ולקיים העשה

אינו באפשרי דמאי נימא שניתן לתשלומין הא כיון שהמשכון אינו בעולם ודמים היא שמתחייב הרי היא בדין לנכות דעמי חובו ולא יבא לידי קיום העשה בשלמא למ"ד ביטלו שאינו לוקה עד שיבטל העשה בידים לא משכחת לה ביטלו דהא ניתן לתשלומין אינו נחשב למבטל אבל למ"ד קיימו דהיינו שמתרין בו שיקיים העשה אינו באפשרי לבא לידי קיום העשה ולפ"ז בש"ס ניחא דהש"ס מהדר לאשכוחי קיימו ולא קיימו ביטלו ולא ביטלו ומשני דניתן לתשלומין ולא משכיחינן ביטלו וכן כתבו התוס' להדיא התם איתא בתשלומין כששרפו וחייב ממון ולא משכחת בטלו עכ"ל אבל הרמב"ם דפוסק קיימו ולא קיימו וכיון שאינו יכול לבא לידו קיום העשה לוקה ות"ל הדברים ברורים ונכונים בעזרת השם.

לא תעשוק שכר שכיר כו' ונראה לפרש בע"ה ע"ד מ"ש על ישמח משה במתנת חלקו ששמח בחלקו ואינו אומר אחרי אשר זכיתי בהכתרים של ישראל אחזוקם לעצמי אלא דבשבת דמשה זוכה לאלף אורות מחזיר הכתרים לישראל וע"ז אנו מבקשים ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת ושים חלקינו עמהם היינו אם אנחנו אינם זוכים עדיין בחלקינו ואזי שים חלקינו עם הצדיקים השמחים בחלקם ויחזרו לנו עכ"ל וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ונראה בע"ה לרמז כאן לא תעשוק דהתורה מזהירה להצדיקים שזכו בחלק חבריהם שלא זכו לקבל חלקם מחמת איזה עון דעבירה מכבה מצוה ומזהירה התורה להצדיקים שלא יחזיקו לעצמם אלא בעת רצון שיתרצה לו הקב"ה ע"י תשובה יחזירו להם או ע"י קדושת שבת יחזורו כמו משה שמחזיר לכללות ישראל ביום השבת וזה לא תעשוק שכר שכיר כו' דזה בקרא שכר שכיר של הקב"ה לא תעשוק אתה ומפרשה התורה אימת יחזור ולזה אמרה ביומו תתן שכרו ר"ת שבת בשבת יחזורו לו מבור תוספת קדושת שבת:

ונראה עוד לרמז ביומו תתן שכרו עד בא השמש תשיבנו ר"ת עת תשובה הכוונה עת שיעשה תשובה תשיבנו לו והבן:

ביומו תתן שכרו אנן פועלא דיממא אנן כמו שאמרו חז"ל ושכרינו כל הלילה לחדש נשמותינו חדשים לבקרים רבה אמונתיך ועוד אנן שכורים כל ששת ימי המעשה בתורה ומצות לחדש מ"ב ולחדש אותיות התורה שיאירו כמו שהי' בעת שברא בהם הקב"ה העולם וזמן שכרינו בשבת קודש נשמות חדשות ולזה בא תרועוז כמ"ש בפרי ע"ח ביומו תתן שכרו ר"ת שבת ועוד י"ל פועלים שכירי לילה זמן שכרו כל היום עולם הזה דומה ללילה וזמן שכרינו כל היום לעולם הבא. בביאת מ"צ בב"א:

ביומו תתן שכרו ר"ת שבת ואיתא בכתבי הר"י הקדוש שאם מקיים מצוה זו זוכה לנפש בשבת ונראה דמדה כנגד מדה דע"י שהיא משלם שכר שכיר ביומו ה"נ אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי' משלם ביומו דמשלים עבידתיה. ובששת ימי המעשה כמ"ש בהרמב"ם ז"ל ששת ימים תעבוד ומפרש תעבוד להקב"ה ועי"ז תזכה ביום השביעי שבת שע"י שמקיימים תורה ומצות בששת ימי המעשה ימי החול נקראים לתקנם ולסעדם ולהכינם להכין צרכי חתן וכלה להכניס לחופה ובערב שבת אנו אומרים לכה דודי לקראת כלה ובערבית אתה קדשת קידושין כמבואר הכל להמעיין בכתבי קודש ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא ואמרו הטעם שכל העולם הזה שהאדם מלובש בלבוש גשמי הגוף אינו באפשרי לסבול גודל שכר המצוה כמו שמצינו שראו התנאים והאמוראים שכר מצות לעה"ב עין לא ראתה יעשה למחכה לו. ובשבת אמרו חז"ל דהקב"ה אמר למשה כך והודיעם ואמרו מתן שכרה לא עבידו לאגלוי' ונראה דבשבת קודש ע"י קדושת שבת יכולים לסבול שכר המצוה דשכר מצוה מצוה להיות נשמתו מתקשרות למעלה ונמשך אליו אור הנשמה מאת אור המצוה המושרשת למעלה. ולכן אמרו שבת מעין עולם הבא. והמקיים מצות שכר שכיר ביומו משלם לו הקב"ה ביומו היינו בכלות מעשה המלאכה ונגמר בערב שבת כלות ימי המעשה משלם לו הקב"ה ביומו נשמה קדושה לשבת שכר מצוה מכל השבוע איש איש כפי עבודתו זוכה לנשמה קדושה בשבת ואנו אומרים שבע ברכות כמו שמברכין לחתן וכלה ובכל הארבעה תפלות שבא פנים חדשות שנתעלו יותר למעלה מברכים שבע ברכות בכל התפלות כ"ח ברכות כח מעשיו הגיד לעמו שזוכים לכ"ח ברכות לתת להם נחלת גוים היינו כמו שאמרו חז"ל שלא יאמרו שבע אומות כו' ושבת היא נשמה וקיום העולם ובכח זה שאנו מברכין בכל פעם השבע ברכות לעלותם במעלה הראוי' כפי כוונת התפלה ממשיכין שפע אור לקיום העולם ואנו מעידין על חידוש העולם וברצונו נתן לנו:

כי ישבו אחים יחדיו כו' יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה איתא בש"ס מס' יבמות במשנה [דף ק"ט] וז"ל המגרש את האשה והחזירה מתרת ליבם ור' אלעזר אוסר וכן המגרש את היתומה והחזירה מתרת ליבם ור"א אוסר קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומ' בחיי האב והחזירה ד"ה אסור' ליבם גמרי' אמר עיפא מ"ט דר"א הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסורא אמרי ליה רבנן לעיפא א"ה חליצה נמי לא תיבעו וכ"ת ה"נ והתניא משום ר"א אמרו חולצות אלא אמר עיפא ר"א לא ידענא מ"ט כו' רב אשי אמר היינו טעמא דר"א דגזר הני משום יתומה בחיי האב והחזירה כו' תניא כוותיה דר"א מודים חכמים לר"א בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה הרי היא כיתומה בחיי

האב והחזירה שאסרה ליבם מפני שגרושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה עכ"ל הגמרא וז"ל המהרש"א ד"ס מודים חכמים בפ' המדיר מייתא תלמודא הך ברייתא וגרסינן בה והרי היא יתומה בחיי אב והחזירה שחולצות ולא מתיבמות מפני שגרושיה כו' והרא"ש כתב בשמעתין דהכי איתא הגירסא בתוספתא וכן כתב הראב"ד דבעיא חליצה ואע"ג דאסורה ליה מן התורה מ"מ בעיא חליצה משום דאיכא מאן דלא ידע בגירושין ואתי למשרי יבמה לשוק וסברא גדולה היא עכ"ל ויש לתמוה לפ"ז אמאי דחו תלמודא הא דקאמר עיפא טעמא דר"א הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסור מדתני ר"א או' חולצת דהא איכא למימר לר"א נמי דחולצות משום דאיכא מאן דלא ידע בגירושין ואת' למשרי יבמה לשוק דמהאי טעמא חולצת כמו יתומה בחיי אב לרבנן אע"ג דהוי ערוה דאורייתא וצ"ע עכ"ד:

והנראה לתרץ בעה"י דבאמת גירשין קלא א"ל ואעפ"כ משום דאפשר איכא אינש דלא ידע בהגירושין אמרינן דחולצת ואין לחוש ולומר דאם חולצת מתיבמת ג"כ דאמת ע"פ רוב אנשים יודעים בהגרושין וידעו שאין החלוצה אלא מפני מראית עין ואותם שלא ידעו ואין לחוש שיאמרו מפני שהחזירה חולצת דהכל יודעין דהגרישין היא מן התורה ואין חזרת קטנה אלא מדרבנן (וע' בספר המלחמות שכתב וז"ל אמר הכותב אדרבא מסתברא צרה קטנה לרבנן מתיבמות דכיון דלא גזרו רבנן בהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו אטו שלא גדלה עדיין אצלו משום דקסברו אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום כדמפרש בהמדיר אף צרתה של קטנה אין גוזרין בה כלום שאדם יודע שהיא ערוה מפני שאין קידושיה כלום ויותר היה קרוב לאסרה בחליצה משום שאתה אומר חולצות מתיבמות אלא לפי שא"א להפקיע נשואי חכמים בלא כלום לא גזרו עכ"ל הזהב ולפמ"ש ניחא בס"ד אבל בהא דר"א בהמגרש את האשה והחזירה יש לחוש אפילו אף לאלו שיודעים שנתגרשה וסברו מפני שהחזירה צריכה חלוצה ויאמרו שנתיבמת נמי ודוק:

עוד שם בגמרא בעי מיניה רבא מרב נחמן צרתה מאי א"ל היא גופא גזירה אנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה כו'. וכתב הרא"ש תמי' לי למה כתב הרב אלפס בעיא זו שהוא אליבא דר' אלעזר דלא כהלכתא ויש הלכות רב אלפס שכתב בהן וה"ה לצרתה של יתומה בחיי האב לרבנן והשיב עלי' הראב"ד הא מילתא לא מיחוורא שפיר משום דלר' אלעזר גופא הא לא שרינן לצרה אלא משום דהוא גופא גזירה כו' אבל יתומה בחיי האב כו' ערוה היא מן התורה הלכך צרתה נמי צרת ערוה הוא ושתיהן חולצת ולא מתיבמת כו'. ולכאורה הי' כראה כדבריו דתנן בפ"א כל שיכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצות ולא מתיבמת וה"נ צרתה של ערוה הקטנה עכ"ל הרא"ש. והנראה בע"ה ליישב דברי

הרב אלפס ז"ל דלא דעי להא דפרקא קמא דהא התם הקטנה היא ערוה אלא דלהכי אינה פוטרת צרתה דמכח שהנשואין אינם אלא מדרבנן ואפע"כ אינה מתיבמות צרתה לפי שדומה לצרת ערוה שהיתה יושבת תחת בעלה ואין הכל מכירין שהיתה קטנה ודומה לצרת ערוה אבל הכא בנידון דידן נעשית ערוה ע"י הגרושין דהוי גרושת אחיו ואין החזרה שהחזירה קידושין גמורין אלא מדרבנן ונמצא אינו דומה לצרת ערוה כלל דמי שיסבור שישבה תחת בעלה שהוא אשת איש גמורה בקדושה תורה הרי אינה ערוה כלל ועיקר החשש למי שידע שאין חזרתה חזרה והקידושין אינו אלא מדרבנן וא"כ מה לנו לחוש להצרה הא יודע שאין הקדושין מן התורה ואינה צרת ערוה כלל ולא שייך למגזר לאסור הצרה להתיבם משום הקטנה גופא שלא תתייבם דידעו לחלק בין הצרה להקטנה דמשום האי טעמא גופא דהצרה מתיבמות משום דאינם קידושין גמורים מה"ט אסורה הקטנה להתייבם והנה הרא"ש וכן הרמב"ן בספר מלחמות ד' תירצו דשאני ערוה זו דיש לה היתר אם גדלה אצלו הלכך לר"א דגזר אפילו בגדולה אטו יתומה בחיי האב דשמא יטעה אדם לומר דקדושי קטנה כלום כ"ש דגזר בצרה דידה אבל לרבנן דלא גזרו אפילו בדידה אם גדלה אצלו כ"ש דבצרה לא גזרו ומתייבמות עכ"ל הרא"ש וכן בנימוקי יוסף שסביב הרי"ף כ' ג"כ בשם הרשב"א בשם הרמב"ן בביאור יותר ותוכן דבריו דלר"א איכא למגזר צרת היתומה אטו היא משום דקסבר שאין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום והלכך אי שרית לי' בצרתה ליבומי אתי ליבומי היא גופא אבל לרבנן ליכא למיחש למידי דהא סברי שכל אדם יודע שאין קדושה קטנה כלום ולא גזרו בצרה כו' ואי עדיין קטנה היא כ"ע ידעו שאין קדושי קטנה כלום כו' הלכך צרתה מתיבמות עכ"ל והנה הגם שנתנו טעם נכון לדברי הרי"ף ז"ל אבל לא תירצו מ"ש הרא"ש לחזק דברי הראב"ד מהא דפ"ק מהא דיכולה למאן ולא מאינה כו' ות"ל תרצתי לנכון ומקום הניחו לי בזה:

והנה מיש לר"א דס"ל שאין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וכוונתם דבפ' המדיר במ' כתובות פריך שם על רבה דאמר דבטעות אשה אחת כ"ע לא פליגו ע"ש ופריך מהא דמודים חכמים לר"א כו' ונראה דגריס הנימוקי יוסף כאית דגרסו שהביא רש"י דגרסו דבהא פליגו דר"א סבר אין אדם יודע ואכתי צ"ע דהא צריך לומר דהברייתא אליבא דר"א פליגו על תנא דהמשנה אליבא דר"א דגזר במגרש גדולה והחזירה ג"כ וא"כ עדיין תקשה מתנא דמתניתין אליבא דר"א וצ"ל דלמסקנא דהש"ס דבהא פליגו אי אדם יודע כל עיקר דר"א לא פליג אלא בקטנה שהגדילה והנה לכאורה קשה על גרסת רש"י דלא גריס בהא פליגו דמשמע דכ"ע סברי דאדם יודע שאין קדושי קטנה כלום דא"כ תקשה לשמואל דס"ל בקטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת דס"ל לשמואל דצריכה גט מהשני דלא

כמאן וכן אפילו ליש דגרסי דבהא פליגו וא"כ סובר ר"א דאין אדם יודע כו' מ"מ קשה דנימא דשמואל יסבור כר"א ודלא כחכמים והנה ת"ל מצאתי להריטב"א במ' כתובות דעמד בזה ורוצה להוכיח לגרוס דבהא פליגו דא"כ שמואל דלא כמאן אל דמשמע דלפי גירסא זו ניחא ולי עדיין קשה דנימא דשמואל יסבור כר"א ודלא כחכמים והנראה לומר בטעמא דשמואל דהא בקדושין צריך דעת שניהם דעת האיש המקדש ודעת האשה המתקדשת וצריך לומר דכמו דאדם יודע שאין קדושה קטנה כלום כן האשה יודעת ג"כ ומסתמא כוונה כשהגדילה לשם קדישין ומסתבר לי' לשמואל לחלק דדוקא בהא דמודים חכמים לר"א דהיכא דלא ראינו שום גילוי דעת להיפוך שאינ' מתרצות בקידושין אמרינן מסתמא שניהם יודעין שאין קדוש' קטנ' כלום וכוונו שניהם לשם קדושין אבל היכא דהגדיל' ועמד' ונשאת מסתבר לומר דהוכיח סופ' דלא כוונ' לקדושין משהגדיל' ולא שייכא הא דשמואל בפלוגתא דפליגו אי אמרינן הוכיח סופו על תחילתו כו' די"ל דס"ל לשמואל דכאן לכ"ע אמרינן הוכיח סופ' על תחילת' דהא נתקדש' בקטנות' ואח"כ משהגדיל' לא ראינו שום גילוי דעת שיתרצו לקדושין אלא דאמרינן דאדם יודע וגם היא יודעת כו' ולכן כ"ז שלא ראינו ג"ד להיפוך אמרינן מסתמא נתרצו שניהם אבל היכא דהגדיל' ועמד' ונשאת שפיר אמרינן דהוכיח סופ' על תחלת' דלא כוונ' לקידושין ורב ס"ל דאדם יודע וגם היא יודעת דאין קדושי קטנ' כלום ובוודאי שניהם נתרצו וכוונו לשם קדושין ועתה חוזרות וס"ד דאינ' צריכ' גט מהשני כן נראה נכון בע"ה ויש אתי בתוך חידושי פילפול ארוך ואי"ה בספרי על גפ"ת אדפיסו בעזרת השם.

כי ינצו אנשים כו' הרמז היינו היצר טוב והיצה"ר וע"י שעושה האדם תורה ומצות ומכניע ליצר הרע ואיתא באוה"ח בפ' ויחי בחזיון לילה שהכניע להזכר ולה לא הי' באפשרו' שיכניע אותה ע"ש והרמז בתורה וקרבה אשת האחד כו' והחזקה כו' רחמנא ליצלן שמכשילה לאנשים בלילה ח"ו והעצה וקצותה את כפה ותזכה על כפים דקדושה ישאונך וידוע דשמה עולה ת"פ וכאשר יחסר אותיות כפה נשאר שע"ה זהו מדת מלכות להמשיך למ"מ ה' אחרונה שע' נהורין:

לא תחוס עיניך היינו התיקון שלא תחוס על עיניך לנדר שינה מעיניו ולהרבות ולהסתכל בספרים הקדושים לתקן העינים כי מהם בא הפגם ובעינים התחילה ותרא האשה וכן שבירה הכלים שורשם בעינים ע"ש בזה"ח. והתיקון תלי' בעינים לעצום עיניו מראות ברע ולנדד שינה מעיניו בכל האפשריות ולהסתכל באותיות התורה ולצייר נגד עיניו השמות הקדושים שויתי ה' לנגדי תמיד וע"י שיזכה לקיים יזכה להשבח האמור באשת חיל כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביונים תזכה וקצותה את כפה בב"א:

לא יהי' לך כו' אבן ואבן כו' זכור את אשר עשה לך עמלק ונראה בע"ה לפרש הסמיכות דאמרו חז"ל קשה עונשין של מדות כעונשין של עריות והנה עמלק פגם שזרק מילות כלפי מעלה ולכן יד על כס יה מלחמה ולהסביר הענין בע"ה דכבר הארכתי לבאר דמי שפוגם במדות ומשקלות פוגם ח"ו בבריאת עולם דמצינו במשכן שהי' דוגמת שו"א כמ"ש במדרש והארכתי בע"ה במקומו ונעשה במדה ומשקל הקרשים והשלחן והמנורה ושארי כלים וכן הכל כעשה במשקל המנור' ככר זהב וכן האדנים ואם הי' מוסיף או מחסר לא הי' אפשר להעולם להתקיים שצריכין להמשיך האור להעולם במדה ומשקל לא פחות ולא יותר ומעתה ח"ו אם פוגם במדות ומשקולת פוגם במשכן ושני המשכנות לעילא ותתא הוקמו יחד כמ"ש בזהר הוקם המשכן וע"ש:

וע"י מלחמות עמלק אין השם שלם ואין הכסא שלום ובארתי ת"ל לשון הש"ס שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ולבנות בהב"ח היא אחר להכרית זרעו של עמלק נמצא דבזה תלי' בנין קדשינו נמצא שפיר נסמכו מדות ומשקלות לעמלק י"ר שיבנה בב"א:

עוד י"ל אבן שלימה וצדק. אבן נקרא מ"מ וע"ז רמזו חז"ל אבן הי' תלוי בצווארו של אברהם ולזה רמז יעקב ויקח אבן כו' ולזה רמז אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה דשם ב"ן היא במלכות והיא תשעה אותיות וצריכין לבנותה ולקשטה ולהמשיך אליה אלופו של עולם ונעשית קומה שלימה בעשר אותיות ונקראת אבן וע"ז מזהירה התורה אבן שלימה וצדק יהי' לך שתראה לעסוק בבנין המלכות שתהי' שלימה וצדק מ"מ נקרא כסא שתהי' שלימה וצדק שתהי' הכסא שלם והשם שלם גבהו עשרה יוד אותיות י"ר שאהי' נאה דורש ונאה מקיים ונזכה למקדש של אש בב"א:

ונראה עוד לפרש הסמיכות ע"ד מה שפרשתי בפ' פקודי דהי' מספר בני ישראל יותר על ששים רבוא שלשה אלפים וחמש מאות וחמישים וכתבתי שם דמהם הי' האלף שבע' מאות וחמש' ושבעים שקלים דעשה משה ווים לעמודים ע"ש מ"ש בשם הזהר ווים ממש דאות ואו מור' על ע"ח ע"ש. וכתבתי שם דאלף שבע מאות וחמש' ושבעים עול' מספר הכ"ז אותיות התור' דהיינו אותיות מנצפ"ך כפולים דבתור' יש אותיות גדולות וקטנות ושורשם מבינ' ומלכות ואותן נשמות ישראל שהי' שורשם מבינ' נתנו נדבותם משורשם בינ' ואותן שהי' שורשם ממדת מלכות נתנו שורשם ושפש' אלפים חמש מאות וחמישים עול' כמספר כפל הא"ב דהיינו כ"ז אותיות גדולות וכ"ז אותיות קטנות וכל או"א נתן מחצית השקל ונתחברו יחד ביב' ומלכות האותיות גדולות וקטנות לאחדים נעש' שקלים שלימים אלף שבע מאות וחמש' ושבעים וכתבתי שם מאמר חז"ל על ששקל המן עשרת

אלפים ככר כסף שאמר הקב"ה כבר שקלו בנ"י שקלו שקלים וכתבתי שני פרושים א' ששקל נגד כל ישראל חמשים שקלים גדולים שבערוכין ועול' עשרת אלפים ככר לס' רבוא ועוד כתבתי לפי מ"ש רש"י בפ' פקודי דככר עולה אלף חמש מאות שקלים וככר של קודש הי' כפול ועול' שלשת אלפים שקלים וי"ל דהמן שקל הככר קטן ועבור כל או"א מישראל שקל שקלים למנין שנותיו בהם שבעים שנ' צא וחשוב מן עשרים שנ' שנתחייב לשקול עד שבעים שנ' עול' חמשים שנ' בעד כל שנה מחצית עולה חמשה ועשרים שקלים ועולה לששים רבוא עשרת אלפים ככר ובאמת מספר בני ישראל עלה יותר שלשת אלפים חמש מאות וחמשים נגד אותיות גדולות וקטנות וזה הי' עיקר חיות ונשמת המשכן ע"ח וזה עמדה להם לישראל שלא נתגברה הקליפה עה"ד טוב ורע. כמו שדרשו חז"ל המן מן התורה מנין המן העץ ורצה להגביר עץ הדעת טו"ר על ע"ח בינה חמשים שערים וע"ז רמזו חז"ל ע"ח מהלך ת"ק שנה חמשים ש"ב כל או"א כלול מעשר. ועוד אמרו חז"ל שעסק מרדכי בהעומר ואמר המן שהקומץ קמח התגבר ונצח העשרת אלפים ככר. ופרשתי ג"כ במקומו באריכות דאיתא במדרש רבה בראשית ברא אלהים בשביל העומר שנקרא ראשית ברא את השמים ואת הארץ ופרשתי דעיקר בריאת עולם הי' בשביל ישראל שיקיימו התורה דקב"ה אסתכיל באורייתא וברא עלמא כמ"ש במדרש בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ופוד שם בראשית עם התורה שנקראת ראשית. וע"י שישראל לומדים התור' בכדי לקיים מצותיה נותנים עוז ותעצומות וזוכים כמו בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שו"א ואמרו רז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלו מן דהארץ נתקללה ולכן ניתן להם לחם מן השמים ונסתפקו במן שבכליהם עד שהקריבו העומר שהי' מנופה בי"ג נפה והי' צריך תנופה לארבע רוחות העולם ולשמים וארץ והוציאו הארץ מקללה לברכה ואח"כ אכלו וזכו לתור' זכה וברורה ונמצא דהעומר הי' תיקון לעה"ד טו"ר וע"י זה נכנע המן. ואם ישראל יש להם אבן שלימה וצדק ויזכור להם זכות השקלים ששקלו בבית המקדש וע"י איפה צדק ויזכור להם העומר וזוכים להכניע עה"ד טו"ר וזוכים למחיית עמלק י"ר שנזכה שיהי' השם שלם והכסא שלם. ובזה ניחא לתרץ אמאי בפ' קדושים נזכר הין ואמה וכאן לא נזכר דעיקר מחיית עמלק ע"י אבן ואיפה כמ"ש ה"ל:

פרשת כי תבוא

והיה כי תבוא כו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה ונרא' בע"ה דמצות הבאת בכורים דהארץ נתקלל ע"י ח"א וחוה וע"י ששינתה מאמר הבורא שציוה עץ פרי והיא הוציאה

עץ עושה פרי וע"י ח"א שהי' שורשו מעפר המקדש נתקללה גם היא והי' צריכין לתקן כל זה. ובעת שיצאו ממצרים וספרו חמשים יום יזכו לקבל התור' ע"ח. תקנו וזכו לדבק נפשותם בע"ח והארץ לא נתקנה עדיין. ובאמת ארץ עממין מטמאה והעיקר חפצו ורצונו יתברך לקדש ארץ ישראל שהיא מכוון למעלה כנגד כנסה ישראל שנקראת ג"כ א"י ארץ אשר עיני ד' דורש אותה כו' לכן ציוה לאברהם לך לך מארצך כו' אל הארץ אשר אראך ודרשו חז"ל ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה לעבדה במ"ע ולשמרה במל"ת ונן באה"ק נכסף משה לקיים מצות התלויות בארץ ויש מצות עשה ול"ת וע"י קיום מצותיה נתקדשה לכן נצטוו לחלוק ירושה וחלוקה בגורל ואו"ת וקיי"ל יש ברירה שהוברר כל אחד חלקו ונתקשרו כל או"א מישראל לשורשו למעלה:

ולקחת מראשית להראות שלה' הארץ ומלואה ויקריב פירות הארץ להביא אותם למקום המקדש וטעון תנופה. היינו לארבעה רוחות העולם ולמעל' ולמט' למי שהשמים והארץ שלו ולמי שארבע רוחות העולם שלו כמו דאמרינן בק"ש כדי שתמלכיהו בשמים וארץ וארבע רוחות העולם ובזה נתקנה הארץ אחרי שפירותיה ראוים לגבוה ומתחלה הי' שמה שבעה עמים היינו כנגד שבעה מדות שינקו מכולם ואח"כ כשהתחלה להתתקן נשתבחה בשבע' מינים ושבע' פעמים ארץ הזכיר הכתוב שבכל שבע' שבע' מדות יש מ"מ בפ' עקב ארץ טובה ארץ נחלי מים ארץ חיטה כו' ארץ זית וארץ אשר לא במסכנת כו' ארץ אשר אבניה כו' על הארן הטובה היא מ"מ העיקרית. והנה קב"ה איסתכיל באורייתא וברא עלמא ואהי' אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן שהתור' היתי' אמנותו של הקב"ה ואדם הי' נשמתו כלולה מכל נשמות ישראל וכולם כפגמו ואמרו חז"ל שכל הנבראים נפגמו כולם נבראו באותיות התור' לכן הי' צריכין ללקט האורות אותיות התור' וכל אשר נזכר בתורתינו הקדוש' המעש' עם אברהם יצחק ויעקב היא אשר הוציאו בכוחם אותיות אלו מן התור' הקדוש' שהי' נבלעו בין החיצונים והמה החזירו העטרה ליושנה לכן אנו מברכין על התור' כשעולין לתור' על ענינים אלו שכל התור' היא שמותיו של הקב"ה וע"י קיום מצות התלויות בארץ מלקטין האורות והאותיות התורה אשר בחר בתורתינו הקדוש' לענין קיום מצות אלו:

ועתה נבא לפרש הכתובים בע"ה ולקחת מראשית. מהתור' שנקראת ראשית כל פרי האדמ' שבהתור' נברא הכל כמו שאמרו בראשית ברא בראשית בהתור' שנקראת ראשית ברא כו' ותקח מראשית שהכל נברא עם התור' שנקראת ראשית תקח כל פרי האדמ' שנברא ונתגדל ג"כ באותיו' התור' תלקט אותן האורות "אשר "תבוא "מארצך הכוונה

שקודם צריך האדם לתקן א"ע בחינת ארץ שבו ר"ת אמות חותמו של הקב"ה שחלקו אשר זכה בארץ מכווין נגד שורשו למעלה:

ושמת בטנ"א:

ר"ת טעמים נקודין אותיו' נגד נפש רוח נשמה דהנקודין מנהיגין להאותיות והטעמים מנהיגין להאותיו' עם הנקודין והלכת אל המקום היינו שתלך למדריגתך שתמשוך א"ע לשורש ובאת אל הכהן התור' אבטיח שתבא אל מדת חסד להחזיר את הכל לשורשו אמרתי עולם חסד יבנה ותזכה לבא למדריג' עליונ' לראות כהן אל עליון משמש במקדש והגם שחז"ל דרשו מהכתוב אשר יהי' בימים ההם כמו שפרש"י אין לך אלא כהן אשר יהי' בימיך יש עוד לדרוש לשבח שתזכה לבא לכהן אשר זכה להיות בימים ההם באה"ק בירושלים בבהמ"ק:

ואמרת אליו הגדתי היום לד' אלהיך דהגם דלמעל' נאמר ד' אלהיך מ"מ יש מדריגו' נפלאו' זה למעל' מזה דיש חמשה חלקים נפש רוח נח"י. ועוד יש עולמות למעל' עד א"ס ולכן יש נשמו' חוצבה מאת עולם נעלם ואהרן זכה לכהונ' לו ולבניו ונגד שורשו של הכהן העומד לשרת ומשמש ועובד אינו נחשב לכלום לכן יאמר לד' אלהיך ויבטל עצמו נגד הכהן והכהן יקשרו לשורשו שורש נשמתו ולקח הכהן הטנא מידיך. ופרש"י להניף אותו והניחו לפני המזבח כו' ועתה יזכר ועינית ואמרה שהבא בלבבו הראי' גדול' להבין טעם מצות הבאת ביכורים דמתחילה יעשה בדרך פשוט לבל יהי' כפוי טובה כמו שכתבו מפרשי התור' ואחרי אשר יזכה לקיים המצוה יזכה להבין טעם המצוה:

ארמי אבר אבי וירד מצרימה דבאמת אמרו חז"ל שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם שתיקן ח"א אך ע"י זה שרימה אותו והי' דעתו ברחל והבכור' יחי' ליוסף והיא גרם להסב הבכור' לראובן וע"י זה ירדו למצרים לתקן כי לתקן זה הוצרך לירד לערות הארץ לכוף ליצרי' ויוסף נתבחן ותיקן הפגם במסירת נפשו וזכה להבכור' מנשה ואפרים לקחו שני חלקים בארץ

עוד י"ל ארמי אבד אבי וירד מצרימה ע"פ מה שאיתא בפרי שבליל א' של פסח עת גאול' נתבטל' הארת' של לאה והכל הוא ברחל והיא מטעם שלא ינקו ממנה החיצוני' וע"ש לנכון. נמצא שע"י זה שלקח יעקב ללאה גרם ירידת מצרים שינקו המצרים ואחרי אשר יצאו ממצרים יזכו לקבל את התור' ע"ח יזכו לנון ש"ב והבאת בכורים מעצרת שזכו לע"ח לתקן ח"א והבן:

ויהי שם לגוי גדול עצום ורב שלקט משם אורות נשמות ישראל:

וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה פרט שלשה דברים נגד נר"נ כנגד הנשמ' אמר וירעו קצרתי והבן:

ונצעק אל ד' אלהים אבותינו צעקה גדול' יותר מכל הלשונות של תפלה וצעקתם הית' שהי' אלהים אבותינו היינו שייחד שמו הקדוש עליהם ומורה על ענין גדול כמבואר בכתבים ועתה חששו שלא ישתקעו ח"ו במצרים:

וישמע ה' כו' וירא כו' פרט ג"כ שלשה דברים נגד שלש' הנ"ל:

ויוצאנו ה' ממצרים הכוונה שהקב"ה בכבודו ובעצמו הוציאם כו' ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש ויפלא למה פרט חלב ודבש ובחלב לא נשתבחה וי"ל בע"ה דיש בחלב לרמז ל"ב נתיבות החכמה:

ונראה בעה"י לבאר ולפרש טעם שנסמכה פרשת ביכורים לפרשת עמלק דבפ' כל כתבי אר"י אמר רב אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונ' לא שלטה בהם אומה ולשון שנאמר ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתיב בתרי' ויבא עמלק ות"ל כבר תרצתי קושיות התוס' ע"ז אמאי קרי' לי' שבת ראשונ' דהא המן הי' שתי שבתות אחר מרה ובע"ה בארתי בכמה אופנים ויש לדייק אמאי לא נימא בפשיטו' וכן איתא ביהר על נסותם את ד' היש ד' בקרבינו אם אין ונסמך ויבא עמלק דמשמע על נסותם את ד' בא עמלק ות"ל תרצתי בזה ע"פ סוד התור' וכאן נבאר כפשוטו דבאמת שבת מורה על חידוש העולם ואם זוכים לשבות בשבת בזה מודים ומעידין שהקב"ה חידש עולמו ושבת בשבת ומעתה שפיר דעמלק בא על נסותם את ד' ור"י אמר רב אלמלא שמרו שבת ראשונ' הי' מאמינים בחידוש העולם שהקב"ה חידש עולמו וממילא לא הי' מנסים את ד' וע"ז שלא שמרו שבת ראשונ' בא להם שהי' מנסים את ד' ולכן ויבא עמלק ויש לבאר עוד קצת ולהתבונן מעט דאיתא בזהר וכי כל כך שוטים הי' שלא ידעו שהש"י עמהם אלא הכי קאמר ר"ש בעי למינדע בין עתיקא סתימא דכל סתימין דאקרא אין ובין ז"א דאקרי ד' כו'. אי הכי אמאי אנתעשו כו' ועבידו בנסיונא כו' עכ"ל הקדוש וי"ל בפשיטו' לפי דרכו ששאלו היש ד' בקרבינו הכוונ' שהי' מספקים אם עמדו בסוד ד' לידע מציאות אלהותו לנכון כפום מה שמשערים בלבבם אם אין הכוונ' האם רחוק ועמוק מציאותו לידע ולהתבונן ונענשו ע"ז שהי' להם להאמין ולהבין שעמוק עמוק מי ימצאינו כמאמר איוב החקר אלהי' תמצא מופלא ומכוס' וע"י ולחזות עמלק הנצחון מור' גודל נפלאותיו אומן מופלא ומכוס' ואלמלי שמרו שבת ראשונ' כאשר בארתי ת"ל כמה פעמים שע"י אכילת המן בכל יום ויום משת ימי המעש' נזדככו כל כך והי' יכולת בידם לתקן כל יום משת ימי המעש' עם המן שירד להם דבר יום ביומו דייקא שבכל יום ירד להם בחינת

יום זה שהעולם נברא באותיות התור' וירד להם מן בכל יום שעם קדוש' זו הי' יכולת בידם לתקן יום זה ולחדשו כמו במ"ב ולחדש אותו כמ"ש ויקרא אלהי' לאור יום ונמצא בשבת היא נשמת העולם הי' בו קדושת ש"ב והי' השם שלם והכסא שלם והי' זוכים לקדושת שבת להרגיש בכל עת וזמן בזמן מתחלפים להסבוכן גודל קדושת שבת בליל' ובשחרית ובסעוד' ג' והי' באים בסוד ה' להבין שנתחדש אצלם האר' גדול' שנתבטלו ממציאותם והי' זוכים מעין עוה"ב לנחל' בלי מצרים הרחבת והתפשטות הדעת באין סוף וגבול וחקר והי' מבינים שאין זה כי אם מתת ד' מתנ' טוב' ולא הי' מנסים את ד' ולא הי' שלט' בהם אומ' ולשון ומעת' נבאר לפי דרך הזה שהי' מנסים את ד' כפשיטו נמצא נסמך הבאת בכורים שלא יהי' כפוי טוב' ומאמין בזה שהקב"ה חידש העולם ומקריב ראשית פרי האדמ'. ולפמ"ש ובארתי יובן ג"כ כפי אשר אבאר והי' כי תבא אל הארץ והי' היא הצירוף מי"ב צרופי הוי' ומורה על שמח' דנשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים של מעל' עד שיכנס בירושלים שלמט' דירושלים שלמט' רומז שמתיחדים אותיות ו"ה וע"י זה מתעוררים למ"נ למעל' ומתיחדים או"א הוי' אהי' בבחינות פנימיותן דעת' הוי' אהי' מתיחדין בבחינות חיצונית לצורך חיות העולמות ולא לחדש נשמות חדשות כמבואר בכתבים ז"ל שם הוי' כסדר מור' על סדר הוייות עולמות מלעילא לתתא השתלשלת מאין סוף לו' מיוד לה' כו' אבל צירוף והי' מור' שמתיחדין מתתא לעילא ו"ה ומעוררים מ"נ מתתא לעילא ומתיחדין אותיות ו' ב"ה הוי' אהי' בבחינות פנימיות לחדש נ"ח (ולכן נסמכו ביכורים למחיית עמלק שע"י מצות בכורים יתיחדו עד למעל' ראש הוי' אהי' בפנימיותן ויהי' השם שלם והכסא שלם) ומה היא השמח' שיזכ' לארץ שלא זכו משה ואהרן ולבבו יבין איך מחיוב חובת הנפש להודות ולשבח ולפאר שזכ' לזה לאכול מפרותי' לקיים מצות תתליות בארץ לתקן ח"א ויזכ' לבא למקום אשר יבחר ד' לשכן שמו שם ובוודאי יבא בסוד ד' להרגיש האר' גדול' שאין חקר ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך אע"פ שמזכיר הכתוב אשר יבחר ד' אלהיך ומשמע שיחד ד' שמו על ישראל אך נגד קדושת הכהן המשרת אין לו השג' אמיתות אומר לד' אלהיך וממילא מבין ומתבונן שגבו' ועל גבו' שומר ואין לעמוד בסוד ד' ובהבאת הביכורים זוכים לתקן על אשר הי' מנסים את ד' עוד בארתי ארמי אובד וירד מצרימ' ולו' עתה העת להזכיר זאת די"ל דהתור' הזהיר' ולקחת מראשית כו' דאנו מצוין מפרי האדמ' בכדי להוציא' מקלל' לברכ' להקריב ראשית פרי האדמ' לד' מכ"ש שצריכין לתקן ראשיתו לד' והבן ולזה מתנצלים א"ע ארמי אובד אבי כמו שבארתי למעל' שעל ידי שרימה יעקב שמחשבתו היתי' ברחל ונתתקן ביוסף שעמד בנסיון ותיקן הראשית ולכן זכה לתבכור'

ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמ' הכוונ' שתיקן ר"פ האדוו' ששופריה דיעקב הי' מעין שופריה דאדם צתקן ח"א ולהוציאה הארץ מקללה ובסיבת לבן נתעכב התיקון עד מעמד הנבחר שזכו להתור' שנקראת ע"ח ונשלם בביאת הארץ ותכלית השלימו' אנו מחכים ב"ב בביאת מ"א אמן:

ונראה עוד להשוות דברי הגמרא הנ"ל עם דברי הזהר הנ"ל דאלמלא הי' שומרים שבת ראשונ' וקדושת שבת עולה ער עתיקא כמבואר ועמדו בזה מדוע לא ירד המן בשבת כמו גשמים שיורדין בשבת וע"ש באלשיך הקדוש שתירוץ לנכון שבשבת כבא העולונו' עולין למעל' ולא ירד האון למטה וגשמים יורדין שגשמים אינם באים בעולמו' גבוהים כמו המן. ואפרש ת"ל ואסבור הענין שכבר כתבתי בכמה מקומות שירידת הגשמים היינו יציאת החתן לקראת כלה וע"פ זה בארתי הש"ס במס' תענית ולכן פירשו חז"ל ונתתי גשמיכם בעתו היינו בלילי שבתות דבעת ההוא אנו אומרין ומשבחין ככה דודי לקראת כלה והבן. ועוד דברתי הרבה מזה ת"ל ושפיר היא זמן ירידת גשמים בליל שבת ובשבת בבוקר עולין החתן וכלה וכל העולמו' עד עתיקא והמן לא ירד בלילה והמן ירד עם הטל דהטל רומז להיחוד של או"א והמן איתא בזה"ק שנחית מעתיקא וע"ש ונתגשם על הארץ דכשעו' קדושו' וכן אפילו מלאכים כשבאים לעולם הזה צריכין להתלבש בגוף שיהי' יכולין לסבול אוירא דהאי עלמא ומי שהי' רוצה לטעום טעם מן הי' טועמין עתיקא קדישא לכן לא הי' יורד בשבת ולהתגשם דהא בלא"ה בשבת טועמין וסועדין סעודתא דעתיקא והבן. ונמצא שאם הי' טועמין טעם שבת קודש והי' מבחינים דלכך אינו יורד המן בשבת שהם סועדין מעתיקא והי' יודעין שעתיקא עמהן. ולפי דברינו נמצא שהזה"ק ודברי הש"ס עולין בקנה אחד שע"י זה שלא שמרו שבת ראשונה ויצאו ללקוט גרמו ואמרו היש ד' בקרבינו אם אין ולא ידעו להבחין ונענשו ויבא עמלק ואין השם שלם ואין הכסא שלם וקודם ק"ש באהבת עולם אנו מזכירין מעשה עמלק להתחרט ולכוין בק"ש לתקן שיהא השם והכסא שלום וענין סמיכות הבאת בכורים לזכירת עמלק דהנה מצות זכירה קאי על ענין גדול וממקומו מוכרע דזכור עולה ע"ב קס"א מוחין ומסתמא מעשה הזכירה תלי' בהאי אתר דמצינו ארבע זכירות דבעת שיצאו ממצרים השפיע הקב"ה מוחין עילאין דגדלות וע"י זה יצאו וכן קדושת שבת גדלה עד מאוד שידוע גדולה מעלת הקודש ועת קבלת התור' זכו לחמשים ש"ב חירות כו' וחירות משעבוד מלכות ולפי מה שבארתי למעלה שהבכורים הי' לתקן ח"א ולהוציא את הארץ מקללה לברכה והם הי' מ"נ להתייחד או"א לכן סמכו פרשה זו לזכירת עמלק ותבן:

ונראה עוד לבאר ולפרש ענין הסמיכות במה שנתחדש לי בע"ה. דאיתא במדרש בראשית בשביל ביכורים שנקראו ראשית והנראה בע"ה דקין יען שהביא מפרי האדמה מנחה לה' לא נתקבלה מנחתו כי הארץ נתקללה והבל פירוש מעבודתה והי' רועה צאן לברר וללבן הנשמות העשיקות מעץ הדעת טו"ר ויצחק נעקד ע"ג המזבח לתקן חטא קין וזכה ויזרע יצחק כו' (עיין במקומו מ"ש ת"ל) ויעקב הי' רועה צאן. צאן קדשים וזכה לתקן עקודים נקודים וברורים וע' בזהר ובע"ח סודות נעלמים ותיקון אותיות התורה שבהם נברא העולם ונקודין טעמים ותגין להוציא לאור עולם תעלומה ונשמות ישראל הם האותיו' התור' וכשנתבררו ששים רבוא אותיו' לתורה [נוטריקון י'ש'ר'א'ל ר"ת 'יש 'ששים 'רבוא 'אותיות 'לתורה] נתמלא סאתם וזכה משה לבא אל הר האלהי' והי' רועה צאן חותנו כמ"ש שיתרו הי' שורש קין מבני קני חותן משה ודרשו רז"ל שנפרד מקין ומשה הי' בחינת הבל ותיקון ח"ק שבירר הנשמות צאן קדשים ואח"כ הוצרך לירד למצרים להעלו' לכללו' ישראל למדריגתו להביאם להר האלהים דמתחלה הוצרך המנהיג ישראל לצאת מחשך לאור גדול ולבא למדריג' גדול' ואח"כ צריך להוציא כללות ישראל להביאם למדריגתו וזה כוונת הכתוב אשר יצא לפניהם מאשך. ואשר יבא לפניהם למדריג' גדולה ואשר יוציאם ואשר יביאם וכתבתי ת"ל שנתוספו ישראל למספרם עוד שלש' אלפים חמש מאו' וחמשים ועול' במספר אותיו' התור' כ"ז כפולים היינו אותיו' גדולים וקטנים ע"ש חשוב ותשכח שהם חיותם של ישראל דבאמ' כמו שמצינו בשס' ימו' החול הוא ברירו כציצו' ובשב' הוא הוצאו' כ"ח כן זכו ישראל למספר ששים רבוא שנתבררו במצרים וכשיצאו ניתוסף עליהם המספר מהאותיו' גדולים וקטנים בינ' ומלכו' שני השבתו' והם כ"ח ולזה רמזו חז"ל דכ"ע בשב' ניתנ' התור' דכבר נתבררו ששים רוביא אותיו' התור' ובעת קבלת התור' זכו לנשמו' חדשו' מלעילא ולכן הי' בשב' עת וזמן הוצאו' נ"ח וכאשר באו להארץ וזכו להוציא הארץ מקלל' לברכ' ובירורו אותיו' התור' וזכו להקריב ראשית פרי האדמ' מנח' לד' והכהן הי' מוניפו לארבע' רוחו' העולם ולשמים וארץ טנא ר"ת "טעמים "נקודין "אותיו' דההגין נכללו בכלל האותיו' שנכתבו עם האותיו' בספר תור' ונקודין וטעמים צריכין אנן להמשיך:

והשתחוי' עיין במדרש גודל מצות השתחוי' וז"ל א"ר יצחק אברהם לא חזר מהר המורי' אלא בזכו' השתחוי' ישראל לא נגאלו אלא בזכות השתחוי' ויאמן העם ויקדו וישתחוו התור' לא ניתנ' אלא בזכו' כו' והשתחויתם מרחוק חנה לא נפקד' כו' הבליו' אינם מתכנסי' אלא בזכו' השתחו' והשתחוו לה' כו' בהמ"ק לא נבנה אלא בזכו' כו' שנא' רוממו ה' אלהינו והשתחוו בהר קדשו המתים אינם חיים אלא בזכות השתחוי'

באו נשתחוו' ונכרע' כו' עכ"ל בא וראה כמה גדול כח השתחוי' ומבטיחו התור' שיבא למדריג' שיזכ' להשתחוי' לפני ד' כו' "השתחו "לד' "בהדר' "קודש ר"ת קבלה שע"י השתחוי' (כמ"ש בכוונ' מלך עוזר כו' שע"י הכריעו' מכניע א"ע להיות' נקוד' קטנה וכבני' בקומ' שלימ' ובזכו' השתחו') זוכ' לקבל מלעילא כ"ח דהבכורים מקרב פרי האדמ' בירורי נציצות וזוכ' לנשמו' חדשו' בסוד אין טפה יורד מלמעל' עד שטפחים עולה מתהום היא ג"כ לכוונ' זו וזמן הבאת ביכורים מביא וקורא היא מעצרת שנגמר ע"ח זמן קבלת התור' שנקרא' ע"ח עד חג הסוכו' שכבר קבלנו הלוחו' שניו' וזה סוד אם יש לו ג' אילנו' יש לו קרקע אילן עול' הוי' אדני ע"ד דאיתא בת"ז חכמה לימין בינה לשמאל ודעת מחברם הוי' אדני כמו כן ח"ג עם ההפאר' הוי' אדני נצח לימין והוד משמאל מתיחדין ע"י סוד הוי' אדני הרי ג' אילנות יש לו קרקע מ"מ שהיא מקבל' השפע' מכל המדו' ונקרא' כלה כלילה מכולם ובעצר' נידן על הפירו' האילן נשמות ישראל שהם הפירות מע"ח שעתה העת שיתקנו שנגמר העץ החיים ומתחיל הבאת בכורים מעצרת כי במצות הבאת בכורים נתקן העץ חיים והארץ נתקנ' דוגמ' הגן דלעילא נץ סדרים דאורייתא וע"י חידושי' דאורייתא איתשקי' הע"ח להוסיף נבוע וחיים לעילא ותתא להמשיך להעולם כ"ח וזמנה עד החג זמן באספך את מעשיך מן השדה ואנו מקריבים פרים עבור כל המ' שרים אעפ"כ מד חנוכה מביא ואינו קורא.

ונראה לי עוד להוסיף מה שחנני הש"י בדברי הזהר שהבאתי למעלה וכי תפשין הוי ישראל שאמרו היש ד' בקרבינו הא ראו בעיניהם הנסים והנפלאו' אלא דבעי להבחין בין ז"א דאקרי יש ובין עתיקא דנקרא אין. ונרא' לי להוסיף ולפרש ע"ד שכתבתי להנחיל לאוהבי י"ש שלש מאות ועשר עולמוי דכתיב והארץ היתה תהו ובהו והקדוש ב"ה חידוש עולמו באותיו' יש מאין שמעשה מציאו' עולם ע"י אות' ו' י"ש ומתהו בהו כעשה אותיו' שבת הוי' ואותיו' הוי' הוא עם שתי ווי"ן רומז ליעקב ויוסף תפארת ויסוד ועולה ל"ב כתיבו' חכמה וע' בכוונת ציצית תמצא שם זה הוי' בשני ווי"ן לכוין כן ע"ש והצדיק שמחדש בריאת העולם זוכה לאותיו' י"ש וצדיק זה שמחדש העולם לתקן הנצוצות לאותיו' י"ש שכבר נתחדש העולם באותיו' אלו ונפלו והצדיק מעלם וצריך הוד להמשיך כ"ח להניצוצין כמ"ש ת"ל שבששת ימות החול היא ברורי נצוצין ובשבת הוצאת נ"ח ועל זה רומז הכתוב ואוצרותיהם אמלא אוצר הנשמו' יראת ד' היא אוצרו שזוכים ליראת ד' יראה עילאה בינה אימא עילאה סוד התשובה וזה היא בחינת א"ס לצאת מדרך העולם בסוד באהבת' תשג' תמיד למסור נפשו על קש"י ויתעל' בכלות נפשו בביטול מציאותו וכל עשיותיו והי' שלא כדרך טבע העולם הן בצדק' והן בכל מעשיו זוכ' לאין להמשיך

נ"ח מא"ס וסוד זה רצו להבחין ישראל ובזהר שואל א"כ אמאי איתענשו בגין דעבדו בנסיונא ע"ש ונלאו חכמי לב למצוא הבנת דברי' הקדושים הא באמת רצו להבחין סוד נעלם ולמ"ש נכון דאלמלי שמרו שבת הראשונ' והתוס' הקשו הא לא הוי שבת הראשונ' במן הא במר' נצטוי אך באמת יש כמה מדריגות שבתות ובמן שלקטו נציצות ובאמת ירד מעתיקא ואקדים לתתא כמ"ש בזהר שנתלבש באוירא דהאי עלמא בכדי לסייע לישראל שע"י לקיטות המן ילקטו הנציצות עם המן ובשבת לא ירד המן שעולים כל הנשמות למעל' וטועמין נשמת המן סוד עתיקא קדישא לעילא ונמצא דברי הזהר והש"ס המה לאחדים דאם לא היו יצאו ללקוט והי' מאמינים בסוד השבת וממילא היו יודעין שבשבת היא נ"ח ולא הי צריכין להבחין ושפיר אמר הזהר בגין דעבדו בנסיונא דהי' להם להבחין ע"י השבה וע"י מלחמות עמלק באה להם לישראל הידיע' שאין השם שלם ואין הכסא שלם ונסתלקו אותיות "א"י"ה מקום כבודו סוד אין והי' כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל דמשה הי' כליל מנשמות כל ישראל סוד הוצאת כ"ח מא"ס ולכן וגבר ישראל שהמשיך אותיות "א"י"ה ובשבת במוסף אומרים איה שיהי' השם והכסא שלם נ"ח מעתיקא וידעו ישראל והבינו שזוכים להמשיך מעתיקא סוד אין ונסמכ' פרשת ביכורים כמ"ש דע"י מצות הבאת ביכורים נתקן הע"ח וביום הביכורים בהקריבכם מ"ח לד' נשמות חדשות וע"י זה נתקן מחיית עמלק להיות השם והכסא שלם והש"י יראינו נפלאות מתורתו ונזכ' להמשיך הע"ח כולנו חיים אמן:

ונראה עוד לומר ענין הסמיכות דחז"ל דרשו המן מן התור' מנין המן העץ ע"י עץ הדעת טו"ר וע"י שעש' עץ גבו' חמישים אמה שרצו לשלוט בעה"ח חמישים ש"ב ושם היין המשומר בענביו נתגבר כח הקדוש' במשת' היין ראשתי ונתל' מל העץ והנה מצות הבאת ביכורים מעצרת שנגמר תע"ח זמן מ"ת הקדוש' וכאשר פרשתי ת"ל לתרץ מה שהקשו הלא התור' ניתנ' נ"א לספיר' ואנו אומרים בשש' בסיון זמן מתן תורתינו ופרשתי ת"ל דהקב"ה אמר ועת' פן ישלח ידו ואכל מעץ החיים ועת' בחמישים לספיר' שנתגל' חמשים ש"ב דבר בעיתו מה טוב שנגמר הע"ח דהתור' נקראת ע"ח והוא התחלת הזמן הבאת בכורים דזכו לתקן העץ הדעת ולהמשיך הע"ח כמו שהארכתי ת"ל על ויטע אשל שנטע ע"ח ובז' הי' בודק האורחים אם יכולין לכנוס תחת כנפי השכינ' אם מקבלים האילן ובעצרת נידונים על פירות האילן הנשמות ישראל הפירות מע"ח הנשמות דמתחדשין כצפרים ע"י התלמיד וותיק שמחדש חידושי תור' והע"ח נגמר בעת שנמח' זכר עמלק שע"י עמלק אין השם שלם ואין הכסא שלם וע"י שנגמר קבלת התור' הע"ח וזוכים לעשר' הדברו' ע"ב תיבו' שעולים הוי' אדני כסא השם שלם והכסא שלם ותר"ך

אותיו' כתר תור' לרמז שע"י שנגמר ע"ח והשם והכסא שלם נשלם כ"ת בשלימו' השם והכסא מרומז בתיבו' שלימו' צרופים לרמז שזה העיקר לצורך גבו' קמ"ש ולהיו' השם שלם והכסא שלם ע"י ישראל ואותיו' התור' המה נשמו' ישראל ומוכתרים בכתר תור' ומרמז שבתוך אלו התיבו' שנשלם בהם השם והכסא גנוז בהם כתר תור' שיכתרו ישראל: **והנה** מצות הבאת בכורים להוציא הארץ מקלל' לברכ' שנתקלל' עבור ששינתה מאמר הבורא שציוה ע"פ וע"י אדם נפקדה על עונה גם היא ועיקר התיקון באה"ק ע"ז אמרו חז"ל על משה שנתאווה לקיים מצות התלויות בארץ שאם הי' זוכה לזה הי' מתקן הכל. ובזה אפרש הכתוב והי' לשון שמח' דעיקר השמח' שזכו לכנוס לארץ אשר לא זכו בת משה ואהרן וכל דור דעה ועוד יותר אשר ד' אלהיך שהקב"ה מייחד שמו עליכם שהדר בחוץ לארץ דומה כו' שאין הקב"ה מייחד שמו בשלימו' אלא ליושבי הארץ ומקיימת מצותי' שמה ונותן לך נחלה וירשת' שאין לה הפסק ונקרא נחל' שהי' להם קנין הגוף בארץ ונשמותיהם הי' משורשם למעל' ראש מאת ע"ח. ומזה תבין שנחלה זו הוא דוגמת נחלה דלעילא דעיקר תכלית הבריא' הוא בשביל האדם ויטע ד' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר וע"י שאכל מעץ הדעת גרש אות ה' כו' וע"י הי' כל הסיבות עד שזכו לתור' ע"ח וקבלת התור' הי' במדבר בארץ ציה מקום החושך ועיקר התור' וקיום מצותיה מצות התלויות בארץ ויזכו לבנו' בהמ"ק באה"ק ופרשתי ת"ל המדרש על הכתוב כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל איתא במדרש מה הקב"ה כשברא את העולם עסק במטע' תחלה אף אתה ונטעתם ופרשתי דעיקר כוונת הקב"ה להביאם להארץ דוגמת קרקע מגן דלעילא לזאת נתחלק הארץ בגורל באו"ת ואיתא בזהר פ' פנחס דהגורל היא ע"ח וכל או"א מישראל נפל חלקו וגורלו בנעימים כפי חלקו בגן דלעילא בנשמת אדם וציותה התור' ונטעתם היינו ע"ח ולכן זמן הבאת ביכורים מעצרת כמ"ש ת"ל והודיעה לנו התור' שתדע שנתאווה משה לקיים מצות התלויות בארץ דקב"ה איסתכיל באורייתא וברא עלמא וכל טוב הארץ שנשתבחה א"י היא שמאירין בהם האותיו' התור' וכל האוכלים בקדוש' מאירים האותיו' התור' בשורש נשמתו ולקחת מראשית מהתור' שנקראת ראשית כל פרי האדמ' למען להעלו' פירות הארץ לעילא לעילא ולהניף אותה לע"ח דלעילא אשר תבא מארצך כתבתי ת"ל ר"ת אותיו' אמת חותמו של הקב"ה ושמת בטנא כתבתי הר"ת טנ"א אותיו' נקודין טעמים דע"י מצות הבאת ביכורים בשיר וקול תודה בשמח' וטוב לבב ולציון ברינה יעלה ולראות פני ד' להביא מנחה מפרי האדמ' ולזה צריכין להזהר להוציא הארץ מקלל' לברכ' ולתקן א"ע שיהי' בכלל אדם היושב על הכסא דאם יתקבל האדם לפני קונו והדר היא לקבל פני

קונו וקדושו שהביא מפרי האדמ' מצות ותורה שס"גל ואזי יקבל ד' מנחתו מפרי האדמ' שיהי' ממש דוגמה הפירו' מע"ח מקור כשמו' ישראל והעיקר מקום הקדוש' ירושלים אמצעית א"י כמו הלב שהוא ממוצע בגוף באמצעיתו ומקום מקדשינו שהיא מכוין נגד בהמ"ק דלעילא:

ארמי אובד אבי וירד מצרימה

והנה פשט משמעו' התור' שע"י לבן גרם וירד מצרים ובאמת רש"י פירוש ועוד אחרים באו עלינו לכלותינו שאחרי זאת ירד יעקב למצרים אך פשט הכתוב שארמי גרם ירידת מצרים ועוד אמאי אמר בעת הבאת ביכורים ות"ל כבר כתבתי ואוסיף מה שחנני הש"י לחדש להוציא לאור תעלומיה דידוע עיקר הפגם צריכין לתקן אדם וחוה קין הבל והנה נקראו אבות ואמרו חז"ל אין קורין אבות אלא שלשה שהמה אבות העולם שתיקנו וחידשו מ"ב ואברהם נקרא אדם הגדול בענקים שהתחיל לתקן אדם שגרם לעשו' חסד עם כל באי עולם ולהכניסם להקדוש' ובשמו 'א'ס בראש ובסוף משם אדם 'הב' מן הבל דאמרו חז"ל הבל הציץ ונפגע ר"ל ובשם שרה אמנו ה' מן חוה ח' התחיל נח לתקן ואח"כ היתה ח' בשם יצחק ק"י מן שם קין ובשם יעקב ג"כ ק"י ונחסר עוד ן' פשוטה מן שם קין חסר נו"ן מן תיקון כמ"ש בזהר על תיקו דאמרו רז"ל חסר נו"ן מן תיקון ע"ש ובשם לבן הי' לב' מן הבל נו"ן מן קין ונתעלו ע"י הצאן צ"א הוי' אדני נו"ן פשוטה ובאו האותיו' בשמו' השבטים ראובן שמעון הנו"ן לוי הל' יהודה הד' מן אדם וא"ו מן חוה דידוע דו' נקרא אילן החיים אות אמת כמ"ש בזהר על וישם ד' לקין אות וא"ו וברחב אות אות היינו אות וא"ו ע"ש. ובלידת יהודה אמרה הפעם אודה את ד' ועמדה מלידת שנשלמו אדם חוה קין הבל והנה עיקר הבירור הי' בחוץ לארץ דשמה נתפזרו עיקר הניצוצין וצריך לבררם שם וקבלת התור' בחוץ לארץ בכדי לבא לארץ הקדוש' בתכלית השלימו' וע"ז נתבשר אברהם גר יהי' זרעך שבישרו הקב"ה על תכלית השלימו' להוציא בלעם מפיהם והקב"ה אמר לאברהם בארץ לא להם ושמה צריכין לברר אבל לאו דוקא במצרים והי' באפשרי שיתעכבו שם במקום לבן עד עת האסיף שישלמו לששים רבוא שיהי' מוכנים לקבל התור' ע"ח ובשם רחל הי' ג"כ הח' מן חוה ואמרו חז"ל שאותיו' ח"ט לא הי' בשמו' השבטים ונשאר עוד לברר הטוב מן הרע ט' טוב ח' חיים ע"ח ועל הל' אימא מגדל הפורח באויר איתא בסתרי תורה היינו הל' ובשם מחל מ"מ הל' בסיף שווה ובלאה שהוא למעלה הארת תבונה היתה הל' בראש שמה לרמז שרומז עוד למעל' ראש ולבסוף עד אין הכלי' ומלכותו בבל משלה ובשם יהודה נשלם השם ארבע' אותיו' וגמר התיקון ד' הי' בדוד הע"ה וזכה למלוכה לעולם והנה ע"י שארמי אבד אבי שהחליף משכורתו עשרת

מונים שרצה להגביר על עשרה מאמרו' ועשר ספירו' דהקדוש' והוכרח לחזור יעקב קודם גמר השלימו' ולכן הוכרח לירד למצרים להשלים התיקון ומצרים משלו על כל שבעים האומו' בכדי שיאמרו שם התיקון ויזכו להתור' ע"ח. ונראה עוד לפרש ע"פ סוד התור' דיעקב הוצרך לתקן עולם השמיטה בחינת רחל ועולם היובל זה הי' תלוי בלאה ואנחנו צריכין לתקן מתתא לעילא אתעלו' הקדוש' מלמט' למעל' ולא להוריד להקדוש' מלמעל' למטה בלבד לעשו' התיקון למטה ולזה רמזו חז"ל מעלין בקודש ולא מורידין [עיין בסדר חנוכה מה שפרשתי שם הש"ס בע"ה]. והנה יעקב עבד ברחל לתקן עולם השמיט' ולא כיוון ללאה עולם היובל ואח"כ הוכרח עוד לעבוד שבע שנים לתקן עולם השמיטה ע"ש בזהר ובמ"ש ת"ל ובצאתם ממצרים זכו לספור ספירה ונחשב להם יום לשנה שזכו בחמשים יום לתקן היובל עלמא דחירו' עולם התשוב' גמר הבירור ומצוה לממני יומי ומצוה לממני שבוע לתקן שמיטה ויובל והנה ארמי אבד אבי שהי' באפשרי ליעקב לתקן מתתא לעילא עולם השמיט' ולהעלו' למעל' ראש לתקן עולם הבינ' וע"י זה שלא עשה התיקון כסדר הוכרח לבא למצרים לתקן שמה להעלו' למעל' ראש לתקן שמיט' ויובל עולם הבינה חירו' כמ"ש בחידושי רחל בתו באה עם הצאן אשר לאבי"ה כ"י רע"ה הי"א ס"ת שם אהי' שתעלה לעולם הבינ' ואם הי' מתקן מתתא הי' יוסף הבכור דשמו מורה שזכה למדת יסוד שעול' שמו ששה שמו' הוי' שמדת יסוד כלול ששה מדו' מחסד עד יסוד לשמירת הבני' צריכין לשלימו' הששה מדו' מדת חסד להשפיע ומדת גבורה להתגבר על יצרו ותפארת גופו היינו השיעור קומה יהי' לשם ולתפארת לקבל עליו עול מ"ש על כל פרטי אביריו:

איתא בש"ס כל הנותן דורון לת"ח כאלו הקריב בכורים דבכורים אין בהם אכילת מזבח ובעי תנופה וזיכין משלחן גבוה ונראה דלכן נסמכ' פרשה זו למלחמת עמלק דע"י בכורים נעשה תיקון גדול ע"י תנופה להמליכו בשו"א וארבע רוחו' העולם ומכל הקרבנו' נהנין גם החיצונים מן החלבים כו' וכאן הי' תיקון לשם ד' בלתי לד' לבדו כמו בק"ש וקודם ק"ש מזכירין ברמז ג"כ מחיית עמלק באהבה רבה שיהי' השם והכסא שלם. ארמי אבד אבי וירד מצרימה הנה ת"ל כבר פרשתי. והנה נראה דכל מה שנעש' בלאה להקדים קודם רחל הכל הי' סיבה מאת ד' כמ"ש בזהר ות"ל כתבתי בזה דבר נפלא בע"ה שבליל פסח התיקון הנעש' במדת רחל וע"ש:

ונרא' בע"ה דנגזר גירות בברית של אברהם סתם בארץ לא להם והי' דיו בגירו' זה שיעקב ישלים התיקון שם להשלים ששים רבוא מישראל אלא שיעקב לא רצה להתעכב שם כמו שאמר יעקב והחליף את משכרתי עשרת מונים כמו שכתוב בתרגום ובזהר דמשמעו'

הענין שרצה יעקב לעשו' התיקון בכל העשר ספירו' דהקדושה נגד העשרה מאמרו' שבהם נברא העולם ולכן רצה להתגבר עליו בעשרה כתרי דמסאבותא וע"י שלא השלים שם התיקון בשלימו' נתגלגל הדבר וירדו למצרים ויגר שם במס' מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב ושמה ע"י העשר מכות נתבטלו העשרה כתרי דמסאבותא ונתעלו העשרה דקדושה והבן:

הנה בכניסתן לארץ נצטוו ישראל להביא את העומר דידיע דעיקר כוונת הבורא לבריאות העולם שו"א ומסקינא במדרש ששניהם יחד נבראו קורא אני עליהם ועמדו יחד ובראשית הבריא' הקדים שמים לארץ ובסוף תיקונם כתוב ביום עשות ד' אלהי' שם מלא הקדים ארץ לשמים ללמד לעם קרובו דרכי העבוד' איך לעבדו ביראו' ובאהב' דירא' הוא מפתחות החיצונים לקבל עליו עמ"ש ללבוש לבוש מלכו' וחותם המלך להיות נרשם שהיא מעבדי דמלכא שידעו ישראל שהם עבדי' ומצוים ועומדים לקבל עול מלכותו על כל פרטי אבריו וגידיו ונגד כל אבר וגיד יש מצו' בתור' ומכללו' התרי"ג מצו' נשפע על כל כללות האברים והגידים וע"י שנפתחו למו שערי אורה מפתחו' החיצונים ליעול בהיכלא דמלכא וזוכה להתקרב לראות כבוד המלך מלכו של עולם נכנס בלבבו אהבת המלך בכל פעם ועת יותר ויותר עד שזוכה למסור נפשו על קדושת שי"ת וזוכה לדבק שורש נשמתו למעלה ראש ולהיות האדם השלם שנברא בצל כמו האדם דלעילא היושב על הכסא רם ונשא ומתחל' העבוד' האדם ממשיך מוחין דהיינו הארה הקדוש' לעבודתו יתברך משמות אלהי' שלשה שמות אלהי' שעולם 'ח'ר'ן ולכן בא מזה כעס וחרון ועצבות וכאשר האדם ישים זאת על לבבו להסיר חרון אף וכעס ויתחזק בעבודת ד' ויבקש עזר וסעד ויקבל על עצמו טהר' ופרישו' ועוסק בתור' בתמימו' בלי שום פני' וגאות ואזי זוכה להמשיך לנשמתו לשכון במוחו שמות הוי' ואהי' ואם זוכה יותר ממשיך הוי' במילואים וכן שמות אהי' בהמילואים ונתמלאים בשפע רב בהתלהבו' להבת רשפי אש שלהבת י"ה שם יוד ו"ה והם הנקראים מוחין דאבא ואימא כמו ילד תינוק הנולד מתחל' נולד ונוצר מכח אב ואם והקב"ה נופח באפי נשמת רוח חיים וכפי אשר יגדל ויונק משדי אמו יש לו שכל קטן וכאשר הולך וגדול נגדל השכל עמו וכאשר מתחיל לדבר אביו מלמדו תורה זוכה שמוח הבן נמשך ממוח האב כ"כ יש להנשמה אב ואם כמאמר הכתוב בי"ה ד' צור עולמים ודרשו רז"ל דבשם יוד ו"ה ציור עולמים עולם הזה ב"ה כמאמרם ז"ל בהבראם ב"ה בראם ועוה"ב נברא ביוד וה"י נקרא חכמ' ו"ה בינה והאציל מן החכמה ל"ב נתיבו' פליאו' חכמה והם ל"ב אלהי' דמ"ב:

ובינה פתח חמישים שערים ובכדי שהאדם השלם ההולך בדרכי ד' ותורתו משתמרו' בקרבו יוכל לעמוד בסוד ד' להתחיל במאזנים לעלות לשקול בפלס מעגל דרכיו להטות נפשו מדרך רעה וציה לדרך השכל לעשו' הישר והטוב לגמול חסד עם האכסני' העלוב' האביונ' התיאיב' לכל שנתגדל' על שלחן אביה ואמה ומפתם פת קודש תאכל ונתגרש' מבית המלך כבודה בת מלך פנימה ועולם חשך בעדה שמצפת לשלחן אחרים ומושתוקק' להאיר' באור תורה ונר מצוה ולהשביע נפשה מיינה של תורה וכאשר נפתח להאדם פתח השער ראשית חכמה יראת ד' כמו שמפרש בת"ז דנקרא ראשית חכמה דהוא ראשית לעלות לחכמה ובאמת נקראת ג"כ חכמה זעירא חכמות שלמה שנשפעת מחכמה העליונה כמאמר הכתוב ד' בחכמה יסד ארץ דמדת מלכות יראת ד' נקראת ארץ ובזהר באבא יסד ברתא ויוכל לעלות למעלה ראש ולהמשיך משם שפע קדושה למ"מ וזה הראה הקב"ה ליעקב במראה הנבואה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהי' הם המלאכים הנבראים מלימוד התורה ומועשי המצות עולים עם הנשמה נשמת האדם ויורדים בו היינו עמו שעולים עם האדם ויורדים בו וסייעו לתורה ולעבודה תמה וזוכה לעמוד בסוד הבריאה מעשה בראשית לחכמה ובינה ודעת ד' בחכמ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו וזוכה למלאות הלבנה להאירה ולקשטה ולהכינה כמו שזכה יעקב שקראה בית (בית אל) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו וזכה יעקב ויצוק עליה שמן שנקרא קדש וכאשר האדם השלם זוכה לחדש מ"ב בהתחדשות שכל ומוח הנשמה בכל יום יהי' בעיניך כחדשים שמחדש בתורתו שמים החדשים והארץ החדשה וזוכה לעלות הגוף להיות שוה להנשמה להשוו' הארץ שממנה נברא גוף האדם להנשמ' ואזי משתעשע הקב"ה בהארץ שזכתה במעל' נפלאה כל כך וצפה והביט לתכליתם של הצדיקים הקדים ארץ לשמים ואברהם הוא הכיר את בוראו תחלה אמר אלהי השמים כו' ואמרו חז"ל עד שלא הרגלתי את שמו בפי הבריות הי' נקרא אלהי השמים ועכשיו שהרגלתי שמו בפי הבריות נקרא ג"כ אלהי הארץ ויעקב זכה לחבר שו"א זכה לראות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וזכה בארץ לשער השמים שידע עתה שזכה לעבודה חדשה בתוספת נשמה חדשה קדושה שזה היא שער השמים דרך לעלות לראש וידר נדר שרצה לקשור נשמתו בבינה "נדר נון שערי בינה אם יהי' אלהי' עמדי ושמרנו בדרך הזה לשמור נשמתו שלא תפגום בבית לבן בחוץ לארץ ארץ עמים שגזרו על אוירה טומאה ונתן לי לחם לאכול לחם קדוש משלחן דלעילא לחם הפנים ובגד ללבוש היינו אורות מקיפין ושבתי בשלום אל בית אבי היינו אביו דלעילא אב לאבהן חכמה עליונה ואמר בשלום דכתיב ויבא יעקב שלם

ודרשו חז"ל שלם בגופו שלם בממונו ושלם בתורתו ויעקב ביקש יותר שלום עם ואו אילן החיים אות ואו אות אמת תתן אמת ליעקב ומצינו בתורה בפ' בחקותי בריתי יעקוב בתוספת וא"ו אות אמת והי' ד' לי לאלהי' שיזכה להמשיך לנשמתו שמות הוי' רחמים ולחבר שני השמות הוי' אלהי' וכל מה שתתן לי עשר אעשרינו לך לעלות מ"מ סוד המעשר מתבואות הארץ י' משם אדני למעלה ראש שם יוד חכמה יוד מן הוי' תרומת מעשר מעשר מן המעשר אדם עולה שם מ"ה הוי' במילוי אלפין וידוע דשלש' אותיות הראשונים משפיעים לה' אחרונ' מלכו' והנה הגשמים אין יורדין אלא ע"י תפילות הצדיקים כמאמר הכתוב כי לא המטיר כו' ואדם אין לעבוד את האדמה ואמרו חז"ל שעמדו על פתח הקרקע ולא צמחו עד שנברא אדם וביקש רחמים על המטר וירדו אבל הטל אינו נעצר כי אי אפשר לעולם להתקיים בלא טל דה' אחרונה מקבלת השפעתה מאותיות השלשה הראשונות במילי אלפין עולה טל וכאשר חטאו חוה ואדם ומנעו שלא ישפיעו הג' הראשונות לה' אחרונה ולכן נתקללו בל"ט קללות ונתקללה הארץ בעבורם ויש עשרה מלאכות עד שנגמרה הלחם לאכול להוציאה מקללה לברכה וציונו על מצות חלה דהאדם הי' חלתו של העולם דחלה נקרא תרומה דתרומה נקרא קודש וישראל נקראו קודש ישראל לה' ראשית ותביאתה ונח התחיל לתקן זה ינחמינו כו' ותיקין כלי מחרישה דלא גמר התיקון לפי מאמר חז"ל סחטה ענבים ונתנה לו ונח נטע כרם כו' וע' בזהר בזה והאבות עסקו בתיקונו של עול ואמרו חז"ל אין קורין אבות אלא שלשה שהיה אבות העולם לחדש מ"ב ואמרו חז"ל שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם ובמצרים נצרפו כצרוף הכסף ונבחנו כבחון הזהב ויצאו מזוקק שבעתים היינו שבע פעמים שבע שנתעל' מן מ"ט ש"ט להעלות משם נצוצי הקדושה ונתעלו לנון שערי דקדושה ובליל פסח לילה כיום יאיר אורות עליונים מוחין קדישין לצאת לחירות כפי המבואר בכוונת ליל פסח והנה בליל פסח בכדי לצאת ממצרים מעבודת לחירות מאפילה לאור גדול נשתנה ליל זה להכניס המוחין סוד נשמה שלא כדרך שמתחל' בא קטנות השכל ואח"כ נתגדל בגדלו' השכל שממשיך נשמה משמות הוי' ב"ה וב"ש ובליל פסח נשתנה הסדר שהמשיך הקב"ה גדלות השכל קודם הקטנות דהיינו כמ"ש שהמשיך שמות הוי' ואהי' קודם שמות אלהי' בכדי שלא יגברו כח הדינים הקשים וימתקו והמשיך מקור החסד והנה יש להבין דהנה הכוסות רומזים למוחין מצד אימא כמ"ש לעיל ואנו שותין שני כוסות להמשיך מוח חכמה ובינה דאימא ואח"כ אנו אוכלין המצה כל השלשה מצית נגד מוחין חכמה ובינה ודעת דאבא ומפסיקין בין הכוסות וממשיכין הדעת דאבא החסדים והגבורות ביחד והכוסות אנו שותין אחר כך שני כוסות להמשיך דעת דאימא

ונחלקין לשני כוסות חסדים וגבורו' דאימא. והנראה בעזרת השם דכל עיקר גלות מצרים היה שנפגם הדעת על ידי עץ הדעת טו"ר ובבדי לברר הטוב ולהוציא הנשמו' שנכללים מצד הטוב נתבררו ששים רבוא כשמו' ולכן נקראים כל הדור ההיא דור דעה ומשה הי' הדעת הטוב כלול מכל הששים רבוא הנשמו' והיין הוא התיקון כמאמר חז"ל סחטה ענבים ונתנה לו ויין רומז לאימא בינה דשם היין המשומר בענביו ומינה דינין מתערין דאית יין שהביא יללה לעולם ולכן המשיך מתחלה מוחין דאימא ח"ב דקודמו' ויען כי הדעת דאימא דינין מתערין מינה ולכן צריכין להמשיך מוחין דאבא ע"י המצה לתקן החטה למ"ד עץ שאכל אדם חטה היתה אות ח' ראש לאותיו' חכמה ט' טוב ק"ט עולה טוב להמשיך טוב דשם הדעת ר"ת "את "השמים "ואת "הארץ עולה טוב לה' אחרונה וממשיכין ח"ב וגם הדעת דאבא דידוע דיסוד אבא מגרש כל החיצונים וממשיכין ביחד החסדים והגבורו' דהם כלולים ביחד ביסוד אבא והוא סוד שי"ן של תפ לין בשלשה ראשין וידוע להכניס המוחין לז"א ע"י יסוד אימא ויוצאים משם הם נחלקים לשנים סוד שי"ן של ארבעה ראשי"ן ולכן דכיון דכבר המשכנו גם הדעת דאבא ממשיכין גם הדעת דאימא ויען כי בדעת דאבא הי' כלולין ביחד החסדים והגבורות והגבורות נמתקו בהחסדים לזה אנו ממשיכין ע"י השני הכוסות חסדים וגבורות דדעת דאימא שכבר נמתקו כב הגבורו' ונתגרשו כל החיצונים המעיקין. ולהתיישב המוחין קדישין במוח דז"א נחלקין לשנים ומתיישבים במוחא דז"א בארבעה חללי דגולגלתא נגד ארבעה פרשיות שבתפלין והנה בלילה הראשונה האיר לנו הקב"ה אור גדול וזכינו לטל אורות עליך כמו שהטל החיצון אינו נעצר לעולם והיא בא על ידי שמתיחדין האורות העליונים שמות הקדושים הוי' אהי' שנקראים אבא ואימא שם י"ה כ"כ זוכים אנחנו לטל פנימי פנימיות או"א שנעצר בסוד נשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים של מעלה עד שיכנוס בירושלים של מטה הכוונה שיתייחדו שמות הוי' אדני ז"א ומלכות סוד י"ה ומשם באים הגשמים וצריכין להפילות ב"א שיתעוררו הצדיקים בכח מעשיהם הטובים וע"י הגשמים מתעוררי' פנימיו' או"א היינו טל פנימי וביום א' של חג המצות בכדי להאיר לנשמו' ישראל זוכים אנחנו למוחין קדישין וטל פנימי ות"ל הארכתי בזה בחידושיי בע"ה שנתקנו הל"ט קללות ונתהפכו לטל של ברכה והמצרים עבדו למזל טלה בכח הל"ט קללות שנתקללו כו' ע"י זה המשיכו לישראל וכנ"י ה' אחרונה לגגו' מצרים אותיו' טלה ואח"כ כשהאיר הקב"ה לישראל והמשיך טל של ברכת אותיו' יוד ה"ו לה' אחרונה להשלים שם מ"ה אדם היושב על הכסא נהפך טלה להקדושה להראו' הנס והפלא שע"י שהיה עובדים למזל טלה וקשרו לישראל שיהיה ברשותם בכח מזל זה נתהפך ואדרבא

בכח זה יצאו ממצרים ועשה בהם שפטים ובאלהיהם ולקחו ישראל שה לפסח ככתוב בזהר וזכו לאורו' עליונים טל פנימי וכתר עלה מ"מ רחל וזכ' אסתר ותלבש אסתר מלכו' ואמרו חז"ל שלבשה רוה"ק דתמן אמר אלהיהם ישן הוא כמ"ש בפרי ע"ח שהיה סמוך לבנין הבית היה בסוד שינה בכדי להמשיך מוחין חדשים למ"מ ואחרי שזכתה אסתר כמ"ש ת"ל לכתר מלכו' מדת כתר לבד נקודה העיקרי' ואח"כ זכתה ע"י שעשו תשובה וקבלו התורה מאהבה זכתה ותלבש מלכו' התשעה מדות שנגרעו ממנה ולזה אמרה למלך וביקשה על מחר שתעשה סעודה כי ידעה שתבא עת דודים שיתעורר מהשינה וכן היה בלילה ההוא נדדה שנת המלך ודרשו חז"ל שינת מלכו של עולם עת קציר' העומר להכרי' כל החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה והעת עם תנופו' העומר להעלו' פרי הארץ ללחם מן השמים למקור הקדושה שמשם ירד המן כמ"ש בזהר מאתר דעתיקא קדישא ולכן לא ירד בשבת שנשמת ישראל לאתר דעתיקא ומוציאין את הארץ מקללה לברכה וזכה מרדכי שיצא בלבוש מלכו' ועטרת זהב גדולה אורות עליונים ובכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים להרגיש בנפשו החסרון בנשמתו שאין העולמות העליונים על תקונם ולצעוק אל ה' כמו שצעקו בני ישראל במצרים על גלות השכינה ונשמותיהם שהיה משועבדים לפרעה ולמצרים ולהרגיש בליל יציאת מצרים הרגשה הרגשת הקדושה עת גאולה ואמוחז"ל שעוגות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן ואמרו חז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן הכוונה שעיקר בריאת האדם היה בג"ע לעבדה ולשמרה במ"ע ול"ת וע"י שאכל עה"ד טו"ר גרשו משם פן יאכל מע"ח והתורה נקרא ע"ח וכל זמן שלא הוציאו להארץ מהקללה שנתקללה גם היא לא יכלו לטעום מפירות הארץ שע"י זה לא יכלו לטעום מהתורה שנקראת ע"ח ולכן הוריד הקב"ה מן לחם מן השמים ובזה מובן אשר קטרגו המלאכים ואמרו אשר תנה הודך על השמים דבאמת שו"א יחד נבראו וע"י התורה שבאותיות התורה נבראו שו"א כמאמר חז"ל ואהי' אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן שהתורה אומרות אני הייתי אומנתו של הקב"ה קב"ה איסתכל באורייתא וברא עלמא וא"כ למה קטרגו הא לכך ברא הקב"ה את העולם וברא את האדם בכדי שיתן התורה שיחבר שו"א והגוף מהארץ והנשמה מן השמים ויתחברו ויתחדשו שו"א ולמ"ש מובן שעיקר מה שקיטרגו הי' הא עדיין לא יקיימו מצות התלויות בארץ להוציא הארץ מקללה לברכה וא"כ תנה הודך על השמים ואמר הקב"ה למשה אחוז בכסא כבודי שמשם נחצבה הנשמה ויראו שמשה מעלה גופו לשורשו של הנשמה והשיב התשובה שהתורה תבלין להיצר הרע שע"י היצר הרע שבוער בקרבם ע"י חלאת טומאת מצרים והתורה מסייע להתגבר עליו ומשם

שמחה של מצוה ע"י היצה"ר ונתגדל שמו של הקב"ה ועוד י"ל שקטרגו המלאכים דכיון שישראל אוכלים את המן שאמרו חז"ל לחם אבירים אכל איש וע"ז אמרו חז"ל לחם שמלאכי השרת ניגונים ממנו וא"כ יכולים ליסבול שיתן התורה בסוד נשמת התורה ולא פשט התורה לעשות ציצית וכדומה שיקיימו ברוחניות וע"ז השיב מ"ר כלום למצרים ירדתם כו' יצר הרע יש ביניכם ולכן ההכרח ליתן התורה בפשטות וע"י שיקיימו מצות ה' יתקנו למעלה בכל העולמות העליונים ונזכה לחדש שמים החדשים והארץ החדשה:

והנה מ"ש למעלה דמחג עד חנוכה מביא ואינו קורא נראה בעה"י לתת טעם לשבח הא הבאת בכורים עד חנוכה למה מהחג עד חנוכה מביא ואינו קורא ונראה הטעם דבחג ציוה הקב"ה להביא ארבעה מינים פרי ע"ה ושאר המינים וסובבים המזבח ומרצים על המים ומנענעים עם ארבעה מינים לארבעה רוחות העולם ולשמים וארץ וא"כ מצוה זו גדולה יותר ממצות קריאת בכורים כנבע"ה:

גם מש"ל סמיכות ביכורים למחיית עמלק נראה בפשיטות דמצות הבאת ביכורים להוציא הארץ מקללה לברכה השמים כסאי והארץ הדום רגלי וצריכין למחות זכר עמלק שיהיה השם והכסא שלם ואז יהי' והארץ הדום רגלי וסמך לפרשה זו פרשת מעשר ג"כ לטעם וכוונה זו להוציא הארץ מקללה לברכה ולהעלות יוד לאדני יראה תתאה מלכות עד יוד הוי' יראה עילאה והבן:

הרמב"ם ז"ל מהלכות בכורים (פ"ד ה"ג) וז"ל הגר מביא וקורא שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך הרי היא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי השכינ' ולאברהם היתה השבועת תחלה שירשו בניו את הארץ עכ"ל ובמשנה למלך כתב וז"ל ותמיה לי דאף שיכולין לומר לאבותינו מ"מ כיון שלא נטלו חלק בארץ אינם יכולין לומר אשר נתתי לי ורבינו עצמו כתב בסוף מעשר שני דגרים אינם מתוודין מפני שאין להם חלק בארץ. ומביא תירוץ בשם מהר"י בן חביב משום דגבי בכורים לישנא דקרא אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו ולעתיד לבא יקחו חלק בארץ ולי אכתי צ"ע דהא כתב הרמב"ם הלווים מביאין וקורין דיש להם ערי מגרש ולמד זה ממשנה דמעשר שני דאמר ר' יוסי דהלווים מתוודין דיש להם ערי מגרש ובאמת דאם נימא דסברת הרמב"ם דגרים היא מכח שיהי' להם חלק לעתיד תקשי הא הלווים יטלו ג"כ חלק לעתיד והי' לו לבאר זה. והנה בלא זה הניחו בקושיא דאיתא בגמרא מכות פרק אלו הן הלוקין (דף י"ט) אמר רב אשי דאיכא בכורי הגר דבעי למימר אשר נשבעת לאבותינו ולא מצי אמר. וגם סתם משנה שם דגר מביא ואינו קורא ואיך פסק הרמב"ם כהירושלמי והנרא' בע"ה דיש לדקדק אמאי אמר ר"א דאיכא בכורי הגר דבעי אמר כו' ולא מצי אמר. הא איכא כמה

דרכים דמביאין ולא קורין נשים מביאין ולא קורין ואמאי נקט גר בדוקא ותו שאי הוי ס"ד דמוכיח מדלא נקט אלא שאני ביכורים דבעי הנחה ולא נקט ג"כ דבעי קריאה ומוכיח מזה דקריאה לא מעכבה הא שפיר יש לדחות כמו שדחו רב אשי דלא פסיקא לי' קריאה דיש מביאין ולא קורין ומאי חידוש ר"א. ולכן נראה לומר בע"ה דקריאת הגר תליא בזה אם נימא דהקריאה אינה מעכבת וא"כ הגר כיון שקצת שייך בשבח זה שקנה קרקע באופן שנתחייב להביא ביכורים ונהנה משבח הארץ ומפרותיה ואברהם הי' אב המון הנכנסין לכנפי השכינ' וארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו ויכול לומר לאבותינו אע"פ שאבו' הם שלשה ודוקא אברהם אב לגרים מראה דזה הי' כוונת הרמב"ם ז"ל שכתב ולאברהם היתה השבועה תחלה כו' וכיון שעל אברהם יכול לקרוא דיו בזה. ויוכל לקרות שבח והודיה ולומר אשר כשבעת לאבותינו ואע"פ שעיקרה הקריא' שייך לבני ישראל ולהם שייך לומר לתת לנו והגר אינו קורא כהלכה מ"מ כיון דבישראל אינו מעכב ג"כ והיא שבח והודיה יוכל הגר לקרות ג"כ אבל אם נימא דהקריא' מעכבת פשיטא דצריכין לקרות כהלכה ודוקא בני ישראל קורין אבל הגר אינו קורא כיון שאינו קורא כהלכה. ובזה ניחא בע"ה דסתם משנה במס' מכות דהקריאה מעכבת דסתם משנה לטעם זה דגר אינו קורא אבל להלכה דקיי"ל דהנחה מעכבת וקריאה אינו מעכבת ולהכי פסק בירושלמי דהגר קורא ג"כ:

ולפ"ז נפרש דחידוש ר"א לדחות דמוכיח מזה דלא נקט קריאה מוכיח דהקריאה אינו מעכבת ולסברתו הגר קורא ג"כ ודחי ר"א אדרבא דנימא דבישראל מעכב הקריאה ובגר דבעי למימר אשר נשבעת לאבותינו לשון דבעי למימר היא מיותר לכאורה דדיו הי' לומר דגר לא מצי אמר כו' ולכן נראה לפרש לשון דבעי למימר הכוונה שמוכרח לומר לא דרך שבח לחוד אלא דמעכב ולא מצי למימר כיון דהוא דרך חיוב והקריאה מעכבת לא מצי למימר וכן דחה דרך דחיה ובאמת להלכה קיי"ל דהקריאה אינה מעכבת מצי שפיר הגר לקרות. וניחא לפרש כן בכדי שלא יפלגו תלמוד בבלי עם הירושלמי דלהלכה קריאה אינה מעכבת והגר קורא והשתא ניחא דנקט ר"א דוקא גר דשייך בקריאת ויכול לומר לאבותינו דרך שבח אלא היכא דהקריאה מעכבת לא מצי למימר וכמ"ש ת"ל ויש לחלק בין ביכורים למעשר דביכורים אומר דרך שבח והודיה אשר נשבעת לאבותינו ואברהם לתת לנו דמוחזקת לאברהם דלא נטלו גרים חלק מטעם יצחק ויעקב ולשון אשר נתת לי אומר על ראשית פרי האדמה ויתפרש אשר נתת על הפירו' אבל במעשר אומר השקיפה וברך כו' ואת האדמה אשר נתת לנו והגרים לא נטלו חלק בארץ ולמ"ש ניחא דסתם משנה דמס' ביכורים דאמרו גר מביא ואינו קורא אזלי כפי סתם משנה במ'

מכות האוכל ביכורים קודם קריאה לוקה וא"כ שייכי הקריאה להבאת ביכורים ולבני ישראל נוחלי הארץ ניתנה המצוה שיביאו ביכורים ואינם ביכורים עד שיקרא ומעכבת המצוה וכמו שהמצוה נצטוו נוחלי הארץ כמו כן הקריאה דוקא נוחלי ארץ וגר אינו קורא ובגמרא שם במס' מכות אמר רבה ב"ב חנה זו דברי ר' עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים ביכורים הנחה מעכבת קריאה אינה מעכבת שפיר יש לומר כמו שפסקו הלכה בירושלמי דגם הגר יכול לקרות דרך שבח כמ"ש ה"ל ודברי הרמב"ם ז"ל נכונים וברורים בעה"ש.

ובכ"מ כתב וז"ל מה שפסק הרמב"ם דגר מביא וקורא דכן פוסק בירושלמי הלכה כר' יהודה דאמר הכי ומ"ש הכ"מ שלאברהם היתה השבועה תחלה כתב לתרץ דלמה לא נטלו גרים חלק בארץ דהשבועה היתה קודם כו' והדברים תמוהין שיכתוב טעם דלמא לא נטלו גדים חלק בארץ תלא נתחלקה ליוצא מצרים ובימי משה לא קיבלו גרים שנתגיירו מפני גדולת ישראל. והנראה בע"ה דבמשנה למלך מביא קושיא בשם כפות תמרים ז"ל דהרמב"ם עוסק בוידוי מעשר דגרים אינם מתוודין דאין יכולין לומר הארץ אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו עי"ש דמתרץ דבבכורים אומרים אשר נשבעת לתת לנו להבא ולעתיד יטלו חלק בארץ ע"ש שדבריו נכונים. אלא שסתומים דהודאה שמביא ביכורים ועתה אין להם חלק בארץ והנראה בע"ה להוסיף דא"י קיי"ל להלכה דמוחזקת לנו מאבותינו ולאברהם הבטיח הקב"ה עשר עממין ולא ירשו אלא שבעה ולעתיד שנזכה להוריש עוד השלשה יטלו הגרים ג"כ. ומעתה מוחזקת להגרים ג"כ מאברהם וחשב כאלו יש להם חלק עתה דלשון לתת לנו קאי על השלשה ג"כ וכתב הרמב"ם לתרץ שלא תקשה הלא ליצחק וליעקב הבטיח הקב"ה הארץ ולזה כתב ולאברהם היתה השבועה תחלה דיצחק וליעקב לא הבטיח בפרטו' ובכללו' הארצו' האל וקאי על שבעה ולאברהם היתה השבועה על השלשה שיטלו הגרים גם כן ומוחזקת להם מאברהם כ"ב בע"ה:

שם הלכה י"ג וז"ל המביא ביכורים מאחר חג הסוכות ועד חנוכה אע"פ שהפרישו קודם החג מביא ואינו קורא עכ"ל ותמה בכ"מ מהא דאלו הן הלוקין אמר ר' אלעזר א"ר הושיעא הפריש ביכורים קודם החג ועבר עליהם החג ירקבו ומתרץ דדחו הלכה זו דהטעם כיון שהי' ראוים לקריאה ומעכבת בהם מפני שאינו ראוי לבילה ולהלכה דאם שגרן ע"י שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא כו' ע"ש בכ"מ. ועדיין צ"ע אמאי דחו הלכה מפורשת ונראה להוסיף בע"א דמתחלה איתא אמר ר"א אמר ר' הושיעא בכורים הנחה מעכבת קריאה אינו מעכבת ופריך בגמרא ומי אמר ר"א הכי והא אמר ר"א א"ר

הושיעא הפריש בכורים קודם לחג ועבר עליהן החג ירקבו מאי לאו משום דלא מצי למיקרי עליהן ואי ס"ד קרייה אין מעכבת בהן אמאי ירקבו ומשני מפני שאינם ראוים לקריאה כדר' זירא דאמר ר"ז כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבות בו ואח"כ איתא רבי אחא בר יעקב מתני לה כדר' אסי א"ר יוחנן בכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אינו מעכבת (פרש"י ד"ת מתני לה והא דר"א א"ר הושיעא כדרב אסי אמר ר"י דרב אסי אמרה משמיה דר"י) ותפיס הרמב"ם לשון אחרון דלא אמרו ר"א ב"ר הושיעא ולפי"ז ניחא לומר דהסוגיא אינם סותרות זא"ז די"ל דטעם דר' אלעזר אמר ר"ה דאמרו ירקבו דס"ל כסתם מתניתן דהקריאה מעכבת והי' ראוים ליקרות שהפרישן קודם לחג ולכן ירקבו אבל להלכה דקיי"ל דקריאה אינה מעכבת ולכן קיי"ל כסוגיא דמסכת גיטין דאפילו הי' ראוים לקריא' מתחל' אעפ"כ קריא' אינ' מעכבת ואע"פ שעתה אינם ראוים לקריאה אעפ"כ אינו מעכב כ"נ נכון בס"ד:

איתא בגמרא מס' גיטין ס"פ השולח וז"ל א"ר יוסף אי לאו דאמר ר' יוחנן קניין פירות כקניין הגוף דמי לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש דא"ר אסי אר"י האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ואי ס"ד לאו כקנין הגוף דמו לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון עכ"ל הגמרא ומש"ס זו תמהו על הרמב"ם בפ' י"א מהלכות שמיטה ויובל דפסק האחין שחלקו כלקוחות הן ומחזירין זל"ז חלקו ביובל ופוסק קניין פירות לאו כקניין הגוף וכן כתב להדיא בפרק ד' מהלכות בכורים (ה"י) ונראה לתרץ בע"ה דהנ' להלכ' קיי"ל כר' הושיעא דבדרבנן יש ברירי' ונרא' מדברי הרמב"ם מהלכות גירושין (בפ"ג ה"ד) יתר על כן אמר לסופר כתוב ואיז' שארצ' אגרש כו' ה"ז ספק גירושין עכ"ל וכ' בכ"מ דכיון דקיי"ל דבדרבנן יש ברירי' משמע דמאי דאמרינן בדאורייתא אין ברירי' היינו משום דלחומרא אין ברירי':

אבל לקולא לא אמרינן אין ברירי' ולפכך הוי ספק מגורשת והנה מבואר דהרמב"ם ס"ל דמאי דקיי"ל ספיקא דאורייתא לחומרא היא מדרבנן שרבנן החמירו בדאורייתא להחמיר בספק ונמצינו למידן מאי דקיי"ל וכן דפוסק הרמב"ם האחים שחלקו מחזירין ביובל היינו לחומרא משום מצות יובל משום ספק והיא רק מדרבנן שהחמירו בספק תורה אבל מדאורייתא ספיקא לקולא ואין מחזירין ביובל ולפ"ז ניחא דאחים שחלקו חייבים להביא ביכורים ומביאים וקורין דהא אינם צריכין להחזיר מדאורייתא. וכיון דמדאורייתא אין צריך לחזור לעולם נמצא שפיר מחויב מן התור' בבכורים ויכול לקרות אשר נתתי לי:

ורבנן החמירו משום מצות יובל ולא לפטרו מביכורים דמחויב מן התור'. לכן כתב הרמב"ם ומחזירין זל"ז ביובל ולא תבטל חלוקתן מכמות שהית' כיון דהא דמחזירין היא מספיקא ולמה יבטל חלקותן משום ספיקא דאין בריר' דילמא הוברר להם כל אחד חלקו ולמה יבטלו חלקותן מספק אבל ר' יוחנן דס"ל במס' ביצה דאפילו מדרבנן אין ברירה וכן ס"ל לר' יוסף בפ"ג דמסכת ערבין דאפילו בדרבנן אין ברירה א"כ במה שאמרו אין בריר' הוי בוודאי אין בריר' ולא משום ספיקא ומה דאמר רב אסי ור"י דאחין שחלקו מחזירין זל"ז ביובל הוי משום וודאי ולכן כ"ל לר' יוחנן במסכת בכורות ס"פ יש בכור תבטל מחלקותן שהחלוק' בטל' לגמרי כיון דאין בריר' ולא הוברר כלל לכן תבטל לגמרי ולכן א"ר יוסף או לאו דאר"י קניין פירות כקניין הגוף דמי לא מצא ידיו ורגליו בבה"מ אבל הרמב"ם דפסק דהא דמחזירין זל"ז ביובל משום ספיקא דלמא אין בריר' והרמב"ם פוסק דספיקא דאורייתא מן התור' לקול' וא"צ לקיים מצות יובל מן התור' ולהחזיר ולכן שפיר מביא בכורים דמביא וקורא כן נראה לתרץ דברי הרמב"ם ז"ל בס"ד:

כי תכלה לעשר הכוונה כמ"ש ת"ל שהכל מורה על ענין א' להוציא הארץ מקללה לברכ' מתחל עושה תיקון גדול מומר שעורים בפסח מעצרת עד החג הבאת ביכורים ואח"כ מפריש תרומה לכהן ואח"כ מעשר ללוי מה שבנמצא בהתביא' קדוש' גדול' לכהן ומעשר ללוי והלוי מפריש מעשר מן המעשר נקודה פנימיות לכהן ואח"כ זוכה להפריש מעשר שני ולאכול בירושלים ואחר שזוכה שני שנים נגד ח"ג ימין ושמאל העולם זוכה בשנה השלישית ליתן מעשר עני לחבר ימין ושמאל החוט המשולש לא במהרה ינתק דישראל הכל משלישם כאשר דרשינין בשבת ברוך רחמנא דיהיב לן אוריין תליתאי כו'

בשנה השלישת שנת המעשר דכל השנה יש שלשה מעשרות מעשר ללוי ומעשר מן המעשר להכהן וע"ש ובשנה השלישת מעשר עני ונגמר התיקון מן המעשר ולכן נקרא שנתי המעשר שנגמר התיקון מן המעשרות ומעת' בקשתינו השקפ' כמו שאנחנו ניתקנו להוציא הארץ מקלל' לברכ' נזכ' לברכ' עילאי

השקיפה ממעון קדשך באוה"ח הקדוש הפליא לפרש בדרך סוד ה' ליראיו והבליע בנעימת מתק לשונו ואחרי אשר הוריו פרישן את הדבר וניתן לדפוס אמרתי לפרש ע"פ מה שמבואר בכתבים כתבי קודש דאו"א לא מתפרשין עבור השפעת חיות העולמות היינו או"א עילאן חו"ב וזה שאמרו בש"ס שטל לא נפסק לעולם לפי שא"א לעולם בלא טל וגשמים נפסקין לפי שבא מז"א ונ' חתן וכלה כאשר הארכתי ת"ל כמה פעמים בענינים שונים לפרש לשון הש"ס מאמתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה ואמרו בש"ס מטרא בעלה דארעא ועוד שם רבות כאלה סודות נעלמים דגשמים באו ע"י

יחוד חתן וכלה וצריכין להתעורר מ"נ מתתא עד שיתיחדו או"א עילאין כמ"ש בק"ש ומשם באין להם מוחין שיתיחדו:

ובאתי לפרש לפי דברות קדשו השקיפ' ממעון קדשך אתר דנקרא קדוש או"א עבור השפעת הנשמות דעל חיות העולם אין אנו צריכין להתעורר דבר כלל שלא נפסק כלל הטל אך שהכוונ' על השפעת הנשמות מן השמים הכוונ' ואת החתן אתר דנקרא שמים וק"ל:

נתת"ה לנ"ו כאש"ר נשבע"ת ס"ת תורה דעיקר השמח' בארץ לקיים מצות התליות בארץ ושם עיקר בהירת התור' אוירא דארץ ישראל דאוירא דארץ עממין טמאה ושם האויר קדוש:

הרמב"ם ז"ל מהלכות מעשר (פ"ב ה"א) כתב וז"ל אינו חייב להפריש מן התורה אלא הגומר פירותי' לאוכלן לעצמו אבל הגומרן למכרן פטור מן התור' וחייב מדבריהם שנא' עשר תעשר וגו' ואכלת אינו חייב אלא הגומר תבואתו לאוכלה (ה"ב) וכן הלוקח פטור מן התורה שנא' תבואת זרעך וחייב מדבריהם בד"א בשלקחן אחר שנגמרה מלאכתן ביד מוכר אבל אם נגמרו ביד לוקח חייב לעשר מן התור' עכ"ל והראב"ד ז"ל משיג טל הרמב"ם וז"ל א"א אינו כן את תבואת זרעך ולא לוקח והלא עשר תעשר משנמרח הוא וע"ז אמר תבואת זרעך ולא לוקח והרי הפקר פטור ואפילו נתמרח משזכה בו פטור מן התורה כדאמרינן בלקט שי"פ שעשאן גורן בעיר שהן פטורין ש"מ בשדה חייבין מדרבנן ושמעתא דהשוכר את הפועלים נמי קשיא ליה דוק ותשכח עכ"ל הראב"ד ז"ל:

והנה מדברי הראב"ד משמע דס"ל דבכל ענין הלוקח פטור בין שלקח קודם מירוח ובין שלקח אחר שנתמרח וכן כתב הכ"מ שכן משמעו' לשון הראב"ד ועל דעת הרמב"ם כתב הכ"מ דכן איתא בתוספת בשם הר"ת במס' בבא מציעא (דף פ"ח) דאיתא בגמרא א"ר ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית כו' ור' יוחנן אמר אפילו חצר קובעת כו' מתיב רב חנינא חוזאה כנפשך כך נפשו של פועל מה נפשך אוכל ופטור אף נפשו של פועל אוכל ופטור הא לוקח חייב מאי לאו בשרה [תוס' ד"ה מא' לאו. וז"ל ונראה דהכי פריך מאי לאו בשדה לוקח חייב משום דמקח קובע בדבר שנגמרה מלאכתו וקשה לכולהו דלא מיפלגו ואפילו בלוקח בעי ראות פני הבית או החצר עכ"ל] א"ר פפא הכא בתאינה העומדת בגינה ונופה נוטה לחצר עסקינן ולמאן דאמר לבית לבית א"ה בעה"ב כי ניחייב ומשני בעל הבית עיניו בתאינתו ולוקח עיניו במקחו (רש"י אין הנוף חשוב בעיניו הלכך הכל הולך אחר העיקר ועיקרה בחוץ הלכך עד שיגמור כל לקיטתו ויכנס לבית לאו גמר מלאכה הוא ולוקח עיניו במקחו:

והן פירות התלושין ומשנתלשו באו לבית ע"כ) ופריך הגמרא ולוקח מדאורייתא מי מחייב (רש"י דאיצטריד לי' לקרא לאפוקי פועל מתורת לוקח) והתניא מפני מה חרבו חנויות כו' שהיו אומרין עשר תעשר ואכלת ולא מוכר תבואת זרעך ולא לוקח (פרש"י עשר תעשר תרי קראי דסמיכו להדדי) ומשני אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא כנפשך למאי אתא כו' (רש"י הואיל וגבי לוקח נמי פטור פועל ל"ל קרא) תוס' ד"ה תבואת זרעך ז"ל וא"ת דאמר בסוף פ"ק דבכורות אמר שמואל ב"ר נתן הלוקח טבלים ממורחין מן העכו"ם מעשרן והן שלו וקאמר אי מרחינהו עכו"ם דגנך ולא דיגון עכו"ם אלא דמרחינהו ישראל פ' אחר שקנאם מן העכו"ם מעשרן דאין קנין לעכו"ם בא"י להפקיעם מיד מעשר ותירץ הר"ת דהכא איירי בלוקח אחר מירוח אבל לוקח קודם מירוח כי התם תבואת זרעך קרינן בי' וכתבו התוס' וא"ת לפר"ת דהכא משמע דלוקח קודם מירוח פטור מדאורייתא דהא פועל אוכל בדבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר היינו קודם מירוח ומתחיל מקחו משעה שעושה מלאכתו ואז אינו מתיקן ואהא פריך ולוקח מדאורייתא מי מחייב וי"ל שהמקח אינו מתחיל עד שאוכל ואותה שעה כבר נתקן עכ"ל ולזה כיון הרב בכ"מ דהרמב"ם ס"ל כהר"ת דאם קנה הלוקח קודם מירוח ומרחה זרעך מקרי ובאמת מה שהקשו התוס' מהא דלוקח מן העכו"ם יש לתרץ דהתם כיון דאין קנין לעכו"ם בא"י וקנה קודם מירוח שפיר מקרי תביאות זרעך אבל הלוקח מישראל שיש לו קנין בגוף הקרקע אינו מוכרח לומר דהוי תביאות זרעך אע"פ שקנה קודם המירוח ונראה דלזה כיון הראב"ד במה שכתב ושמעתתא דהשוכר את הפועלים נמי קשיא לי' דסברתו כקושיו' התוס' על הר"ת דמשמע לי' דהמקח מתחיל משעה שעדיין לא ניתקן ועוד דבש"ס לא חילקו לומר בד"א דהלוקח פטור ומשמע בבל גווני פטור ומהא דמס' בכורות יש לתרץ כמ"ש כן נראה בכוונת הראב"ד ז"ל ולדעת הרמב"ם ז"ל נראה בע"ה דדרשו עשר תעשר ואכלת ולא מוכר ע"כ מיירי שכבר גמר מלאכתו למעשר דאם לא גמר לא נתחייב עדיין ועיקר הרבותא אע"פ שנגמרה למעשר ביד המוכר כיון שגמרן שלא לאכול אלא למכרן פטור וה"ה במת שפטור הלוקח מיירי בכגון זה שקנה אחר גמר מלאכתן ואפ"ה פטור ועוד יש לומר דיש הוכחה דיש לדקדק בהא דפריך הא לוקח חייב מאי לאו בשדה היה להש"ס למפרך ולוקח מי מחייב כו' אמאי שביק למפרך עד דמשני רב פפא הכא בתאינ' כו' וניחא לתרץ דלפי הס"ד דלוקח חייב בשדה דמקח גומר וא"כ קודם המקח לא נתחייב וע"י המקח נתחייב ולא מצי למפרך ולוקח מי חייב מדאורייתא דבאמת חייב וכמ"ש אבל למאי דמשני ר"פ דהלוקח עיניו על הפירות והחצר או הבית קבען למעשר ונקבע למעשר קודם שקונה לאכול דס"ל כתירוץ התוס' דבשעת אכילה

הוי המקח ושפיר פריך דהלוקח אחר שנגמר למעשר פטור מדאורייתא מזה נשמע דהלוקח דוקא שקנה אחר גמר למעשר פטור וכן כראה עשר תעשר את תביאות זרעך ואכלת שהיא ראוי לאכילה בגמר מלאכתן למעשר ובזה אם מכרן וגמרן ע"מ למכרן המוכר פטור וגם הלוקח והתוס' כתבו על הא דמשני בתאינה העומדת בגינה וכופה נוטה לחצרו וכתבו דה"ה אם עומדת בחצר יע"ש ותמהו על רש"י דמשמע מדבריו דדוקא אם עומדת חוץ לחצר והנראה לפי דעת הרמב"ם שכתב דאילן שנטעו בבית וכן בחצר פטור ממעשרות עשר כו' היוצא השדה דוקא שדה עי"ש בהרמב"ם שכתב דתאינ' עומדת בחצר חייבת מדרבנן לחודא וזה כוונת רש"י דדוקא עומדת בגינ' דאם עומדת בחצר בלא"ה פטורה מן התורה כן נראה נכון בע"ה לפרש דברי הרמב"ם ז"ל בס"ד:

"**היום** "הזה "יהי' "אלהי' ר"ת אהי' להורות שהש"ו משפיע עליהם מאת עוה"ב אהי' עולם הבינה. "את "החקים "האלה "ואת ר"ת שם הדעת "את "השמים "ואת "הארץ ורש"י ז"ל פירוש היום הזה בכל יום יהי' בעיניך חדשים כאלו בו ביום נצטוות עליהם ע"כ דבאמת נשמתו של האדם מתחדשו' בכל יום וע"י התורה ומצות זוכים לחדש השמים החדשה והארץ החדשה ושמרת ועשית פרש"י ב"ק מברכתו הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה ע"כ דשכר מצוה מצוה דהנה באמת בכל שנה ושנה מתחדשו' נשמו' ישראל וע"י מצות הבאת בכורים שזוכים למעל' נפלא' להעלו' נשמתו למעלה ראש זוכים עוד בשנה הבאה להעלו' נשמתו יותר ויותר:

"את "יהו' האמרת "היום רצת אהי' להורות שהקב"ה משפיע להם כשעו' חדשו' מאת עולם הבינה:

והיה ביום אשר תעברו את הירדן

כו' והקמת לך אבנים גדלות נראה לפרש בע"ה דהתור' הקדוש' נכתבת בדיו מל גב העור ובאמת התורה היא שמות הקדושים רוחניים וכתיבה באש שחורה על גבי אש לבינה ולפי שחטא אדם וכתיב ויעש ד' לאדם ולחוה כתנות עור לכן כתיבה התורה על גבי עור ואמרו חכמינו זכרונם לברכה בתורתו של ר"מ הי' כתיב אור בא' (כאשר כבר בארתי תהלה לאל בחידושי) וע"י שישראל הוגים בתורה בקדוש' ובטהר' מוציאין מפיהם אותיות התור' ויוצאם מהקדוש' זוכים כמו שאיתא ביהונתן ב"ע שאמרו חז"ל שעוף הפורח באויר נשרף מהבל פיו בלהבת אש כמו שניתנה לישראל בלהב אש והנה הלוחות הראשונות היה כתובים בשני לוחות אבנים כתובים באצבע אלהים ואיתא בזהר שהלוחות הראשונים נעשו מטל עליון שנגלד ונעשה אבן והיא דבר רוחני מטם שהטל באת כשמתיחדין או"א עילאין ח"ב הוי' אהי' ולכן בלוחות השניות ציוה הקב"ה

למשה פסל לך שיהי' מנוקים מכל פסולת ויהי' רוחנים (כמו שבארתי במקומו בפ' עקב) וציוה הקב"ה כאשר יבואו לארץ מקור הקדושה ציוה והקמת לך אבנים גדלות שיקיימו האבנים להיות לאבנים תקומה שיתקנו הארץ מהקללה ויהיו אבנים רוחניים בלי פסולת מזהומת הנחש ויהי' ראויים שיכתוב עליהם התורה האורות עליונים שיתקדשו האבנים כמו הלוחות האבן שכתובים באצבע אלהי' כן יכתבו התורה בקדושה ובטהרה וע"פ סוד התורה כראה בע"ה דאבן רומז למ"מ להמשיך א' לשם ב"ן ויהי' במילואם ג"כ עשר אותיו' ופרשתי ת"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמו' שנאמר להנחיל אוהבי יש. ונראה בע"ה דמדת יסוד נקרא שדי על שם שמשפיע למלכו' בצמצום. ובאמת בסוד התור' כתבו דמ"מ נקרא ג"כ שדי על שם שמקבלת ממידת יסוד וגם שכל השפע יורד למטה לכל העולם ע"י ולכן צריכ' ג"כ לשם זה לצמצם השפע ומ"מ נקראת ד' דלה ועניה וצריכין להמשיך אליה מלמעל' ובנין המלכות היא ע"י הגבורות ואח"כ צריכין להמשיך לה חסדים חסד אל שם אל מורה על חסדים לכל העשר מדות עשר פעמים אל עולה ש"י וגם הד' שלה יש לה שם שדי ומדה כנגד מדה כשם שממשיכין הצדיקים אלי' אורות ש"י למ"מ כן עתיד הקב"ה להנחיל להם ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי י"ש והבן. ועוד נרא' לומר דאבנים נראים אותיות ורמז להקימם להעלותם שיהי' גדלות דאית אתוון רברבין מבינה ואתוון זיטין ממלכות:

וכאן כתוב גדלות שצריך להעלות האותיות קטנות ממלכות לאותיו' גדולות בינה:

ושדת אותם בשיד נראה בע"ה הטעם לתקן עולם במלכות שדי שאמר לעולמו די ולכן נכתוב שם שדי לבר ממזוזה שיאמר די להבריח החיצונים שלא יבואו לתוך הבית דקדוש' ולהוציא ח"ו מרה"י לרשות הרבים וכן להיפוך להכניס מר"ה לרה"י ופתח השער נקרע המזוזה להיותה מגביל גבול הקדוש' בתוך הבית לפנים וגבול החיצונים מבחוץ ולכן הזהיר' התור' להכניס הקדוש' בתוך האבנים לתקנם במלכות שדי להבריח החיצונים שלא ינקו ח"ו מהקדוש' שיד אותיות שדי והבן:

והיה בעברכם את הירדן כו' בהר עיבל נראה בע"ה כי שם יעמדו על הקללה יקימו את האבנים שקדושת אבנים תגין עליהם שלא יחול עליהם הקללות ח"ו:

ובנית שם מזבח שיהי' המזבח מסטרא וכח אבהן כמו דאמרו חז"ל בנין אב שהבנין יהי' מאב מבחינת מוחין דאבא דמגרש כל החיצונים:

ברזל ר"ת "בלהה "רחל "זלפה "לאה שיהי' מסטרא דאבהן ולא מסטרא דאימא והעלית עליו עולות דעולה כולה כליל לד' ובאים נדבה:

וזבחת שלמים דעושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים:

וכתבת כו' באר היטב פרש"י בשבעים לשון נגד ע' שרים המקיפין את המרכב' ולמ"ק נגד ישראל שדביקים באדם היושב על הכסא יתברך ויתעלה:

וידבר משה כו':

"הסכת "ושמע "ישראל "היום ר"ת שם הוי' עולה ה' אחרונ' לואו ושניהם עולים לשם י"ה או"א. ומה שאמר היום שמלאו הארבעים שנה שהי' משה מנהיג את הדור שאמרו חז"ל אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה והתחיל משה לשנות לישראל משנה תורה בארץ סיחון ועוג שכבר נתקדש' בקדושת הארץ לכן נעשו כל ישראל בריה חדשה וכתוב בתחילת ספר דברים שהתחיל משה לשנות להם משנה תורה באחד בשבט שנאמר ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחודש דבר משה אל בני ישראל כו' ונראה בע"ה דבזה תלי' פלוגתת הב"ש והב"ה כאשר אבאר. דאיתא במשנה במס' ר"ה ארבעה ראשי שנים הם באחד בניסן ר"ה למלכים ולרגלים ונראה לפרש בעה"י בענין זה דשניהם שייכי להדדי דאיתא בגמרא דמקיש מלכות שלמה ליציאת מצרים מה י"מ מניסין מנינין אף מלכות שלמה מניסין מנינין דבניסין נתגלה תיכף מלכותו יתברך בניסים שעשה במצרים ועל הים. וברגלים נצטוו ישראל להראות פנים בעזרה וזוכים להקביל פני מלכם כמו שאמרו חז"ל יראה יראה ע"ש ובמלכות שלמה כתוב וישב שלמה על כסא ד' למלך שחלק מכבודו ליראיו ועיקר התגלות מלכות שמים היה בניסן לכן שייכים להדדי באחד באלול ר"ה למעשר בהמה שמהם מקריבין קרבנות תמידים ומוספין ושורשם בחיות הנושאות את הכסא כמ"ש בזהר שהקרבנות המה בסוד חיות הנושאות את הכסא והכהן המקריב היא מעורר את האדם היושב על הכסא ולכן באחד בתשרי נידון האדם ששורשו באדם היושב על הכסא וזוכים ע"י מצות שופר להמשיך כשמות חדשות ובחידושי הבאתי דברי הירושלמי ע"ש באחד בתשרי ר"ה לשנים לשמיטין וליובלות שע"י שנתחדשו הנשמות נתחדש השנה גם לענין שמיטין ויובלות דאיתא בזה"ק כל בר נש דאית לי' נשמה אית לי' נייחא בשמיטה ושבתה הארץ שבת לה' איתא בזה"ק שבת ממש ורש"י ג"כ כ"כ וביובל שעולים בו הנשמות עד עולם הבינ' עלמא דחירות ואיתא בת"ז שבת הגדול מלכות שבת הקטן בינה באחד בשבט ר"ה לאילן כדברי ב"ש וב"ה אומרים בחמשה עשר בו ויש לדקדק מאי כדברי ב"ש ולא דברי ב"ש ונראה בע"ה דכבר כתבתי בחידושי דבשביעות ניתנ' התור' ע"ח ובחודש ניסן נתגלה חסדו י"ת ובאייר גבורה חודש סיון תפארת ונגמר ע"ח בתפארת ובתמוז נצח. ובאב הוד:

ובאלול יסוד ובתשרי מלכות. ובחשון יסוד כסליו הוד. טבת נצח וע' בכוונת חנוכה שנתקן נו"ה שבט תפארת. אדר גבור' ניסן חסד. כמ"ש בכוונת שיש אור ישר ואור חוזר

בסוד ואל מקום שהנחלים הולכים שם שבים ללכת ובניסן נתחברו אור ישר ואור חתר ולכן כמו שעה"ח נגמר בסיון כן החנטה הע"ח נגמר בשבט תפארת ב"ש ס"ל דאחד בשבט שנתחדשה הלבנ' ומשתמשים שניהם בכ"א בתפילת מוסף אזי ג"כ התחלות החנטות ע"ח וב"ה אומרים בחמשה עשר בו דאז נתמלא' הלבנ' וידוע שהלבנ' אין לה אור מעצמה אלא מה שמאירה בה השמש וידיע מה דאיתא במס' כתיבות כצד מרקדין לפני הכלה. ופרש"י מה שבח אומרים לפניה ב"ש אומרים כלה כמות שהיא (רש"י לפי יפיה וחשיבת' מקלסין אותה) וב"ה אומרים כלה נאה וחסיד' ופרש"י חוט של חסד משוך עליה פירוש חוט של חסד של בעלה משוך עליה לכן איתא כאן במשנה כדברי ב"ש פירוש דאזלי ב"ש לשיטתייהו דידוע שהלבנ' ננשל' להכל' עליונה דמדות מלכות אין לה אור אלא מה שמקבלת מבעלה כך הוא הלבנ' אין לה אור רק מה שמקבלת מהשמש וכמו שס"ל לב"ש לפי יפיה וחשיבתה מקלסין אותה לכן ס"ל כאן באחד בשבט התחלות החנטה אע"פ שהיא נקודה קטנה שאין לה אור כלל מכ"מ היא משתמשות בכתר אחד ואינה טפילה אלי'. ובית הלב סבירא ליה מחמש עשר מעת שנתמלא' אורה מאור השמש מהתחלת חודש תשרי עד חג השבועו' שמונה חדשים וחמשה ימים אחד מלא וא' חסר הרי רל"ו ימים עם חמשה ימים רמ"א ימים עץ חיים עולה רכ"ח מספר ברוך כמ"ש בזה"ק דדכר נקרא ברוך שהיא ברכה ונשאר עוד י"ג דהתורה נדרשת בי"ג מדות ואיתא בזהר שלכן שבועות היא רק יום א' דאילנא היא דנקרא אחד ובשנה מעוברת דחודש אדר הוא כ"ט ימים תמיד ועולה ע"ח מספר רכ"ח ונשאר מ"ב דהחודש העיבור הוא בא להשוות ימות החמה והלבנה לכן נתוסף קדושה כמו במעשה בראשית ל"ב אלקים ל"ב נתיבות החכמה ועשרה מאמרו' ונגמר עה"ח שהיא תכלית כוונת הבריאה ומשה התחיל ג"כ התורה בא' בשבט שהיא יום החנטה לדברי ב"ש שידע שהי' פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה:

ומשה למד לדורו של יהושע כוחלי ארץ שהם בחינת לבנה והתחיל בא' בשבט לכן סברו ב"ש בא' בשבט ר"ה לאילן ע"ח. וב"ה אומרים שכוונת משה אלא להאיר להלבנה לכן חשבינן מט"ו במילוי הלבנה כנבע"ה:

אלה יעמדו לברך את העם על הר גרזים

כו' ונראה לתה טעם לשבח דשבט לוי לא חטאו דהם משרתי ד' ושבט יהודה היא מלכות וישששכר יודעי בינה לעתים שמהם יצאה התור' ויוסף יהי' בחלקו משכן שילה ומשיח בן יוסף. ובנימין יהי' בחלקו המקדש ומלך הראשון שאול ומרדכי ואסתר שזכו לעשות

נס ע"י וקבלו התור' מאהב' ושבט שמעון מכח שיעקב אבינו קונטר אותו בדברים וגם בפרשת וזאת הברכה שבירך משה את השבטים לא מצינו לו ברכה מפורשת:
ורש"י פ' שם שמע ד' קול יהודה כאן רמז ברכה לשמעון מתוך ברכותיו של יהודה ואף כשחלק א"י כטל שמעון מתוך גרלו של יהודה שנאמר מחבל בני יהודה כחלת בני שמעון לכן עמד כאן על הברכה עם יהודה:
וענו הלוים ואמרו כו' ונבחרו הלוים שהם משרתי ד' כמ"ש בפ' קרח ובפ' עקב שעבודת הלוים הי' לעודר אהבה בין כנ"י לדודה לכן נבחרו כאן שימשכו ברכה לכנ"י ולהמשיך קללה לשונאי ד' הגורמים שתרחק כנ"י מדודה שנא' בפשעכם שלחה אמכם ויש כאן י"א ארורים ונמתקים ע"י י"א יריעות עזים שבמשכן וי"א סממני הקטורת ובדרך רמז כראה לומר שהקללות שבתורת כהנים ובמשנה תורה עולים קמ"ג נגד שם אהי' במילוי אלפין ולזה רומז בזהר שמינה דינין מתערין דאהי' רומז לבינה ומינה דינין מתערין והבן:
ארור אשר לא יקום.. ולא כתיב אשר לא יקיים שמצווין ישראל להקימה בכל דור ודור משיפלתה שמבזין אותה בעיני האומות מחויבין ישראל ללמדה ולהחזיקה ידי לומדי תורה ולפארה ולשבחה ולהיות תומכין דאורייתא כמ"ש בזהר על הכתוב ויגע בכף ירכו היינו תומכין דאורייתא לכן ח"ו התור' משתכחות מישראל לכן הזהיר' התו' אשר לא יקום לסעדם וע"י זה יזכו לקיימה. והנה יש כאן י"ב ארורים ונגדם יש שנים עשר צרופי הו' להגין על ישראל:
ונתנך ד' אלהי' עליון כו' השבעים אומות נמשכים עליהם השפע ע"י השבעים שרים המקיפין את המרכבה וישראל דבקים בו יתברך ונמשך להם השפע מאדם היושב על הכסא:
ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך. הכוונה שהקב"ה מבטיח שתבא לך השגה שלימ' שתשיג קדושת הברכו'
בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך. הכוונה שע"י שנזכה לתקן ולחדש מ"ב אור שבעת הימים ולתקן השבע מדות אשר בהם יוכל להיות ח"ו פגם דחסרון וכולם יאירו באור פניו ולהסיר כל המכשלות וכולם יסייעו כל השבע מדות לסקל המסילה שבו נבא לרצון לפני ד' ואויביו אויבי ד' ינוסו מפניו
וראו כל עמי ארץ כו' דאמרו בגמרא א"ר אלעזר הגדול אילו תפילין שבראש שע"י מצות תפילין זוכים ישראל שהקב"ה מתלבש בתפילין ואמרו בש"ס תפילין דמרא עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וזוכים ישראל שכל האומות יהי' נכנעים תחת

ישראל. והנה יש כאן שש ברכות שהם נגד הששׁ מדו' מחסד עד יסוד שאנו מחויבים לתקנם ולחדש מ"ב נגד ששת ימי החול והם משפיעים למלכו':

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם

כו' ולא נתן לכם לב לדעת מוסר השכל איך להתבונן בכל פרטי מדותיו יתברך שאחרי שראו כל הנסים והנפלאו' בעינם ולא זכו ליתן לב לדעת על אחת כמה וכמה שצריך למסור נפשו על קדושת שי"ת שנזכה להבין ולהשכיל ולדעת את ד' ולמען אשר נשכיל בהשכלה שכליות איך דור דעה לא זכו להיות להם לב לדעת בחכמ' יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו ומלמדינו להבין כמו הבינה בית בנין הבית בחכמ' ובתבונ' להבין דבר מתוך דבר יתכונן לתקנו ולהכינו ולציירו ובדעת חדרים ימלאו למלאו' החדרים בכלים נאים והון רב צריך לזה דעת ובמשכן ואמלא אותו בחכמ' ותבונה ודעת ונשמע להבין פנימיות היא בסוד הדעת היא היא בחינת משה ובאמת משה אמרו חכמינו ז"ל פני משה כפני חמה ומשה מסר נפשו בכדי להאיר להלבנ' שאמר ואם אין מחינו כא כו' וד' אמר לו ואעשה אותך לגוי גדול ומבואר בסוד התור' באריכו' שהכוונה להגדיל בחינת משה. ומשה מסר נפשו להאיר להלבנ' ורצה שיהי' אור הלבנ' כאור החמה וד' אמר רב לך כמ"ש בזהר בכדי להאיר להלבנ' צריך השמש לשקוע וע"ש ויהושע הי' פני לבנה בכחו של משה הוריש את הארץ להאיר להלבנ' ולכן לא עמדו בסוד ד' להבין כוונת משה שלא רצה להגדיל בחינתו ומסר נפשו להאיר להלבב' ולא הי' להם לב לדעת דלהבין פנימיות צריכין לבחינת דעת עליון ועדיין לא תקנו ח"א והי' מבחינת הדעת טו"ר ועתה מט"ו באב שכלו מתי מדבר עד ז' אדר הנהיג משה דורו של יהושע ולהם אמר ד' אלהיך נוחלי הארץ הדור בא"י דומה כמי שיש לו אלהי וכאשר הי' מוכנים לכנוס לארץ וזכו לנחלה לארץ סיחון ועוג שנתקדשה בקדושת הארץ זכו לדעת כוונת משה בכדי לנחול להארץ צריכין להאיר להלבנ' מ"מ:

ואולך אתכם כו' לא בלו שמלותיכם כו' לחם לא אכלתם הכוונה שאמר להם התבוננו גודל נפלאותיו שמלותיכם הגשמי זכותם שנתחדש בטל אורו בטל תורה וזה הי' הסיבה לחם לא אכלתם שלא אכלתם לחם הגשמי ע"י זה נזדככו נפשותיכם כ"כ שאפילו הלבוש הגשמי נתלבן ונזדכך מכ"ש הגוף:

למען תדעו כי אני ד':

הכוונ' שיהי' לכם בהירות השכל שתדעו כי אני ד' אלהיכם דייקא ותבאו אל המקום הזה ויצא סיחון כו' הכוונ' שאין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה. ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כו' ובאמת הי' תכלית הכוונ' שעמון ומואב שאין עתה עה

ביטולם יטהרו בסיחון והם יצאו לקראתינו למלחמ' וככם ונקח את ארצם וניתן לנחל' כו' הכוונ' שנתקדש בקדושת הארץ וסוף מעשה במחשב' תחלה:
ושמרתם כו' עשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון הכוונ' שקודם שנעש' המצוה בפועל אינו באפשרי להתבונן גודל עמקה. וע"ז אמרו נעש' מתחל' ואח"כ ונשמע ולכן אמר ועשיתם אותם ותזכו להתבונן וזה למען תשכילו וכן מצאת' בתרגום ירושלמי ותתבוננו' הכוונ' להבין הסוד ונועם ועומקה. ויש לפרש שעל כוונה זו נעשה לא להתגדל ח"ו אך למען להבין עמוקה ולקבל אלהותו ועשיתם אותם למען תשכילו שתעשו למען תשכילו:

פרשת נצבים

אתם נצבים היום כו' לעברך בברית כו' ובפ' תבא אלה דברי הברית אשר ציוה ה' את משה לכרות את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב לבאר בע"ה מה שחננו השי"ת דהנה בסוף כל מצות ה' תרי"ג מצות באר משה מפי ה' מצות ביכורים בפרטיה והנראה בע"ה דפרשה בראשית פרש"י א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה הראשונה מ"ט פתח בבראשית כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם כחלת גוים כו' ודברים אלו מבוארים בזהר פ' בא בזה הלשון אמר ר' יצחק ושם כתיב שהיא אתחלתא דסיהרא ע"ש ועמדו בזה מפרשי התור' הרמב"ן ז"ל לבאר והנראה בע"ה דסוד מ"ב להכניס אמינות ידיעת הש"י שברא עולמו היא ע"י לימוד התור' וקיום מצותיה אברהם אבינו קיים כל התור' עד שלא ניתנ' שע"י שמסר נפשו על קדושת שמו ונתן נפשו לדעת שיש בורא ומנהיג העולם נתקדשו אביריו הידיו שהם בכללות תרי"ג שבהם שופע אור קדושת תרי"ג מצות ועמד בסוד ה' במעשי בראשית וכן כשרצה הבורא לבחור בזרעו אחריו ללמדם תורה ומצות להגדיל שכרם שיהי' מצווים ועושים הי' צריך להתחיל מהחודש הזה לכם שהיא תכלית כל המצות לקדש הלבנ' ולחדש' וע"י קידוש הלבנ' שקידשו משה ואהרן וראש ב"ד הי' להם להמשיך להאליכ' עליונה ריחין טבין ובוסמין טבין ולבושין וקשוטין נאין לכבודה של בת מלך פנימה בכדי כשיתגלה הקב"ה במצרים בכבודו ובעצמו לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח ימצא בתו החביב' מקושט' בלבושי מלכות כמאמר חז"ל משל לבת מלך שהריח' ציק' קדיר' כו' התחילו עבדית הביאו לה בחשאי ע"י שמסרו נפשם על קדושת שי"ת להביא לה מבית המלך ובארתי ת"ל בחידושי בע"ה וע"י זה זכו שעש' הקב"ה בסים ונפלא ת שיתקדש שמו לעיני כל העמים למען שכינת עוזו שהיתה עמם בגלותם בארץ מצרים וקריעת י"ס

ועמוד ענן ועמוד אש והאכילם את המן למען לזכותם שיכלו לטעום מאת עה"ח התורה הקדושה והארץ נתקללה עבור שנתערב עץ הדעת טו"ר מבור זה גרש את האדם לבל יטעום מאת עה"ח עד שיעקור ממנו עץ הדעת טו"ר ויבחור בטוב יזכה להתורה עה"ח וזכו להבאר להשקותם מי באר העליון כחל כובע מקור מים חיים תורה שבע"פ שיזכו לקיים מצות התורה בלב שלם ויטעמו מעה"ח שידבקו בו יתברך ואתם הדביקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום וע"י זה תקבע אמונות הש"י בלבבם ולעמוד בסוד ה' מ"ב כי באמת מבואר במדרש שכל מה שהיה בע"ב היה במשכן ובאמת לכוונה זו ביאר הש"י סוד ת"ב כמאמר חז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שו"א לעשות משכן ה' וכלז הכל בציור ותבנית משכן כבודו לעילא ומקום המשכן לעילא ולתתא ופרשתי ת"ל כח מעשיו הגיד לעמו היינו כח בריאת שו"א הקב"ה איסתכיל באורייתא וברא העולם ובכל מ"ב יש אותיות התור' וצרופי שמותי' הקדושים והנוראים וברא עולמו בחכמה ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו וכן מילא לבצלאל בחכמה ותבונה ודעת וע"י שזכו במדבר לאכול מן לחם מן השמים שירד מאת עתיקא קדישא ובשבת נשמת העולם טעמו ממקור עתיקא והמן ירד בזכות משה שהי' שורשו תורה שבכתב ולא ידעו מה היא שאין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה ובסוף ארבעים שנה עמדו על דעת משה וזכו להבין קדושת המן ולעמוד בסוד התור' כמאמר הכתוב ולא נתן ה' לכם לב לדעת כו' ועד היום הזה יזכו ע"י זה לכנוס להארץ לקיים מצות התליות בארץ להוציא הארץ מקללה לברכה ופרשתי ת"ל כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיין ורביתם ובאתם וירשתם את הארץ הכוונה ע"י שתקיימו כל המצוה כל מה שהיה באפשרי לקיים במדבר למען תחיין שיזכו לטעום מעה"ח ולא ישאר שום מצוה שלא קיימו אלא מצות התריות בארץ וזה כוונת מאמר חז"ל שלא יאמרו האומות לסטים אתם שכבשתם ארץ שבעה עממין לזה הראה הקב"ה כוחו וגבורתיו לספר סדר הבריאה ואיך ע"י עוונות נפלו משמים ארץ עד שאול תחתית ובכדי לחדש נו"ב ירדו מצולה למצרים להוציא משם סגולות מלכים נצוצות הקדושים אור קדושת הנשמות שקיבלו התור' ע"ח ונקבע אמונות הש"י בלבבם ע"י הניסים ונפלאות ועמדו בסוד ה' לחדש מ"ב ולמדו כל התור' מפי משה וקיימו מצותיה והביאם להארץ להוציא הארץ מקללה לברכה ארץ שבעה עממין ששאבו הזהומא מאת שבעה המדות מחסד עד מלכות אור שבעת הימים וישראל יחדש מ"ב להעלות הארץ לבחינת השמים העליונים ולקדש הארץ דוגמת הגן העליון ולהמשיך הנהר עליון להשקות את הגן כמאמר חז"ל במדרש שמים וארץ יחד נבראו הכוונה במעלה אחת שדרך השמים ישפיע

להארץ להמשיך להנהר עליון עולם הבינה עד לשמים ומשם תקבל הארץ השפעתה ופ"י שנתקללה הארץ נחדל הש"י להשפיע בסוד ונהר יחרה ויבש. וע"י ישראל שהוציאו הארץ מקללה לברכה וזכו להחזיר השפע ממקורה להמשיך השפע להנהר ומשם עד להארץ ויתגלה מלכותו והיה ה' למלך על בל הארץ ואת רוח הטומאה יעבור מן הארץ: בראשית ודרשו חז"ל בשביל התור' ועם התור' שנקראת ראשית ה' קנני ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית קדש ישראל לה' ראשית תביאתו ואמרו בשביל העומר שנקרא ראשית בשביל ביכורים שנקרא ראשית וכל הדרשות עולים בקנה א' שהסתכל הקב"ה באורייתא וברא עלמא ובשביל ישראל שילמדו התורה ויטעמו מעה"ח וע"י העומר יוציאו הארץ מקללה לברכה וטעון תנופה להניפו עד העומר לגלגלת שירד לישראל שיזכו לקדש פירות הארץ והלחם כמו קדושת המן לחם מן השמים והעומר הותר במדינה תבואה חדשה ואחר שספרו ספירה וזכו לזכך נפשותם ביום החמישים שנתגלה שער החמישים מכ' ש"ב וזכו לקבל התורה לטעום מעה"ח היא זמן הבאת ביכורים מעצרת ביכור עה"ח כמ"ש בחידושי והותר תבואת הארץ במקדש והקריבו מנחה חדשה לה' ולזה ביארה התורה מצות הבאת ביכורים בסוף תרי"ג מצות בי זה תכלית כל המצות שיזכו לטעום ולזון מעץ החיים ומצות הבאת ביכורים סגולת מצוה זו לקבץ כל פרי האדמה האותיות הקדושים שהעולם נברא באותיות התורה ועל ידי זה שנתקללה הארץ ינקו החיצונים מאותיות התורה בסוד שנמסר סוד התורה רזיה לחיצונים ועל ידי מצות הבאת ביכורים שנגמר ביכור עץ החיים מביא כל פרי האדמ' האותיו' התור' שיחזרו לשורשם לסעה"ח. וזה טעם שהולכים כל יקירי ירושלים להקביל פני המביאים והחליל מזמר לפניהם היא עבור האותיו' התור' ניצוצות הקדושים שחוזרים להקדושה ושמת בטנא הכוונ' לעשו' כלי לקבל הניצוצות הקדושים. והרמת קול היא ממש האותיו' התור' שהעלה עם הביכורים. ארמי אבד אבי ת"ל כתבתי בפרשה הקודמת ועתה חנני הש"י שע"י שהחליף לבן לאה ברחל גרם צער למשיח צדקינו משיח בן יוסף שהיא בצער. ויוסף הי' בצער מחולל מפשעינו ובחבורתו נרפא לנו שע"י שירד למצרים נעשה מושל עמים שכל האומות הי' כפופים תחת ממשלת מצרים וידע שבעים לשון שהי' מושל על כל השרים שלמעל' ונועדו יחד יוסף ויהודה שורשם של שני משיחין עבור בנימין שהי' בחלקו המקדש של אש שאנו מקוים ומצפים והוליכו הביכורים על שור בחינת יוסף וקרניו מצופים זהב בכור שור הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח וגמר תיקון הארץ הי' בשנה השלישית שנת המעשר מעשר עני מעשר ראשון מעלים ישראל לבחינת לוי טהור והלוי נותן מעשר מן המעשר להעלו'

לכהן שנקרא קדוש ומעשר שני לעלו' לירושלים שנה הראשונ' מדת חסד אברהם שניה גבורות יצחק שנה שלישית מדת יעקב תפארת שם עמידת המלכו' ששם ספירו' כתר מלכו' ומשפיעים למלכו' שהיא דלה ועניה ומקבלת קדושת המעשר שנתעלה למעל' ולכן כקרא שנת המעשר שנגמר מצות מעשר בשלימו' וע' בפרשה הקודמת מ"ש ת"ל:
ואפרש הכתובים בע"ה אתם נצבים כו' לפני ד' אלהיכם משמעות הלשון שאתם כשרים וראוים ועומדים לפני ד' בלי שום מסך המבדיל "אתם "נצבים ר"ת "אור נ"ר רומז לנר מצוה ותורה אור לתקן ח"א וחוה כמ"ש שכל הנשמו' כלולים בנשמת אדם עמדו שם והיא כבתה נרו של עולם והתיקון שמדליק בשבת נר מצוה ובשבת זוכים לתורה אור תורה "היום "כלכם "לפני ר"ת כלה לרמז על כלה עליונ' השכינ' שעומדת עמם נצבה שגל לימינך כו' והבן:
ונראה עוד לומר בע"ה את נצבים היום כלכם לפני ד' אלהיכם:
הרצון בזה שמשה אמר לישראל שזכו שהם כולם צדיקים דהם דוגמת יציר קומות בראשית כמ"ש בהקדמת זהר בראשית כמה דאיש לא נעדר לעילא כן איש לא נעדר לתתא ובמקום אחר פרשתי בביאר יותר:
עוד נראה אתם נצבים היום כלכם כו' כל הנשמות דור ודורשיו דור ומנהגיו והנה יש כאן לדייק דנראה דהכתוב מדבר בלשון רבים אתם נצבים היום כלכם ולבסוף משמע דמדבר בלשון יחיד לעברך בברית למען הקים אותך היום ויש לרמז דהתור' מדרכינו לבל יהי' פירוד ביניהם ולכן אמר אתם כו':
דע"י שאין בניכם אהבה ושלום ושלוה מדבר עמם בלשון רבים ומיסרם ע"ז:
וע"ז אמר למען הקים אותך שתהי' כולם כאיש אחד כמו במעמד הנבחר ויחן ישראל כולם כאיש אחד:
מחטב עציך עד שואב מימיך ונראה כוונת הב' דעיקר היא לתקן ח"א ולבער שורש הרע ואח"כ נוכל לקבל עול מ"ש וללמוד תורתינו הקדוש' ומרמז הכתוב מחטב עציך על אשר רצונו וחפצו להיות חטב ומעקר שורש הרע שנצמח מהעץ הדעת טו"ר עציך הינו עץ הדעת טו"ר עד שואב מימיך היינו לשאוב מים דאורייתא דהתור' נמשל' למים דאי אפשר לטעום טעם מתיקו' התור' עד אשר יעקור שורש הרע בשורשו:
לעברך בברית ד' ובאלתו כו' למען הקים אותך היום לו לעם והיא יהי' לך לאלהי' פשט הדברים כמו מלך בו"ד אינו מובטח בבני מדינתו עד אשר יעבור עמם בברית השבועה וכאשר בני המדינ' כורתים ברית להמלך ונשבעין כולם לעבדו ואזי לבבו נאמן שלא ימרדו בו ובטחונו בהם שיעשו כל מצותיו למסור נפשו בצר לו עבורו ולכן בטיח היא

להפקיד אתם סגולת אוצרותיו ומשרתיו הנאמנים ומצוה לחיילותיו לשמרם מכל פגע רע ובונה לו שם בית נכואות ומגלה להם מצפוני לבבו איך רצונו לעשות בתחבולות מלחמה ולכבוש אויביו וכן רצה משה שהקב"ה ישכון עם ישראל ויבנה לו בית מקדשו ולשכון שכינת עוזו וישמור אותם מכל פגע רע ח"ו ועוד י"ל שע"י השביעה דהוי כנשבע במלך עצמו באתר דלית מחשבה תפיסא בי' כלל וע"י השביעה נתקשר שם שורש נשמתם בקשר אמיץ וחזק לבל ינתק הקשר לעולם ומשם משפיע רב טוב לבית ישראל והמלך הקב"ה כאשר באנו בברית היא לנו לשם ולתפארת נגד כל הע' שרים המקיפין את המרכב' ומגל' להם מצפינו לבבו סתרי תורה וכל השערים והיכלות פתוחים לפנינו לכנוס בהיכלא דמלכא וכולם שומרים השערים מכבדים אותנו.

ולא אתכם לבד כו' כי את אשר ישנו פה וכתב באוה"ח וז"ל הטהור וקשה למה הוצרך לומר ולא אתכם וגו' ולא הספיק באמרו את אשר ישנו פה. ונראה לפרש בע"ה דבאמת עיקר בריאת העולם הי' בשביל ישראל כמו דאיתא במדרש רבה בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ברא. כדאיתא בזה"ק קב"ה איסתכיל באורייתא וברא עלמא ואיתא במד' ואהי אצלו אמון אלא א"ת אומן שהתור' אמרת אני הייתי אומנתו של הקב"ה. ועוד איתא במדרש בראשי' בשביל ישראל שנקראו ראשי' כו' ברא. ואחר מ"ב כתיב ואדם אין לעבוד את האדמ' ופרש"י והיא ממדרש חז"ל שעמדו הדשאים על פתח הקרקע ולא צמחו עד שבא אדם וביקש רחמים על המטר וירדו ויטע גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר לעבד' ולשמר' ודרשו חז"ל לעבדה במצות עשה ולשמר' במל"ת ונשמת ישראל המה ממש אותיו' התור' ונמצא אותיו' טעמים נקודין הנכרים במבטא בה' מוצאות הפה ועוד קשר לאותיו' והם התגין דכל לומדיה הבאים ליטעום טעמה זוכים לכתרה של תורה ולחדש דבר מדעתו ולהבין מה שאינו מורגש כלל במבטא כמו התנין. ולהבין הכל עיקרי דת תורתינו ומצותיה למען שנהי' דביקים בו ית' וכל הנשמו' אשר הי' ואשר עתידים להיו' כולם היו נכללים בנשמת אדם וידוע דהנשמו' אלו צריכין לתקן כפי שורשם למעל' יש סוד הוצאות נ"ח ע"י שמתיחדים האורו' העליונים וכולם תיקונם ע"י התור' ונרוגזים באותיו' וטעמין והגין ונקודין. וזה אשר מרמז הכתוב א"ת אש"ר ישנ"ו פ"ה ס"ת תורה שע"י התור' נתקנו ויתבררו ויתלבנו ויתבחנו כולם כצרוף הכסף וכבחון הזהב וזה נכלל במאמר את אשר ישנו פה. היינו הנשמו' שעומדים פה היינו נשמו' החדשו' שיתחדשו. עמנו היום גם הם היום עמנו בברית:

והנה באמת חידושי תורה שתלמיד וותיק מחדש ועליהם אמר כאשר השמים החדשים והארץ החדשה ואמרו חז"ל שממש מחדש שמים חדשים וארץ חדשה וע' בזהר בראשי'

בהקדמה ובכח חידושי תורה ומעש' המצות נבראו נשמו' חדשו' ולמטה נתגל' כל מה שתלמוד וותיק עתיד לחדש. דהקב"ה היא יחיד נעלם א"ס והאציל אור כפי אשר יכלו לסבול הנבראים בכל העולמו' בכל עולם ועולם כפי גודל קדושתו כן המאציל אור מא"ס יתברך וכאשר תלמוד וותיק מחדש ונעשה כלי מוכן לקבל מאציל עוד אור מאתו יתברך כפי כח קדשתו והכנתו והכל נתגלה למשה ונשמות אלו יכללו במאמר ואת אשר איננו פה שלא נתחדשו עדיין אעפ"כ עמנו היום שנכללו עם כשמות שכבר נבראו ובאו בברית ה' ורמזו בכתוב בסופו תיבות את אשר ישנו פה ס"ת תורה וא"ת אש"ר איננ"ו פ"ה ס"ת תורה שנכללו באותיות התורה שאיננו שעתידים להתחדש עמנו היום. שנתגלה למשה מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש ועמדו בברית ה' וע"י חדושי תורה מחדש מ"ב שמים וארץ החדשים וקיום שו"א הם נשמות ישראל וכ"כ נתחדש ע"י חידושי תורה כ"ח בדבר ה' שמים כעשו ובריח פיו נשמות החדשות וכולם נתגלו למשה שהיה להם שורש ביציר קומות בראשית ולזה רמז את אשר איננו פה שלא נתגלה עדיין ועתיד ליצא לאור ע"י תלמיד וותיק כורת עם כולם הברית עמנו היום שעומדים עמנו ובתרגום יהונתן ארום כל דריא דקאין מן יומא עלמא כו' ויח כל דריא דעתידין למיקם עד סוף כל עלמא כו' קיימין הדא עמן יומנא דין עכ"ל וכוונתו כמ"ש ת"ל:

עוד יש לרמז דקאי על נשמות שכבר נתקנו ועומדים לפני ה' וזה את אשר ישנו פה עומד היום לפני ה' ואת אשר איננו פה נשמות שלא נתקנו עדיין וכן נשמת הגרים שאינם עומדים עוד לפני ה' ועליהם אמר את אשר איננו פה אעפ"כ עמנו היום כמו שאיתא בש"ס מ' שבת (דף קמ"ו) דדרשו שקאי על נשמת הגרים וס"ת תורה מרמז שכל הנשמות המה תלוים באותיות התורה ותגין ונקודין וטעמים של תורה. וע"י שתלמיד וותיק עתיד לחדש חידושין מוציא לאור תעלומה וכן הצדיקים בתפלה וצדקה מיחדין שמו ועל הנשמות חדשות שבאים לעולם כולם עומדים להתקשר עמם לעשות שורש למעלה ופרי למטה יוד מן כ"י רמז לעשרת הדברות ר"ת מן הכתוב "כי "אם אשר "ישנו "פה ר"ת עולה במספר הוי' אדני אהי' קי"ב שם יב"ק ר"ת יוחד ברכה קדושה לכל זה זכו ישראל:

והתברך בלבבו לאמור שלום יהי' לי ונראה לפרש ע"ד שאיתא בגמרא במשנה האומר אחטא ואשיב אחטא ואשיב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא ויום הכפורים מכפר אין יום הכיפורים מכפר בגמרא למה לי' למימר אחטא ואשיב אחטא ואשיב תרי זימני כדרב הינא אמר רב דאמר ר"ה א"ר כיון שעבר אדם עביר' ושנה בה הותר' לו הותר' לו ס"ד אלא נעשית לו כהיתר עכ"ל ולכאור' יפלא אמאי בתשוב' דוקא אם

אמר תרי זימני אז אין מספיקין בידו וביום הכיפורים אפילו פעם אחת ובאמת התוס' י"ט כ' דביוה"כ דוקא אם אמר תרי זמני והרמב"ם ז"ל בפרק ד' מה' תשובה (ה"א) חשב כ"ד דברים המעכבין את התשוב' וכ' וז"ל האומר אחטא ואשיב ובכלל זה אחטא ויה"כ מכפר עכ"ל וצ"ע אמאי כתב פעם א' אחטא ואשיב והיא נגד הש"ס הנ"ל וכבר עמד בזה הל"מ ותירץ דברייתא איתא רק פ"א ובמשנה איתא תרי זימני ולכך תירוץ דבפעם אחת נוטל ממנו הקב"ה דרכי השוב' אבל לפעמים עשה אותו ויהנ' לו וכן מסיים הרמב"ם סוף הפרק וז"ל כל אלו הדברים אע"פ שמעכבין וכו' אין מונעין אלא אם עשה תשובה ה"ז בעל תשובה ויש לו חלק לעולם הבא עכ"ל:

והנה גם לדבריו קשה אמאי ביה"כ בחד סגי וגם קשה אמאי שביק הרמב"ם להשמנה בתרי זימני שאין מספיקין בידו לעשות תשובה ונרא' בעה"י דהא תשובה היא מצות עשה וכן כתב הרמב"ם והיא פשוט בתורה א"כ לענין דין שמים ה"ל כל הלאוין לאוין שניתקו לעשה דתשוב' והנה התוס' כתבו המשהה חמצו כדי לבערו אינו עובר עליו כו' וכתב במשנה למלך וז"ל ומ"ש התוס' ודעתו לבערו שהרי כל לאו הניתיק לעשה אף שאין בדעתו לקיים העשה אינו לוקה כ"ז שהיא באפשרות שיקיים העשה אלא כוונתם היא דניהו דאינו לוקה מ"מ איסורא איכא שעובר על הלאו כו' וכל שבדעתו לקיים העשה אפילו אסורא ליכא עכ"ל והאלשיך כתב דלכך תשובה מאהב' נעשין זדונות כזכיות דהא מקיים מ"ע של תשוב' וזכות תחשב לו. ונראה שלא דיו שמתקן העון גם תחשב לו זכות מצות דתשובה כאלו קיים מ"ע ולפ"ז כראה דאם אמר אחטא ואשיב ואין כוונתו לטעום טעם חטא ח"ו אך שכוונתו רצויה בכדי לקיים מצות עשה דתשוב' ויהי נחשב לו כזכות ויהיה בגדר ב"ת שגדולה יותר מצדיק גמור ושארי מעלות התשוב' ולהכי אמר אחטא ואשיב אין בידו אשם כיון שהוי לאו הניתיק לעשה ועובר על הלאו בכדי לקיים העשה כמו המשה' חמצו ואף שיש לבעל דין לחלוק דהתם בשעת עבירת הלאו דלא יראה כבר מצווה על תשביתו אבל הכי העשה דתשוב' באה אחר עבירת הלאו מ"מ הא גם התם אי לאו דהוי לאו הניתיק לעשה אסור לו לעבור על הלאו בכדי לקיים המצו' אם לא במקום שהעש' דוחה את הל"ת לפי הכלל אבל לא כאן בתשביתו ובאמת להפוסקים שסוברים דתשביתו הוי לאו שקדמו עשה אסור להשהות חמצו ות"ל הארכתי במס' פסחים הרבה וא"כ גם כאן שרוצה לעבור על לאו בכדי שיקיים העש' ועם העש' יתקן את הלאו אין בידו אשם ובמשנ' מיירי כה"ג ופריך בגמרא הא אם כוונתו רצוי' בכדי שיקיים העש' א"כ אפילו אומר שני פעמים הסברא נותנ' שלא יהי' בידו אשם וע"כ צ"ל דבמשנה מיירי באיש אשר רוצ' לטעום טעם חטא א"כ ל"ל תרי זימני אפילו בחד סגי ומשני דלעולם

אפילו אם כוונתו לקיים העשה אם אומר שני פעמים נעשה לו כהיתר ולכן אסור לו לומר כן ואם אומר תרי זימני אין מספיקין בידו ולפ"ז מיושב שפיר דביה"כ דאין כוונתו לקיים העשה דמסקינין בש"ס דאיתא כרבנן דיה"כ מכפר גם לאינם שבים וגם למאי דס"ד דבעינין תשובה הא היא אמר סתם וסמך א"ע שיה"כ מכפר ולא לקיים העשה אין יה"כ מכפר והרמב"ם חשב כ"ד דברים המעכבין התשובה כמו שאיתא בברייתא ומיירי באומר סתם אחטא לא עבור לקיים העשה ולכך לא כתיב רק פעם אחד ודברי הרמב"ם ז"ל נכונים וברורים:

והנה סמך לדברי שכתבתי בענין אחטא ואשיב בכדי לקיים העשה של תשוב' דאי במ' נדרים תניא ר"י אומר חסידים הראשונים הי' מתאוין להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן מה תי' עושין עומדין ומתנדבין נזירות למקום כדי שיתחייבו קרבן חטא למקום עכ"ל הרי אע"פ שאסור לנדור וגם המזיר את א"ע מן היין נקרא חוטא אעפ"כ היה עושין כן החסידם הראשונים ופירשו המפרש שם וז"ל מה הי' עושין כדי שיתחייבו קרבן שאין מביאין קרבן חטאת אלא על חטא ממש יע"ש עוד פירוש אחר. והנה לפי מ"ש לענין דין שמים הוי הלאווין ניתק לעשה דתשובה והנה למ"ד קיימו ולא קיימו וכן פסקו הרי"ף והרמב"ם ז"ל לפי גירסתם ולפ"ז ניחא שמוכרח לקיים העשה דתשוב' ושבת ע"ד ה' אלהי' ואם לאו ענש יענש ולמ"ד דס"ל בטלו א"כ היה נראה כ"ז שאינו מבטל להעשה בידים אינו מחיוב בדין שמים מפני העשה והכי אינו באפשרי לבטל העשה בידים אך נראה דטעמא מאי דבדיני אדם יכול לומר בדעתי לקיים העשה ולהחזיר הגזילה או כדומה אבל כלפי שמיא גלי' ובוחן לבבות הש"י אם אומר שאקיים העשה ואשוב בתשוב' אם אומר כן בלב שלם ודעתו לשור בתשוב' שלימה אזי תשובתו מקובלת לפני המקום:

דנראה עוד בע"ה ע"ז שעמדו מפרשי הש"ס אמאי איתא שני פעמים אחטא ואשיב אחטא ואשיב דאי' במ' נדרים שהבאתי למעל' דהחסידים הי' נודרין בנזיר להביא א"ע לידי קרבן ע"ש בר"ן וברש"י שמתוך שחסידים הם הי' חוששין שמא חטאו דאע"ג דנודר נקרא חוטא נוח להם בכדי להקריב קרבן ויתכפר להם הכל והנה האומר אחטא ואשיב ולכאורה דהא חטא היא בשוגג ואיך אומר אחטא ונרא' דהיא על הכוונ' הנ"ל להיו' נודר להתחייב בקרבן ויזכה ועיק' כוונתן לש"ש בכדי שיבוא לעשו' תשובה עם הקרבן ויזכה לתשוב' דבמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיק גמור יכול לעמוד וזה ניחא בפעם אחת אבל אם אמר אחטא ואשיב אחטא ואשיב שני פעמים אין מספיקין ע"י כו' וכאן הכוונה שחטא בשוגג ורוצה עוד לעשו' במזיד כדי שאח"כ יעשה תשובה להיו' הזדונו'

כזכיו'. וזה אשר בשרירו' לבי אלך כו' למען ספות הרוה את הצמאה להוסיף בזדון והכל הכוונ' בכדי שיעש' תשוב' וע"ז אמרה התור' לא יאבה ד' סלות לו דאין מספיקין ע"י לעשו' תשובה יהי רצון שנזכה לתשובה עילאה באמת ובתמים אמן:

ועוד נראה לומר דהאומר אחטא ואשיב כוונתו לשמים ומספיקין בידו שיזכה לתשוב' עילא' אבל האומר שני פעמים אחטא ואשיב מורה שקל בעיניו החטא ולכן אין מספיקין על ידו לעשו' תשובה:

ובזה נפרש הכתוב דלשון לא יאבה שלוח לו קשה דפשיטא אם לא יעשה תשובה לא ימחול לו הקב"ה ואם יעשה תשובה אין לך דבר שעומד בפני התשוב' ועדים נאמנים אחאב שב ונכנע לפני הש"י וקיבלו ומנשה בעשה ראש לכל בעלי תשוב' ולכן נראה דכוונת הכתוב דעיקר הברית שבועה הי' על תורה שבע"פ שלא רצו מתחלה לקבל כמ"ש במדרש תנחומא שאמרו נעשה ונשמע על תורה שבכתב וכפה עליהם ההר שיכריחו לקבל תורה שבע"פ שישמעו מפי נביאים חכמים וסופרים כל הגדרים וסיגים לעשו' משמרת למשמרת כמאמר לך לך אמרינן לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב וע"ז באו בברית השבוע' וע"ז סובב שיהי' שורש פרה ראש ולענה והתברך בלבבו לאמר שלום יהי' כי בשרירות לבי אלך הכוונ' שלא ירצה לגדור הגדרים והסיגים למען ספות כו' כפרש"י ות"א שע"י שלא יעשה גדר וסיג ויעש' בשוגג וע"י זה יבא לידי מזיד ולשון שלום יהי' לי כי בשרירו' לבי אלך לקיים המצות בלי גדר וסייג ואם יחטא ישיב. והנה אחטא ואשוב מורה שנקל בעיניו החטא כמה פעמים ג"כ כי אין כוונתו בזה לשם שמים לבוא למעלת ולמדדיגת בעלי תשובה:

וע"ז אמרה התור' לא יאבה ד' סלוח לו ולא יספיק על ידו שיעשה תשובה והבן:

הנסתרות לד' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו לעשות כו':

דבאמת ע"י ח"א פוגם ח"ו בארבע' אותיו' הוי' כמ"ש בת"ז ז"ל בגין דנהרסו בחובייהו צריך למבני להון בצלותין ובעותין ולזה אמר הכתוב הנסתרו' היינו אותיו' י"ה לד' אלהינו שאין בכחינו להשיג שמה והנגלות לנו היינו אותיו' י"ה שבהם בניקל לפגום ועלינו מוטל לתקן השבע מדו' ולחדש אור שבעת הימים לעשו' את כל דבר' התור' הזאת וממילא נתקן לעילא:

עוד י"ל ע"פ מ"ש בזה"ק שאין צריך לחפש עוונות נסתרו' והביא מנגעים לכל מראה עיני הכהן וכן מבדיקת חמץ שדיו שתבטל השאר ובודק עד מקום שידו מגעת:

וכוונת הכתוב ג"כ הנסתרו' מה שהם נסתרו' מהאדם יכפר ד' ויטהר וישליך במצולות ים והנגלו' כו' לעשו' דברי התורה הזאת כיון ששב בכל לבו ובכל נפשו על מה שנגלה לו ממילא מכפר הקב"ה על הכל:

והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה. וכתב באוה"ח וז"ל צריך לדעת למה הוצרך לומר כל הדברים האלה ולא הספיק באומרו כי יבאו עליך הברכה כו' דהתור' רמזה בזה להודיע שדרכו של הקב"ה שלא כדרך מלכי הארץ שמזהיר ואם לא יצייתו ואז יענשם אבל הקב"ה דיבר זה שדיבר לברכה עומדים לעד וחיים וקיימים כמאמר חז"ל על דרך נצב בשמים שכל הדברים של מ"ב עומדים ומחדשים מ"ב ויהי אור עומד ומאיר לעד לעולמי עולמים כן כל הדברים האלה המה נותנים ברכה למי שמקיים מצוותיו ולהיפוך ח"ו וזה כוונת הכתוב כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכ' והקלל' שממש הדברים שדיבר ד' לברכה ולהיפוך המה יבואו עליך וע"י שתשיב אל לבבך שגם שבא עלי' הקלל' ג"כ תדע שגם הברכ' נתקיימה וע"ז כוונת הכתוב כל הדברים האלה הברכ' והקלל' ואם שב תדע שיתקיים בך הברכ' ג"כ תדע בזאת בכל אשר הדיחך ד' אלהיך שמה ששם אורו' עליונים ונפוצים שמה משכת ימי בראשי' אותיו' התור' ולכן מגלה אותך שמה שתקבץ נפוצים משורשך וע"י שתקבצם להחזירם להקדוש' ושבת עד ד' אלהיך ושב ד' אלהיך כמ"ש רש"י שקב"ה ישוב אתך שתקבץ כל הנדחים לשורש נשמתך ועי"ז תזכה שהש"י משם יקבצך כו' ומשם יקחך והביאך כו' שמבטיחך אם תתחיל בתשובה והבא לטהר מסייעין לו שתבא אל הארץ כו' למקור הקדוש' והטיבך והרבך מאבותיך זה שכר בעלי תשוב' שזוכ' לטוב' יותר מצדיקים גמורים והרבך מאבותיך והבן:

ונראה עוד לפרש בט"ה והי' כי יבאו עליך כו' והי' מורה על שמחה הכוונ' ששמח במה שמייסר אותו בעולם הזה ולהיו' נקיים לעולם הבא היינו כל הברכו' וכל הקללו'. הברכ' והקלל' דאם ח"ו לא הי' באפשרי לסבול והברכ' באה להמתיק להקלל' דכאשר מיסר איש את בנו ד' אלהיך מיסרך דהכל כרחם אב על הבן ומיסרו להדריכו שילך בדרך טובים לטוב לו כן ד' מיסר אותנו להדרכינו להביא עלינו כל הברכו' וטובו' וישועו' הנבאו' הברכ' והקלל' שניהם כאחד ואם תפלא ע"ז והשבת אל לבבך שיש לך שני לבבות ולעבדו בכל לבבכם בשני לבבך ביצר טוב וביצר הרע כן צריכין אנחנו לעבדו ולשמור מצותיו ולקבל הכל בשמח' הן הברכ' והן ח"ו הקלל' ר"ל:

והשיבת אל לבבך. לבל יתייאש נפשו בגלו' המר זאת ישיב אל לבו ע"כ יוחיל בכל הגוים כו' ד' אלהיך שמה עמו אנכי בצרה ומצאתי בר"מ אלשיך זצ"ל ואפשר לפרש עוד שהתור' מזהרינו לבל יתייאש מלשוב בתשובה אם הרבה לפשוע וע"ז אמרה התור'

והשבת אל לבבך מזה תראה שעוד רחמי הקב"ה עליך לשמרך מכל פגע רע ולכן ושבת עד ד' אלהיך. עוד יש לפרש שהתור' מישר את האדם ליתן אל לבבו מה שפעל ועשה שגרם במעשיו להכעיס את בוראו ועמם בצרה וימסור נפשו למען ד' אשר אתם בגלותם:

ושב ד' אלהיך את שביתך. התורה מדברת על לב האדם שיזכה ושב ד' שיתעלה וישב על כסא כבודו את שביתך עם זה שתשוב ישוב ד' ויתעלה יתברך ואפשר לומר עוד שהתור' מבטיחה אם תתחיל לשוב בתשוב' הבא לטהר מן השמים יסייעו לו להשיב בתשוב' שלימ' והיינו ושב ד' את שבותך בם התשוב' שתעש' ישיב ד' את שבותך ויסייע לך שיתעלו כל האורו' למקומם ולשרשם:

ושב וקבצך לסייע לך לקבץ נדחים. אשר הפיצך ה' אלהיך שמה דמלכותו בכל משלה ולמענו יעשה ה' משה אם נאבד דינר בין החול ואם נאבד אח"כ אבן יקרה' בשביל האבן מביא כברה וממילא נמצא הדינר כן במשלו אנחנו ב"י שהקב"ה למען שכינת עוזו יעשה ויקבץ נידחינו מארבע כנפות הארץ:

המעיין יראה כתיב תשעה פעמים ה' אלהיך וכראה דאיתא בזה"ק דרומז לנוחלי ארץ ובכתבים הכוונה שנוקבא איתקרית לפעמים בשמא דדכורא ורומז ה' אלהיך למלכות שכינת עוזו דורו של יהושע שהיה פני הלבנה וע"י החטא ח"ו נתמעטה וירדה לעולם הבריא' ונשאר' נקוד' אחת ותשע נתמעטו ולכן מרמז תשעה פעמים שע"י התשוב' נתמלא ומתקן תשעה פעמים ה' אלהיך הט' מדות מתעלים עד ה' אלהיך דהתור' מזהירנו שירב' לשוב עד שיגיע לה' אלהיך שיזכ' השב בתשוב' שהיה מרוחק מאת ה' שיזכה לקבל אלהותו יתברך שיגיע למעל' זו שיהיה ה' שם הוי' ב"ה וב"ש אלהיך שיחד ה' שמו על הבעל תשוב' ויהי' דבוק בו וכן יש לפרש ושב ה' אלהיך את שבותך שעל ידי שבותך תזכה ושב שיחד שמו עליך ה' יהי' אלהיך והבן.

ומל ה' את לבבך לאהבה שהתורה מבטיח' לבעל תשוב' אע"פ שמתחילה ישוב מירא' סופו שה' יהיה בעזרו שישוב מאהב' ויזכ' שיהי' נחשב זדונות כזכיות דהבעל תשובה זוכה להיות ומלכותו בכל משלה שע"י שהיה מרוחק מאת הקב"ה וע"י החטא שלטו בו החיצונים ובכח התשוב' גרש את הרע והמשיך עליו אלהותו יתברך והמשיך והמשיל שורש הקדוש' לגרש הרע להיותו ומלכותו בכל משלה ונחשב עוד הזדון כזכות יהא רעווא שנזכ' לתשוב' עילאה בב"א:

ונתן ה' את כל האלות האלה כו' על שונאיך אשר רדפוך היינו השונא היצר הרע שרודף אחר האדם להחטיאו וע"י שנחשב לזכות זוכה עוד להוציא שורש הקדושה ממנו וכמו

שיהי' לעתיד דשם אל היא בקדוש' ואותיות מ' ו"ס הם חיצונית י"ר שנזכה ב"ב לבער שורש הרע ולהשליט הקדושה ונזכ' לראות פני מלכינו וקדושינו בבנין ב"ק בב"א:

ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ה' סתם עצם השם תפארת ולמעלה ראש ועשית כל מצותיו והותירך ד' אלהיך דכל השפעות טובות ישיגו בשרשם דע"י מדות מלכות נשפע כל הטוב כי ישוב ד' לשוש עליך הכוונה שע"י שה' תפארת ולמעלה ראש משפיעים בה וכפי שמקבלת מלמעל' כך משפעת לישראל והתור' מבטיח' כי ישוב ד' עצם השם לשוש עליך שתעש' התיקון עד למעלה למעל' כאשר שש על אבותיך דהמה הי' דורו של משה דביקים בעצם ה' כי תשמע בקול ה' אלהיך במדה זו שאתם דבקים וע"י זה תגרמו שגם עצם ה' ישיב לשוש עליך לטוב והבן כי הם דברים נפלאים כי לא לחנם משנה הכתוב לכתוב ד' אלהיך ט' פעמים והפסיק וכתב ד' וכן לאח"כ ותודה להש"י שהאיר עיני ואזרה להיות שיהי' כולנו דביקים בו יתברך ולעבדו עבודה תמה בכל לב ונפש בשמחה וטוב לב.

איתא במ' יומא גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה שנאמר הן ישלח איש את אשתו התשוב אליו עוד ואת זנית כו' ומפרשים בגמרא שעובר על הל"ת לא תשוב לקחתה ותמהו במהרם שיף הלא לא תשיב לקחתה אלא אם נשאת לאחר ואינה נאסרה אם זינתה ומפרש דאמרו חז"ל אחר אשר הטמאה לרבות סוטה שנסתר'. והנה לכאורה צ"ע הבא הל"ת היא בבעל כביכול בקב"ה והעש' דתשובה היא בישראל איך דחה עשה זו הל"ת ות"ל הארכתי בספרי בדרוש נחמד בהקדמ' לספר בראשית ועתה נראה לתרץ בפשיט ת בע"ה דקי"ל דנשים מוזהרים בכל ל"ת שבתור' והלאו דלא תשוב לקחתה אשה נזהרת ג"כ ולכן אחר אשר נטמאה מוזהרים ישראל ג"כ שלא לעבור על לא תשוב לקחתה וע"ז אמרו גדולה תשובה שדוחה ל"ת אע"פ שעבר בשאט נפש מכ"מ תשובת דוחה ל"ת ודוחה הטומאה שלא יהי' שום רושם ומסך המבדיל כלל בין ישראל לאביהם שבשמים לכן מקבל הקב"ה התשובה כיון שלא נשאר שום רושם מהטומאה שנטמאה ואדרבא זדונות נעשין לו כזכיו':

כי המצוה הזאת לשון נקבה ומסיים בפיך ובלבבך לעשותו לשון זכר ונראה בע"ה דפרשה זו נסמכה לפרשת התשובה שהפליגו חז"ל העושה תשובה מאהבה זדונות נעשים לו זכיות ובשביל אחד ששב מוחלין כל העולם כלו ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיק גמור יכול לעמוד וכיון שכן יש מקום לבני אדם גם בני איש לומר מי יורינו דרכי התשוב' ואיתא בתרגום ירושלמי על מי יעלה השמימ' הצוואו הי' לנו כמשה שעלה השמים וכא מעבר לים כו' מי יעבר לנו הלוואי הי' לנו כיונה בן אמיתי

שירד לעמקי הים ע"ש ונראה דתשובה היא עולם הביכ' עלמא דחירות דבשבע מדות שמה יושבים כסאות למשפט ואין יכולין לוותר אלא שהקב"ה שומע צעקת בע"ת מקירת לבו ומעלה אותם לעולם הבינה עלמא דחירות כמ"ש במקום אחר בע"ה ולכן יש מקום לומר שיהי' להם איש כמשה שזכה לבינה וזכה שאמר לו הקב"ה סלחתי כדבריך וכן יונה בננוה ע"י קריאתו נמס כדונג לבבם ועשו תשוב' שלימה ונתקבלה תשובתם ולכן מזהיר' התור' שמא תאמר כן ולזה אמר' וכשמעו' הרצון שיורינו דרכי התור' והמצו' ודרכי התשוב' ולזה אמרה התורה כי קרוב אליך כו' בפיך ובלבבך לעשותה הרצון בזה כמו שראיתי כתוב בשם הרב המגיד אפולכאי ז"ל על גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו שצדיקים עם התורה ומצות נברא מלאך והמלאך מלמדו תורה ומצות כמו שמצינו להרב ב"י ז"ל ודברי פח"ח ונפלא' בעיני הלא הם הם דברי הינוקא פ' בלק וה"ל הזכרתי בחידושי כמה פעמים שהצדיקים בונים למ"מ עושי דברו לשמוע בקול דברו דיתבא כמלכא בהיכלא והם שמעין מה דאמרית ע"ש דברים נפלאים ומבטיח' התור' שכל מי שיעשה תשובה באמת ויקיים מצות ה' ברא יזכה לעשותו שיברא מלאך או איזה נשמה קדושה ומתלבשת בחכם וצדיק להורות למו דרכי התורה והמצות ודרכי התשובה ויזכה לתשובה עילאה אמן:

לא נפלאת היא ממך ונראה בע"ה לפרש דמראה חיבתו לעם קרובו ולא הרבה עליהם עול וטורח בקיום מצותיו לא נפלאת. הכוונ' דבתורה נמצא פשט דרוש רמז סוד וכ"כ יש אותיות ונקודין טעמים ותגין ונגד זה יש בהאדם נפש רוח נשמה נשמה לנשמה ואם האדם זוכה עולה ממדריגה למדריגה עד למעלה ראש להיות זוכה לנשמה לנשמה וזיכה לסוד התורה להבין טעם המצו' ועומקה וגודל הקדושה אשר נתקדש ע"י עשיות המצוה ואיך על ידו נתקנו כל העולמות העליונים והקב"ה ברוב רחמיו עלינו נתן לכו המצוה שנתלבש' בלבוש גשמי כמו מצות ציצית או לולב ומיניו ומוטל עלינו לחשוב לעשות המצוה לקיים מצו' המלך מלכו של עולם וממילא זוכים להעמיק להבין סוד המצוה וכוונתיה וע"ז אמרה התורה לא נפלאת היא להיות לא ניתנ' המצוה מופלא ומכוס' כמו שפרש"י נגד עולם אפילו שמופלא ומכוס' ולא רחוק' היא נגד עולם הבריא' שרחוק להבינו ולהעמיד על מכונו שעולם אצילו' רומז לי' של שם הקודש ועולם הבריא' ה' ראשונ' בינה לא בשמים היא נגד עולם היציר' וא"ו שבשם ופרש"י שאלו הית' בשמים הי' צריך להעלו' אחרית הכוונ' שאם היתה בעולם אצילו' או בעולם הבריא' ורחוק מלהשיג אפילו היתה בעולם היציר' וא"ז שבשם שיש יכולת בבני אדם להשיגה מ"מ הי' צריך לבטל עצמותיו בהתפשטו' הגשמיו' במסיר' נפש גדול להשיגה מי יעלה לנו

השמימ' ר"ת מילה וס"ת הוי' כמ"ש בהקדמת ת"ז הכוונ' שהי' צריך להיו' צדיק גדול להיו' אות ברית חקוק בבשרו וע"י זה יזכה להתגלו' השם הוי' כמו שזכה אברהם וע"י נזכה לקיים מצותיה ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה ולא מעבר לים היא. נגד עולם העשיה ה' אחרונ' שבשם שמדה זו נקראת ים כי קרוב כו' בפיך ללמוד תורתו וע"י לימוד התור' זוכה לנשמ' קדוש' ובלבבך לעשותו שע"י שהאדם משתוקק לקיים מצותיו נחשב כאלו עשאה:

עוד י"ל בלבבך לעשותו הרצון אימת יהי' מקובלת תשובתך והחרטה לפני הקב"ה אם תגמור בלבבך לעשותו אזי נדבת פיך יהיו לרצון לפני אדון כל:

מי יעלה לנו השמימה איתא בתיקוני הזהר ר"ת מילה ס"ת הוי' ונראה בע"ה דכל המצות קיים אברהם אבינו עד שלא ניתנה ומילה לא קיים עד שנצטווה וכתבתי ת"ל דמצות מילה היא פתח השער שנפתחו פנימיו' לאורו' עליונים מה שלא הי' בגדר השגתו מקודם ולא הרגיש שיש עוד קדוש' עליונ' שאינו משיג עד שקיים המצוה ואזי וירא אליו ד' מה שלא השיג מקודם ע"ש מ"ש ת"ל ולכן הוצרך לקיים מצוה זו לקיים גזירת המלך שלא השיג עומק המצוה מקודם וזה כוונת הכ' ר"ת מילה הוצרך לומר לא בשמים היא שלא הי' באפשרי לקיים מעצמו אם היתה בשמים עד שנצטוו בכדי לקיים מצות וגזירות המלך והר"ת מילה והס"ת הוי' לרמז דלכן מצות מילה הוכריחו להיו' מצוה ועושה דס"ת הוי' שנתגל' ע"י מילה:

כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך כו' בפיך זה וידוי דברים עוד יש לפרש ע"ד שאמרו חז"ל בפיך זו צדקה. ע"ד שאמר דניאל חטאייך בצדקה פרוק כו'. ונרא' בע"ה לומר טעם איך נרמז בפיך צדקה דאיתא בכוונת ר"ח על י"ב חדשי השנה ששה ששה ניסן גולגלתא אייר סיון תרין אוזנין תמוז אב תרין עינין. אלול חותם והפה נעלם וכן באינך. ות"ל פרשתי דישראל מתקנים הקומה שלימ' ע"י חודש ניסן מתקנים בחינת גולגלתא היינו שאנו ממשיכין מוחין ע"י אכילת מצה והכוסו' כמבואר בסוד הכוונה אייר סיון מתקנים התרין אוזנין שזכינו לשמוע בקול ד' שציונו בצאתינו ממצרים נעוז אב תרין עינין ומהם הדמעה יצאת. ולכן נחרב המקדש ולעתיד נזכה לתקנם ונזכה ומחה ד' דמעה מכל פנים. אלול חותם כמו שאמר רב המנונא סבא לבעלי החותם אני מתחנן לבעל החותם אני מתפלל. ומצינו בתור' בנח שזכה וירח ד' את ריח הניחוח ונמצא ע"י שאנו מתקנים הקומה שלימ' אנו ממשיכים קדוש' לתתא לשיעור קומה והפה נעלם וצדקה עושה לנו הש"י לתקן הפה כן הצדק' שאנו עושים נקרא פה ולזה רמזו בפיך זו צדקה ובלבבך לעשותו עבודה שבלב זו תפלה לשפוך שיח ותחנונים ירבה ומיסורין יחבא:

ראה נתתי לפניכם היום את החיים כו' ובחרת בחיים:
ונראה בע"ה דאיתא בגמרא (סוכה נ"ב:) א"ר יונתן יצה"ר מסיתו לאדם בעוה"ז ומעיד עליו לעה"ב שנאמר מפניק מנוער עבדו ואחריתו יהי' מנון שכן באטב"ח של ר' חייא קורין לסהרה מנון. ופרש"י עבדו יצה"ר היא עבדו של אדם שאם רצה הרי היא מסור בידו שנאמר ואתה תמשל בו:
ונראה בע"ה לפרש דבאמת עיקר החיים היא חיים הנצחיים בעה"ב ורשעים בחייהם נקראים מתים וצדיקים אפי' במיתתם נקראים חיים והנשמ' היא מתחת כסא הכבוד חוצבה והגוף מהארץ וכל תענוגי עוה"ז הן תועלת הגוף שהגוף מתענג הם והם נזק להנשמ' ולהיפוך מי שמתהנה להגוף בעה"ז צדיק אוכל לשובע נפשו היא תענוג לנשמ' שזוכה בעוה"ז ג"כ למזון רוחני כמו שזכו דור המדבר למן וזוכים לטעום טעם מן משחקים שטוחנין מן לצדיקים לעתיד לבא והתור' משמח את הנפש כמאמר נעים זמירו' ישראל דוד הע"ה תורת ד' תמימה משיבת נפש ונאמר שש אנכי על אמרתיך כמוצא שלל רב. והיצה"ר מסית להאדם שיתענג בעוה"ז ונקרא מת בעה"ז לכן אמרה התור' ובחרת בחיים שתבחר בחיים הנצחיים כמאמר חז"ל כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה כו' וע"י זה נזכה לחיים הנצחיים לטעום בעוה"ז מעין עוה"ב ע"י תורה ומצות ועל ידי שמירת שבתות ומועדים:
העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ. דהגוף מן הארץ והנשמ' מן השמים ואם זוכה לתורה ולמצות זוכה להפוך מהחומר צורה דהיינו בחינת הארץ להעלו' לבחינת שמים כי היא חייך וארך ימיך לימות המשיח ולעולם הבא:

פרשת וילך

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא וד' אמר אלי לא תעבור כו' ונרא' דמשה הי' מדריגתו פני חמה אנכי היום ודרשו חז"ל היום מלאו ימי ושנותי שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום משעה לשעה:
הכוונ' דכל שנה ושנה מורה על ענין גדול ימי שבתות השנה ומספר ימי החודש וחדשי השנה והמועדים קצובים במספר ומנין לכוונה מיוחדת בכל פרטי זמן וזמן:
וכאשר כלתה השנה מתחילין למנו' השנ' מראש השנה והצדיק מספר ימיו ושנותיו קצובים אשר בא לתכליתו לתקן בעולם אשר נברא ובא בגלל זה לעוה"ז וכאשר חי מיום ליום שנים שלימים מורה שתיקון השנים בשלימו' שכל שנה מורה על כוונה מיוחדת ומספר שנותיו מורים על כוונה מיוחדת שמשה אי מאה ועשרים שנה נגד מאה ועשרים

צרופי אלהים ונגד ק"כ יום. ב' פעמ"ם מ' יום שהי' בהר ולזה אמר היום מלאו ימי ושנותי להיו' שבאתי לתכליתו לתקן מה שנבראתי בשביל זה מדתי פני חמה והגיע העת החמה לשקוע כמו החמה ששימשה כל היום והאירה להארץ ולדרים עליה ולעת ערב שוקעות ומשה שמש והאיר להארץ ולדרים עליה והגיע זמנו לשקוע:

לא אוכל עוד לצאת ולבא בדברי תורה שנסתמו ממנו מעינות החכמה וד' אמר אני לא תעבור כו' דהי' כוונת משה לכנוס לארץ ולקיים מצותיה לתקן פגם הלבנה ששימשו שניהם בכ"א כמו שהיתה קודם מיעוטה ולזה אמר וד' אמר אלי לא תעבור כ' אין עתה העת לתקן רב לך התיקון שעשית ולכך נוצרת בחי' החמ' והגיע העת לשקוע בכדי להאיר להלבנ' ליהוש שהי' פני לבנה כמ"ש בזהר שמשה האיר ליהושע כמו שמאירה השמש בלילה למעלה מכיפת הרקיע להלבנה ומכחה מאירה:

"**הוא** "ישמיד "את "הגוים ר"ת שם אהי' לרמז לאימח:

ויקרא משה ליהושע כו' כי אתה תבא את העם הזה ופרש"י התרגום ארי תיעול עם עמא הדין משה א"ל ליהושיע זקנים שבדור יהיה ממך הכל לפי דעתם ועצתם אבל הקב"ה אמר ליהושיע אתה תבא כו' הכל תלי' בך דבר א' לדור כו' עכ"ל ולכאורה יפלא האיך יתכן לאמור שח"ו משה לא רצה להגדיל גדולת יהושע ורצה שיהי' הכל בדעת הזקנים הלא מצינו שהקב"ה אמר למשה קח לך את יהושע כו' וסמכת את ידך עליו כו' ויעש משה כו' ויסמוך את ידיו עליו ופרש"י בעין יפה יותר ויותר כו' שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך והיא עשה בשתי ידיו כו' ולתרץ זה נבין למה עשה משה יותר ממה שנצטוה ונראה דמדריגת יהושע היה תחת השמש שלא היה לו אור אלא מה שהאיר בו משה כמ"ש בזהר שעליו אמר שלמה יש א' כו' וגם בן אין לו אמר זה אל מדריגת יהושע ולכן לא נגמר התיקון להיות שניהם משתמשין בכ"א עד לעתיד שקדוש' ראשונ' קודשה לשעתה ולא קודש' לעתיד לבא ומשה רצה שיהושע יזכה לגמור התיקון לכן סמך את ידיו עליו להשרות עליו קדוש' גדולה ולכן א"ל משה הכל לפי דעת הזקנים כמו שהי' פני חמה לא יכולים הי' ישראל לעמוד על סוף דעתו והוצרך להזקינים כן שיהושע סבר צריך להם ג"כ אבל הקב"ה ידע שיהושע לא יעשה התיקון ומדריגתו של יהושע היא תחת השמש ויהושע היא פני לבנה והזקנים שעמדו לפני משה פני חמה אבל יהושע לא הוצרך להזקינים שלא הי' במדריגה גדולה כמשה ועוד שיהושע הנהיג את דורו לפי מדריגתו פני לבנה ולא לפי דעת הזקנים ששימשו השמש ולכן אמר דבר א' לדור ולא שני דברים והטעם שאינם שוים במעלתם שהם בחינת שמש ויהושע בחינת לבנה והבן הטיב:

ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי כו' הכוונ' שמש' אמר שתור' ראוי' למי שהיא פנוי מהחשבונות רבים אשר ביקשו בני אדם ואוכלים בטהר' ושומרים משמרת המקדש ונושאים ארון ברית ה' וע' מ"ש הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל וז"ל ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי עולם אשר נדבו רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעת את ד' והולך ישר כמו שעשאו האלהי' ופרק מעל צוארו עול החשבונו' רבים אשר בקשו בני אדם הרי זה נתקדש קודש הקדשים ויהי' ד' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים הלוים הרי דוד אמר אתה ד' מנת חלקי אתה תומך גורלי עכ"ל הזהב וזה הי' כוונת משה ליתן התור' לעבדי ד' בבל לבבם ובכל נפשם וישראל סברו שכוונת משה ליתן דוקא לשבטו ובאמת היתה כוונת משה לרמז לישראל שהתור' ניתנ' דוקא לעובדי ד' שפרקו מעליהם עול החשבונות הרבים ולכן נתן לבני לוי לרמז להם ולכיוצא בהם כמ"ש הרמב"ם ז"ל ורצה עשה רבינו ללמד לישראל שכל מי שירצה לזכות בכתרה של תורה יפנה לבבו מכל תענוגי עה"ז ויאמין בהקב"ה שד' היא נחלתו והיא יספיק לו לחיות נפשו די ספוקו כמו שזן לישראל מן במדבר ואמרו חז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן שהיה יורד המן דבר יום ביומו ויאמינו בה' ובטחו בישועתו שירד להם דבר יום ביומו די ספוקו והבן:

ויצו משה אותם לאמר כו' שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל כו' נראה למ"ש דלכך נתן לבני לוי עובדי ה' ולכן כאשר שמרו ישראל שנת השמיט' ונתקדשו שיהי' להם עת פנוי לחפש בחורין וסדקין בדרכי עבודה תמה ונתתקנו כל השבע מדות ובחג הסוכות ישראל המה בתכלית השלימות וסוכות שלם סוככת עליהם להסתירם העת והזמן שהמלך ג"כ בא למדריגה ששנת השמיטה מ"מ יתעל' ברום המעלות וקרא את התורה הזאת משנה תורה דרכי חכמ' ומוסר השכל ומצות:

מקץ שבע שנים במועד שנת השמיט' והדר כתוב בחג הסוכות ונראה בע"ה דכבר כתבתי ת"ל דבשנה שיש לישראל מנוח לב פנוי לתורה ולעבודה כמ"ש בזהר כל מי שיש לו נפש קדוש' אית לי' נייחא בשמיטה ומצינו בשמיטה שעיקר משמט בסופ' ונמצא דבשנת השמיט' בכל יום ויום מוסיף והולך לקבץ על יד על יד הקדושה ועיקר הפעול' קדושת השמיט' עושה בסופ' ובשנה הבאה אחר השמיטה נקרא מועד לשון אסיפה להתוועד ולהתאסף יחד קדושת שנת השמיט' שנתוועד' הקדוש' יחד בחג הסוכות שחסד אל גובר בעולם וקדושת החג להיותו נקרא ג"כ חג האסיף שאוסף כל קדושת השנה מחג המצות עתה העת לאסוף להיות נקרא מועד שנת השמיט' שנתוועדו ונתאספו יחד קדושת

שנת השמיט' תקרא באזניהם שיהי' דברים היוצאים מן הלב להיות נכנסים בלב ישראל להורות להם הדרך אשר ילכו בו לרצון לפני אדון כל ואת המעשה אשר יעשון:
למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' ואח"כ כתיב ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ד' כוונת הכתוב דהמלך מתוך שמדתו מ"מ אשר חלק מכבודו ליראיו ליראיו דייקא דהמלכות שזוכ' למ"מ יראה מסתמא יש לו מדת יראה בשלימו' וע"י שיקרא משנה תורה דברים היוצאים מן הלב נכנסו ללב המשכילים לעוררם מתרדימות הזמן ועתה שנתה הראשונ' לחרוש ולזרוע פן ואולי ח"ו יעסקו בהבלי עולם תורתן מתי נעשית ומזהיר הכתוב למען ישמעו ויכנסו לאזני השומעים למען ילמדו ויראו את ד' שמעצמם כאשר ישמעו יתעוררו מתרדימת הזמן ומעצמם יתחזקו ויראו את ד' ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו היינו שילמדו איך לעבוד עבודה תמה ליראה את ד':
ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימיך במדרש בהן קלסתיך הן לד' השמים כו' ובהן נגזר כו' ונראה בע"ה דאותיות א"ב שבהם נבראו שמים וארץ וכל אשר בהם והנה הקומ' שלימה נברא בעשרה מאמרות וכל בחינת נברא בעולם בנמצא בו העשרה מאמרות א' עם ט' עולה יוד ב' עם ח' ג' עם ז' ד' עם ו' ונשארה ה' יחידית וכן י' עם צ' עולה מאה עשר פעמים עשר וכן כ' עם פ' ל' עם מ' מ' עם ס' ונשארה הכ' ונמצא דאותיות הן אינם יכולים לחברם באות אחרת לחברם לעשרה או למאה אלא במינם באות שכמותם ה' עם ה' כ' עם כ' ולכן מצינו בחתן וכלה שמזווגים הקב"ה כלה סוף אות ה' ובחתן אות ן' ויש אותיות הן בכלה וחתן לרמז שנזדווגו במינם זיווגם באמת ובתמים ולזה רמז מ"ר הן בני ישראל לא שמעו אלי הרצון שלא שינו שמם ומלבושיהם ולשונם כיונה שמכרת בת זוגה שלא נתערבו במצרים כמו אותיות הן אעפ"כ לא שמעו אלי ואיך ישמע אלי פרעה ולכן קולס בהן הן לה' וכן עתה הוכרח משה שלא לבא ונשאר עם דורו דור דעה שנמשלו לחמה ובאי הארץ היה דורו של יהושיע פני לבנה וזה רמז הן אותיות הן שמרומזים בכלה וחתן שאינם מזדווגים אלא במינם קרבו ימיך כו' בכדי שלא תזדווג אלא בדורך דור דעה.
ואמר ביום ההיא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה:
והנה יש לדייק בכתוב משמע שמתחרטים על עונותיהם ועל מה אמר הקב"ה ואנכי הסתר אסתיר. ונרא' בעה"י דאיתא במס' חולין אסתר מן התור' מנין ואנכי הסתר אסתיר. דבאמת נעשה להם נס גדול ע"י אסתר וזכו שקיבלו התור' מאהבה ומגילת אסתר ניתנה ליכתוב להוסיף על התור' והנס הי' בהסתרה שהשכינ' הסתירה א"ע באסתר כמו שפרשתי ת"ל במקומו ובבואה לפני המלך לא כתיב אסתר ופרשתי ת"ל דהשכינ' הסתירה א"ע ולכן השמו' במגילת אסתר הם בר"ת וס"ת ושאלו בגמרא איך מרומז זה

בתורה ואמרו ואנכי הסתר אסתיר אנכי דיציאת מצרים הסתר אסתיר אבוא בהסתרה שיקבלו את התורה כמו במעמד הנבחר ועוד יותר שיקבלו מאהבה ועל מה שתהא הכנס בהסתרה ומפרש כי פנה אל אלהים אחרים כמאמר חז"ל במ' מגילה על מלה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה מפני שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר ופריך בגמרא וכי משא פנים יש בדבר אמאי נמחל להם ומשני הם לא עשו אלא לפנים שלא הי' כוונתם להשתחות לע"ז אלא לפנים וזה פירוש הכתוב כאן כי פנה אל אלהים אחרים והבן.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת מכאן למדו חז"ל שמצוה על כל או"א לכתוב ס"ת לעצמו ומפרשים ועתה כתבו להם היינו תורה שיש בה שירה "את "השירה "הזאת "ולמדה ר"ת שם הדעת "את השמים "ואת "הארץ:

פרשת האזינו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי ופרש"י שתהי' עדים בדבר דישראל נמשלו שנתקדשו כחתן וכלה בקידושין וחופה והמקדש בלא עדים אין קידושיו קידושין והמה מקיימים הקידושין ולכן הזמינם שיהי' עדים וע"י חידושי תורה נתחדשו השמים החדשים והארץ החדשה:

ועדותם עדות שישראל מקיימים התור' ולומדים לשמה ובזה נתחדשו שו"א ולכן אמר השמים בה' הידוע' היינו השמים והארץ שנתחדשו מ"י חידושי תורה שחידש משה ולמד לישראל והם הזמינם לעדים ולזה רמזו חז"ל שמשה הי' קרוב לשמים היינו במעלה נפלאה שהי' למשה וישראל להיות הארץ ברום המעלו'. כמו שפרשתי ת"ל בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ובסוף כתיב ביום עשות ד' אלהים ארץ ושמים כתיב ד' הוי' רחמים והקדים ארץ לשמים ואמרו חז"ל ובעד ששקולים הם ואמרו חז"ל מתחלה עלה במחשבתו לברוא במדת אלהי' ולבסוף שותף מדת הרחמים וכתבתי ת"ל מתחלה עלה במחשב' היינו ברצונו הפשוט מחשבה היינו רצון בעולם המחשבה שם יתנהג במדת אלהים כמו שמצינו בש"ס על מט"ט ואלהים ולבסוף ואנחנו עם קרובו צריכין שיתנהג עמנו במדת הוי' רחמים ולכן עד שלא השגיח במעשה הצדיקים וברא במדת אלהים הקדים שמים לארץ ובסוף שהשגיח על הצדיקים מעשה התחתונים ושיתף מדת הוי' רחמים הקדים ארץ לשמים שע"י הצדיקים מתעלה הארץ במעלה נפלאה לדמות לשמים וקורא אני עליהם יעמדו יחד האזינו השמים ואדברה דיבור קשה לדקדק עם הצדיקים עונשין ואזהרות ותשמע הארץ אמרי פי אמירה רכה שנתעלה להיו' במעלה קרוב להשמים תשמים ואדברה דמשה זכה דשכינה מדברת מתוך גרונו וכמו דכתיב

בדבר ד' שמים נעשה ואמר משה האזינו השמים ואדברה ועם הדיבור נעשה ועם הדיבור יתחדשו ומן השמים יריקו להארץ שפע רב ברכה וזה ותשמע הארץ אמרי פי שע"י שיתחדשו השמים תשמע הארץ אמירה רכה שמיעה היינו הבינה ממה שהשמים ישפיעו להארץ.

עוד יש לפרש דמשה אמר האזינו השמים בה' הידיעה הכוונה על השמים שנתחדשו במתן תורה ורצה מ"ר להמשיך לישראל נשמת הכתרים דבשבת עולים כל העולמות לשרשם ושבת נשמת העולם בכדי שיזכו ע"י קדושת שבת לנשמת הכתרים והקב"ה הסכים על ידו שצפה והביט שמ"י החטא יטלו מהם הכתרים שעכ"פ יזכו בשבת קודש להכתרים כמו שפרשתי לדעת כי אני ד' מקדשכם ואמרו חז"ל אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם ופרשתי ת"ל שירדו מלאכי חבלה ונטלו מהם הכתרים לזה אמר הקב"ה שלא יחושו ישראל ח"ו שהחיצונים שלטו בהכתרים ולזה אמר הקב"ה מתנה טובה הכתרים לא שלטה בהם החיצונים כבודי לאחר לא אתן כו' ומונחים בבית גנזי שע"י קדושת שבת בורחים החיצונים לנוקבא דתהומא רבה והכתרים נתעלו ומונחים בבית גנזי ושבת שמה נשמת הכתרים שבת שמה כמו שאדם שמו נקרא על נשמתו שקורין שמו בעת שנכנס בברית מילה שזוכה לנשמה ופריך בגמרא אמאי ציוה ד' להודיעם ומשני שהנותן מתנה צריך להודיע הא לא ידע משה כי קרן אור פניו ואור קירון הפנים של משה הי' מן הכתרים של ישראל שניתנו למשה. ומשני דעבידו לאגלוי' הא בישראל נמי עבידו לאגלוי' ומשני מתן שכרה לא עבידי לאגלוי' שעל ידי שיעשו ישראל תשובה וישתוקקו להתעטר בהכתרים ולזכו' לנשמת העולם בשבת יזכו שמתן שכרו עין לא ראתה אלהי' זולתך שהקב"ה חפץ בבני ישראל ונקראו בנים וכמו שהאב עם בנו הולך בדרך טובי' ומעטרו בכתרים זה שמחת אביו ותענוג כן יתענג הקב"ה ע"י שיזכו לקבל הכתרים ובעד זה שכרם גדול עין לא ראתה כו'

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי ת"ל כבר חדשתי בע"ה ועתה אוסיף מה שחנני הש"י דלשון האזינו משמע למדבר לנוכח וקרוב אליו ושמיעה יכול להיו' מרחוק וע"ז אמרו חז"ל משה הי' קרוב לשמים ומדבר לבחינת שמים לנוכח ותשמע הארץ למרחוק הגם שרחוקים מבחינתו. ועיקר כוונתו שיריקו השמים שפע טוב להארץ האזינו שתאזינו הדברים כמשמעם מבלי צורך להסבירם ולהבינם ותשמע הארץ הבנה שאין הדברים כפשוטם לפי בחינתם וצריכין לתת לב להבינם ובאמת אמר משה ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי' דמצינו שאמר ד' למשה עבדו כה תאמר לבית יעקב אמירה

רכה. והגיד לבני ישראל דברים הקשין כגידין ואע"פ שכתב אלה הדברים ודרשו חז"ל לא פחות ולא יותר מ"מ לאלו הי' אמירה ולאלו דברים קשים כגידין ובאמת איתא עוד בש"ס ויגד משה אמרו חז"ל לחד פירוש שמושכת לבו של אדם כאגדה וכולם איתנהו כמו שמצינו זכור ושמור בדיבור א' נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכול לשמוע השמיעני כו' שתתן כח בנו שנשמע כן לאלו הי' אמירה רכה ולאלו דברים הקשים כגידין ומשה עבדו שהשכינ' מדברת מתוך גרונו להשמים הי' הדיבור קשה ולהארץ הי' אמירה רכה ובאמת לבחינת שמים העומדים בסוד ד' ויודעים שאינו באפשרי לצאת ידי חובתו עבור טובת הבורא אלינו ולעמוד לפניו לשרתו היא מושכת לבו לעבודתו כאגדה וקשים כגידין לקיימו ורואים באספקלרי' המאירה גודל חיבת הקודש ואור עליון הנרמז בכל מצוה ומצוה ולבחינת ארץ היא אמירה רכה לקיים מצותיו ית' וטוב לו ס"ת האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אותיות מצוה לרמז שציום על מצות ד' ונשאר אות ע' ועם אות ץ' עץ לרמז שציום לתקן עץ הדעת של אדם והבן:

ונראה עוד לומר בע"ה האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי ואמרו חז"ל משה הי' קרוב לשמים ולכן אמר האזינו השמים ישעיה שהי' רחוק מן השמים אמר שמעו כו' דלשון. האזינו מורת ששומע הדיבר ולשון האזינו היינו לקבלו ויהי' לרצון הדיבור ושמיעה מורה למדבר מרחוק וצריך להשמיע לאזנו ולכן אמרו חז"ל משה שהי' קרוב במעלה להשמים ובדעת שפתיו ברור מילל ולכן אמר האזינו השמים ואדברה דיבר קשה לפי שהם במעלה נפלאה ותשמע ולא אמר לנוכח להארץ ואמר ותשמע הכוונה כאשר השמים שהם במעלה גדולה יאזינו וממילא ותשמע הארץ שיקבלו ק"ו מעצמם. ותשמע אמרי פי אמירה רכה לפי שאין גדולה במעלה כ"כ ויאמר להם אמירה רכה:

ויש לפרש עוד שמשה דיבר לכללות ישראל ואמר האזינו השמים היינו להצדיקים שקרובים במעלתם לשמים שההגבירו כח הנשמה על הגוף וע"י שהגדולים יאזינו יקבלו שארי ישראל ק"ו בעצמם ותשמע הארץ כו' כמ"ש וכפי מ"ש יש לפרש שמשה אמר ע"י שהי' קרוב להשמים ואמר להם האזינו ולכן אמר ואדברה אות שאני מעצמי אדבר שהי' שכינה מדברת מתוך גרונו אבל ישעיה שהי' רחוק מן השמים אמר שמעו שמים והאזינו הארץ כי מדבר לנוכח הארץ ולכן אמר כי ד' דיבר והבן וי"ל עוד ולפרש משה הי' קרוב לשמים היינו שהי' קודם שחטאו ישראל והי' עם דורו דור דעה ועם דור שהי' נוחלי הארץ. אבל ישעיה שהי' בדור שחטאו ואבדה מעלתם הגדול' וע"ז כיוונו שהי' רחוק מן השמים והבן:

עוד נראה לפרש ודיבר להשנים וגם להצדיקים שהם משתוקקים וחפצים לשמוע תורת ד' ומצותיו ועל ידי גודל תשוקתם וחפצם בהתלהבות גדול תשואה זו גורמת להיו' עולה אב' איתערותא דלתתא בבחינת ואד יעלה מן הארץ וגורמים שנשפע מרום המעלו' חכמה נפלאה להיו' צינור המשפיע להשקו' לכל הצמאים ותאבים לשמוע ולזה אמר האזינו עד שלא אדבר היינו שתהי' חפצים ומשתוקקים להאזין דברי ואדברה שאתם תגרמו שיהי' דבר ד' אמת בפי ותשמע הארץ אמרי פי היינו מה שאדבר בלי שום איתערותא אמרי פי דייקא והבן:

האזינו השמים ואדברה דישראל הקדימו נעש' לנשמע והי' כחם יפה כמלאכי השרת גבורי כח עושי דברו שעושים מעצמם רצון הבורא וגורמים לשמוע בקול דברו ישראל זכו ג"כ כמאמר חז"ל שיצאת ב"ק מי גילה רז זה לבני סוד שמלאכי השרת משתמשין בו עושי דברו כו' וגורמין ישראל בכח מעשיהם לשמוע בקול דברו וכפי אשר כתבתי לתרץ קו' התוס' על מה שכפה עליהם ההר על שלא רצו לשמוע מפי נביאים וחכמים וסופרים שרצו דוקא לעשו' מעשה שיגרמו שישמעו בקול ד' וכפה עליהם ההר שצפה והביט עד סוף כל הדורות הלואי שישמעו מפי נביאים לעשו' רצון קונם וע"י שכפה עליהם ההר הוכרחו לומר ושמענו ועשינו ואמרו דבר אתה עמנו ובשמועה ונמצא שלא הוצרך משה להזהירם שישמעו ואמר להשמים העליונים כמ"ש בזהר ולישראל הקדושים שהי' במעלה העליונ' בחינת שמים האזינו ואדברה המה יהי' הגורמין שיאזינו קודם שאדבר בכח מעשיהם כמו שהקדימו נל"נ. ותשמע הארץ ויש מישראל שלא הי' במעלה העליונה כמ"ש בזהר פ' נשא והמה ממילא ישמעו כי הי' חפצם ורצונם לשמוע שעכ"פ כולם אמרו ושמענו ועשינו:

ונראה עוד שאוסף על מ"ש לעיל דשמיעה היא לשון הבנה וכן איתא בזהר באידרא נשא שמע והבן ומשה היה מתנבא בזה הדבר וכתבתי למעלה שהיה יכול לעמוד בסוד ה' להבין דבר ד' לאמיתם עד תכליתם והיה כוחו יפה להסביר דבר ד' ולומר זה הדבר אשר צוה ד' שממש כן צוה ה' אבל הנביאים נתנבאו בכה שלא הי' יכולים לעמוד בסוד ד' שלא ראו באספקלרי' המאיר' כמו משה ולכן משה שהי' קרוב במעלה לאשמים העליונים ולכן אמר האזינו שיאזינו דבריו כי הם ממש דבר ה' ולכן אמר השמים בה' הפעול' כמ"ש בזהר והשכינה מדברת מתוך גרונו של משה ולכן ואדברה ולשון האזינו שיאזינו דבריו ואין צריכין השמים ליתן לב להבין מתוך דבריו מה שלא היה במשמעות דבריו כי היא התנבא בזה הדבר וכמ"ש ת"ל ואמר האזינו קודם שדיבר להם הרצון כמ"ש כבר ת"ל שע"י שיאזינו אזנם ויתנו עוז ותעצומות שיוכל משה לדבר דבר ד' האזינו השמים

ותגרמו לי ואדברה ותשמע הארץ שמיע' הבנ' שצריכין ליתן לב להבין לפי שהם רחוקים ממעלת השמים ומשה אמרי פי אמירת רכה דאמירה היא בחשאי וגם על מחשבה שייך לשון אמירה לרמז שיש בדברי משה אמירה בחשאי דברים נסתרים וגם השמים העליונים שהם במעלה נפלאה ואדברה דיבור קשה ותשמע היינו הבנה שהארץ תשמע תבנה אמירה רכה שאין בכח הארץ לישמוע דיבור קשה ויבינו מתוך דברי משה אמירה רכה ונעימה והבן הטיב:

יערוף כמטר לקחי כמו שהמטר אינו יורד בלי איתערותא דלתתא שהצדיקים מבקשים רחמים על הגשמים ויורדין בסוד ואד יעלה מן הארץ כמו שאמרו חכמינו ז"ל על אדם הראשון שהתפלל על הגשמים וירדו חז"ל בטל אמרתי כמו שהטל יורד בנדבה שיורד מעצמו כן תשמע הארץ אמרי פי להשנים אמר ואדברה דיבר קשת כמו גשמים שיורדין בגבורה ולארץ אמר אמירה רכה כטל ועוד כיון בזה שאמר כטל שיפעלו אמריו לרצון להלהיב לבבות ישראל ולהעלותם כטל שעולה למעלה וע"ז כיונו חז"ל שמשה הי' קרוב לשמים דור דעה שהקדימו נל"נ אבל ישעיה הנביא היה קרוב להארץ להוכיח לישראל שיקבלו תוכחת מוסר אמר שמעו שמים ולא אמר השמים כמו שאמר משה להשמים העליונים שחי' אז במעל' בפלא' הוצרך ג"כ לומר שמעו ולארץ הוצרך להוסיף והאזינו ארץ כי ד' דיבר ולא נתן חילוק כמו שנתן משה להשמים אמר ואדברה ולהארץ אמר אמרי פי אבל ישעיה הנביא אמר לשמים ולארץ כי ד' דיבר אלא שלשמים המה בני אדם שהם בחינת שמים אמר שמעו ולארץ הוסיף והאזינו הארץ עוד י"ל כמ"ש לעיל שמשה רצה לכרות ברית עם ישראל על התורה וקרא לשמים וארץ שיהי' עדים כמו עדי קדושין הי' מוכנים השמים העליונים. והארץ העליונ' לשמוע ואמר האזינו שיאזינו וממילא תשמע הארץ. אבל ישעיה הנביא שבא בתוכחת מגולה ואהבה מוסתרת להוכיח את ישראל ולא הי' מוכנים לשמוע שאין רצונם לשמוע בבזיון בני ישראל והוצרך לומר שמעו והוסיף לארץ לומר והאזינו כי ד' דיבר ולא מעצמו אני אומר אבל מפי משה טובת ישראל שמעו מפי עצמו ואדברה וע' בזהר:

יערוף כמטר לקחי כמו שהמטר אינו יורד בלי שיהיה איתערותא דלתתא כמו שאמרו חז"ל על ואד יעלה מן הארץ כו' כן תערוף לקחי היינו הדיבור שלקחתי וזכיתי שהי' הדיבור שגור בפי ע"י השתוקקת השומעים לשמוע קודם שדברתי תזל כטל אמרתי כמו שהטל אינו נעצר שאי אפשר לעולם בלא טל אמרתי אמירה סלי מה שאני אמרתי בלי שום איתערותא דלתתא וע"פ זה פרשתי הכתוב אתי' כטל לישראל אהבם נדבה כמו שהטל יורד בלי שום איתערותא דלתתא כלל ועל שני הבחינות אלו שאמר היינו

לשמים דיבר קשה וגם בחינת מטר שאמרו חז"ל מזכירין גבורות גשמים שיורדין בגבורה. ובחינת על שיורד בנחת ונגד שני הבחינות אמר כשעירים עלי דשא דשא נקרא עטיפת הארץ שהם מתגדלים ברוח סערה כמ"ש רש"י ז"ל וכרביבים עלי עשב קלח אחד שצריכה טיפי מטר בנחת:

וראיתי לתרץ במה שאמר אליהו שאמר אם יהיה טל ומטר כי אם לפי דברי פירוש בש"ס הא הטל אינו נעצר לעולם ומשני אפילו טל דברכה לא אתי ולהדרא לטל דברכה דלא מינכרא מילתא ע"ש ופרשתי ת"ל דנמצא שני מיני טל שיורדין טל אחד אינו נעצר ויורד בלי איתערותא דלתתא כלל ועוד יש טל עילאה דצריך איתערותא דלתתא וע"י איתערותא דלתתא בגשמים יורד ג"כ הטל וע"פ סוד התורה יתפרש דטל יורד מ"י שמתיחדין או"א וטל זה אינו נפסק והמה תרין ריעין דלא מתפרשין ומתיחדים בחיצנותם וגשמים יורדין ע"י שמתיחדין חתן וכלה הוי' אדני ולפעמים מתפרשין ואזי אינם מתיחדין או"א בפנימתן ונעצר ג"כ הטל וע"ז רמזו חז"ל שאמר אליהו ואתנת מטר כו' וטל לא אמר דאינו נעצר היינו טל שיורד בלי איתערותא דלתתא אבל טל עילאה ע"י איתערותא דלתתא על הגשמי' תרד הטל טיצא ואליהו לא הזכיר' דלא מינכרא מילת' שהיא דבר נסתר ונעלם מלהבחין בין הטל שאינו נעצר ובין הטל שיורד לברכה וע"ז כיוונו חז"ל דגדול יום הגשמים יותר מתחיית המתים ורב יוסף אמר דשקולה כתחיית המתים דטל זו נקרא טל של תחיה ואיתא דבשעה שרצה אליהו להחיות את בן הצרפית. א"ל הקב"ה שאינו באפשרי שיהי' שני מפתחו' ביד שליח והוצרך להחזיר המפתח מהגשמים וי"ל ג"כ דהכוונה ששניהם יהי' בידו היינו לעצור הגשמים ולהחיות מתים דלהחיות מתים הוצרך שירדו גשמים ולהוריד טל של ברכה ג"כ טל ש"ת. וע"פ זה פרשתי ת"ל דבפסח אנו אומרים מוריד הטל דבפסח עת יציאת ממצרים וממרום הופיע עלינו רוח קדשו להוציאנו לחירו' ואין בנו כח לעשו' אתערותא דלתתא ולכן מזכירין טל הכוונה השפע שאנחנו מקבלים מלעילא היא בחינת טל ובחג הסוכו' כאשר כתבתי שאנו מכינים ומקשטים להכלה להכניסה לחופה ובשמיני עצרת מתיחדין ואנו אומרים מוריד הגשם והבן:

ונראה עוד בע"ה דמרמז כאן דידוע דהיחוד משמע ישראל מכ"ה אתוון וברוך שם כמל"ו מקבלת כנ"י ואמרו חז"ל נימא לא אמרה משה לא נימא אמרוה יעקב משל לבת מלך שהריחה ציקו קדירה כו' התחילו עבדיה הביאו לה בחשאי ואיתא שע"י שאינו מכינת עדיין וכו' אומרים בחשאי וביה"כ שמתעלית למעלה אומרים בקול רם ונפרש שיעקב היתה מטתו שקיעה הי' להם רשות לאומרו בקול רם ומשה לא הזכירה בפרשת שמע

כי נתיחדו ביחוד גמור נעים ואמיתי כמ"ש חז"ל ר"ש בן יוחאי תורתן אומנתן הי' פטורין מתפלה הכוונה שע"י כונת התפלה מתיחדין והמה הי' כוחן יפה ליחדם בק"ש ולכן לא אמר משה וכיון שמשה לא אמר והראה לנו עוצם כחו ליחדם ולזיוגם שתבנה ותכונן בקומה שלימה בק"ש עד שלא הוצרכו לומר כלל והשתא אין אנו במדריג' גדולה כזו שלא לאמרו דהא אמרו יעקב וכימרו הא לא אמרו משה וע"ז רמזו חז"ל תאמר יש לה גנאי דהא לא אמרה משה והבן היטב. לא תאמר יש לה צער ואומרים בחשאי וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא והרמז האזינו השמים היינו היחוד לבחינת שמים שמע ישראל ואדרבה שאומרים בקול רם ותשמע הארץ מ"מ כנ"י אמרי פי אמירה היינו בחשאי ולכן הזכיר שמתיחדים במטר וטל:

ואפרש קצת יערוף כמטר לקחי כמו מטר שאינו יורד אם לא ע"י תפלת הצדיקים ויש שני מיני טל דטל אינו נפסק כלל אפילו רגע וטל זו יורדת מאת חיצונית העולמו' שאי אפשר לעולם בלא טל וטל פנימי מאת פנימיו' העולמו' וע"ז כאמר ולא אבא בעיר נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה. וידוע שהגשמים יורדין ע"י שמתיחדין שני השמות הקדושים הוי' אדני והטל ע"י שמתיחדין שני השמו' הקדושים הוי' אהי' ובאמת לצורך חיות העולם אינם נפסקים לצורך חיית העולמו' בסיד חיצוניו' העולמו' ובפנימיו' העולמו' אינם מתיחדין עד שמתיחדים הוי' אדני ג"כ ונמצא דע"י הגשמים ע"י איתערותא דלתתא גורמין שיתיחדו לעילא הוי' אהי' בפנימיותן ויתייחדו הוי' אדני ועל שני הבחינו' אמר יערוף כמטר מזה שיתיחדו הוי' אדני תיזל כטל מלמעלה ראש מזה שיתיחדו הוי' אהי' בפנימיותן:

ונראה עוד לומר יערוף כמטר לקחי כמו שהמטר יורדין בגבור' מזכירין גבורו' גשמים לפי שיורדין בגבורה לקחי התור' שקבלתי מסיני כי לקח טוב נקראת שהתור' ניתנה בעונשין ואזהרו' תיזל כטל שנוח לכל אמרתי היינו חידושי תורה סוד התור' ונעומותיה. עוד יש לפרש כמטר ע' בכוונת ותן טל ומטר היינו ברורי הניצוצות יערוף כמטר לקחי התור' לברר הטוב תיזל כטל אמרתי לחדש נ"ח ותבן:

כשעירים עלי דש"א. ר"ת ד' שמות אהי' עולם הבינ' כמ"ש בכוונת עמידה בד' בריעות שמינה דינין מתערין ומדמה לשעירים עלי דש"א עלי ע"י ד' שמות אהי' שמשם דינין קדישין מתערין בנין המלכו' על ידי גבורה וכרביבים עלי עשב ע"ב שמהן כמ"ש בת"ז (ועיין ברש"י מסכת סוכה) שעולה חסד ממכחם יורדין רביבים בנחת אם הארץ מלאה דשאים ונתגדלים כשעירים עלי דשא וכרביבים שיורדין בנחת עלי עשב אחת משני בחינת אלו ימשוך משה דיבור קשה ואמירה רכה ובסוד התור' מדבר על האורו'

העליונים ארבעה אהי' מעולם הבינה וע"ב שמהן שמהם באה השפע רוחניות לרוח בני אדם העולה למעלה:

כי שם ד' אקרא כו' פרש"י מכאן שעונין בשכ"מ אחר ברכה שבמקדש לעלות המלכות ומשה אמר להם לישראל שילמדו כי שם ד' אקרא שיתיחדו הוי' אדני הוי' אהי' כמו שאיתא בכוונת ק"ש בפסוק ראשון הבו גודל כו' שע"י זה ימשיכו יחודא תתאה בשכ"מ כמו שאיתא בש"ס נימרא לא אמרה משה כו' ומשה למד לישראל שאחרי שלא יוכלו ליחד שמו בעולמו כמוה כלול יחודא תתאה מ"מ להעלות' לעולם אצילות בק"ש ולכלב' ביחודא עילא' יזכו עכ"פ להמשיך לה מוחין לעולם הבריא' ע"י יחודא תתאה ע"י בשכ"מ כו' כמו שהארכתי בע"ה במקום אחר שעבור בת מלך שיצאה מאת המלך במדינ' אחרת בלא קישוטין ולבושין כראוי' לה ואין לבא לפני המלך כך שאין זה כבוד המלך ואיש הנבון המשכיל על דבר נמצא טוב שיכירה שזה כבוד ב"מ פנימ' ובה הי' משתעשע המלך וממשבצת זהב הית' לביש' שש וארגמן ועטרת זהב ואבן יקר' מוכתרת ומעוטרה מוסרים נפשם לישבור המחיצות הברזל וכל המסכים המבדילים עד שהמלך בכבודו בעצמו פותח להם פתח שלא יבינו בני השפחות ולוקחין מבית המלך לבושי מלכות וריחנין ובוסמין טבין וכתר מלכות בראש' והמלך מראה להם מבוא הדרך אשר יעלו לרצון לבל נפגע בהם איש ופגע רע עד שיבואו אליה וע"י הריחנין ובוסמין משיבת נפשה ולובשת בגדי מלכות וכתר מלכות וע"י זה משתוקק להביא' אצלו לעולם אצילות והדברים מובנים המשל התחילו עבדי' והביאו לה בחשאי וזאת למד משה לישראל ברמז שרמז להם הבו גודל לאלהינו והמשכיל יבין בס"ד.

ותכלית כוונת מ"ר שהעיד בישראל השמים העליונים והארץ העליונ' שהי' רצונו לחדש מ"ב כמו שהי' כוונת ורצון יוצר בראשית תכלית בריאת כל העולמת עד שהשתלשל מא"ס מעולם לעולם עד שברא עה"ז וברא את האדם בצלמו דוגמת האדם היושב על הכסא שיהי' היא מושל בכל הבהמות והחיות והעופות ששורשם מאת החיות הנושאות ומנושאות עם הכסא ומתעלפות מפחד רם יושב על הכסא ומשה זכה לנטוע לעץ החיים למטה בארץ והתחיל אברהם אבינו ויטע אשל ומשה זכה לקבלת התורה בס' רבוא בפרד"ס שרומז לארבעה עולמות ובסוד שהשיג מה שתלמוד וותיק עתיד לחדש ואמרם ז"ל על כאשר השמים החדשים והארץ החדש' שכל מי שמחדש תורה שבע"פ סוד פנימיות זוכה לעשות שמים החדשים דע"י פשט התור' החדש' ומשה השיג כל השמים החדשים והארץ אשר עתידין להבראות ע"י תלמידים וותיקים ונמצא ע"י עסק חידושי תור' שזוכים לשמים החדשים והארץ החדש' מתחדשין מ"ב הן השמים לא

זכו בעיניו ואיתא בזהר ח"ו גריעותא היא מן השמים אלא חביבותא ואיתא במשל למי שיש כלי יקר ונעימים או גן הטוב ורוצ' עוד לתקנו לפארו ע"ש כן הקב"ה משתוקק להמשכילים שיזכו להבראות שמים חדשים בתכלי' הזדככו' דכפי כוונת המחדש שיש מעלו' ומדריגו' בבני אדם כפי מעלו' שורש נשמתם מאיז' מקור ושורשו מאיז' עולם כן מחדש בתור' וכן מחדש שמים חדשים וארץ החדש' ובאמת שנשמת העולם היא שבת קודש שנגמר' תכלית הבריא' ואיש הנבון שזוכ' לחדש בתור' שמים חדשים וארץ חדש' ועל ידי קדושת שבת זוכ' להמשיך בהם נשמ' חדש' ונעש' שותף לו להקב"ה וע"י תור' ומצות מתיחדין כל השמות הקדושים להשפיע גשמים חיים לעולם וטל פנימי ומוחין קדישין מעבוד' תמה והטל עולה במעלה כחום היום כן עולה בן אדם הנבון מחשבתו לא"ס לדבק לשורשו ונמצא שישראל מתחדשים שו"א כפי התחדשם כן זוכים שנשפע עליהם מאת השמים החדשים טל ומטר אורות עליונים רוחניים לתור' ולתעוד' והארץ החדש' מגדלת להם כל אילנות טובים ועשבים טובים לריח טוב ולכן העיד בם שמים וארץ שבישראל הכל תלי' שיחדשו מ"ב השמים העליונים והארץ העלינ' ולהמשיך כל טוב שהם ממשיכין מאת א"ס מרום המעלו' שיתחדשו באורות עליונים ולכן משה שרצ' לקשר לבותם של ישראל לאביהם שבשמים ולהופיע עליהם רוח בינתו שיבינו במקרא סוד התור' קרא להשמים העליונים שעתידים להתחדש והארץ החדש' ע"י עסק התור' אבל ישעיה הנביא אשר דיבר דברי תוכח' אמר שמעו שמים סתם והוצרך לו' כ"י ד' דיבר כי לא קיבל נחת רוח מדברי תוכח' שלא שמרו ישראל את התור' אבל משה שרצה עוד לחדש השמים החדשים והארץ החדש' אמר ואדבר' שע"י דבורו דברי תורה יתחדשו ומלת האזינו מורה במי שהיא קרוב ולהיות השמים המה רוחניים וחפיצים ומשתוקקים לפעול טוב וזה רצונם וחפצם המה קרובים לפועל טוב והארץ להיות שהמ' חומר גס ועב משמים רחוקם יותר מפועל טוב דכן להיפוך פועל רע ח"ו שגרם חלק הארץ וקרובים אל פועל רע יותר משמים ושמים רחוקים ביותר שהמה לא השתתפו בפועל רע ח"ו ולכן ישעיה הנביא דיבר דברי תוכחה שפעלו רע ח"ו ולכן הי' רחוק מן השמים ואמר שמעו שמים מרחוק והאזינו הארץ ומשה הי' קרוב להשמים שהי' ישראל במעל' עליונה וקרובים להשמים העליונים אמר האזינו השמים והבן ת"ל:

הצור תמים פעלו הצור הקב"ה כמ"ש בספרי שצייר עולמו יצר בו את האדם שנאמר וייצר ה' אלהי' את האדם תמים פעלו כמאמר הכתוב אני ד' לא שניתי כמ"ש בזהר מלכו דעדהו שלום בהאי נהורא דינא יתיב שהקב"ה כלל מחסד ורחמים ודין ואע"פ שעוש' דין היא ג"כ ברחמים. כי כל דרכיו משפט כמ"ש בזהר דאי לאו משפט לא

נכול עלמא למיסבל שלהיבתא בצדק ובמשפט היא ממוזג מדין ורחמים ומפני שכתוב בפרש' הקודמת השכר אם ישמור למצותי' והעונש לכן כתב כאן אע"פ שמשלם שכר ועונש אין בו שום שינה למעל' כי הכל כלל מחסד ודין ולא כמו שכתוב קודם שהמשיל את התוכחה למטר וטל דאע"פ דאיתא במשנה מזכירין גבורות גשמים שיורדין בגבור' והטל כוח לבריות יותר אע"פ כן הגשמים הם חיים לעולם וטל פנימי טל ברכ' אינו יורד אלא אחר הגשמים כ"כ הדין והעונש שמעניש את האדם בעולם הזה היא בכדי להטיבו באחריתו שיהי' לו חיים נצחיים בעה"ב:

וכן הטוב שמשפיע לרשעים בעוה"ז היא בכדי כמ"ש בתהילים להשמדם עדי עד אל אמונה ואין עול אע"פ שהצדיקים הם ביסורים בעוה"ז והכל בכדי להטיבם לעוה"ב:

שיחת לו לא בניו מומם פרש"י מומם של בניו היו ולא מומו והודיע הכתוב שלא כמלך ב"ו אשר אם בני המדינ' מורדים בו עושים פגם ונזק במלכותו לא כן היושב בשמי' שהם השחיתו א"ע ואין המום של הקב"ה אלא מומם אע"פ כן רחמיו של הקב"ה עליהם ונקראים בנים כמ"ש בספרי ע"ש באריכות:

דור עיקש שעיקשו מעשיהם בעגל ובמרגלים וכדומה ופתלתל פרש"י כפתיל הזה שגודלין אותו ומקיפין אותו סביבות הגדיל שישראל המה משרשם כמו הגדיל שהיא משולש כהנים ולוים ישראלים תורה נביאים וכתובים ומקדשים בשלש קדושות

הלה' תגמלו זאת כמ"ש בספרי ז"ה משל לאחד שהי' עומד וצוהב כנגד אביו אמר לו שוטה שבעולם כנגד מי אתה יושב וצוהב כנגד אביך שמע כמה עמל עמל בך וכמה יגיעה יגע בך אם לא כבדתו לשעבר צריך אתה לכבדו עכשיו שלא יהי' כותב כל נכסיו לאחרים. כך אמר להם משה לישראל אי אתם זוכרים נסים וגבורות שעשה לכם המקום במצרים הזכירו כמה טובות שעתיד ליתן לכם לעוה"ב הלא היא אביך קנך:

אמר להם משה לישראל חביבים אתם לי זקינים אתם לי ואי אתם ירושה לי משל לאחד שהורישו אביו עשר שדות ועמד וקנה שדה אחד משלו ואותה הי' אוהב מכל שדות שהורישו אביו כו' ע"ש בספרי כך אמר להם משה לישראל חביבים אתם לי קנינים אתם לי ואי אתם ירושה לי קנך זה אחד מג' שנקראו קנין למקום ואלו הם תורה וישראל ובהמ"ק תורה נקראת קנין למקום ד' קנני ראשית דרכו ישראל נקרא קנין למקום שנאמר אביך קנך בהמ"ק נקרא קנין למקום שנא' הר זה קנתה ימינו. היא עשך ויכוננך הי' ר' מאיר אומר כרכא דכולא ביה כהניו מתוכו נביאיו מתוכו סופריו מתוכו כו' עכ"ל הספרי והנה משה הוכיח להם לישראל הלד' מדת רחמים שבא לעולם במדת הרחמים תגמלו זאת תשלם לו גמול כזה להרשיע ולא תקיים מצותיו:

עם נבל ולא חכם ד' בחכמה יסד ארץ ואם החכמה נשתלשל ל"ב נתיבות ואתה עם נבל שהפכת אותיו' לב"נ לאותיו' נבל. ולא חכם שלא הגעת לחכמה לקנו' חכמה:
הלא היא אביך. ובראך בחכמה ומהראוי הי' שתה בדרך טובים לקנות החכמה לב"נ ולמה תתגאה בעולם שאינו שלך שבידו להמית ולהחיות:
היא עשך ויכוננך. שנתן בך כשמה קדושה כדי שתעמוד לפניו בשורשו בעוה"ב ואתה מרשיע בעוה"ז בעולם ההבל ולא תזכה לשורשו לחיים הנצחיים והבן:
כי חלק ד' עמו. הכוונ' שכל העמים יש להם שרים ממונים ע' שרים המקיפין את המרכבה וחלק ד' עמו שהקב"ה לבדו לקחם לחלקו יעקב חבל נחלתו:
ימצאהו בארץ מדבר ע"י שהלכו במדבר במקום חושך באמונ' גדול' זכו למצוא לד' וזכו לקבל עול מלכותו ויראתו עליהם:
יסובבנהו יבוננהו הכוונה מחמת שהמקום שליטת החיצונים הבינם סוד התורה יסבבנהו כסבבם בעניני הכבוד לבל ישלטו בהם זרים ואח"כ יבוננהו יצרנו כאישון עינו מכל החיצונים
כנשר יעיר קינו. שלא יבא עליהם פתאום ומקשקש בין אילנות לעוררם. כן הקב"ה שבח משה עבדו אהרן אשר בחר בו הכוונה שמשה עבדו נאמן ביתו ולאהרן ע"י שלא רצה משה לילך בחר באהרן על גזליו ירחף. להסתירם הקב"ה בסתר כנפיו ישאהו על אברתו הכוונ' כמו שאמר ד' ואשא אתכם על כנפי נשרים דגירי צדק המה תחת כנפי השכינה וישראל זכו לעלות במעלה על כנפי נשרים:
צור ילדך תשי. דבאמת צריך להיות כח הפועל בהנפעל וצריך האדם השלם לזכור כח קדושת הבורא שנשמתו סלק אלהי' ממעל ותשכח אל מחוללך. ע"י שאינו מזכיר כח הבורא גורש עוד ותשכח אל מחוללך. אשר תכינת האדם שנברא ברמ"ח איברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת דוגמת אדם היושב על הכסא:
לו חכמה ישכילו הלוואי ידבקו א"ע באור החכמה ישכילו זאת כמו שכתוב אשרי משכיל אל דל וכן יתפרש כאן ישכילו מדה זאת כמ"ש בת"ז דזאת נקרא מ"מ בזאת יבא אהרן אל הקודש בזאת אני בוטח ע"ש בת"ז שע"י מדה זו מנהיג עולמו ומדה מלכות שהאציל הקב"ה לנהג העולם אין לה אור מעצמו אלא ממה שממשיכין מלמעלה כמו הלבנה שאין לה אור מעצמה אלא מה שהשמש מאירה בה וממשיכין לה אור החכמה עליונה כמאמר הכתוב ד' בחכמה יסד ארץ.
איכה ירדוף אחד אלף ושנים ינוסו רבבה. ובפ' אם בחקותי תלכו כתבה התורה ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו דבאמת מרובה מדת טובה. ובאמת מצינו

בדוד המלך ע"ה שדרך קשתו על שמונה מאות חלל ונאנח על מאתיים דמלך שחלק הקב"ה מכבודו על יריאיו הי' בכחו לרדוף אלף ולא שאר בני אדם ופרשתי הכ' (בשמואל א' י"ח) ותענינה הנשים המשחקות ותאמרן הוכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו. ויחר לשאול מאד וירע בעיניו הדבר הזה ויאמר נתנו לדוד רבבות ולי נתנו האלפים ועוד לו אף המלוכה. ופרשתי ת"ל שמתחילה שהי' שאול לבדו במלחמה ובכח ד' שנמשח בשמן הקודש הכה אלף ואח"כ כשהי' דוד ג"כ עמו וע"י שהי' שנים הכו רבבה. והנשים המשחקות הבינו שזכה דוד לבדו לזה להכות רבבה לכן ויחר לשאול. דבאמת הרבבה הכו ע"י שהי' שניהם ולו ראוי להתיחס יותר שהיא מלך והבן. הרי שמצינו שירדוף אחד אלף אלא מלך אבל לא שאר אנשים איך יתכן שיתגברו האומות כ"כ שירדוף אחד אלף ושנים רבבה. ויבינו שלא בלבד שהקב"ה הסתיר פניו מהם אלא כי צורם מכרם וד' הסגירם שהקב"ה נתן כח באומות יותר שיתגברו כ"כ כי לא כצורנו צורם כפרש"י:

ראו עתה כי אני אני היא כו' מחצתי ואני ארפא. עיין בזהר בהקדמת בראשית ושם כתב סוד נעלם שרומז למדת א"א מקור הרחמים:

ויבא משה כו' היא והושע בן נון מחמת שהי' דורו של יהושע נוחלי ארץ לכן צירוף את יהושע עמו להמשיך להושע הקדושה בכדי שישמעו ישראל אליו:

עלה אל הר העברים כו' וראה את ארץ כנען כמו שציוה הקב"ה למשה לקדש הלבנה כזה ראה וקדש שע"י הריאה כהקדשה כ"כ ציוה הקב"ה למשה כדי שימשיך עין טוב ויזכו ישראל לעין ד' כמאמר הכתוב ארץ אשר עיני ד' דורש אותה ומית בהר אשר אתה עולה שמה שמיתתו היא לעליה גדולה כמ"ש בזהר שנסתלק משה מן העולם בכדי להאיר לדורו של יהושע פני לבנה כמו השמם ששקוע בלילה להאיר להלבנה:

פרשת וזאת הברכה

וזאת הברכה שכל ספר משנה תורה התווכח עם ישראל והוכיחם. ולכן כתיב וזאת הברכה אשר בירך משה למען תדע מברכתו אשר ברך אותם תראה ותבין שכל דברי תוכחת מוסר הי' באהבה ליישר אורחותם ולהיו' מסילת דרך כבושה בלבבם לעבוד את ד' בכל לבבם ובכל נפשם ומאודם וכאב את בנו ירצה באהבה לחיותינו כהיום הזה:

ויש עוד לפרש בע"ה דסיום פרשת האזינו כי מנגד תראה את הארץ כו' אל הארץ אשר נותן לבני ישראל ולזה כתיב וזאת הברכה דהיינו בזאת הברכה ברך אותם משה שיזכו שיבואו לארץ הקדושה ששים ושמחים בבנין בהמ"ק כולם ישראל חבירים על דגנותם:

ונרמז עוד וזאת הברכה וממילא תבין דכל מה שהוכיחם בכדי שיהי' כלי מחזיק ברכה שיוכלו לקבל הברכה אשר יברך אותם:

ויש עוד לרמז שזאת היא בעצמה הברכה אשר ברך אותם שיזכו שיסימו על לבבם דברי תוכחת מוסר שדיבר להם:

ויש לפרש עוד וזאת הברכה ואו מוסיף על ענין ראשון דבסוף פרשה הקודמות עלה אל הר העברים הזה כו' וראה את ארץ כנען ובאמת משה ביקש אעברה נא וארא כו' דהיה כוונתו להמשיך טוב עין ולהמשיך לארץ עדת מלכות עייניין דעין נקרא השגח' דנקראת עילמתא שפירא דלית לה עייניין הכוונ' דלית בה כח לאשגח' על בני' לכל זה צריכין להמשיך לה עייניין וע"י זה יגרום שעיני ה' דורש אות' כו' וע"י שראה משה את הארץ והמשיך קדוש' להיות נקרא ארץ הקדוש' ארץ חפץ. וזאת הברכ' מוסיף על ענין ראשון הכוונ' לומר וזאת היינו מה שזכה לראות את הארץ הברכ' ע"י זה המשיך הברכ' דלשון ברכה היינו בריכ' עליונ' ויש לומר עוד ע"ד שכתבתי בזה"ק כה תברכו שעיקר הברכ' להמשיך הברכ' לכה היינו מדת מלכות ואחרי שתתברך תשפיע לבניה שנקראת כנ"י זאת רומז למ"מ וברכ' ג"כ רומז למ"מ שהיא נקרא ברוך והיא נקראת ברכ' כדאיתא בזה"ק ויש לפרש וזאת הברכ' היינו מדת מלכות שנקראת זאת הברכה ע"י שכל הברכות נשפעים אליה ממקור הברכות אשר ברך משה הכוונה שבירך משה למ"מ שנקראת זאת וברכ' והתחיל להמשיך הברכ' ע"י ראיית הארץ וזאת מ"מ הברכ' שהיא בית קיבלו לכל הברכו' אשר בירך משה שהית' כוונת משה להמשיך הברכות למ"מ לפי שהיה איש אלהי' בעלה דמטרינותא עוד י"ל בת"ז בזאת יבא אהרן היא השכינ' בזאת אני בוטח ולזה רמז בזאת היא המיד' שנקראת זאת הברכ' אשר ברך משה זה היא הברכה שמידה זו תהי' מגונ' עליהם כמ"ש ואף גם זאת בהיותם כו' ואח"כ מפרש הכתוב שלכן ברך אותם מפני מה הי' כוחו יפה להמשיך עליהם מדה זו ומפרש הכתוב איש האלהי' מפני שהי' איש אלהי' צדיק מושל ביראת אלהי' צדיק גוזר והקב"ה מקיים וזכה מפני שכל חפצו ותשוקתו היה למסור נפשו עבור מדה זו לרוממה ולקשטה ולסעדה ולהכינה:

משה איש האלהי' ר"ת מאה ואיתא בגמרא ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך ודרשו אל תקרי מה אלא מאה שמשה רבינו המשיך עליהם מאה ברכות ממקור הברכות מעולם הבינה וע' בפרי ע"ח הקדוש בסוד מאה ברכות ותבין ולכן אנו מברכים מאה ברכות בכל יום בכדי שיוכל להמשיך עלינו ממקור הברכות מאה ברכות ס"ת מן משה איש האלהים למפרע משה לרמז על מעלת מ"ר על התיקון שעשה משכן שכינה ה' חמשה חומשי תורה:

ויאמר ד' מסיני בא כמו שפרש"י שיצא מהר סיני כחתן היוצא לקראת כלה וע"י זה שהחתן יצא לקראת כלה ויעלו אותה לחופה תשפיע על בניה שפע ברכות:
ונראה עוד שמסיני שקיבלו ישראל את התורה נתגדל ונתקדש שמו ובא ליחד שמו עליהם:
וזרח משעיר למו כל הנצוצות הקדושים וכל הנשמות שהי' משעיר שמשעיר יהי' זריח' לישראל שבאו שמעי' ואבטליון ור' מאיר ואונקלוס הגר עובדיה הנביא הופיע מהר פארן כמו כן באו משם אורות עליונים להופיע על ישראל:
ואתא מרבבות קודש שהמלאכים קטרגו ואמרו אשר תכה הודך על השמים ואמר הקב"ה למשה שישיב להם כו' מיד כל או"א נעשה לו אוהב ומסר לו דבר ולכן כתיב ואתא מרבבות קודש להאיר לישראל שכולם נתנו מתנות אורות עליונים קדושים:
מימינו אש דת למו מימין של הקב"ה לימין של ישראל דמימין היצר טוב והיצר הרע משמאל וצריכין לכלול בימין ולקיים ולעבדו בכל לבבכם בשני לבבות ביצ"ט וביצה"ר שמחה של מצוה חדוותא דשמעתתא:
אף חובב עמים ע' פרש"י ונראה לפרש עוד לשון אף חובב עמים בניחותא ומפרש הטעם שלכן חבב עמים מפני שעתידים לצאת מהם נשמות קדושות מפני כל קדשיו בידיך הם הנשמו' שעתידי' לצאת מהם שכל הנשמות מישראל ונשמת הגירים כולם ישא מדברתיך ויאמינו שתורה צוה לנו משה שהתורה ניתנה ע"י משה:
ויהי בישורון מלך ע' במפרשי התורה ונראה להוסיף בע"ה שמרמז על מה שאיתא בת"ז על הכתוב מה שהי' ד"ת משה שעשה יהי' בגאולה עתידה ע"ז מרמז כאן ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם כשתהיה הגאולה העתידה במהרה בימינו:
יחי ראובן ואל ימות ע' בתרגום יהונתן ובפי' רש"י ונראה לפרש עוד שמשה ביקש רחמים דאיתא בזח"ק ששבט ראובן עתידים בימי משיח צדקינו לעשות מלחמה גדולה עם האומות לכן ביקש רחמים ואמר יחי ראובן ואל ימות ח"ו מיתה עין שביר' שלא יפול ממדריגתו הקדוש' ויתגבר על האומות. ויהי מתיו מספר שימתיק אותיות מספר מ"ס היא האותיות הראשונו' נון המקטרג היצה"ר ואותיות פ"ר מפ"ר דינים וביקש משה רחמים שימתיק אותיות מ"ס ואותיות פ"ר והבן:
וזאת ליהודה ויאמר שיהודה היא מדת מלכות וזאת היא ג"כ מ"מ כמבואר בת"ז ויתקשר יהודה זאת:
'ש'מ'ע ד' קול 'י'ה'ו'ד'ה הנה המעיין יראה שבר"ת אלו נרמז שבא מרות עובד ישי דוד שלמה משיח ובמגילת רות פרשתי הכתוב ויען הנער כו' ויאמר נערה מואביה השבה

עם נעמי ופרשתי לשון השבה שהיתה נשמה קדושה מן הנשמות העשוקות ועתה שבה להקדושה עם נעמי יש לרמז גם כן 'נהר 'עדן 'יסוד 'מלכות שעל ידי רות יבא התיקון הזה וביקש משה רבינו רחמים על מלכות בית דוד כמו שפרשתי חז"ל במלך שלמה על הכתוב וישם כסא לאם המלך ופירוש שם רש"י ז"ל לרות אמן של מלכות וביקש משה רחמים ואל עמו תביאנו שיבואו כל הנשמות אלו שמרומזים בכתוב זה לעם קדוש ישראל לבנין המלכות.

ידיו רב לו לעשו' מלחמו' גדולו' בימי דוד ועזר מצריו תהי' בימי ביאת מ"צ ונרא' עוד לומר בע"ה דהנה כבר ברכו יעקב אביו שממנו תצא המלוכ' ומלך המשיח אלא שמשה ביקש רחמים שיהי' הלכה כמותו כמו שאיתא על דור המלך וד' עמו שהלכה כמותו בכל מקום וע"י שזכה להלכה ברורה אותיו' הכלה נצח כל שונאיו שונאי ד' ואמרו חז"ל על יהודה שלא יכול למטרח בשמעתתא לפלפל בהלכה וע"ז התפלל משה ידיו רב לו ועזר מצריו תהי' שיוכל לפלפל בהלכה:

וללוי אמר הנה כל המפרשים תמהו אמאי לא הזכיר ברכה לשבט שמעון וע' מ"ש רש"י ז"ל שכלל ברכת שמעון מיהודה והנרא' בע"ה דמחמת שיעקב לא אמר אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל וא"כ בברכה שמתברכין כל השבטים הם מתברכין אלא שלוי זכה שעלה לגדולה להיות ממשמשי הקב"ה במקדש ולשיר כמ"ש ת"ל בפ' קרח ובכמה מקומות שזכו לעורר אהבת החתן עם הכלה ואמרו חז"ל מי שעולה לגדולה מוחלין לו כל עוונותיו וזכו שיהי' חלקם משלחן גבוה והברב' שמתברכים שאר ישראל מקבלים הם המעשר ושבט שמעון נתברכו מכללו' ישראל כשישראל מתברכים זכו הם להיות מלמדים וסופרים לקבל מהברכה שמתברכין ישראל:

ברך ד' חילו ופועל ידיו תרצה ביקש מ"ר רחמים שתקבלו לרצון עבודת הכהנים והלוים:

לבנימין אמר טעם שהזכיר שבט לוי בין יהודה ובנימין שהם עובדים עבודה במקדש שיהי' בחלקו של בנימין והמזבח בנו בחלק יהודה:

והנה בכל השבטים הזכירו עליהם לאה ורחל בשעת לידתן שם הוי' ושם אלהים [ע"ש בפ' ויצא מ"ש] ועל לידת בנימין לא נזכור. לכן הזכיר משה בנימין ידיד ד' שבחלקו המקדש ומבנימין יצא המלך הראשון ומרדכי ואסתר שעשה הקב"ה נס גדול ע"י ישראל קבלו התור' מאהבה וחז"ל אמרו שבנימין בן יעקב מת ע"י חטא אדם שלא הי' בו שום חטא:

וליוסף אמרי ע' פרש"י ז"ל והנני לחדש דבר מברכת ד' ארצו שבחלקו יהי' משכן שילה ובכור שורו הדר לו אמר על משיח בן יוסף:

ולזבולן אמר זבולן פרש"י אלו חמשה שבטים שברך באחרונה זבולן גד דן ונפתלי ואשר כפל שמותיהם לחזקם ולהגבירם לפי שהי' חלשים שבכל השבטים:
ונראה לי לפרש לפי שלאה הזכירה בלידת יששכר וזבולן שם אלהים וכן רחל בלידת דן ונפתלי הזכירה ג"כ שם אלהים ועל גד ואשר לא הזכירה לאה כלל לכן כפל שמותם לחזקם. עיין פ' ויצא שהארכתי בזה:
אין כאל ישורון רכב שמים שכל תכלית בריאת שמים וארץ הי' בשביל ישראל ועוד י"ל ע"ד תנו עוז לאלהים רכב שמים בעזרך שכביכול שישראל נותנים כח למעלה ריח ניחוח לד' ובגאותו שחקים שטוחנין מן לצדיקים לעתיד לבא:
ומשה בן מאה ועשרים שנ"ה בונות"ו ל"א כהת"ה ס"ת אהו"ה שם הדעת לרמז לדעת עליון והבן:
ויבכו בני ישראל את משה ופרש"י ובאהרן מתוך שהי' רודף שלום כו' לכן כתיב כל בית ישראל ונראה לפרש בעה"י שהי' אהרן שושבינא דמטרינותא לקשטא ולהכינה וליחדא עם דודה לכן מעשיו גרמו לעשו' שלום בין איש לאשתו אבל עיקר מעלות משה הי' שנשמתו סוד תורה שבכתב לכן ישראל שלמדו תורה מפיו הם בכו ואע"ג שהנשים בכו ג"כ לא לא זכו לבכות כמו אנשים שהם למדו תורה מפיו ולכן לא הזכיר הכתוב אלא בני ישראל:
ולכל היד החזקה כו' לעיני כל ישראל פרש"י ז"ל בשבירת הלוחות ויפלא במה משבח למשה ששברם כן דרשו חז"ל אשר שברת יישר כחך ובמדרש איתא דעשאן כפנוי':
והנה ידוע דעיקר עבודתינו בתורה ותפלה ומצות לעלות הנצוצות מאת התאנין תבירין דע"י זה נעשית הבחירה לברור בטוב ולעלות למקום גבוה למקום שהי' מתחלה כמ"ש בפרי ובע"ח והלוחות הראשונו' נאמר חרות ואמרו חז"ל אל תקרי חרות אלא חירות כו' שנתעלו ונבררו כל הניצוצות וע"י החטא גרמו כו' וחשש משה שח"ו לא יהי' לישראל תקומה מחמת החטא ולכן שיבר את הלוחות דוגמת שבירת הכלים ואיתא במדרש משל למי שנאבד לו דינר כסף בחול וע"י שנאבד עוד דינר זהב מחפש ונובר את החול נמצא ג"כ של כסף כן הדבר הזה שאמר הקב"ה למשה פסל לך ודרשו חז"ל הפסולת יהי' שמך וכבר כתבתי ת"ל דמשה ה"ל דין שליח ששינה ונתחייב שהיא יחזור ללוחות שנית ונתגלה לו סנפרינון מתוך אהלו וידוע כמ"ש בזה"ק שכל דבר שיורד מן השמים לתתא קולט קצת גשם וראי' ממן וכן אפילו מלאכים כשיורדין למטה מתלבשים וכן הנשמו' הקדושו' הבאות לעולם הזה וציוה הקב"ה שהוא יזכך להכוחות למטה כ"כ שיוכלו לעלו' השמימה והקב"ה וכתב עליהם וע"ז נאמר לו פסל לך שהוא יברר את הפסולת

ויברר הטוב וע"י זה העלה נצוצות של ישראל וע"י זה זכו שנאמר למשה סלחתי כדבריך ובזה נפרש סיום התורה לעיני כל ישראל היינו שבירת הלוחות וממי למד משה לעשות כן בראשית כו' ונרמז שמה שהי' שבירת הכלים ודוגמא לזה הי' שבירת הלוחות וזה ללוחות שנית ולכן הר"ת משה "לעיני "כל "ישראל הר"ת כלים (וע' מ"ש בפ' בראשית בשם הרב הגאון הקדוש מוה' ישכר בער זצ"ל מק' זלאטשוב):

ובפשיטות נראה בע"ה ככל היד החזקה כו' אשר עשה משה בראשית עם התור' שנקראת ראשית שכל העולם נברא עם התורה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה ואהי' אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן התורה אומרת אני הייתי אומנתו של הקדוש ברוך הוא קב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא ומשה גם כן ע"י התורה עשה כל המופתים אלו כמ"ש חז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ ובזה פרשתי ת"ל כוונת חז"ל שאמרו על המשנה מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפל' ואמרו כגון ר' שמעון בן יוחאי וחבריו שתורתן אומנתן אבל אנן מפסיקין כו' דאנשי כנסת הגדולה תקנו סדר התפיל' בכדי ליחד הריעים והדודים ולתקן כל העולמות כמ"ש בכוונת על כל העולם תיקונם ואיך לעלות ולקשר עולם בעולם ועד שבאים לעולם הבריאה והולכים מהיכל להיכל ובאים להיכל אהבה בק"ש והיכל רצון וקדשי קדשים כו' וכל השמות הכל במספר ומנין וכן התיבות ואותיות ודרך זה מוציאינו ידי חובתינו לעבוד' שלימ' ותמה לשפוך רוחינו ולקשר נשמותינו בשורשו ולהעלות כל העולמות ויתיחדו הריעים והדודים ור' שמעון וחביריו הי' תורתן אומנתן הכוונ' שע"י שידעו סוד התורה מעשה בראשית ומעשה מרכבה הי' תורתן אומנתן כלי אומנות לתקן שכר כאשר נברא הכל בתורה ולא הי' מפסיקין רק לק"ש ובזה פרשתי ת"ל א"ר יצחק לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה מ"ט פתח בבראשית ובמדרש מפרש יותר שכתב בתור' מה שנברא בכל יום כו' כח מעשיו הגיד לעמו ויפלא דבאמת אינו מצוה ראשונ' דפרו ורבו וכן מצות מילה קדמו ונרא' דעיקר בריאת העולם הית' שיהא נקרא מלך בארץ ויכירו כח מלכותו וקבלו באהב' והלבנ' מדת מלכות אין לה אור דוגמת הלבנ' שאין לה אור אלא מה שמאיר לה השמש וזה עיקר עבודתינו לבנות' ולהעלות' ולקשט' בכ"ד קשוטין כו' וע"ז נאמר הביאו מכי כפרה שמעטתי את הירח שאם לא נתמעטה שבאם יחטאו ישראל לא הי' להם תקנ' ח"ו אבל עתה הגם שירדו מכבודם כנסת ישראל עמנו בגלות ושומרת אותנו וכה פגע כו' ובבוא' לפני המלך מקושטת ואומרת שטעם בני ישראל הי' בהם צער בצוורה וכל מחשבת לבם כל היום איך לקשט' ולבנות' ולהעלות להתיחדם עם דוד' וע"י נתקרבו ישראל אל המלך ולטובתם

של ישראל נתמעט' וע"י ישראל אם יזכו ועלו אותה לשמש בכתר א' כמו שהית' קודם מיעוט' ומתחיל' קיטרג' שלא הי' ניכר נועצת' אבל עתה שירד' ובני' עם בני ישראל יעלו אותה ויהי' לה למעל' נפלא' שאחרי שירד' זכת' לעלות לכבודה והבן ולכן נקרא מצוה זו מצוה ראשונ' החודש הזה לכם לכם ניתנה לקדש החודש ראש ב"ד אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודם מקודש ויפלא מדוע רב"ד אומר פעם אחד וכל העם עונין ב' פעמים דמתחל' היתה בעולם הבריאה וקשה להעלותה וע"י רב"ד שכוחו יפה עלתה מבריא' וע"י זה כל העם זוכים להעלות' ב' מעלות באחור ובפנים ונחשב כל או"א למעלה אחת והבן ופתח בבראשית כח מעשיו הגיד לעמו כח מעשיו הכוונה שע"י זה שכתב בתורה אופני הבריאה יוכלו הצדיקים לידע ולצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ וזה כח מעשיו איך נברא העולם ע"י התורה הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שבעה עממים נגד שבעה ספירות שבהם כלים שבורים וישראל ע"י עסק התור' מתקנים ומוציאים בלעם מפיהם וזוכים לארץ החיים וזה ברצונו נתן להם שאין לנו לחקור טעם השבירה וברצונו כשנתברר נתן לנו שזכו לתקן הבריא' ע"י התורה כמו שברא הקב"ה בראשונ' ע"י התורה והבן.

ונראה לומר בהסבר קצת כמ"ש רש"י ז"ל שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם כו' והסכימ' דעתו לדעת כו' והנרא' לפרש בעה"י דהכתוב בא לספר ולהגיד שבחו של משה דהנה ת"ל הארכתי בענינים אלו בכמה פנים שונים ובארתי ת"ל דהקב"ה קידש לעם קרובו במעמד הנבחר ע"י חופה שכפ' עליהם את ההר כחופה על תנאי שישלח להם סבלונות שני הלוחות וכ"ז שלא באו הלוחות לידם לא חלו עדיין הקדושין דמשה היה נגד ישראל שליח להולכ' וכשיקבלו את הלוחות יהי' חלין הקדושין למפרע ובזה יתפרש המדרש יישר כחך. שעשאן כפנוי' אך עדיין קשה למה שיברן הי' לו להחזיקו לעצמו ולאהרן ולבני' ולמשרתו יהושע ולכל שבט לוי שלא חטאו אך משה צדקת ה' עשה ושיברן לפי שצפה שהקב"ה למענו ולמען שבטו שלא חטאו וזכו כל ישראל לקבל לוחות שניות ולכן שיברן עבור לזכות את ישראל והנה אילמלי לא נשתברו הלוחות לא הי' שום שבירה ומיתה בעולם ומשה מסר נפשו בשביל לזכות את ישראל ובזה נוכל לפרש שאמר אם אין מאחינו כו' דבאמת גרם שביר' כו' בזה שנשתברו הלוחות אך שעשה למען אשר יזכו ישראל ללוחות שניות ולכן אמר ואם אין אתה מוחל להם נמצא שבחנם שברתי את הלוחות מחיני כו' והקב"ה אמר לו יישר כחך הכוונה שלא תאמר שבזה גרמת מיתה בעולם וח"ו ירדת ממעלתך אדרבא יישר כחך ועוד תזכה למעלה נפלאה כדאיתא במדרש שאמר הקב"ה אם אינו ממיתך במה אחיה אותך דהכל הי'

לטובת משה להיות זוכה לחיים לעולם הבא ובזה יתפרש הכתוב אני אמות ואחיה במה שממית מחיה לעולם שכולו טוב וחיים ובזה מסיים התור' הקדוש' מה שמסר נפשו וקשה מיתתו כשבירת הלוחות ובזה נפרש ונחבר סיום להתחל' בראשית בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראין ראשית אשר עשה משה לעיני כל ישראל ששיבר את הלוחות בשביל ישראל ובשביל התור' שיזכו ישראל להתורה והנה השביר' היתה ע"י שפגמו ישראל בעינים כמ"ש ואשברם לעיניכם בשביל עיניכם ועתה תיקון להם עינים קדישין שיוכלו לראות ולהעמיק ולהבין דברים נפלאים אשר עשה משה לעיני כל ישראל בני ישראל היינו שעשה ותיקון להם עינים לראות ולהבין בתורה ועשה היא לשון תיקון וע' מ"ש בפ' עקב ואשברם לעיניכם שפגמו בעיניהם שהשתכלו בעגל.

עוד נראה לומר דאיתא במ' נדרים דפילפולא של תורה לא ניתנה אלא למשה ומשה נהג עין טוב ולמד לישראל ומרומז אשר עשה משה לעיני בני ישראל בראשית שיוכלו להסתכל בחידושי תורה ועשה להם עינים בראשית בהתור' שנקראה ראשית וע"י שבירת הלוחות וגרם שנתפזרו אורות עליונים כמו בעת בריאת עולם שבירת הכלים וציוה לו הקב"ה פסל לך כו' ודרשו חז"ל הפסולות תהי' שלך שמשה יזדכך אותם בלי שום פסולת וזוהמא ויהי' דוגמת הראשונים הבאים מן השמים הן יהי' אלו ועלה אלי ההרה הרצון שיעלה ויעלה עמו כל האורות העליונים שנפגמו ע"י שחטאו ישראל ולכן מרמז משה לעיני כל ישראל ר"ת כלים כמש"ל שתיקון בזה בראשית מה שהיה בראשית בריאת העולם וע"י שבירות הלוחות גרמו שלא יהיה הלכה ברורה ומשה ע"י שזכה לפילפלא דאורייתא לאמיתה ידע ללמד לבני ישראל שידעו הלכה ברורה ואמרו חז"ל שמש' אמר שאל לך כל ספיקותיך וא"ל יהושיע רבינו משה כלום הנחתיך כו' הלא כתבתי ויהושע כו' לא מש מתוך האהל וע"י זה חלשה דעתו של משה ונשתכח ממנו שלש מאות הלכות ושבעה מאות ספיקות לרמז במספר מכוון דהלכה אותיות הכלה ופני יהושע כפני לבנה וע"י משה שהיה כפני חמה היתה בשלימתא ונבנית קומה שלימה ונשכח מיהושע שלש מאות הלכות לרמז על שלשה הראשונות מעשר ספירות כל או"א כליל מעשר ומעשר פעמים עשר עד מאה ושבעה מאות ספיקות נגד שבעה התחתונות דנגד ג' עליונים נשכחו לגמרי שבעה מאות ספיקות ואמר רב יהוד' אמר שמואל שלשת אלפים הלכו' רומז ג"כ לשלשה הראשונות ג' אלפין משלשה אלהי' שזכה משה במתניתא תנא אלף שבע מאות קלין וחמורין וגזירות שוות ודוקדוקי סופרין נשתכחו נראה דנשתכחו במספר הזה דשכחה באה נוקבא ודכורא באה ע"י שמתקשרין בעלמא דדכורא בחינת דכר והכהן הוא השושבין ואותיות כהן רומז דה' אין לה בשיתוף

באותיות דאלף ט' יוד ב"ח יוד ה' נשארה וכן כ' באותיות עשירות כ"פ עולה נאה לע' וכו' כ' נשארה והכהן מעלה מ"ת שנשארה יחידה ליחדה עם דודה להשתמש בכ"א אות כ' רומז לכתר ור"ת כסא ועוד כ"ה אתוון דשמע ישראל בשחרית ובערבית עולה חמישים וזוכים להעלותה לבינה ע"י שערים נון פשוטה דרומז לבינה וכ"ז נרמז באותיות כהן והנה כבר כתבתי ת"ל שמשה שכח ואח"כ הזכיר ואת האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שעשה ווים לעמודים כמ"ש בזה"ק ווין ממש עה"ח ועולה במספר הכ"ז אותיות התורה מנצפ"ך כפולים ומשום דכל העיקר החיות המשכן שהית' דוגמת מ"ב ושכח והזכיר שזה היתד והמקור שהכל תלי' בו ולכן במספר הזה נשכח מאת יהושע כל הכ"ז אותיות ונשארו מאת מספר כ"ז אותיות שלא נשכח כמנין כהן ולזה אמרו לפנחס ואל אלעזר שאל וכן לשמואל שעסק למשוח לשאול ולדוד מלכות והחזירם עתניאל בן קנז מתוך פילפלא דאורייתא שניתן למשה לבדו ונהג עין טוב ולמד לבני ישראל ונתפייס מש"ר וא"ל הקב"ה ליהושע לך וטורדן במלחמה נראה שרמז לו הקב"ה דלכן נשכחו הלכות ואין הלבנה בשלימות ומיעוטה על ידי החיצונים שינקו ממנה וא"ל הקב"ה שיתעסקו ישראל במלחמות מצוה ולמסור נפשם על קדושת שי"ת ויזכו להעלות הלבנה ברום המעלות וע"י שעסקו במלחמות מצוה זכו שהחזירן עתניאל בן קנז מתוך פילפולא הש"י יאיר עינינו וישמח לבינו בישועתו באמת ויבנה ביה קדשינו ומשם תצא הלכה ברורה במהרה בימינו אמן.

ולכל המורא הגדול אשר ר"ת שם הדעת לרמז לדעת עליון משה לעיני כל ר"ת מלך ומסיים ישראל לרמז כמו שכתוב ויהי בישרון מלך ודו"ק:

ונראה לסיים בברכה דבמעיין יראה ראשי פרשיות מ"ג מתחיל בוא"ו וששת באלפין אלה תולדות אלה פקודי כו' פ' שופטים ב"ש ואותיות ברכה נרמז בתור' בהתחלת הפרשיות "בראשית "כי תצא "ראה "האזינו נראה בעה"י דאיתא בזה"ק דאות ואו נקרא אילן החיים וישם ה' לקין אות איתא בזהר אות ואו וכן מצינו בכמה מקומות בזהר לכן מתחילין בואו והנה בזהר איתא גן סדרים לאורייתא ובאמת מצינו כ"ג חוץ וזאת הברכה ועם וזאת הברכ' הם כ"ד ואולי י"ל שקורין שני פרשיות בשבת אחד וגם י"ל וזאת הברכה אין קורין בשבת אלא בשמיני עצרת והנ"ד סדרים הם נגד ל"ב אלהי' עשרה מאמרות ועם הכולל עולה מ"ג והששה שמתחילין באלפין הם נגד ששה ארורים בתורה לנוכח וכנגדם ששה ברכות לנוכח ברוך אתה כו' וש' דשופטים ר"ת שלום שציותה התורה לימנות שופטים כדי לעשות שלום בעולם וש' מן שופטים ר"ת ג"כ שבת דשבת נקרא שלום ואותיות ברכה נרמז בראשי פרשיות כמ"ש והתירה מתחלת בב' ברכה שנמצא

בה ברכה ויברך אלהי' את יום השביעי וברכה לאדם וברכה לדגים ובפ' ראה ראה אני נותן לכם ברכה וגם בפ' מעשר למען יברכך ה' אלהי' בכל מעשה ידיך ובפ' כי תצא למען יברכך כו' בכל משלח ידיך וגם בפ' השבת העבוט נמצא ג"כ לשון ברכה ובפרשה האזינו נשלם הברכה שמשה קרא לשמים והארץ שיהיו עדים והם ישפיעו ברכה ונטל השמים מנעל וכאשר נשלם ברכה בתור' וזאת הברכ' אשר בירך משה והשי"ת ישפיע עלינו שפע ברכה ממקור הברכות ויגלה לנו סוד טעמי התורה ויקיים בנו מה שדרשו חז"ל על תורה חדשה מאתו תצא חידושי תורה שעתיד מ"צ לגלות סוד נשמת לנשמה שעתה היא רק פרד"ס נגד נפש רות כ"ח ונזכה ליחידה נשמה לנשמה ונזכה לראות פני מ"צ ובבנין ב"ק בב"א:

הקדמה לשיר השירים

נתתי אל לבי לתור ולהעמיק סוד שיר השירים שהיא נסתר ונעלם להבין נועם אמרי' ומצפנותיה עמוק עמוק מי ימצאנו עד אשר האיר הש"י את עיני ליטעום בקצה המטה מיערות הדבש אפס קצהו יהא רעווא שיפתח הש"י את לבבי ולקדש את מוחי להבין סוד שמותיו הקדושים והנוראים אשר המה סתומים וחתומים בו:

ואקדים הקדמה קטנה כפי הפירוש המובן מפשוטו ששלמה ע"ה יסדה אחרי שזכה שבנה בהמ"ק וכל הכלים והכניס הארון הקודש לבית קדשי הקדשים והקריבו קרבנות ונעשה עת רצון לעילא שנתיחדו כל האורות העליונים הריעים והדודים (ריעים נקראים חו"ב שהם תרין רעין דלא מתפרשין דודים היינו ז"א ומלכות הוי' אדנ"י) ביחוד נעים ואמיתי עד אין סוף יתברך שמו ונתקשרו ונתיחדו שמותיו הקדושים וכל העולמו' עלו למעלה ראש וזה הי' עיקר תכלית בריאת העולם שברא לכבודו לעבדו ויקבלו ישראל עול מלכותו עליהם וכאשר ת"ל הארכתי בע"ה בפירוש התורה בכמה מקומו' ואברהם התחיל לעשו' התיקון ותיקון ימין העולם וזכה למדתו מדת חסד ויצחק זכה וזיכה לכל העולם לעבדו יתברך במ"ג למסור נפשו על קדושת שמו יתברך ויעקב זכה להיותו נקרא עמודא דאמציעותא הברית התיכון מבריח מקצה אל הקצה תתן אמת ליעקב מדת תפארת ואמרו חז"ל שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם והמה נקראים אבות כמו שאמרו חז"ל אין קורין אבות חלא שלשה שהמה הי' אבות העולם עמודי עולם שלא יתרופפו וע"י גלות מצרים זכו שיצאו מזוקק שבעתים וזכו במעמד הנבחר ע"י משה רבינו לקבלות התורה וזכו למשכן ואמרו חז"ל יודע הי' בצלאל לצרף אותיו' שבהם נברא שמים וארץ ואמרו חז"ל שאותו היום הקמת המשכן נטל עשר עטרות הכוונה נגד

עשרה מאמרו' שבהן נברא העולם ועדיין לא הי' כל העולמו' בתכלית השלימו' שהי' במדבר והי' נקרא אחל מועד מזמן לזמן הורד המשכן והוקם המשכן ואיתא בזהר הוקם המשכן לעילא ולתתא ותכלית השלימו' נעשה במקצת ע"י שלמה בארץ הקדוש' דוד זכה שבנה היסודו' כמאמר נעים זמירות לא אתן וכו' עד אמצא מקום לד' ועוד אמר ואני בעניי הכינותי. שכל ימיו עשה מלחמות ד' בכל לבו מסירת נפשו ועיין מ"ש בענין מלחמו' מצוה ורשות במקומו ואמר חצות לילה אקום כו' כמ"ש בזהר דמדת מלכו' נקרא חצות לילה וכל כוונתו ומגמתו וחפצו ורצונו של דוד הע"ה להקים למדת מלכו' ולבנותה ולקשטה בתורה ובמצו' וליחדה עם דודה ולסקל המסיל' שבו יעלו ויתעלו כל העולמו' ויתיחדו כל האורו' והשמו' הקדושים ולכן זכה שלמה בנו לבנו' מקים מנוח לכף רגלה ונתיחדו כל העולמו' ומעת בריאת העולם לא הי' שלימו' כיום זה ועדיין לא נשלם תכלית השלימו' שלא זכינו שיבא משה רבינו לארץ הקדוש' והי' מקיים מ"ש בשירת הים מכון לשבתך פעלת ד' מקדש ד' כוננו ידיך ולא הי' יכולת לשלוט בו החריבו וע"י שנבנה ע"י ילוד אשה נחרב ואנו מקוים ומצפים למקדש של אש שיבנה הקב"ה בכבודו בעצמו במהרה בימינו ואזי יהי' כל העולמו' על תיקונם ומכונם ומצבן ומעמדם ויקיים בנו מקרא שכתוב ואשפוך את רוחי עליכם כו' ומלאה הארץ דעה לעבדו ולקדשו וכיחדו בדעת שלימ' והנה הכל רמזתי ברמז גדול מענין האבו' ומצרים וקבלת התור' ומשכן ומקדש כי הכל מבואר במדרשים רבים ובזהר ובמפרשי התור' ות"ל הארכתי ג"כ והמעיין ימצאנו במקומו וכאן באתי לעורר לב המעיין ברמז גדול בע"ה:

והנה יש הרבה מ"ד דפליגי חד אמר בסיני נאמרה. וח"א מלאכי השרת כו' וח"א בים כאמורה ר' נתן אמר הקב"ה אמרה לשלמה להמלך שהשלום שלו והנה המעיין באמת יבין שאלו ואלו דברי אלהים חיים דמ"ד בים נאמרה ומ"ד בסיני נאמרה שיר השירים שאמרו אותו השירים השוררים כו' דכולם כאחד יעידון ויגידין שנאמרה בעת רצון שנתיחדו ונתעלו כל העולמו' והאורו' עליונים כמו שמפרש המדרש ע"ד דר' חנינא בר פפא דאמר בים נאמר' ישרה עלינו רוח הקודש ונאמר לפניו שירות הרבה. וע"ד דר"ג דאמר ובסני נאמרה מלאכי השרת אמרוהו יתן לנו מנשיקות שנשק לבניו ע"ד דר' מאיר באהל מועד נאמרה יוריד לכו האש ויקבל קרבנותיו ע"ד דר' יוחנן דאמר בסיני נאמרה יוציא לנו נשיקות מתוך פיהו כו' ומזה נראה בעליל דבכל מקום נאמרה בכוונה אחרת וכולם אמיתים שנאמרה ככולה תנאי. ולדעת כולם מורים באצבע שמדבר מענין יחודו יתברך ואחדותו קב"ה וכנסת ישראל יתב' שמו ולדעת כולם י"ל ג"כ שאמרה שלמה בעת שזכה לגמור בנין הבית לעילא ולתתא וכהן גדול משמש בשמונה בגדים דוגמת כהן

גדול מיכאל שר הגדול לעילא מקריב נשמו' הצדיקים ונתיחדו חתן וכלה ומבואר בע"ת הקדוש שער ל"ד מיעוט הירח והיא כי בין בשבת בין בחול היתה עמו פב"פ ולא הי' חסר אלא בחינה ה"ז שהיא היותם שני מלאכים משתמשים בכ"א ות"ל דברתי הרבה בע"ה בפירוש התורה ולכן זכה שלמה לומר שה"ש שיר ששוררו בסיני ומלאכי השרת והנה במדרש הניח מלפרש דברי ר' נתן שאמר הקב"ה בכבוד גדולתו אמרה והנראה דהכוונה היא אחד עם הפירוש כפשוטו שאמרה שלמה דשלמה לא מעצמה אמרה אלא ששרתה עליו רוח הקודש וזכה לרוח הקודש לדברי שה"ש עמוק עמוק שכר פעולותיו שהיתה כוונתו רצויה ליחד ולקדש שמו הגדול והקדוש ולקשט הכלה ליחדה עם דודה בחופה מקושטה ולהעלותם ברום המעלות וע"י רוב עסקו והשתדלותו בתורה ובמצות בחכמת ד' אשר בקרבו ונשמת הצדיקים מעלמא דדוכרא זוכים לעורר אהבת החתן בלבה של הכלה שתשתוקק ברחימא סגי עד דלא יכלת למסבל כמ"ש בזהר פ' בלק בשם הינוקא וכבר ת"ל דברתי הרבה בפירוש התורה דלפנינו ברצות ד' נרחיב קצת הדיבור בזה בע"ה ועיין בפ' ויחי בזהר סוד כמוס בזה שנשמת הצדיקים מעוררים השתוקקת בלב הכלה שתעלה מ"נ בסוד ואיד יעלה מן הארץ וע"י זה מתעורר אהבה עצומה ותשוקה בלב החתן מלכו של עולם:

ועל דרך זה יסד שה"ש מאמר הכלה הכלולה מכל מדות ואורות עליונים בעוצם תשוקתו המשבחת ומפארת לדודה מראשו להמשיך שפע האור מלמעלה למטה עד מקום עמידתה ומתעורר החתן ברוב אהבה ותשוקה כאש בוערת אש דלעילא ומשבחה מלמט' למעל' להעלותה כמ"ש במדרש רבה. וע"י מעשיו גרם שלמה ליחד הדודים ולהעלותם וגרם להשירים וזכה ע"י זה ברוה"ק שיאמר השירים שאומרים זה לזה:

והנה בפירוש רש"י ז"ל וז"ל אמר ר"ע לא הי' העולם כדאי כיום שניתן בו שה"ש לישראל שכל הכתובים קודש ושה"ש ק"ק אר"א בן עזריה לה"ד למלך שנטל סאה חיטים ונתנה לנחתום אמר לו הוציא לו כך וכך סולת כו':

וסלית לו מתוכה גלוסקא אחת מנופה ומעילה כך כל הכתובים קדש ושה"ש ק"ק שכולו יראת ד' וקבול עול מלכותו ע"כ והנרא' להוסיף על דבריו הקדושים שתחילת בריאת העולמו' הי' להשרו' שכינתו על הארץ והתורה ניתנה ליישר לאדם שילך בדרך התורה כמאמר הכתוב ויטע גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר לעובדו ולשמרו ואמרו חז"ל לעבדו במצות עשה ולשמרו ב"מ ל"ת ורמ"ח אבריו של אדם הם נגד רמ"ח מ"ע והגידין שס"ה כמנין ל"ת שהגידים מקשרים עור בשר ועצמות ביחד כן ניתן הל"ת לאדם להורות להאדם שילך בדרכי ד' וישמור את נשמתו מכל נזק ופגם שמפסידם את

נפש הטהורה ולקיים כל מ"ע להמשיך קדושה על כל דבריו כמו שאיתא בת"ז זכאי מאן דאמליך ליה על איברים דלי' כמאן דאוליך ליה על כל העולם כולו בכדי שישרה שכינתו על האדם ומה"ש נאמרה אחרי שזכה דוד למדת מלכות כמו שהזכרתי למעלה ושלמה זכה שבנה ביהמ"ק בירושלים שמכווין נגד ירושלים דלעילא והכניס בה ארון הקודש לפני ולפנים וזכה להכניס הכלים למקדש דוגמת מקדש דלעילא והופיע הקב"ה רה"ק על שלמה ורצה שיתייחדו מדת מלכו' עת דודה באהבה ואחוה וריעות שהיא תכלית ב"ע וזכה לעורר אהבת המלך בלב הכלה ע"י מעשיו הטובים והנעימים וע"י גודל השתדלותו בתורה ובמצות שהמשיך עליה לבושין וקשוטין נאים לקשטה ולהכינה וגרם שתשתוקק ולשורר ולשבחו עי"ז אהבת הכלה והחתן שגרם שישתוקק המלך להקימה ולהביאה אליו ברוב שמחה וחדוה לכן שה"ש קודש קדשים שנתקין תחילת ב"ע כמ"ש ת"ל באריכות:

והנה בכאן כתבתי דרך כלל וברצות ד' נפרש דרך פרט כוונת כל הכתובים ודרך כלל נאמר פיוסים שמפייסת הכלה להחתן והחתן מפייס ומשבח להכלה בעת שמתיחדים שיתיחדו בעוצם התשוקה האורו' העליונים ולבער ולכלות הקוצים מהכרם ד' צבאות ולשלחם לנוקבא דתהום רבא ומשתוקקת הכלה שיהי' זיווגם ואחדותם תדורי שלא נפסוק ועוד יותר פנימי ברום המעלות עד אין קץ ואין סוף וזוכרות עת פרידה עוצם השתוקקותה בעת ההיא ומבקשת לעתיד שצופה ומביט עד סוף כל הדורות שיחטיאו ישראל ויתמעטו מכבודם ועונם תהי' בגלותם והחתן משיב אמריו שעוד אהבתו בלבו כימי קדם וע"י התפרדם עוד מוסיף אהבה על אהבה אש בוערת ועתיד להחזירה בכבודו בעצמו ברוב ניסים ונפלאות כמ"ש בזהר על הכתוב כפלה לא תוסיף לקום מעצמה ואדרבא קב"ה בכבודו בעצמו ילך להקימה (עוד יש לפרש נפלה ולא תוסיף לכפול קום בתולת ישראל) ויבנה בית מנוחתו בית קדשינו של אש ויהי' שווים למעלה ולמטה וישתמשו בכתר אחד במהרה בימינו אמן:

שיר השירים

שיר השירים יתפרש שיר אשר שוררו בסני ושוררו מלאכי השרת ויתפרש שה"ש שבתוך שיר זה נכלל ונכפל שני השירים שיר שנשבחת הכלה להחתן ומעוררת אהבת החתן ואומר שיר ומשבח להכלה אשר לשלמה יתפרש ומי התעורר בלב הכלה אהבת החתן שתשורר דצריך להיות התעוררת מסטרא דדכורא כמו שאיתא בזהר בפ' ויחי (דף רמ"ה) וז"ל הטהור ר"ש אמר בכל אתר בעינא שתוקו בר שתיקו דאוריתא גנזא חדא אית לי

גניזא ולא בעינא דיתעבד מנייכי והיא מילה עלאה ואשכחנא לה בספרא דרב המנונא סבא ת"ת בכל אתר דכורא רדיף בתר ניקבא ואתער לגבה רחימותא והכא אשכחנא דהיא אתמרת רחימותא ורדפה אבתריה ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא לירדף בתריה דדכורא אלא מלה סתימא היא ומלה עילאה דבין גנזייא דמלכא ע"כ ובע"ב איתא ת"ח אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגביה קב"ה נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין לה בגין דאינין אחיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתעריתא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא כהאי גוונא תיאובתוא דניקבא למשדי מיין תתאין לקביל מיין עילאין לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא ע"כ ולזה אמר הכתוב אשר לשלמה ששלמה שנשמתא מסטרא דדכורא גרם שתשיר כנסת ישראל ואח"כ גרם ע"י שאגין תקופין כמ"ש בזה"ק פ' בלק (דף קצ"א) דברי היניקא שחורה אני ונאוה בנות ירושלים וגו' מלין אלין הא אוקמוה אבל בשעתא דאיהו גו רחימו סניא לגבי רחימאה מגו דחיקו דרחימו דלא יכלא למסבל אז עורר גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת מנה אלא זעירו דנקידו חדא כדין אתכסיאת מכל חילין ומשריין דלה ואיהי אמרת שחורה אני דלית באות דא חוורו בגוויה כשאר אתוון ודא שחורה אני ולית לי אתר לאעלא לכון תחות גדפאי כאהלי קדר תנינן דא י' דלית בה חוורו לגו כיריעות שלמה דא ו' ובג"כ אל תראוני לא תחמין בי כלל דאנא נקודת זעירא מה עבדין גברין תקופין חיילין דילה שאנין כאריין תקופין כד"א הכפירים שואגים לטרף ומגו קלין ושאגין תקופין דקא משאגין כאריין גוברין תקופין דחילא שמע רחימא לעילא כו' וכדין מגו קלין ושאגי' דאינין גברין חילא דילה נפיק דודה רחימה מגו היכליה בכמה מתנן בכמה נבזבזן בריחין ובוסמין ואתי לגבה ואשכח לה שחורה זעירא בלא דיוקנא ושפירו כלל קרוב לגבה מחבק לה ומנשיק לה עד דאתערית זעיר זעיר מגו ריחין ובוסמין ובחדוה דרחימא דעמא אתבנאות ואתהבידת בתוקנאה בדיוקנהא בשפירו דיל' ה' כמלקדמין ודא גבורי כח עושה עשו לה עש"ד הקדושים:

אשר לשלמה למלך שהשלום שלו שנאמר לו מאת הכלה ומלך שהשלום שלו משבח להכלה והכל ע"י שלמה המלך ואלו ואלו דברי אלהי' חיים שנאמר ע"י שלמה המלך ברה"ק השירים שמשוררים כנ"י ודודה ע"י מעשיו הנעימים גרם להם שישוררו וישבחו זל"ז ואי"ה לפנינו נאריך בזה בע"ה שה"ש שיר שכליל מכל השירים כמ"ש בתרגום שהשעה שירים נאמרו והשיר העשירו יאמרו ישראל בגאולה האחרונה:

שיר השירים מעולה מכל השירים דעיקר השיר הרצויה מלעילא היא מה שנתעורר ע"י מעשה התחתונים עם קרובו ודבר בעתו מה טוב ומה נעים הזמן גרמא שנתיחדו קב"ה וכנ"י ע"י בנין בית המקדש ולכן נתעלה שיר זה מכל השירים ומפרש הכתוב אשר לשלמה ע"י שנתיחדו כל העולמות ע"י שלמה וכן נתעלה שיר זה שאמרו הקב"ה בכבוד גדולתו והופיע רוח קדשו על שלמה שיאמר בשבילם שיר זה מפני שהיא גרם שיאמרו כנ"י ודודה השירים:

עוד נראה לפרש המדרש רבה שמפרש שה"ש המשובח מכל השירים המעול' שבשירים ע"ד שמבא בפרי בשם המדרש דכל השירים נאמרה בלשון נוקבא השורה ולעתיד יהי' שיר בלשון דכר ושלמה זכה לומר שיר לשון דכר בלשון שישוררו לעתיד ולכן משובח ומעילה:

עוד נראה לומר ע"פ שכתוב בזה"ק השיר' הזאת דמטרוניתא משבחת למלכא כו' וזכאה חולקא דמשה דזכה לומר שירה בגין מטרוניתא ושלמה זכה שיר כפול בגין הכלה להחתן ובגין החתן להכלה:

'**שיר** 'השירים 'אשר 'לשלמה ארבעה תיבות טרם פתיחת השיר נגד ארבעה אותיות השם ובהם י"ז אותיות י"ל שע"י שיתחדשו שמים וארץ כמו שאמרו חז"ל שלא היה העולם כדאי כיום שניתנה בו שה"ש והי"ז אותיות מורים נגד מספר ר"ת "את "השמים "ואת "הארץ שם הדעת נקרא גישפנקא דחתום בה שמיא וארעא 'השירים 'אשר 'לשלמה ישקינו מנשיקות ר"ת שם אלהי' לרמז למדת מלכות שנקראת אלהי' משוררות ומשתוקקות להתיחד עם דודה:

איתא בזה"ק דבימי שלמה קאמי סהירא בשלימתא ולזה מרומז בהתחלה שיר השירים א"ל ר"ת "שלמה "התקין "אור "לבנה:

והנה התחלת השיר מתחלת באות **ש** כמ"ש בזהר אות דקשוט שי"ן דאבהתא הכוונה שנרמז בה כל העשר ספירות השלשה יודין רומזים לחסד גבורה תפארת השלשה וי"ן אהי' וקאי על חד כרעא רומז למלכו' שכולם משפיעים בה השלשה תגין רומזים על כתר חכמה ובינה עץ החיים בינה עולה ש' דעץ החיים רומז לאימא עילאה בינה:

עוד נראה לומר שיר השירים שיר שנכפל משני שירים ע"ד שאמרו חז"ל על לא אבא בעיר נשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים של מעלה עד שיכנוס בירושלים של מטה ופירש הקדוש ר' יצחק לוריא אשכנזי זצוק"ל דקאי על אבא ואימא דמה דאיתא בזהר דהם תרין ריעין דלא מתפרשין ומתיחדים תדיר הוא זיווג החיצונים להחיות העולם וזיווג זה היא תדירי בלי שום איתערותא דלתתא כלל בכור אמרתי עולם חסד יבנה

כמו שהתיחדו בעת בריאה העולם. אבל זיווג פנימי עבור להוציא כ"ת הכל תלי' בזיווג תפארת ומלכו' שנקראים דודים חתן וכלה ונמצא נראה כמו שמשוררת הכלה לעורר אהבת דודים כן נעשה באו"א משתוקקת לזיווג פנימי וכמו שהחתן והכלה מתיחדים מ"י נשמת הצדיקים כן מתיחדין או"א ע"י תפארת ומלכו' שמעלים רוחניותם ובשמותיהם למעלה כמבואר ומה שלא נזכר בפירוש בשה"ש על או"א והכל מדבר מענין הכלה ודודה החתן לפי ששם באו"א מתיחדים עכ"פ זיווג החיצונים להחיות העולם ואע"פ שאינו נחשב כלל נגד זיווג הפנימי מ"מ בענין הכלה שאינו מתיחדים כלל ועוד והיא העיקר כיון שזיווגם דאו"א הכל תליא בזיווג חו"כ וע"י השיר מעוררת אהבה ומשורר החתן ומשבחה ולכן אינו נזכר בפירוש ומרמז בהתחלת השיר שהשיר כפול באו"א וגם החתן והכלה משתוקקים שיתיחדו לעילא זיווג פנימי להמשיך מוחין קדישין ונשמו' חדשות ומרמז אשר עיין בפרי ע"ח על אשר תנה הודך על השמים דמביא בשם הזהר דיסוד אימא נקרא אשר ויסוד אבא חכמה נקרא ראש ובזהר איתא על מאשר שמנה לחמו והנה אע"ג דהתם כתיב מאשר בקמץ ובפרי אשר הנה הודך היא בפתח הכוונה אחד כוין שהאותיו' שווין וכן נמצא פעמים רבות וכן הכוונה כאן אשר לשלמה אשר מרמז לשני היסודות דאו"א מוחין ונשמות חדשות לשלמה למלך שהשלום שלו. מרמז על ז"א תפארת החתן:

עוד נראה לפרש בע"ה שה"ש אשר לשלמה הכוונה שהודיע הכתוב עומק השיר ופירוש שיר היינו שיר זה השירים היא מן השירים אשר לשלמה למלך שהשלום שלי שיר זה היא מן השירים ששוררים למעלה למלך מתשלום שלו שמשוררת הכלה העליונ' לעורר אהבתו וחיבתו של המלך שהשלום שלו וזכינו לשורר למטה בגין כנסת ישראל הכלה למלך שהשלום שלו כמ"ש בזהר פ' בשלח על שירת הים זכאה חולקיה דמשה דזכה לומר שירה למלכא בגין מטרינותא ובעת שבנה שלמה בהמ"ק זכה בכפליים לומר שירת המטרינותא הכלה להמלך וזכה לומר בשביל המלך להכלה:

ישקינו מנשיקות פיהו

ופירוש רש"י וז"ל ונאמר דוגמא שלו על שם שנתן לנו תורתו ודיבר עמנו פא"פ ואותם דודים עודם עריבים עליהם כו' ומובטחים מאתו להופיע עליתם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפנותיה ומחלים פניו לקיים דברו וזהו ישקינו מנשיקות פיהו עכ"ל הזהב.

ונראה בע"ה שהכתבא שלמה לעתיד דאיתא בש"ס מ' שבת מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא הדר קיבלוהו בימי אחשורוש מאהבת הנס ודרש קיימי וקבלו קיימי מה שקיבלו כבר והתוס' הקשו הא איצטריך לדרשא אחרינא קיימי למעלה מה שקיבלו

למטה ויליף מזה דאסתר ברה"ק נאמרה ותרצתי ת"ל דבאמת ישראל הי' במעלה עליונ' והקדימו נעשה לנשמע כמ"ש שאמרו חז"ל שאמר הקב"ה מי גילה סוד זה לבני סוד שמלאכי השרת משתמשין בו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו שעושים מעצמם וזוכים ע"י זה לשמוע בקול דברו ובאמת מה"ש נקראו עומדים שאינם נופלים ממעלתם ויש בידם כח להיותם עושים דברו אבל ישראל ח"ו יכולים לנפול ממעלתם ולכן הוצרכו לשמוע מקודם והמאור שבה יחזירם למוטב שיזכו לעשות פעולה למעלה בסוד תנו עוז לאלהי'. ובאמת גם זה נחשב לישראל למעל' שע"י זה שיכולים למעט ולהקטין א"ע זוכים להוסיף קדושה ולחדש דבר מדעתם ולהעלו' למעלה ראש וזה היא פיוס להלבנה שאמר לה הקב"ה עתידין צדיקים שנקראו בשמך שמואל הקטן דוד הקטן וכן הלבנה שע"י מיעוטה זוכה לעלו' למעלה ראש בחודש וחג וכל שמחת המלך בה ובמקום אחר הארכתי ת"ל בזה ולכן טוב להם לישראל לשמוע מתחילה ויוסיפו להבין דבר מתוך דבר ולחדש מדעתם להגדיל התורה ולהאדירה ועושים בזה בחידושי תורם קישוטין נאין להכלה ומתורץ בנה קושית התוס' שהקשו למה כפה עליהם ההר הא הקדימו נעשה לנשמע ומתרץ ת"ל שכפה אותם לשמוע מתחילה ויחדשו עוד חידושים נפלאים ולכן אמרו ושמענו ועשינו ואעפ"כ מאהבת הנס בימי אסתר הדר קיבלוהו וזכו ברוח קדשם להוסיף מגלת אסתר וקיימו למעלה מה שקיבלו מקודם למטה ונמצינו למידין דהשני דרשות מכוונים שניהם שזכו ברה"ק וקיימו למעלה מה שקיבלו למטה והיינו קיימו מה שקיבלו כבר במעמד הנבחר שהקדימו נעשה לנשמע וקיימו עתה ג"כ שקיבלו מקודם למטה בסוד נו"נ ששמעו שקיימו למעלה וע"ז התנבא שלמה המלך עליו השלום וכנ"י אומרת ישקינו מנשיקות פיהו שיזכו עוד לקבל התורה מאהבה מאהבת הנס כמ"ש בפ' ואתחנן מי יתן והיה לבבם זה ליראה כו' שיקבלו מוראה ע"ש מה שכתבתי תהלה לאל ותמצא נחת

ישקינו מנשיקות פיהו פנים אל פנים כמו במעמד הנבחר ונראה לומר בע"ה ישקינו מנשיקות פיהו היינו מנשיקות דברות החביבות שהי' מרוב אהבה וחיבה פנים אל פנים כן יופיע עלינו בכל עת וזמן טעמים חדשים ולחנות בנועם הי פנים אל פנים:

נראה עוד לבאר בע"ה ישקינו מנשיקות פיהו הכוונה כמו שאמרו במעמד הנבחר רצונינו לראות מלכינו והקדימו נל"ב ואח"כ אמרו למשה דבר אתה עמנו ונשמעה ועל זה מבקשים שנוסף עוד שנזכה ישקינו מנשיקות פיהו שהקב"ה בעצמו יבאר לנו תורה חדשה מאתו תצא ואמרו רז"ל חידושי תורה ומשתוקקים לשמוע עוד מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו לבאר להם כל מצפנותיה כאשר כתבתי ת"ל שעתה איתא שאין מי

שישיג יותר מחיה ויהי' האדם לנפש חיה ומחמשה חלקי הנשמה אינו באפשרי להשיג אלא ארבעה נפש רות כ"ח ולעתיד יזכה מלך המשיח להשיג יחידה ולכן עתה זכינו לפשט דר"ש ועוד נזכה לנשמה סוד התורה נגד יחידה שמרמז לקוצי של יוד לעילא יהי רצון שיהיה במהרה בימינו אמן:

ונראה עוד שפרש"י ז"ל יש נשיקון ע"ג היד אך אני מתאוה ומשתוקק להיות פא"פ כו' והנה יפל איך ירמז מנשיקות פיהו היינו מצידו מפיהו ונראה בעה"י ע"פ סוד התורה יש זוויג דנשיקין והוא מעולה מאוד טמור וגנוז ומבואר בע"ח הקדוש שז"א נתהוה ע"י זוויג דנשיקין והבלים דאו"א ומלכות וז"א נתהוה מדיבר בסוד בחכמה יסד ארץ. וכאשר משתוקקת להתיחד עם דודה הוא משתוקקת לקבל ממנו שפע האור שנשפע לדודה מאת זיווג הנשיקין דאו"א וכאשר נתעלה דודה ז"א לבחינת אבא היא מקבל הזיווג אורות הנשיקין לפיהו וע"ז משתוקקת הכלה לקבל השפע שקיבל דודה מהנשיקון דלעילא וזה סוד מנשיקות פיהו מאורות הנשיקון שזכה לפיהו מפומא דאו"א והבן ועוד דידיע שאין לה דעת שלימה ולזה משתוקקת מנשיקות פיהו דדעת גנוז בפומא דמלכא ועוד דבפה ב"ה מוצאת הפה בנמצא כל הא"ב מאלף עד ת' עוד י"ל פיה היא אותיות פ' יהו' ומשתוקקת להנשק היינו להמשיך שפע רצון ולדבק רוחא ברוחא מפה שלשה אותיות השם יוד רומז לחכמה קוצי של יוד רומז למעלה ראש כידוע ה' בינה ואו ז"א ועם הכלה ישלים השם ב"ה שהוא ה' אחרונה והבן.

עוד י"ל ישקינו מנשיקות פיהו הכוונה דידוע דבנין המלכות היא ע"י גבורות ולפעמים מקבלת ע"י אימא בעצמה ולא ע"י ז"א שרומז להמלך כו' כגן בעת התרדימה שנסתלקו המוחין מז"א כמבואר בכוונת דר"ה ואחרי שניבכית חוזרים המוחין לז"א והיא מקבלת על ידו ומתיחדות עם דודה ולזה שואלת ישקינו מנשיקות שתתיחדו עמו ותקבל אורות עליונים ממנו:

כי טובים דודיך מיין שטובים הדודים שבאים מיין המשומר סוד בינה דאיתא בש"ס המן מן התורה מנין המן העץ שכוחו היה מן העץ הדעת טוב ורע שאכל אדם ורצה לעשות עץ גבוה חמישים אמה לפגום בבינה עץ החיים ואסתר זכתה להמשיך יין המשומר סוד בינה ולכן כתיב המלך כו' במשתה היין יובל עלמא דחירות עה"ח וזכתה לעקר ולשרש העץ הדעת טו"ר וע"ש בחידושינו ת"ל ורומז כי טובים דודיך שזכו לרה"ק מעולם הבינה נשמת החיים מעץ החיים ולקבל התורה מאהבה מיין המשומר בינה כמו במעמד הנבחר שקיבלו התורה ביום חמישים ונתגלה שער החמשים והבן:

ונראה עוד לומר כי טובים דודיך מיין כי יין רומז לאימא שמשם דינין מתערין ושם היין המשומר בענבי' ששת ימי בראשית היינו המוחין אורות הקדושים ויש לפרש בשני פנים שאומרת הכלה הכלולה דעל שם זה נקראת כלה שכלולה מהכל שכולם משפיעים בה אורות עליונים והמלך נקרא חתן ע"ש מוחין דאימא שלשה אהי' במילואים עולים תנ"ה עם הג' כוללים עולים חתן ואומרת הכלה שטובים דודיך מיין שטוב כי שתתיחד עמו מיין מן המוחין שאני מקבלת בעצמה מאימא כי זה היא בכדי לבנותה ועיקר טוב בעת שמתיחדין והבן. ויתפרש עוד כי טובים דודיך ואומרת מיין כי לכן טובים האורות שבך מיין שהם ג"כ מאימא דנה"י דאימא המה מוחין לז"א ושני הפרישים אמיתים שמשתוקקות שבכל עת יקבל היא מוחין חדשים ע"י אימא וישפיע אליה:

והנה בזה שכתבתי למעלה ניחא לפרש המשנה דמס' ע"ז פ"ב משנה ה') ששאל ר' יהושיע את ר' ישמעאל אחי איך אתה קורא כי טובים דודיך מיין או כי טובים דודייך מיין א"ל כי טובים דודייך א"ל אין הדבר כן שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים עכ"ל המשנה ופירשו המפרשים דודייך הוא לשון נקיבה הקב"ה אומר כן לכנ"י דודיך היא לשון זכר וכנ"י שאומרת לפני הקב"ה ולפ"ז נפלאה האיך מוכיח מלריח שמניך כו' והנראה בעה"י דבר נפלאה ששאל אותו על שני הפרושים דודיך לשון זכר מדבר מאת המוחין שז"א קב"ה משפיע לכנ"י כי טובים דודייך הוא לשון נקיבה הכוונה על מוחין דז"א שמקבל הז"א קב"ה מאימא עילאה ולכן אמר בלשון נקיבה שנקראת אימא והשיב שקורא דודייך שמשבחת הכלה כנ"י שזוכה קב"ה למוחין מאימא ולכן משתוקקת אלי' כמ"ש לעיל וא"ל אין הדבר כן שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים הכוונה דשמן מורה על חכמה מוחין דאבא וידוע דגם מוחין דאבא מקבל הז"א ע"י אימא ויסוד דאבא נתגלה בתפארת דז"א שאריך מאימא ע' בכוונת ותבין היטיב וכנ"י משתוקקת למוחין דז"א כי טובים דודיך המוחין האורות שמקבלת ממנו יותר מן המוחין שהיא מקבלת ע"י אימא עצמה ולא ע"י ז"א והיינו מיין מהמוחין שמקבלת לפעמים מאימא וכמ"ש לעיל וחבירו מעיד עליו לריח שמניך טובים וקאי על יסוד אבא שמתגל' במקום עמידת הכלה כנ"י והבן וע' בכוונת פורים ותבין דברי לאשירו וע"ז רמזו ה' בחכמה יסד ארץ ופירוש בזה"ק באבא יסד ברתא וק"ל.

ונראה עוד כי טובים דודיך האהבה שזוכים פנים אל פנים עם הקדוש ברוך הוא מיין מיינא דאורייתא שהתורה משמחת לב האדם כמו היין משמח ולכן נמשלה התורה ליין:

לריח שמניך טובים שמן רומז לחכמה ויען כי החכמה נעלמה כמו שאמר שלמה המלך עליו השלום אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ולכן אמר לריח שמניך טובים הריח למרחוק ומבקש שנזכה שיאיר לנו מאור החכמה:

ויש עוד לפרש לריח שמניך טובים שנתגלה אור השמן בנס חנוכה ואף על פי כן חסרו חמשה בבית שני ורצה שלמה שיהי' גדולתן של ישראל בשלימו' קבלת התורה מאהבה בפורים ויתגלה אור השמן לכל העולמו' התחתונים כמו בחנוכה ויהי' כל החמשה דברים ארון הקודש ואו"ת והאש מן השמים רביצה כארי' ואמר שלמה אע"פ שאין אנחנו מוכנים לזה משכינו ואח"כ אחריך נרוצה וזה האות בזה שהביאנו המלך חדריו מקדש שלמטה מכוון למקדש שלמעל' נגילה ונשמחה בך. הכוונה שכל השמחה במה שנתעלו כל העולמו' ונתעלה יקר מלכותו של הקב"ה. נזכירה דודיך מיין האהבה מהר סיני שזכו ליין המשומר בענביו ויש עוד לפרש לריח שמניך טובים חכמה עליונה שטמיר וגניז זכינו לריחו:

לריח שמניך טובים נתנבא על נס חנוכה שפירסם הנס הי' ע"י שמן לפי שזכו בנצח שנאיהם במדת נצח ענף החכמה שרומז לשמן ולכן כתיב לריח שהמשיכו השמן למטה לנו"ה כמו ריח שמריח למרחוק ותקן פגם הוד לתקן מה שפגם שרו של עשו ותקע כף ירך יעקב שיעקב הי' מעין שופריה דאדם וזכו להמשיך השמן הטוב מרום המעלות לשבעה קני המנור' וזכו לנר מצוה ותורה אור להאיר אור שבעת הימים וטהרו ב"ק וזכו לגמור הלל:

שמן תורק שמך. שנתפרסם שמו הקדוש והנורא אבל בימי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן ובנס חנוכה הללו עבדי ד' ולכן נתפרסם הנס בהשמן וידעו הכל בפירסם מקור הקדוש' שנתגל' ומשם בא הנס ואמרו חז"ל אסתר מן התור' מנין ואנכי הסתר אסתיר הסתרה בתוך הסתרה דבאמת הי' הנס ע"י יין המשומר בענביו סוד בינה לעקר שורשו של המן מעה"ד טוב ורע שסחטה חוה ענבים ונתנה לו והי' הנס ע"י יין אלא שהי' בהסתרה וזכו למגלת אסתר שנאמרה ברה"ק מ"מ הי' בהסתרה ורבים נדמה להם לסיפור המעש' אשר נעשה וחכמים ידעו והבינו והתחכמו מתוך מדרש הפסוקים ולמדו שברה"ק נאמרה ונסתר בה תוקף הנס מקור הקדוש' שמשם בא הנס ע' בפרי ע"ח יסוד אבא שרומז לשמן זית זך והי' בהסתרה ונעשה נס ע"י יין סוד יין המשומר ובחנוכה נתגב' הנס ע"י השמן ואמרו הללו עבדי ד' על כן עלמו' אהבוך שנתפרסם שמו הקדוש והנורא וכאשר שמענו כן עוד נזכה לחזות בנועם ד' בב"א. ונראה לומר דכוונת שלמה הי' כמו שהתחיל בבנין המקדש כן יזכה לירש עוד השלשה אומות שהבטיח הקב"ה

לאברהם קני וקניזי וקדמוני היינו אדום עמון ומואב ושיריד השי"ת מקדש של אש שלא יסבלו גלות ויתייחדו כל העולמו' בעולם שכולו שבת:

עוד י"ל שמן תורק שמיך. ע"י השתלשלות נשפע לנו שפע קדושה משמן הקודש ובקשתינו עוד שנזכה למעל' ראש חידושי תורה מחלק הנשמ' יחידה דיו"ד רומז לחכמ' שמן ורוצים להשיג יחידה קיצי של יו"ד ואע"פ שאין בכוחינו לעלו' למעלה ראש מבקשים אנחינו משכינו ואח"כ אחריך נרוצה הביאנו המלך חדריו וכלום חסר מבית המלך לא אשתעשע בשום תענוג אלא בך לראות שתתגלה כבודך ועוזך:

שמן תורק שמיך שמתגלה יסוד אבא שכל זמן שהשמן בתוך הכלי אינו מריחין ריח טוב עד שהורק מן הכלי מריח למרחוק כן יסוד אבא שכ"ז שסתים בתוך אימא אינו מאיר למרחוק ואחרי שמתגל' מאיר למרחוק ומדמה אור אבא לריח כמו הריח שמריחין למרחוק וכן אינו נהנה הגוף שאין בו ממש אלא הנפש נהנית שהיא דבר רוחני כן נמשלו יסוד אבא לגודל אורו ואפיסת השגתו ולא משיגין אלא כמו ריח והבן היטב וכמו שמצינו כאן אור החכמה אומר עליו ריח שמריח למרחוק כן ענף ע"ע היינו הדס רומז לי' ומשם הקודש רומז ג"כ לחכמה והבן:

ובפשיטות כראה לומר שמן תורק שמיך שע"י שנגלה לנו הקב"ה לעין כל והראה לעין כל חיבת הקודש ונתפרסם שמו של הקב"ה כמו שמן התורק מכלי אל כלי שיוצא ריח טוב. על כן עלמות אהבוך שכל האומות רוצים לדבק בהקב"ה כמו רות:

על כן עלמות אהבוך

פרש"י בא יתרו ונתגייר באה רחב כו' הכוונה דיסוד אבא מגרש כל החיצונים ושואב כל הקדוש' שמאיר למרחוק לנפשות העשוקים ומוציאם משם דוגמת אבן השואב ומזה היא בנין המלכו' שיקבלו כולם עול מלכותו עליהם והי' ד' למלך על כל הארץ ביום ההיא יהי' ד' אחד ושמו אחד שיתייחדו כל האורו' והשעו' הקדושים שכל שם מורה על פעולה מיוחדת לפי העת והזמן כן נתגלים השמו' הקדושים כפי אשר אמרתי ת"ל שהעולם מתנהג ע"י י"ב מזלות ואמרו חז"ל אין מזל לישראל דבאמת כמו שיש י"ב מזלות ומשמשים י"ב שעות ביום וי"ב שעות בלילה כ"כ יש י"ב צרופי הוי' נגד י"ב חדשי השנה ובאמת אע"פ שמן המזל שמשמש באיזה שעה מורה על איזה סיבה מסיבת הזמן היינו קור וחום וענין חולאים ורפואות ובאמת גם המזלות מתנהגים על ידי צרופי הוי' ולכן אע"פ שהמזל מורה על איזה סיבה משתנה באיזה צירוף יהי' באותה השעה שהמזל משתמש ויוכל להיות שהמזל מורה על דין והצירוף מורה על רחמים ונשתנה המזל כמו שמצינו בצאת ישראל ממצרים שהי' עובדים המצרים למזל טלה וע"י זה החזיקו את

ישראל ובאמת צירוף חודש ניסן היא "ישמחו "השמים "ותגל "הארץ הוי' כסדר מורה על רחמים וישראל י"ב שבטים נגד י"ב צרופי הוי' ולכן אין מזל לישראל ואע"פ שנשתנה הצרופים מחמת מעשה בנ"א והתנהגותם ביום ההיא יתיחדו כל האורות ויהי' שמו אחד כי אני ד' לא שניתי וע"י שיהי' ד' אחד שכולם יקבלו עול מלכותו עליהם יהי' ש"א וישתמשו בכ"א י"ר שנזכה לזה בב"א:

משכני ע"י אהבה וחיבה שאשבע פנים אל פנים ואח"כ אחריך נרוצה. הביאנו המלך חדריו ומשכן ולמקדש נגילה ונשמחה בך. בראותינו שכינת עוזו שהשרה הקב"ה שכינת עוזו במשכן ומקדש ושלש פעמים בשנה שזוכים לשבוע מנועם ד':

נזכירה דודיך מיין שנזכיר בעת שהנחלתנו את התור' מאז נזכיר אהבתך אלינו שבחרתנו מכל האומו' וגם אהבתם אותנו לתת לנו התורת ולא למלאכי מעלה (ואגב אמרתי לרשום כאן תוכחת מוסר מה שמצאתי בתוך כתבי כפי שבארנו ת"ל כמה פעמים שצריך האדם להכין א"ע ברגל כמו שאמרו חז"ל חייב אדם לטהר א"ע ברזל והוזרנו גם על טומאת נבילה ברגל והכל להתדמות ליוצרינו שבראנו בצלמו ולהכין בהכנ' דרבה לטהר מכל סיג ופגם ולקדש העינים כלה שעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיקה דע"י העינים משגיחין העינים על כל הגוף שנזכה לראות פני מלכותו מלך ביופי' עינינו למחות ולטהר כל הפגם שגרמו עונות מעת בריאת העולם עד עתה כמו דאיתא במס' יומא בשביל אדם אחד ששב בתשובה שלימה מוחלין לכל העולם כולו לראות ולראות והקב"ה שמח ומתפאר לפני מלאכי מעלה שילוד אשה יזכה למעלה נפלאה כמו שמצינו ביעקב אבינו שמלאכי מעלה עולים ע"י סולם מוצב ארצה מעשים טובים של אדם השלם עולים המלאכים שנבראו מן המצות ומעשים טובים ורואים שדמות דיוקנו חקיקה בכסא הכבוד ויורדין בו לסייעו לעבודת ה' עבודה תמה ושמחה זו שגורם האדם השלם למעלה נשפע עליו שמחה מלעילא ופרשתי ת"ל מה דאיתא בגמרא באחד שעריך אימת כל ישראל עולים בשער אחד ברגל ופרשתי תהלה לאל דאמר שמואל חמישים שערי בינה נבראו בעולם ובפרטות הנשמות יש לכל נשמה ונשמה ונשמה שאוחזים בשער אחד מהחמישים שערים ובאמת אינם יכולים להשיג שער החמישים כמו שאמרו חז"ל ותחסרהו מעט מאלהי' והשיג משה רבינו ע"ה מ"ו שערים וברגל זוכים כל ישראל ליראות פני מלכם וקדושם עולים כולם דרך שער החמישים באחד שעריך המיוחד שבשערים שער החמישים כמ"ש בזהר מפתחא דכליל כולתי דשער החמישים כליל מכל השערים וצריכין אנשי לבב לצפות על הרגל הבא אימת נזכה לקבל פני מלכינו וקדושתו ולקיים בכל עת יהי' בגדיך לבנים ושמן על ראשך לא יחסר שמן הטוב חכמה

עליונה שמן זית זך שתהי' העבודה תמה בלי שום פניו ח"ו ולשמור את נפשו ורוחו ונשמתו בריאת עיני ב"ה מוצאות הפה ח"ו מלישנא בישא ולהיות שפל רוח אולי ממעט בעבודת ה' ולבקש רחמים שיזכה לתורת אמת ממקור החכמה והקדושה כמו דאיתא במס' סוכה על הכתוב ותורת חסד על לשונה ופריך ואית תורה שאינה של חסד ומשני תורה לשמה הוא תורה של אמת היינו שהקב"ה משפיע בחסדו להאיש הנבון ירא שמים להבין הפשט אמת בלי כפתיל ועיקש וח"ו אם אינו זוכה ע"י יגיעות וברכות צדיקים וקדושים כמו שהיה בדורות הראשונים סמיכה ע"י שנסמך זכה לתורת אמת ולהלכה ברורה הלא הצדיק שאול המלך ויהונתן לא זכו ליקבוע הלכה ברורה ודוד המלך ע"ה זכה שהלכה כמותו בכ"מ וח"ו נכשל האדם שנדמה לו שמחדש והכל הבל לזאת יבקש רחמים וירבה בתפילה וצדקה שיזכה לתורת אמת ולהלכ' ברורה וכן תפלתי שגורה בפי שאזכה לתורת אמת ולהלכה ברורה אכי"ר.

כתפוח בעצי היער ע' בהפתיח' לספרי מה שפרשתי שם הגמרא בס' שבת ופרשתי שם כמו שהתפוח פריו קודם לעליו כן זכו ישראל להקדים נעשה לנשמע בעצי היער בין אילני סרק דבעת שנושרין העלין אין בו מתום ואז אינו כיכר מעלת האילן העושה פירות ותפוח הפרי עומדת ביפיה בצילו העדתי וישבתי בעת שנברא אדם בג"ע ישב בצל עה"ח ופריו מתוק לחיכו ונראה עוד בצילו חמדתי וישבתי בצל הסוכה וע"י זה ופריו מתוק לחכי להקדים נעשה לנשמע וע' בהפתיחה מה שהבאתי דברי התוס' ממס' שבת ותראה נפלאות

כחוט השני שפתותיך ופרש"י נאות לקיים הבטחתך שין שקיים יהושוע לרחב ובית אביה שקשרו חוט השני בחלון והנראה לפרש בע"ה דביום הכיפורים הי' קושרין חוט השני ובלבן והיה לאות ולמופת שנמחלו עוונותיהם של ישראל ולזה כתוב כמו שנתלבן חוט השני כ"כ ע"י תפילה מעומקי דלבא כמו בחנה שלמדו דיני תפילה מחנה ושפתותיה נעות תפילה בלחש גורם ע"י תפילה ותשובה וחרטה להלבין עוונות כמו חוט השני ומדברך דבורי שירה ותשבחות ודיבורי תורה נאווה כפלח הרימון רקתך שע"י תשובה מאהבה זדונות נעשים כזכיות וכמו שפירש רש"י על חיכי ממתקים היש חיך מתוק מזה שעוונות נעשים זכיות ע"ש ויפרש כפלח הרימון רקתך רקינין שבך כמו שדרשו חז"ל מלאים מצות כרמון וכאן כפרש הרקינין שמניאים עוונות זוכים ע"י תשובה שנתהפכו לזכיות ונמצאו מליאים כרימון מצות מבעד לצמתך ומפרש רש"י מבפנים לקושרים הכוונה אע"פ שמבחוץ נראים כפושעים מבפנים מליאים מצות כרימון שנתהפכו כזכיות ובנביאת ישעיה הנביא ועם הפושעים הוה נמנה על משיח

צדקינו והוא חליינו נושא ובחבורתינו כרפא לנו שמחזיר רבים כמיטב להחזיר פושעים לתשובה שיתהפוך הכל לזכות לעורר לבות בני אדם לתשובה וכתוב ביהושע שאמרו את תקות חוט השני תקשרו בחלון לשון תקות נראה לפרש שרמזו לרחב כמו שאמרו חז"ל שע"י חבל זה בעד החלון היה עולים ויורדין הפושעים לזנות ותיקנה עתה שהצילם והורידם בחלון בחבל זה ורמזו לה את תקות התקוה שאנו מצפים ע"י חוט השני שיהי' למופת שיתלבנו עוונותיהם של ישראל כ"כ תקשרו בחלון לרמז שנתלבנו עוונותיה ונהפכו לזכות שתשב בקרב ישראל ואמרו שחוט זה אנו מקווים ומצפים שיהי' לאות ולמופת לישראל תקשרו חוט זה בחלון ויהיה לישראל לזכרון הזכות והצדקה שעשית עם ישראל להצילה ובקרב ישראל תשב.

אני ישנה נראה דקאי על ישראל בגלותם שנתערבו בגוים ולמדו מעשיהם ואח"כ מתחרטים ומצערים על שנתרחקו מאת דודם אהובם ואומרים אני ישנה בגלות בתרדימת הזמן רפוי ידים מלטהר א"ע ולשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך ויתעלה ישנה עולה שס"ה כמנין שבוש החמה וכמנין לא תעשה לתקן מה שעברו ופגמו ח"ו ולבי ער צור לבבי קול דודי דופק פתחי לי שהקב"ה שולח בלב האדם הרהורי תשובה פתחי לי שהבא לטהר מסייעין אותו והקב"ה בא לעוררן באהבה וחיבה פתחי לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לך תרעין עילאין עיין בזה"ק שראשי נמלא טל יש לפרש בכמה אופנים וכולם אמת כמו שפירוש רש"י שאומר הקב"ה אני מלא רצון כו'. עיין שם. עוד יש לפרש גשמי לילה שהן טורח ועייפות שעמו בצרה לסבול עול גלותם נמלא טל שלא תיקנו חטא אדם וחוה שנתקללו הם והארץ והנחש ל"ט קללות ועוד יש לפרש כמ"ש בת"ז טל שם הוי' במילוי אלפין עולה מ"ת אדם וחסר הא' אחרונה ונשאר טל ואומרים ישראל אהובותו של הקב"ה:

פשטתי את כתנתי היינו אורות עליונים ממצות ומעשים טובים וע"י קבלת תורתינו זכו לחלוקא דרבנן וע"ז מתאוננים פשטתי את כתבתי איככה אלבשנה שמבקשים ישראל שיתן להם הקב"ה עזר איך יזכו להלביש חלוקא דרבנן כי אין לבא לשער המלך בלבוש שק והנה דרכי התשובה חרטה ועיקר התשובה באותו מקום שבא לידו מדה זו ומגביר על יצרו לכבוד הבורא ובזה מתקן מה שעיות וע"ז אומרים ישראל שחלילה להם לבא לידי כך לטנף רגלם לירד לעומק הקליפה להוציא בלעם מפיהם ואומרים רחצתי את רגלי מדברים מכוערים איככה אטנפם ומבקשים שיזכו לתקן מעשיהם מבלי צורך נסיון. והקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו הראה לנו חיבתו לפניו לעורר לבבינו לתשובה.

קמתי אני לפתוח לדודי ברוב אהבה התשוקה הבוער בקרבינו ודודי חמק עבר דהנה באמת הקב"ה חפץ לעורר לבות בני ישראל לתשובה ומראה להם חיבה יתירה נודעת להם עד שמתעורר חמדת לבם ותשוקת נפשם כלתה אליו יתברך ואחרי אשר זכו לתשוקה גדולה הקב"ה מסתיר א"ע בכדי שיתבהבו לבותם בעוצם התשוקה בכלות הנפש לתקן פרטי מעשיו ולתקן הקומה שלימה ועם זה אליו יאסוף וימשיך הקדוש' העליונה מרום המעלות כפי עוצם הכרתו וע"י התשוקה הגדול' ותיקנו הקומה השלימה ולכן זכו לשבחו ראשו כתם פז כו'. ומכירים גדולת הבורא להזכיר כל הקומה שלימה בכדי ליקשר א"ע ולדבק בו יתברך בכל פרט שיזכה שיהי' בכל פרטי אביריו מרכבה אליו יתברך ולכן זוכים שהקב"ה משיב אמריו אמירה נעימה יפה רעיתי כו' והבן:

כרם היה לשלמה כו' כרם ה' וכו' בית ישראל וישראל זוכים להקרא כרם ה' ע"י שנוטרים כרמו של ה' ויטע גן בעדן מקדם וישם שם את האדם היינו התורה הקדושה עמ"ש בת"ז לעבדה ולשמרה לעבדה במ"ע ולשמרה במצות ל"ת וע"י שקיבלו את התורה נקראו ג"כ כרם ה' שאתם צפון וגנוז כרם ה' דרמ"ח אביריו ושס"ה גידיו רומזים להתרי"ג מצות ד' ברה וע"י שמקיים התרי"ג מצות נתקדשו בקדושת התורה ממש נתן את הכרם היינו התורה הקדושה לנוטרם לישראל לקיימה בכל פרטיה ודיקדוקיה וחוקותיה וכאשר זכינו לסדר דברי אלהי' חיים תהיה שיח שפתותינו והגיון לבינו חשוב ומקובל ומרוצה עם כל הנשמות הקדושות שזכו לכל הבחינות חמשה לקי הנשמה ונזכה לתשובה עילאה ויראינו מתורתו נפלאות. ואברך את ד' אלקי ישראל אשר עזרנו עד כה להוציא לאור עולם ספרי על התורה וכה יעזרנו הש"י להוציא לאור עולם חידשי על גפ"ת אשר אתי והשם יתברך יאריך ימי ושנותי שאזכה עוד לחדש חידושי תורה ונזכה לראות פני מ"צ ב"ב אמן.

ואתן תשלום גמול לבן אחותי הצנועה ז"ל הנבון המשכיל המופלג מוה' **משה שיר** ב"ר נתן נטע הכהן ז"ל שהרבה יגע וטרח לסדר הכתבים מן ספר ויקרא עד גמורה וזכות מצוה זו תעמוד לו שתרום קרנו בכבוד לכבוד אבותינו הקדושים ויברך ממעון הברכות בברכה המשלשת בני חיי ומזוני אמן:

מגלת רות

ויהי בימי שפוט השופטים. פרש"י לפני מלוך מלך שאול שהי' הדורות מתפרנסים ע"י שופטים וחז"ל דרשו דור ששופט את שופטיו כו' ובאמת אין השם שלם ואין הכסא שלם וכוין דעל מלכי ישראל אומרים הברכה אשר חלק מכבודו ממש חלק מלוכה עליונה

וכיון שאין השלימות למעלה ולכן גם מלמטה אין מלך בישראל בימי שאול שאלו מלך ות"ל כתבתי דברי המדרש דלכן נקרא שאול דהמלוכה היתה אצלו בשאלה ולכן התרעם שמואל הנביא ודוד לכד המלוכה ושלמה זכה. וישב שלמה על כסא ד' כסא שלם וישראל ישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו שתיקנו ח"א למ"ד גפן ולמ"ד תאנה ולמ"ד חטה היתה תיקנו שלא הי' אותיו' חט בשבטי ישראל וזכו לכ"ב אותיו' התור' מספר חטה והארכתי בחידושי ת"ל על מאמר רז"ל על דוד כשהאיר השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו ואמרו עמך ישראל צריכין לפרנסה ותוכן תדבר שנחסר השפע מישראל מחמת עון הדור ותכל תלי' בכנסת ישראל שהיא מקבלת השפע ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה ואם ישראל צדיקים בדור הם מקבלים חלקם וחלק חבריהם אשר אין ראוים לקבל והצדיקים שמחים בחלקם ומחזירין השפע לבעליהם וע' בכוונת ושים חלקינו עמהם וישמח משה במתנת חלקו שמשה זכה להכתרים שפרקו ישראל שקיבלו מהר חורב ומחזיר לישראל בכל שבת ע"ש נפלאות והמעיין ימצא בחידושי ולפעמים ח"ו מתגבר כח החיצונים ונוטלים השפע וקשה להוציא בלעם מפיהם אך במסירת נפש גדול ולוחמי מלחמו' ד' בכל לבבם ונפשם ואמרו חכמי ישראל כו'. ואזי הבין דוד המלך ע"ה שגבר כח החיצונים. ולכן ציוה שילחמו מלחמות ד' ויוציא בלעם מפיהם ובימים שלא הי' מלך בישראל נחסר השפע ולכן ויהי רעב בארץ

וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדה מואב והקב"ה סיבב סיבה להקים כנ"י ולבנין המלכות לעילא ומלכות בית דוד לכוננה עד עולם עוד נראה לומר וילך איש ללקט שושנים והבן:

וישאו להם נשים מואביות שע"י שלא הי' מלך בישראל ואיש הישר בעיניו יעשה ואדם גדול ע"י שיצא מארץ לחוץ לארץ כמו שאמר דוד כי גרשינו היום מהסתפח בנחלת ד' לאמר כו'. וכן גם לאבימלך שבניו נשאו נשים נכריות שלא נתגיירו כמשמעות הכתוב וכן פרש"י שאם ילדה נעמי הי' מותרים הבנים ברות:

כי שמעה בשדי מואב כי פקד ד' את עמו הכוונה שהרגישה בנפשה שאינו בדרך הטבע וכי פקד ד' הוי' רחמים את עמו היושבים בארץ כמו שאמרו חז"ל כל הדר בארץ דומה כמי שיש לו אלהי שהקב"ה מיחד שמו עליהם:

ותצא מן המקום אשר היתה שמה. ומרמז כי בהיותם במקום טומאה נתקשרו שם נפשותם ומעיד הכתוב שיצאה מן המקום. ושתי כלותיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה שורש הקדושה דכלל הקדושה הי' ארץ יהודה והמקום בפרטות הי' מקום מיוחד בפנימיות הקדושה בית לחם ומתחילה יצאו מבית לחם יהודה שיצאו מכלל כל

הקדושה לארץ עמים מואב ועתה יהבה דעתה לחזור ולשוב לכלל הקדוש' ארץ יהודה. והנה בהיותן במקום טומאה כולם הי' נפשותם שם ודומה כמי שאין לו אלהים ואחרי אשר יצאו לשוב להקדושה שמה נתבחנו:

ורות דבקה בה להיותה שוה במעלתה:

ותלכנה שתיהן בת"ז ותלכנה שתיהן שני ההין שרומזים לבינה ומלכות. ונראה ע"ל ותלכנה שתיהן שהתחזקה רות לילך בזריזות לזרז א"ע לבא להקדושה ושוה אליה במעלתה. עד בואנה ב"ל פנימיות הקדושה ותהום כל העיר עליהן פרש"י שנעשית הומיה כל העיר שחזרה אבידה לאתרה. והכתוב מעיד ותהום כל העיר שכל הרעש היה עליהן:

כי המר שדי לי הזכירה שם זה שכל השפע הבאה לעולם ההכרח שתבא בצומצם. כי השפעות רוב טובה אינם יכולים לקבל ולכן שם זה מצמצם השפע שאמר לעולמי די:

ולכן נראה לפרש דברי חז"ל שאמרו עד שיכלו שפתותיהם מלומר די ונראה שיהי' כלי מוכן לקבל רוב טובה ויכלו שפתותיהם מלומר שלא יצטרכו לומר דיו:

אני מלאה הלכתי הכוונה הלכתי מעצמי וריקם לחזור לשוב למקור הקדושה. השבני ד' שם הוי' שמורה לרחמים ויש ע"ל אני מלאה הלכתי כשהייתי מלאה בתורה ומצות בארץ אני מלאה הלכתי בבחרתי הבא לטמא פותחין לו וריקם מחוץ לארץ שדומה כמי שאין לו אלהי' השיבני ד' הוי' רחמים השבני הבא לטהר מסעיין אותו וד' ברוב רחמיו שלח בלבו לשוב אליו ולפניו יתברך וחז"ל דרשו אני מלאה הלכתי לטורא דסיני בקבלת התורה.

ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה. הכתוב מעיד ששבה למקור הקדושה השבה משדי מואב ממקור הטומאה למקור הקדושה. והנה לשון השבה לא יתכן לרות כי לא היתה מקודם בבית לחם וזה לה פעם הראשון שהלכה. ונראה שרומז הכתוב השבה שחזרה אבידה להקדושה ומרמז הכתוב שהוכריחה הצדקת נעמי לצאת מגבול הקדושה בכדי להשיב לבעליה בנין המלכות לגבול הקדושה:

והמה באו בית לחם בתחלת קציר שעורים. ורז"ל אמרו בעומר הכתוב מדבר ששבה אמן של מלכות בהתחלת קציר שעורים זמן הקרבת העומר שע"י העומר יצאה הארץ מקללה לברכה ובעי תנופה לארבעה רוחות העולם ולשמים וארץ וכנסת ישראל סופרת ימי טהרה עד יום החמשים שנתקן הכתר ושעורים למנחת קנאות כמ"ש בזה"ק פ' אמור ועולה במספר כתר מסוף המדריגות עד למעלה ראש:

ותאמר רות המואביה אל נעמ"י אלכ"ה כ"א השד"ה ס"ת אהי'. ונרמז לשדה חקל תפוחין שהיה רצונה לעשות התיקון בשדה חקל תפוחין ללקט אורות עליונים לקבל נדחים ולעלות למעלה ראש לעולם הבינה. והנה יש להבין למה הזכיר הכתוב המואביה ונראה לומר ע"ד רמז דבאותיו' המואביה יש בהם צרופי שמות הקדושים יש אותיות הוי' ואותיו' אהי' ושם הדעת אהו"ה ואותיות יבמה לרמז דכלהו איתנהו בה שהיא יבמה ואלו השלשה שמות הקדושים הם בסוד הפדיון נפש לפדות מכל כוחות החיצונים ועתה הגיע עת דודים לנשמו' יקרות מלכות בית דוד כסא המלוכ' לכונה ולסעדה ולהכינה כמ"ש וישם כסא לאם המלך ודרשו רז"ל לאמן של מלכות זה רות:

ואלקטה בשבלים ללקט הנפטרים ואמרו חז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות ובנין המלכות ע"י חסד אמרתי עולם חסד יבנה וזה מרומז שבלים והבן:

ותלקט בשדה אחרי הקוצרים:

העוסקים לקצור החיצונים ולהכרית כל הקוצים ותלקט נצוצי הקדושה כמ"ש בזה"ק על הקדושים שעוסקים בסוד ד' להכרית כל החיצונים מחצדי חקלא שהם מכריתים החיצונים ועושים תיקון במ"מ להוציא הארץ מקללה לברכה:

והנה בועז בא מבית לחם ממקור הקדושה ויאמר לקוצרים ד' עמכם שאתם עוסקים בתיקוני של עולם והבא לטהר מסייעין לו מן השמים:

ויאמרו לו. אחרי שזכינו מברכותיך להתקשר בד' יברכך ד':

ויאמר בועז לנערו הנצב על הקוצרים רומז לנער מטט הנצב על הקוצרים שע"י מתיחדו' בששת ימי החול קוני הנערה הזאת רומז לשכינה ויען הנער הנצב על הקוצרים והנה יש לדייק בכ' חדא דהו"ל ויען נערו. ועוד דלמה חזר ושנה הנער הנצב על הקוצרים אחרי שבו הכ' מדבר והי' דיו לכתוב ויען הנער. והנרא' שרמז למ"ש דאם קציר השדה שהי' עוסקים למטה בתיקוני של עולם ומתכוונים לקיים מצות התליות בארץ להוציאה מקללה לברכה ולהכרית כל הקוצים הסובבים את השושר' העליונה זכו להתקשר למעלה ראש וזכה הנער להתקשר עם הנער דלעילא בחינת חנוך נער כמו שאיתא בזהר על יהושע והכתוב הודיענו ויען הנער ולא כתוב ויען נערו ממש הנער מטט ולכן כתוב בה' הידיעה שהיא נצב על הקוצרים וע"י נעשה היחוד בששת ימי החול סוד תורה שבע"פ ויאמר כו' היא חשבה כמ"ש לעיל שחזר' אביד' לבעליה כשמה יקרה שנשבה למקום החיצונים חזרה ושבה והבן:

ותאמר כו' ואספתי בעמרים אחרי הקוצרים לאסוף כל הנדחים מארבע כנפות הארץ ותבא ותעמוד מאז הבקר רמז שנשמתו של משיח צדקינו עומד קודם בריאת עולם

מאז הבקר משעת בריאת העולם ועד עתה עומד ומצפה מתי תבא עת דודים בארץ זה שבתה הבית מעט שאין לנשמה זו מושב בית בארץ כי כל עיקר נחת רוח שלה בהיות בית קדשינו על מכונו ואומר הכתוב זה שבתה בבית קדשינו מעט היא עד שנולדו דוד ושלמה ויסדו הבית ויגמור התיקון בביאת משיח צדקינו בב"א ורמז בעז לאשת חיל והזהירה בגליתה וגם לא תעבורו מזה לצפות לעת קץ הגאולה:

וצמית והלכת שתהיה צמאה להתייחד עם דודה ונתן לה עצה אל הכלים רמז להכלים שבורים להעלות נציצות הקדושים מ"נ מאת הכלים השבורים ושתית מאשר ישאבין מיים חיים הנערים שתתייחד ע"י שליח כנער מטט:

ותאמר אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להכירנו שזכית להכיר אותי בגליתי ושפלותי שתדע שאשת חיל השכינה הסתתרה עמה.

ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלימה מעם ה' במדרש א"ר חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו והמדרש הזה אומר דרשוני שהדבר פלא מה בא להוסיף ונראה דאיתא שגירי צדק חוסים תחת כנפי השכינה לא כן ישראל שהם למעלה מכנפי השכינה ובזה פרשתי ת"ל ואשא אתכם על כנפי נשרים שאין להם דין גרים והבטיחם שיהיה למעלה ורות שבאתה לשם שמים לא חששה שתהיה תחת כנפי השכינה וזכתה לכל הכבוד ומפרש ר' חסא שהכתוב אומר ותהי משכורתך שלימה שאבא למעלה גדולה הגם שהיה כוונתך שתהיה תחת כנפי השכינה בירך אותה בועז שתבא למעלה נפלאה וזכתה וישם כסא לאם המלך כו' ונראה לומר בפשיטות ותהי משכורתך שלמה ומפרש ר' חסא מה משכורתך זה היא משכורתך שזכת' אשר באת לחסות כו' אין לה משכורתך גדולה שזכתך לזה. ונראה עוד ותהי משכורתך שלימה שזכה שבא ממנה שלמה המלך בנין המלכות וכדוד ולמשיח צדקינו שיבא במהרה בימינו אמן:

ותאמר אמצא חן בעיני אדוני ונראה במ"ה לפרש שביקשה ממנו להרים דגלה וביקשה שתמצא חן בעיניו והתנצלה לפניו כי כחמתני וכי דברת כו' ואנכי לא אהיה כאחת שפחתך הרצון שאתה כחמתני ודברת על לבי ואני בשפל המצב שאין אני אפילו כאחת שפחותיך:

ויאמר לה בועז לעת האכל גשי הלום וחז"ל אמרו אין הלום אלא מלכות שרמז לה שקירבה למלכות. ותאכל ותשבע שזכתה לראות דוד ושלמה ותותר לימות המשיח.

ויהי כאיפה שעורים דהעומר עשירית האיפה ומרמז שלקטה ובוררה כל הקומה שלימה ותתן לה את אשר התורה משבעה דחמותה רומז לאימא עילאה ורמזה מה שלקטה ומה שהותירה לימות המשיח ודוק:

יהי מכירך ברוך שזכה להכיר אותך ותגד לחמותה "את אש"ר עשת"ה עא"ו כמו שאמרו רז"ל יותר ממה שעושה הבעה"ב עם העני עושה העני עם הבע"ב ותגד לחמות' את הטוב שגרמ' לו ומרומז בס"ת תור' שגרמ' לו להתחבר עם התור':
ותאמר ש"ם האי"ש אש"ר עשית"י ס"ת שירם מה שמשבח החתן להכלה ומה שמשבחת הכלה להחתן ותאמר לה נעמי קרוב לנו האיש מגואלינו היא שעל ידי תהיה לנו גאולה וישועה
ותאמר לה נעמי חמות' בתי הלא אבקש לך מנוח כו' והנה במהר"ם אלשיך ז"ל הפליא לתמוה איך השיא' לה עצה לרות לעשות מעשה בזה פן יחשב' לזונ' ותהי' לבוז ועוד יפלא שאמר' לה הנה היא זורה את גרן השעורים הלילה ומת בא לאשמיענו וגם לפי מדרש חז"ל ציותה עליה שתלבש בגדי שבת ועוד שציות' לה וגלית מרגלותיו ושכבת ונרא' בע"ה דהנה דרשו רז"ל במדרשים ובזה"ק כל הענין על הקב"ה ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שוכבת מרגלותיו:
איש זה הקב"ה ואשה רומז למ"מ שוכבת בגלותא כו' ע"ש ליני פה הלילה איתא בזהר חדש ליני הליל' בגלותא כו' וכך איתא כמה פעמים שבכל חצי לילה גועה ומיללת ובימים ההם אין מלך בישראל שלא הית' המלוכ' העליונ' בשלימות עד שבא בעז ודרש עמוני כו' להתיר' לבא בקהל ד' להכין כסא דור ולסעד' והנה בא העת והזמן לכל חפץ ונעמי גלתה לשרי מואב ללקט אורות כמו שדרשו חז"ל השב' משדי מואב שהיא ראשונ' השב' וחזר' האבידי' לבעלי' מרגיניתא דלית לה טימא חלק לוט ההולך את אברהם חלק מידתו של אברהם אבינו מדת חסד מנת חלקי זכה להשתתף בזרע אברהם לרגל רביעי ומצות אפה כו' ולכן בפסח בעת קצירת העומר באו בית לחם ואיתא במדרש ותלכנ' שתיהן א"ר שמואל ב"ר סימן אותו היום קציר העומר היה ועוד והמה באו ב"ר בתחילת קציר שעורים א"ר שמואל בר נחמן כל מקום שנאמר קציר שעורים בקציר העומר הכתוב מדבר קציר חיטים בשתי הלחם הכתוב מדבר ותדבק כו' עד כלות קציר השעורים וקציר החיטים א"ר שמואל בר נחמן מתחילת קציר שעורים עד כלות קציר חיטים שלשה חדשים והנה בפסח בהקרבת העומר כבר כתבנו ח"ל שהי' הכוונ' להוציא את הארץ מקללי' שנתקללי' עבור האדם לברכה ובעת באו ב"ל ובפסח שזכה לוט להאכיל למלאכי השרת זכה ששבה רות משדי מואב בפסח והתחלת התיקון היה בקצירת העומר ומנופ' בי"ג נפה לברר הטוב והי' טעון תנופ' לשו"א ולארבע רוחות העולם להמליכו להקב"ה בארבע רוחות העולם ובשמים ובארץ וסופרים שבעה נקיים שבע' שביעות ואיתא באלשיך ז"ל טעם על נתינת הליחות לסוף ארבעים יום בכדי להמתין שלשה חדשים

מטעם הבחנה יע"ש דברים נפלאים ועתה לסוף ארבעים שיבר היהודים להסיבלונות לוחות כתובים באש שחורה על גבי אש לבנה. ונהפוך היא שירדו פלאים ולכן העת להקימ' מעפר' ולסעד' ולהכינ' לחשיב' על דודה והנה יפלא מדוע המתינ' נעמי עד כלות קציר חיטים אבל למ"ש נכון הדבר בעת כלות שלשה חדשים מזמן הקרבת העומר זמן שבירו' הלוחות באה כעני הרומזו' לאימא קדישא אני מלאה הלכתי לטורא דסיני כמ"ש בזה"ק ורות חסר ה' אחרונ' להיות תור' בשלימו' תורה שבכתב מחובר עם תור' שבע"פ לכן ציות' עלי' נעמי דדרך פשוט לבא לבועז לרמז לו איך אשה ירא' ד' שוכב' מרגלותיו והיא הי' צדיק יסוד עולם להקימ' ולסעד' להכין כסא דוד ויהי בחצי ליל' ויחרד האיש וילפת בעת שנאמר מקרא זה על הקב"ה בעת ההוא נוסף לבועז רוח טהר' וקדוש' ואמר לה ליני פה הליל' בגריתא ולכן כיון שבאת' בעת ובשע' ידיע' ובכוונ' ידיע' אמיתית לרמז לו דברים נפלאים בטח' בהקב"ה שיבין בעז הדברים העמוקים מה שהיא רומזת לו דהנה גם בעז עסק בלילה זו סוף שלשה חדשים ליל י"ז דתמוז זורה השעורים כו' בזה"ק פ' בלק העומר שעורה קדמא' לשאר בעמא שעור' היא שעורא דה"א יע"ש נפלאו' ותחיל' התיקון הי' שעור' לכן רצה לנקות ה' אחרונ' ממוץ ותבן דרומז לסטרא אחרא וציות' עלי' שתלבש בגדי שבת עת התנוצצו' המלוכ' וירידת הגורן דע"ז סובב והולך גלות מצרים וירידת יוסף ועל ידי זה וירד יהודה ובעת שהיה קצת התנוצצת בצדיק יסוד עולם ביוסף ויהי ה' עמו ויעל יהודה ועסק בבנינה של עולם מלכות בית דוד ועל יוסף היה שונטים הב' שרים רומזים למוחין דקטנות כמו שהקטן שיש לו ראש ומוח כמו גדול אעפ"כ אין לו דעת שלימה ואלו מוחין רומזים לבחינת דין שם אלהי' שר ש' אלהי' ביודין וד' ברביע וג' שרים ג' פעמים אלהים עולים רנ"ח נחר גרוני והבן כמ"ש בכוונת ואין להאריך בזה ויוסף דחה אותם וזכה למוחין דגדלות לעבודה שלימה תמה ורמז לאחיו וטבח טבח והכן דאיתא בש"ס ובמדרש פרע להם בית השחיטה שני הסימנים והווירידין הרומזים לג' שרים והכן אמרו רז"ל ששמר את השבת מוחין דגדלו' הויות מלאים שבת קודש וע"ז רמזה לה חמותה נעמי שעורה עם החמשה אותיות עולה כמנין שלשה אלהי' במילוי יוד וברביע ואלהים בפשוט ורצה בועז לתקן בזה וציותה עליה שתלבש בגדי שבת לרמז לו שימשוך עליה מוחין דגדלות וירדתי הגרן עולה כמנין שלשה פעמים אלהים בפשוט ולכן אמרה זכותי תרד עמך להמתיק ולהמשיך מוחין קדישין דגדלות עבודה שלימ' ותמה ובתי ותלכנה שתיהן שתי ההין רומזים לבינה ומלכות ובינה מתקנה בית טביל' וצרכי חופתה כמ"ש בזה"ק פ' אמור מה עבדת אימא כל ההיא לילי עאלת לבי גנזי דמלכא כו' וזוכין ישראל ללוחות שניות ביוה"כ ועול' מלכו' עד אימא עילא' יהי רצון

שנזכה לקבל הלוחות הראשונו' ולבא למדריג' העליונ' כמו שהי' תכלית הכוונ' במעמד הנבחר בב"א:

ויאכל בועז וישת וייטב לבו. פרש"י עסק בתור' ובזה"ק וייטב לבו דבירך ברכת מזוני. ונרא' לפרש בע"ה דהשלחן במקום מזבח והמאכל במקום הקרבן הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין וישת. נגד נסכים לתקן ח"א בשורשו וע"י בהמ"ז כמבואר בכוונת סוד בהמ"ז זוכה שקרבן הנסכים יעלה לרצון לפני הבורא ית"ש ואיתא בזהר שיצר הרע משתכח במאכל ומשתה וע"י שאכל בכוונה ולמד תור' ובירך ברכת מזוני זכה שעמד בנסיון וזכה לבנין המלכות והבן:

היטבת חסדך האחרון מן הראשון. והנה יפלא הלא זה העיקר שבאתה לחסות תחת כנפי השכינ'. ורש"י פירוש חסדך שעשית עם חמותך. ונרא' בפשיטו' דחסדך היינו מה שבאתה להתגייר ונפרש האחרון מן הראשון הכוונ' שכח החסד שעשית האחרון היא מן הראשון ע"י שעשית חסדך הראשון גרם כך שתעש' האחרון שמתחל' לא הית' באתה בעצמה אל הקדוש' ועתה היטבת חסדך האחרון שגרמה לבנין המלכות שהחסד הא' גרמה לנפשה ועתה עשתה חסד עם השכינה:

כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את הכוונ' שמבינים כל בעלי בינה כי אשת חיל את שהשכינ' מסתתרת בך שנקראת אשת חיל:

ועתה כי אמנם כו' וגם יש גואל קרוב ממני והנה יש לפרש ברמז שבועז אמר וגם יש גואל קרוב ממני דאם זכו אחישכ' ואם לא זכו בעתה ואם הי' זוכים לאחישנ' הי' מוכן הגואל ולזה רמז בועז גואל קרוב ממני שראה ברוח קדשו שיתעכב שישבו בשלוה עד שלמה וגם זה מעט ובא נוגש והנלני זה שבתי הבית ב"ק מעט ויתארך הגלות עד עת אשר ירחם ד' על עמו ויבא בן דוד ויגאלינו בב"א:

וגאלתיך אנכי. זכות אנכי שיזכור הקב"ה לישראל זכות אנכי שקיבלו עליהם ועל זרעם קבלת מלכות שמים במעמד הנבחר שכבי עד הבוקר. בוקר אור והאנשים שלחו:

ותקם בטרם יכיר איש את רעהו:

דידוע בסוד מגלת אסתר איש לרעהו דאיש נקרא יסוד אבא ושולח אורותיו לז"א ולשון יכיר מצינו בפ' תשא את הבכור כו'. יכיר היינו שורש הוי' ורכישו וידוע דהשכינ' לובשת תפילין של יד מהרשימ' דאתמול קודם שמקבלים המוחין מאו"א וקשה כשאול קנא' שתקנא בה יע"ש ומעיד הכתוב ותקם שתקום כנ"י בטרם יכיר איש יסוד אבא ליסוד ז"א והי' לא תקום' ותבונה שתהי' קומה שלימ' והבן:

וימד שש שעורין וישת עליה נגד ששה סדרי משנה אל תבא ריקם אל חמותך. עולם הבינ' שמוולכו' עד בינ' דרך שש מדות מלמט' למעל' מיסוד עד חסד
ובעז עלה השער כו' ויאמר סורה שבה פה פלני אלמוני ופרש"י מופלא ומכוסה. ע"י אין סוף יתברך והנה נרא' לבאר בע"ה אמאי כתיב מתחל' שאמר בועז אם יגאלך טוב ועיין בפירוש רש"י דשם הגואל טוב ואח"כ קרא אותו פלוני אלוני וע' רש"י כמו שהבאתי למעל' והנ' לא יכולתי לכחד תחת לשוני מלבאר עכ"פ למען יהי' למזכרת שאין הדברים כפשטן והגם שידי מרתתן לבאר סוד נעלם שמרומז כאן והאיר ד' את עיני להבין דבריש סתומים והמעיין בפרי ע"ח שמבאר סוד תפילין דרש"י ור"ת ועול' שם דיסוד אימא יש שם עשר' חסדים וגבורות שנה ועוד ה' חסדים דאבא ט"ו י"ח אבל ביסוד אבא לא נמצא אלא ה' גבורות שלו ומבאר דלכן בתפילין דר"ת מקדים מצד אבא עיטרא דגבורו' להחסדים ובתפילין דרש"י מקדים עיטרא דחסדים. והנ' ידוע דבנין המלכו' הי' ע"י חמוש' גבורו' ונרא' בע"ה דלכן כקרא טוב ט"ו בחינת מוחין דביסוד אימא ט"ו חסדים וגבורו' ב' רומז לרמז שממלא מ"ב עיטרין חסדים וגבורו' וגם רומז ב' שממלא מ"ב מוחין מאימא ואבא והחסדים מקדימים לצאת ולזה אמר פן אשחית את נחלתי שצריכין לבנין המלכו' ובפרט שעתה התחלתה לבא להקדוש' ושבה משדי מואב צריכין גבורו' קדישין להמתיק גבורו' החיצוני' ובעז שזכה להתגבר על יצרו וזכה לבחינת יסוד אבא להקדים עיטרא דגבורו' זכה לדרוש עמוני ולא עמונית דהגבורו' דיסוד אבא מגרשין לכל החיצונים ולכן כתיב פלוני מכוס' ונעלם דיסוד אימא מכוס' ונעלם ויסוד אבא מתגל' דיסוד אבא ארוך וכמבואר ולכן אמר בעז ואנכי אחריך דבחינת ז"א מקבל מתחל' מוחין דאימא ואח"כ מוחין דאבא. והנ' הי' צורך שעה שעומדת לו לבנין המלכו' נהפך ולכן נקרא קנין חליפין שנתחלפו המוחין וכמ"ש ת"ל ולכן כתיב על הגאול' ועל התמור' פרש"י זו חלופין ונקרא ג"כ תמור' להוציא בלעם מפיהם כשא' יקרה איש זה הקב"ה. נעלו בזהר של נעליך זו אשה ונתן לרעהו להיות בנין המלכו' ע"י יסוד אבא וע"י עיטרא דגבורו' ולכן אמרו לבעז כרחל וכלאה לרמז לבחינת יסוד אבא בחינת יעקב והקדימו לרחל מתתא לעילא והבן. דרחל עיקרת בלאה בנינה מהארת מלכו' דאימא וכאן אמרו שיזכ' להמשיך אל לאה ג"כ הארה זו ולכן גם התחלת מלכו' דוד הי' ע"י גבורו' מלחמו' בימי שאול וגם כשמלך דוד הי' לו רודפים ומלחמות והבן היטב:
להקים שם המת על נחלתו. נרא' בע"ה שנרמז בכאן שע"י אדם שחטא ונגזר עליו כו' ויגרש את האדם וע"י בעז נולד דוד המלך ע"ה כמ"ש בזהר שלא ישן שתין נשמי

שישתייר בחיים דוד מלך ישראל חי וקים. ודוד השלים שנותיו של אדם ויצא ממיתה לחיים וזכה לחזור לנחלתו:

ויטע גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר שם היא נחלתו לעולמים ויתפרש הכתוב כאן להקים שם כו' קאי על אדם הראשון שנגזר עליו להקים שמו על נחלתו גן בעדן:

ויאמר הגואל לא אוכל לגאול פן אשחית את נחלתי. אם יהי' באחישנ' א' בעיר ושנים במשפחה גאל כך אתה את גאולתי שיתעכב ומרוב עתים וזמנים יתבררו ויתלבנו כצרוף הכסף וכבחון הזהב והנ' לפי דרך הפשט שלא רצה הגואל דבאמת הוא פלוגתא דתנאי דר"י יליף עמוני ולאו עמונית ור"ש לטעמי' דדריש טעמא דקרא ומכ"ש דמופרש הטעם דרך האיש לקדם ואין דרכה של אשה והנ' בעז דרש עמוני ולא עמונית וגם לפי הטעם אין דרך האשה לקדם מפני צניעות כמו שלמדו רז"ל כבודה בת מלך פנימה ומן איה שרה הנה באהל והגואל סבר כקושיות דואג לאבנר ועל הטעם שאין דרכה של אשה אדרבא איך נלמוד עליהם זכות שלא קדמו מפני צניעות הא אם הית' בה צניעות לא נקרא' מואב מאב ובאמת בעז מגודל צניעות שרא' ברות למד זכות על אשר לא קדמו והקר' אות' ד' לפניו לראות צניעת' בכדי ללמד זכו' שתותר לבא בקהל וחז"ל אמרו במס' קדושין ת"ח שמור' הלכ' ובא אם קודם מעש' אמר' שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו וכתבו שם התוס' בשם הר"ת דוקא אם נוגע אליו דעמשא נשא בת ישי והנה בעז לא הי' נוגע בדבר דהא הי' רצונו שהגואל הקרוב יגאל וא"ל הגואל גאל כך אתה שתיגאל לשם שמים מפני הצניעות שראת בה אבל אני שאגאול עבור השד' חוששני פן אשחית את נחלתי שלא כדין שהי' לקדם נשים לקראת נשים ואת' שהקר' ד' לפניך שתרא' דבר צניעות וע"י זה תותר מסתמא כפר' בגורלך ושאול ואבנר סברו שמא לא קבעו הלכ' לדורות והוראת שעה הית' שהותר' לבעז ועת' להלכ' רצו לקבע מהיום דאסור' עמונית לבא בקהל ואע"ג דהתיר' לבעז וניהו דהורא' שעה הית' מ"מ כיון שהותר' הותר' בעו לאכרוזי עליה מכאן ולהבא ועבור זה לעשות סייג וגדר לפסלו למלכות שלא יקבעו הלכ' להתיר מכאן ולהבא ובא עמשא מפי בית דינו של שמואל שהי' מקובל עמוני ולא עמונית והכל יפת בעתו שנתברר הלכ' לאמית' של תור' כמו שדרשו חז"ל ועל ד' עמו שבכל מקום הלכ' כמותו ועל שאול המלך ע"ה נאמר שבכל אשר יפנ' ירשיע שלא ידע הלכ' ברור' ונתברר הלכ' שרבא מצא לדרוש הנמצאות מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו:

וזאת לפנים בישראל על הגאול' ועל התמור' נרא' לומר דאותיות תמור' אותיות רות מה דכל הברורים ע"י שם מ"ה החדש בחכמ' כח מה עולם המחשב' איתבררו ומאותית רות

נעש' תור קול התור ועם ה' אחרונ' נשלם תור' לקיים כל דבר שתתקיים הקדוש' שלף איש נעלו איש זה הקב"ה נעלו ע' בסוד הברכ' שעש' לי כל צרכי כעל לכוין אהי' במילו ההין ע"ש והיא סוד הח"ש ע"ש נפלאות ונתן לרעהו היינו מטו דשמו כשם רבו עיין שם דזה כוונת הברכ' בשבת עיין בסידור התפיל' ותבין.

יתן ד' את האשה כו' כרחל וכלא' עולם השמיט' וכלא' עולם היובל אע"פ ששמרו האבות את התור' הותר' ליעקב לבנות בית ישראל ולכן הקדימו רחל ללאה מתתא לעילא מקודם רחל עולם השמיט' ואח"כ לאה עולם הבינ' ועוד נרא' לומר דבנין המלכות להכניע להחיצונים יוסף במצרים בנה של רחל ובחלקו המשכן שילה ומקום המקדש הי' בחלקו של בנימין ושאול המלך הראשון הי' מבנימין וע' בפ' עקב מ"ש בענין זה והבן:

ויהי ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר שקיים מצות יבום כן יזכה שיצאה ונתגלה ונתבררת ההלכה למען לקיים מצות יבום לבנות מלכות בית דוד ולכונן כסאו לעד בב"א:

ותמארנה הנשים כו' אשר לא השבית לך גואל נעמי רומז לאימא עילאה והיא מתקנת החתן והכלה להחופה כמ"ש בזה"ק פרשת אמור והגואל אמיתי זוכה לעולם הבינה עלמא דחירות:

ואלה תולדות פרץ כו'. חשב עשרה דורות נגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם ונגד עשר ספירות ונשלם דוד מלכות ומלכות היא עשירית לעשר ספירות מלעילא לתתא: